

**ବିଶ୍ୱ ସ୍ତ୍ରୀମଧ୍ୟବାଦୀ
ଆନ୍ଦୋଳନ ପୁସ୍ତକରେ**

ଶିବଦାସ ଘୋଷ

ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ

ଶିବଦାସ ଘୋଷ

ସୋସାଲିଷ୍ଟ ଯୁନିଟି ପ୍ରେସ୍ ଓ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ (କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)
ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ.(ସି)

ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ

— ଶିବଦାସ ଘୋଷ

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ: ୧ ଜୁଲାଇ ୨୦୨୩

ପ୍ରକାଶକ: ବିଷ୍ଣୁ ଦାସ

ସଂପାଦକମଣ୍ଡଳୀ ସଦସ୍ୟ

ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ.(ସି), ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ କମିଟି

୬୧, ଗଙ୍ଗୋତ୍ରୀ ନଗର, ରୋଡ ନଂ -୩

ଶିଶୁପାଳଗଡ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨

ଫୋନ୍- ୯୪୩୮ ୧୧୨ ୯୫୮

୯୪୩୭୩୮ ୨୦୨୧

ମୁଦ୍ରଣ: ପାଞ୍ଚୋଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରେସ,

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ମୂଲ୍ୟ : ୪୦ଟଙ୍କା

ପ୍ରକାଶକଙ୍କ କଥା

ଏଯୁଗର ଅନ୍ୟତମ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଚିନ୍ତାନାୟକ ଓ ଦାର୍ଶନିକ, ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ସାଧାରଣ ସମ୍ପାଦକ ପ୍ରୟାତ କମ୍ପେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ଭାରତବର୍ଷରେ ସୋସାଲିଷ୍ଟ ଯୁନିଟି ସେଣ୍ଟର ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)କୁ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳଭାବେ ଗଢିତୋଳିବାକୁ ଯାଇ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଭିତ୍ତିରେ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ବ୍ୟାପ୍ତ କରି ଏକ ସର୍ବବ୍ୟାପକ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ । ପୁଣି, ଏହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭାରତବର୍ଷର ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଯାଇ ଏହାକୁ ଏଦେଶରେ ବିଶେଷୀକୃତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଉନ୍ନତତର ଉପଲକ୍ଷ୍ମର ଜନ୍ମ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ସର୍ବବ୍ୟାପକ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରଗାଢ଼ ଜ୍ଞାନର ଆଲୋକରେ ସମକାଳୀନ ଜାତୀୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନର ସମସ୍ୟା ସମ୍ପର୍କରେ ନିର୍ଭୁଲ ବିଶ୍ଳେଷଣ ତୋଳି ଧରିଥିଲେ ।

ମହାନ ନେତା କମ୍ପେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶତବର୍ଷ ପାଳନ ଅବସରରେ ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମ୍ପର୍କରେ ଥିବା ତାଙ୍କର ବହୁ ଅମୂଲ୍ୟ ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଯଦି ରଚନାକୁ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ କରାଯିବ “ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ” ଶୀର୍ଷକ ସଂକଳନଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ । ଆଶାକରୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ସଂକଟକୁ ବୁଝିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ସଂକଳନଟି ପାଠକମାନଙ୍କୁ ସଠିକ ଦିଗନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ପାରିବ ।

ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କର ମୂଳ ଲେଖାରୁ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି । ଅନୁବାଦକୁ ସାବଲୀଳ ଓ ତୁଚ୍ଚିମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା ହୋଇଛି । ଏତଦ୍ୱ୍ୟତ୍ତ୍ୱେ, ଯଦି କିଛି ତ୍ରୁଟି ଓ ସାମାବଦ୍ଧତା ରହିଥାଏ, ତେବେ ତା’ର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରକାଶନା ମଣ୍ଡଳୀର ଏବଂ ପାଠକବୃନ୍ଦ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣରେ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ହେବୁ ।

୧ ଜୁଲାଇ ୨୦୨୩
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ବିଷ୍ଣୁ ଦାସ
ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(ସି)
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ କମିଟି

ସୂଚୀପତ୍ର

୧ :	ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିରର ଆତ୍ମସମାଲୋଚନା	୯
୨ :	ସୋଭିଏତ ୟୁନିୟନ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ	୧୮
୩ :	ହଜୋରୀର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଘଟଣାବଳିର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା	୩୭
୪ :	ଇମରେ ନାଗୀ	୪୩
୫ :	ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ଏବଂ ‘ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ସମାଜତତ୍ତ୍ୱକୁ ଉତ୍ତରଣ’ ସମ୍ପର୍କରେ	୫୨
୬ :	ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ	୬୮

ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିରର ଆତ୍ମସମାଲୋଚନା

(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଲିଗ୍ ଅଫ୍ ୟୁଗୋସ୍ଲାଭିଆର ନେତା ମାର୍ଗାଲ ଟିଟୋଙ୍କୁ କମିନିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ବହିଷ୍କାର କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ରଚିତ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଚିନ୍ତା ଓ ସାଂଗଠନିକ ପଦ୍ଧତି ସମ୍ପର୍କରେ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ।)

ସେହି ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ହିଁ କମ୍ରେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ଚେତାବନୀ ଦେଇ କହିଥିଲେ, ଏହି ଅଗମାକୁବାଦୀ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀଜନିତ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଯଦି ଠିକ୍ ସମୟରେ କରା ନଯାଏ, ତେବେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ବିବାଦ ଅଥବା ଯୁଦ୍ଧ ଭଳି ନୁହେଁ ଯଦିନେ ଦିନେ ବିଶ୍ୱର ଜନଗଣଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ଏହି ଚେତାବନୀ ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ ଭଳି ହିଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସତ୍ୟଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ।)

ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଓ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି, ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ସମାଜତନ୍ତ୍ରର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ସୋଭିଏତ୍ ରଷିଆ ଓ ୟୁରୋପର ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ନେତୃତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଯେଉଁ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଗଣ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନର କୁଆର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ନିଃସନ୍ଦେହରେ ତାହା ଯୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ, ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିରରେ ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ମାତ୍ର ଆପାତଃ ଅର୍ଥରେ ସ୍ୱବିରୋଧୀ ମନେହେଲେ ବି ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ, ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସଂଗ୍ରାମରତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଐକ୍ୟବନ୍ଧ ବିପ୍ଳବୀ ଫୁଟୁ ମଧ୍ୟରେ ଆଦର୍ଶ ଓ ଚିନ୍ତାର ଐକ୍ୟ ଭିତ୍ତିରେ, ଦୃଢ଼ ସହତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭାବ ଏବେ ବି ବିଦ୍ୟମାନ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ବିପଦର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି, ତାକୁ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ କିମ୍ବା ଉପରଠାଉରିଆ ଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଅଥବା ଅସ୍ୱୀକାର କରି ଏତାଇ ଯାଇ ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଯଦିଓ ସମସ୍ତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଶବ୍ଦଗତ ଅର୍ଥରେ (tautologically) ମାନି ନିଅନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ମୁହଁରେ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି, ତଥାପି ବାସ୍ତବରେ ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ନେତୃତ୍ୱ ପକ୍ଷରୁ ବିଭିନ୍ନ ଭ୍ରାତୃପ୍ରତିମା ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ସମ୍ପତ୍ତି ଯେଉଁ ମନୋଭାବ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି, ତା' କେବଳ କର୍ତ୍ତୃକାରୀ (bossism) ମନୋଭାବ କହିଲେ ହେବ ନାହିଁ, ଲୌହଦୃଢ଼ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଦୃଢ଼ ଦେଇ କୌଣସି

କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା' ନିରର୍ଥକ ରୁଷ୍ଟ ରୂପ ନେଉଛି । ଏସବୁ ଦେଖି ମନେହେଉଛି, ନେତୃତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ଆଚରଣ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିରର ଏହି ସଂକଟ ଦୂର କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆହୁରି ଗଭୀରତର ସଂକଟ ମଧ୍ୟକୁ ଠେଲି ଦେବ ।

ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ବହୁ ସଫଳତା ଓ ଗୌରବମୟ ଆଡ଼ୁତ୍ୟାଗକୁ ଯଥାର୍ଥ ଗର୍ବ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହକାରେ ସ୍ୱୀକାର କରି ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି ବିରୂପି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ଯାଇ ନାହିଁ । ଆତ୍ମସମାଲୋଚନା ନାମରେ ଅନୁପ୍ରଚାରଣରେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହେବାକୁ ଚାହୁଁ ନଥିବା କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅନ୍ଧ ଆବେଗ ବା ବିଦେଶ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ନହୋଇ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତିରେ ଏହି ସଂକଟରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାର ବିପ୍ଳବୀ କର୍ମପଦ୍ଧା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଏହି ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଏତେଇ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ବରଂ ଗଭୀରଭାବେ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ପଦ୍ଧତିରେ ଏହାକୁ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଦେଖିବା ହେଲା ସେମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ।

ଏହିସବୁ ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି-ବିରୂପି ଦେଖା ଦେବାର ମୂଳ କାରଣ ହେଉଛି, ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିରର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ନେତୃତ୍ୱ ବହୁଳାଂଶରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ । ଏହା ଆମେ ବେଶ୍ କିଛି ଦିନଧରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଦନା ଓ ଉଦ୍‌ବେଗର ସହ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆସୁଛୁ । ଠିକ୍ ଏହି କାରଣ ପାଇଁ ହିଁ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ଭ୍ରାତୃପ୍ରତିମ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସମ ଅଧିକାର ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାବୋଧ ଭିତ୍ତିରେ ପାରସ୍ପରିକ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଓ ସହାୟକ ସମ୍ପର୍କ ଗଢ଼ିତୋଳିବାର ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଦ୍ୱାୟିକ ପଦ୍ଧତିଟି କ୍ରମାଗତ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘିତ ହୋଇଆସିଛି । ଏହା ଫଳରେ ଚିନ୍ତାର ଘାତପତିଘାତ ମଧ୍ୟଦେଇ ବିପ୍ଳବୀ ସାମ୍ୟବାଦୀ ନେତୃତ୍ୱ ଗଢ଼ି ଉଠିବାର ଯେଉଁ ଦ୍ୱାୟିକ ପଦ୍ଧତି ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନରେ ଇତିହାସଲକ୍ଷ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ଭିତ୍ତିରେ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଛି ତାହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ପରିତ୍ୟାଗ କରାଯାଇଛି ।

ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ଯଦିଓ ସ୍ୱୀକୃତ ଯେ, କୌଣସି ଏକ ବିଶେଷ ସମୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ରାଜନୀତିର ପଟଭୂମିରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ବିଶେଷ ବାସ୍ତବ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ, ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଦେଶେ ଦେଶେ ଗଢ଼ିଉଠିଥିବା କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତାର ଘାତପ୍ରତିଘାତ ପଥରେ ହିଁ ବିପ୍ଳବର ସାଧାରଣ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଲାଜନ୍ ଗଢ଼ିଉଠିବ । ମାତ୍ର, ଆମେ

ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆସୁଛୁ ଯେ, ବିପ୍ଳବର ସାଧାରଣ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଲାଭନ ଗତି ତୋଳିବାର ଏହି ଦ୍ଵାଦ୍ଵିକ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, କେବଳମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ନେତୃତ୍ଵକାରୀ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କିତ ବିଶ୍ଳେଷଣକୁ ଚିକିନିଷ୍ଟ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ନକରି, ଏହାକୁ ହିଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଲାଭନଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଅଭ୍ୟାସ ଓ ପ୍ରଥାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।

ଏହା ଫଳରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ଵ ସମ୍ପର୍କିତ ଧାରଣା (concept) ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତାର ଦୃନ୍ଦ-ସଂଘର୍ଷର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତାକୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଅସ୍ଵୀକାର କରାଯାଇଛି । ଏହାର ପରିଣାମ ସ୍ଵତ୍ଵଭାବେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମାରାତ୍ମକଭାବେ କ୍ଷତିକାରକ ହୋଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ଵ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରୁ ଆହରିତ ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରି ଏବଂ ପାର୍ଟିର ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟ ଏବଂ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତାର ଦୃନ୍ଦ ସଂଗ୍ରାମ ପଥରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକର ନେତୃତ୍ଵ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ବେଳେ ଅଧିକାଂଶ ପାର୍ଟି ହିଁ ଯାଦ୍ଵିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣର ସହଜ ପଥ ବାଛି ନେଇଛନ୍ତି, ଯାହାର ପରିଣତିରେ ପାର୍ଟିର ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନରେ ଅମଲାତାଦ୍ଵିକ ନେତୃତ୍ଵ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ଏହି ଘଟଣା ବିଶ୍ଵ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ରାଜନୈତିକ କର୍ମକାଣ୍ଡ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟିର ସ୍ଵଷ୍ଟ ଇଙ୍ଗିତ ଦେଉଛି । ଯାହାର ପ୍ରମାଣ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକର ଭୁଲ ସ୍ଵୀକାର କରିବା ମଧ୍ୟରେ ମିଳିବ । ଯେଉଁଠି ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଚେତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ଆନ୍ଦୋଳନର ବିରାଟ ସଫଳତା ସତ୍ତ୍ଵେ ମଧ୍ୟ ଦୈନନ୍ଦିନ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ନେଇ ଚାଲିଥିଲେ, ତା’ ଭୁଲ ଥିଲା ଓ ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ନଥିଲା । (ଏଠାରେ ଫ୍ରାନ୍ସ, ଇଟାଲୀ, ଭାରତ ପ୍ରଭୃତି ଦେଶର ବିଶେଷ ରାଜନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସୁପରିଚିତ ‘ଜନଯୁଦ୍ଧ ତତ୍ତ୍ଵ’ର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ କମିନିଫର୍ମର ଏକ ସଭାରେ ଏହି ଦେଶଗୁଡ଼ିକର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକର ବକ୍ତବ୍ୟ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ)

ଆଦର୍ଶଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଧରଣର ଭୁଲ ଯୋଗୁ ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ, ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳନାର ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଯେଉଁସବୁ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ବିଜୟ ପାଇଁ ଲଢ଼େଇର ପ୍ରସ୍ତୁତି ନେବା କଥା, ସେହି ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ ମଧ୍ୟ ସେହିସବୁ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକୁ ପୁଣି ନୂତନଭାବେ ଆଦର୍ଶଗତ

ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରିବାର କର୍ମପଦ୍ଧା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡୁଛି ।

ସ୍ୱାଭାବିକତାବେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କେଉଁଥି ପାଇଁ ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ? ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ କାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ? ଆମ ମତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମର ମୂଳ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଏହିଠାରେ ହିଁ ନିହିତ ରହିଛି । ଏତେଦିନ ଯାଏ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଏକପାଖୁଆଭାବେ ସାଂଗଠନିକ ରୁଟିନ୍ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଉପରେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜୋର ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି, ଆଦର୍ଶଗତ ଚର୍ଚ୍ଚା ସହିତ ଯୁକ୍ତ କରି ସଙ୍ଗଠନ ଗଢିବାର କାମଟିକୁ ଆଦୌ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ଅନ୍ୟଦିଗରେ ନେତାମାନେ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଦଳ ପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ୱ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳା ପାଳନ (ଯାହା ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଶୃଙ୍ଖଳା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ) ଏବଂ ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଉ ସଙ୍ଗଠନ ବତାଇବାର କଥା ହିଁ କହିଛନ୍ତି ।

ମାତ୍ର ଆଜି ହିସାବ ନିକାଶର ସମୟ ଆସିଛି । ଆଜି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଏହି ଉପଲକ୍ଷ ଘଟୁଛି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଛଚେଇ-ବଛାବଛି (screening and purging) ନକଲେ ଭବିଷ୍ୟତ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ନେତୃତ୍ୱ ଦେବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ହେବ । କାରଣ ଏତେଦିନ ପରେ ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତୃତ୍ୱ ବୁଝି ପାରିଛନ୍ତି ଯେ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଉପଲକ୍ଷ ବ୍ୟତିରେକେ କର୍ମୀମାନେ ଅନେକାଂଶରେ ଅକ୍ଷତାଳି ଅଶେଷ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଓ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ମଧ୍ୟଦେଇ ଯେଉଁ ବିରାଟ ସଙ୍ଗଠନ ଗଢିତୋଳିଛନ୍ତି, ତା' ବହୁଳାଂଶରେ ଦୃଢ ଭିତ୍ତି ଉପରେ ଗଢିଉଠି ନାହିଁ, ଯାହାଫଳରେ ସେମାନଙ୍କର ପରିଶ୍ରମର ଫସଲକୁ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ(ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଫୁଣ୍ଡର ଅଂଶୀଦାର ଲିବରାଲ୍ ଡେମୋକ୍ରାଟ୍ ଓ ସୋସାଲ ଡେମୋକ୍ରାଟମାନେ) ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଉଛନ୍ତି । ଏହା ଧରିପାରିଲେ ହିଁ ବୁଝାପଡ଼ିବ ଯେ, ଆଜି କାହିଁକି ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନର ଜ୍ଞାନଭଣ୍ଡାରକୁ ପାର୍ଟିର ଯୌଥ ଜ୍ଞାନରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ନୂତନତାବେ ପୁଣି ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପଡୁଛି । କିନ୍ତୁ ଏତଦ୍ୱୟଭ୍ରେ, ଏବେ ବି ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ ସମାଲୋଚନା-ଆତ୍ମସମାଲୋଚନା ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି, ଯେଉଁଭଳି ଭାବେ ସମସ୍ୟା ସମ୍ପର୍କରେ ନିହାତି ଏକପାଖୁଆ ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରାଯାଉଛି, ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅତୀତ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନର ଶିକ୍ଷାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିରୋଧୀ ଚିନ୍ତା ଓ ମତାମତ ସହିତ ଦୃଢ଼ ସଂଘର୍ଷର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାର ସୁଯୋଗ ନ ଦେଇ ବା ଇଚ୍ଛାକୃତଭାବେ ତା' ଏତାଳିଯାଇ ଏକତରଫା ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣର ନୀତି ଗୃହୀତ ହେଉଛି ଏବଂ ତାକୁ ହିଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତାରେ ଅକ୍ଷତାଳି

ମାନିନେବାକୁ ଶୃଙ୍ଖଳାବୋଧ ଓ ଗତିଶୀଳ ମନର ପରିଚୟ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା କରାଯାଉଛି, ସେଥିପାଇଁ ଆମର ଆଶଙ୍କା ଯେ, ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି କମିନିଫର୍ମ ନେତୃତ୍ୱ ପକ୍ଷରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅଚଳାବସ୍ଥାରୁ ବାହାରି ଆସିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବ କି ନାହିଁ ।

ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନର ମୂଳ ରାଜନୈତିକ କର୍ମସୂଚୀ ସହିତ ଆମର କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନଥିଲେ ବି ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ସଂଗଠନ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନେତାମାନଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରକାର ଭୁଲ ହୋଇପାରେ ନା ବା ଯଦି କୌଣସି ଭୁଲ ହୁଏ, ତେବେ ତାକୁ ଆତ୍ମସମାଲୋଚନାମୂଳକ ମନୋଭାବ ଭିତ୍ତିରେ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ହିଁ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ତା ଦ୍ୱାରା ଦୁର୍ବଳ ହୁଏ; ଏଭଳି ମନୋଭାବ ନିତାନ୍ତ ଅନ୍ଧତାର ପରିଚାୟକ ଏବଂ ଏହା ମାର୍କ୍ସବାଦ ବିରୋଧୀ ବୁର୍ଜୁଆ ପଳାୟନପଦ୍ଧି ମନୋଭାବ (escapism) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ବୋଲି ଆମେ ଦୃଢ଼ଭାବେ ମନେକରୁ ।

ଏକଥା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଯେ, ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିର ସହିତ ଦୀର୍ଘ ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ବହୁ ଐତିହାସିକ ସଂଗ୍ରାମର ଐତିହ୍ୟ ବହନ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ମାର୍ଗଶୀଳ ଟିଗୋଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ପରିଚାଳିତ ଯୁଗୋସ୍ଲାଭିଆର ପାର୍ଟି ମାର୍କ୍ସବାଦର ମୂଳନୀତିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଛି । ଫଳରେ ଅତୀତର କଷ୍ଟ ସ୍ୱୀକାର ଓ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ରେକର୍ଡ ବା ଇତିହାସ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଭୁଲତାର ଏକମାତ୍ର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ନୁହେଁ; ପ୍ରତିନିୟତ ଏବଂ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟବହାରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ପାର୍ଟିର ବିଶ୍ଳେଷଣ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ କର୍ମପଦ୍ଧିକୁ ମାର୍କ୍ସବାଦର ମୂଳନୀତିଗୁଡ଼ିକର ମାପକାଠିରେ ବିଚାର କରି ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ଏକଥା କମ୍ପେଡ୍ ସ୍କାଲିନଙ୍କର ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଉକ୍ତିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ । “Without practice theory is sterile and without theory practice is blind.” ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରୟୋଗବିହୀନ ତତ୍ତ୍ୱ ହେଲା ନିଷ୍ଫଳ ଏବଂ ତତ୍ତ୍ୱ ବିହୀନ ପ୍ରୟୋଗ ହେଲା ଅନ୍ଧ ପ୍ରୟୋଗ । ସାଙ୍ଗଠନିକ ସଂହତିକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କମିନିଫର୍ମ ନେତୃତ୍ୱର ଆହ୍ୱାନ ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଯଦିଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଜାଗରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ପୁଣି ତାହାର ପାଖାପାଖି ବହୁ ସଂଗ୍ରାମର ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି ଉଠିଥିବା ଦୃଢ଼ ସଂହତିରେ ନୂଆ ନୂଆ ଫାଟ ଓ ଅନୈକ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେବାର ଇଙ୍ଗିତ ମିଳୁଛି ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଇଟାଲୀ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ବାମପଦ୍ଧି (Left

wing) କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ସହିତ ତୋଗଲିୟଭିଙ୍କର ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ଏବଂ ଟିଟୋଙ୍କର ମତବାଦ ସହିତ ଅଭିନ୍ନତା ଯୋଗୁ ଗୋଟୁଳକାଙ୍କୁ ପୋଲିଶ୍ (ପୋଲାଣ୍ଡ) ଓ୍ଵାର୍କର୍ସ ପାର୍ଟିର ସମ୍ପାଦକ ପଦରୁ ଅପସାରଣ ଘଟଣା ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ । ଏହାଛଡ଼ା ଜାତୀୟ ଆତ୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଧିକାର ସମ୍ପର୍କରେ ଲେନିନ୍-ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଶିକ୍ଷାକୁ ବୁଲଗେରିଆ ଗ୍ରହଣ କରୁ ନାହିଁ ବୋଲି ମେସିତୋନିୟା କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଅଭିଯୋଗର ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ । ଅପରନ୍ତୁ, ଏହା ମଧ୍ୟ ଅସ୍ଵୀକାର କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ସାମ୍ୟବାଦୀ ବୋଲି ପରିଚିତ ବିଭିନ୍ନ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ତତଃପକ୍ଷେ ମୁହଁରେ ହେଲେ ବି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ନେତୃତ୍ଵ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଆଚାର ଆଚରଣକୁ ନେଇ ଇତିମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଗୁରୁତର ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖାଦେଇଛି ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାନା ଗୁରୁତର ବିଭ୍ରାନ୍ତି ମୂଳରେ ଯେଉଁସବୁ କାରଣ ଗୁଡ଼ିକର କଥା କୁହାଗଲା, ତା ଛଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ଦିଗ ପ୍ରତି ଏବେଠାରୁ ବିଶେଷଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବା ଦରକାର । ତା’ ହେଉଛି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସ୍ତରରୁ ସୋଭିଏତ୍ ବୈଦେଶିକ ନୀତିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସହିତ ବିଶ୍ଵ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ ଡ଼ରାନ୍ଦିତ କରିବା ପାଇଁ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଦାୟିତ୍ଵ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସମ୍ପର୍କ କ’ଣ ହେବ ? ସେହି ଦୁଇଟି କ’ଣ ପରସ୍ପରର ପରିପୂରକ, ନା ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ?

ଏହି ପ୍ରଶ୍ନରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ରହିଛି । କାହା କାହା ମତରେ, ସୋଭିଏତ୍ ବୈଦେଶିକ ନୀତି ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବର ନୀତି ପୁରାପୁରି ଅଲଗା ଏବଂ ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ପୁଣି କାହା କାହା ମତରେ ଏହି ଦୁଇଟି କେବଳ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ହିଁ ନୁହେଁ— ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ ।

ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ମତଟି ଟୁଟସ୍କିବାଦ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଭାବିତ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟଟି ସାମ୍ୟବାଦୀ ମହଲରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଚିତ ତତ୍ତ୍ଵ । ମାତ୍ର ବାସ୍ତବରେ ସୋଭିଏତ୍ ବୈଦେଶିକ ନୀତି ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବକୁ ଡ଼ରାନ୍ଦିତ କରିବା ପାଇଁ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଦାୟିତ୍ଵ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯେଉଁଲି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ନୁହେଁ, ସେହିଭଳି ଏହି ଦୁଇଟିକୁ ପୁରାପୁରି ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ ବୋଲି ବିଚାର କରିବା ମଧ୍ୟ ଭୁଲ ହେବ । କାରଣ, ତା’ଦ୍ଵାରା ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍‌ର ବୈଦେଶିକ ନୀତି ଓ ଭୂମିକାର ବୈପ୍ଳବିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସଠିକ୍‌ଭାବେ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୁତର

ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ଦୁଇଟି ପରସ୍ପର ସମ୍ପର୍କଯୁକ୍ତ ଓ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ । ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ୱକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇଟି ବିଷୟ ଉପରେ ବିଶେଷଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବାକୁ ହୁଏ । ପ୍ରଥମତଃ, ସର୍ବତ୍ର ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ କିଭଳି ପରୋକ୍ଷଭାବେ, ପୁଣି କୌଣସି ଜାଗାରେ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବେ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରାଯାଇପାରେ ତାହାର ସୁଯୋଗ ବା ସମ୍ଭାବନାକୁ ଖୋଜି ଦେଖିବା ଓ କାମରେ ଲଗାଇବା ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ପୁଞ୍ଜିବାଦ-ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷତଯନ୍ତ୍ର, ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଓ ଆକ୍ରମଣ (aggression)ରୁ ସୋଭିଏତ୍ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ସମାଜତନ୍ତ୍ରର ଅଗ୍ରଯାତ୍ରାକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବା । ଫଳରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ସୋଭିଏତ୍ ବୈଦେଶିକ ନୀତିର ପ୍ରୟୋଜନବୋଧରୁ ଗୃହୀତ ସୋଭିଏତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଯେକୌଣସି ରାଜନୈତିକ ବା କୃତନୈତିକ ପଦକ୍ଷେପକୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବର ନୀତି ବୋଲି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବା ବିପଜନକ ହେବ । ଅଥଚ ଏହି ଧରଣର ଭୁଲ ଧାରଣା ଓ ଭୁଲ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଯୋଗୁ ଆଜି ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିରରେ ନୂଆ ନୂଆ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ।

ତେଣୁ ଆମେ ଯେଉଁ ବିଷୟଟି ଉପରେ ପୁନର୍ବାର ଜୋର ଦେବାକୁ ଚାହୁଁ, ତା' ହେଲା, ସୋଭିଏତ୍ ବୈଦେଶିକ ନୀତିର ସହଜ ସରଳ ଗତାନୁଗତିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ବା ନିଛକ ତା'ର ବାହ୍ୟ ରୂପଟିକୁ ବିଚାର କରି ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିପ୍ଳବୀ ନୀତିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟକୁ ସଠିକ୍ଭାବେ ବୁଝିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ବସ୍ତୁତଃ ଲେନିନ୍-ଷ୍ଟାଲିନ୍ ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ସଂଗ୍ରାମର ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିଜ୍ଞତାଲକ୍ଷ ଜ୍ଞାନରୁ ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳର ଯେଉଁ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଯାହା ଅକ୍ଟୋବର ବିପ୍ଳବର ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟରେ ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପ ପାଇଛି, ତାହାକୁ ଯଥାଯଥଭାବେ ଉପଲକ୍ଷ କରିବା ବ୍ୟତିରେକେ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିପ୍ଳବୀ ନୀତିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆଜିକାର ଜଟିଳ ରାଜନୈତିକ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ସଠିକ୍ଭାବେ ବୁଝିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ ।

ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଯେମିତି ଗୁଚର୍ଯ୍ୟବାଦୀମାନେ ସୋଭିଏତ୍ ବୈଦେଶିକ ନୀତିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଉଦାନିତ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକାକୁ ବିକୃତ କରି ଦର୍ଶାଉଛନ୍ତି, ସେହିଭଳି ପୁଣି ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ, ଯେଉଁମାନେ ଅତୀତର

ତୃତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସହିତ ଯୁକ୍ତଥିଲେ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ କମିନ୍‌ସର୍ମ ସହିତ ଯୁକ୍ତ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ଅନୁସୂତ ବୈଦେଶିକ ନୀତି, ଯାହା ଲେନିନବାଦ ସହିତ ମୂଳତଃ (basically) ସଙ୍ଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ, ସେସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ଗତାନୁଗତିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ନେଇ ଚାଲିବା ଫଳରେ ଗୁରୁତର ଭୁଲ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ଆଉ ଏହି କାରଣରୁ ସେମାନେ ବୁଝିବାକୁ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ, ସୋଭିଏତ୍ ବୈଦେଶିକ ନୀତି ଓ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନର କର୍ମକାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବରେ ଏକ ଦୃଢ଼ ମଧ୍ୟ ବିରାଜ କରେ । ଏହି ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ସୋଭିଏତ୍ ବୈଦେଶିକ ନୀତିର ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ବିପ୍ଳବର ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଗୋଳିଆମିଶା କରି ପକାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତା’ ଫଳରେ ନୁଆ ନୁଆ ସମସ୍ୟା ଓ ଜଟିଳତା ସାମ୍ନାରେ ପଡ଼ି ସେମାନେ କ୍ରମାଗତଭାବେ ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟାଏ ଭୁଲ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ, ବିଶେଷଭାବେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁମାନେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମରେ ପରିଚିତ, ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଆମେ ଆବେଦନ କରୁଛୁ ଯେ, ଆମର ଏହି ସମାଲୋଚନାକୁ ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷର ସମାଲୋଚନା ବୋଲି ମନେନକରି ସେମାନେ ଯେମିତି ଏହାକୁ ଏକ ଆତ୍ମସମାଲୋଚନା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଆମେ ବିଶେଷକରି ଯେଉଁ ବିଷୟଟି ପ୍ରତି ସମସ୍ତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ, ତା’ ହେଲା, ସୋଭିଏତ୍ ବା କମିନ୍‌ସର୍ମ ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତି ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ ଏହି ନେତୃତ୍ୱକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିବାରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଆମ ହାତରେ ରହିଛି ବିଶ୍ୱ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅଭିଜ୍ଞତାର ଉତ୍ସାର, ଆମର ସମ୍ପଦ ହେଉଛି ଦୃଢ଼ତତ୍ତ୍ୱର ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନ, ଯାହାର ମାନଦଣ୍ଡରେ ଆମକୁ ନେତୃତ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟଭାବେ ବିଚାର କରି ଦେଖିବାକୁ ହେବ, ତା’ ସୋଭିଏତ୍ ନେତୃତ୍ୱ ହେଉ ଅଥବା କମିନ୍‌ସର୍ମ ନେତୃତ୍ୱ ହେଉ । ଏକଥା କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନିଜସ୍ୱ ଉଦ୍ୟୋଗ ହିଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସଙ୍ଗଠନର ସକ୍ରିୟତା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତାର ସୁଦୃଢ଼ ଭିତ୍ତି । ଆଖି ବୁଜି ନେତୃତ୍ୱକୁ କେବଳ ଅନ୍ଧଭାବେ ସମର୍ଥନ କରି ଚାଲିଲେ କୌଣସି ନେତୃତ୍ୱ ପକ୍ଷରେ ବିଶ୍ୱ ପରିସ୍ଥିତିର ବସ୍ତୁନିଷ୍ଠ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଓ ସଠିକ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଟିଟୋ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭେଦପରାମାନଙ୍କର ଲତିହାସ ପ୍ରମାଣ କରୁଛି ଯେ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି ଓ କର୍ମପଦ୍ଧତି ଆଦୌ ତୁଟିମୁକ୍ତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଅମେ ଯେଉଁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଛୁ, ତା’ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ସଠିକ୍ । ସତ୍ୟକୁ

ଘଣ୍ଟଘୋଡ଼ାଈବାର ଯେକୌଣସି ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ହିଁ ଆତ୍ମପ୍ରତାରଣା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଓ ସଂକଟର ଦାୟଦାୟିତ୍ୱ ମୁଖ୍ୟତଃ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ନେତୃତ୍ୱକୁ ହିଁ ବହୁଳାଂଶରେ ବହନ କରିବାକୁ ହେବ । ସୁତରାଂ, ଆବେଗମୁକ୍ତ ମନ ନେଇ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାର କରିବା ଏବଂ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅତୀତ ଇତିହାସ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଧାରା, ପ୍ରବଣତାଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ଗତି ପ୍ରକୃତି ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ହେବା ପ୍ରତ୍ୟେକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀଙ୍କର ଅବଶ୍ୟକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ । ମନେରଖିବାକୁ ହେବ, ଗ୍ରନ୍ଥିବାଦର ସମାଧି ରଚନା ହେବା ସହିତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଫାଟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ଶେଷ ହୋଇ ନାହିଁ । ଯଥେଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତକ ନ ରହିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଟିଳ ରାଜନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଶିବିରରେ ନୂତନଭାବେ ବିଭେଦ ସୃଷ୍ଟିର ଆଶଙ୍କାକୁ ଉଡ଼େଇ ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ, ମତାଦର୍ଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଅଣମାର୍ଗବାଦୀ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀର ସମସ୍ୟା ରହିଛି, ତା' ଯଦି ଯଥା ସମୟରେ ସଠିକ୍‌ଭାବେ ସମାଧାନ କରା ନଯାଏ, ତେବେ ବିଶ୍ୱ ଇତିହାସରେ ଏଭଳି ଘଟଣା ଘଟିଲେ ବି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଭଳି କିଛି ନଥିବ, ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ ଦେଖିବ ଯେ, ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବା ପରେ ବି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଏକାନ୍ତ ଆହୁରି ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଏବଂ ବିଶ୍ୱସାମ୍ୟବାଦୀ ସମାଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଦିଗରେ ବଳିଷ୍ଠ ପଦକ୍ଷେପରେ ଦ୍ରୁତ ଆଗେଇଯିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଖୋଲାଖୋଲି ଦୁର୍ଯ୍ୟ, କଳହ ଏପରିକି ଯୁଦ୍ଧ ବିଗ୍ରହରେ ମଧ୍ୟ ଲିପ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ମାର୍କ୍ସବାଦୀଭାବେ ଆମର ସର୍ବଦା ଓ ସର୍ବାଗ୍ରେ ମନେରଖିବା ଦରକାର ଯେ, ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ନେତୃତ୍ୱରେ ପରିଚାଳିତ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିରକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାର ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହରେ ଆମେ ଏଭଳି କିଛି କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ, ଯାହାଫଳରେ ବାସ୍ତବରେ ଏହାର କ୍ଷତି ସାଧନ ହେବ ।

ସୋଭିଏତ ୟୁନିୟନ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ

(୧୯୫୬ ମସିହା, ୨୦ ମେ ରେ କମ୍ରେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଏକ ବକ୍ତବ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସୋଭିଏତ ୟୁନିୟନ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟକୁ ଯେତେବେଳେ ଅଧିକାଂଶ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ‘ପଥ ଆଲୋକିତ କରିବ’ ବୋଲି ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ କମ୍ରେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷ କହିଥିଲେ, ଯଦି ସମୟ ଥାଉ ଥାଉ ରିପୋର୍ଟର ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରା ନଯାଏ ତେବେ ଏହା ‘ସଂଶୋଧନବାଦର ସିଂହଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଦେବ’ ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସଠିକ୍ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ।)

ସୋଭିଏତ ୟୁନିୟନ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସ ସମ୍ପର୍କରେ କେବଳ ବୁଝୁଆ ଦୁନିଆରେ ନୁହେଁ, ଏପରିକି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମହଲରେ ମଧ୍ୟ ତୁମ୍ଭକୁ ଆଲୋଚନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଆଲୋଚନ ସୃଷ୍ଟି ହେଉ ନା କାହିଁକି, ଯେଉଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ଓ ଯେତେଟା ଗୁରୁତ୍ୱ ସହକାରେ ଏହାକୁ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା, ବାସ୍ତବରେ ତା’ କରା ହୋଇନାହିଁ । ଏକଥା ଦ୍ୱାରା ଆମେ କହିବାକୁ ଚାହୁଁ ଯେ, କୌଣସି ପକ୍ଷ ହିଁ *dispassionate* (ଆବେଗମୁକ୍ତ) ହୋଇ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ବିରୋଧିତା ବା ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା କୌଣସି ପକ୍ଷ ହିଁ ଆବେଗମୁକ୍ତ ଭାବେ ତା’ କରିନାହାନ୍ତି । ଅନ୍ଧ ଆବେଗ ବା ବିଦ୍ୱେଷରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ନ ପାରିଲେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ସତ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ଓ ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଭିତ୍ତି କରି ଏହି ରିପୋର୍ଟକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଦରକାର । ଭାରତବର୍ଷର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି କେବଳ ଯେ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ନେଇ ବିଚାର କରି ନାହିଁ ତା’ ନୁହେଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁନିଆର କୌଣସି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟ ଏହା କରି ନାହାନ୍ତି । ଭବିଷ୍ୟତରେ କେହି କରିବେ କି ନାହିଁ, ଆମେ ଜାଣୁନା ।

ଆମ ଦଳର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟକୁ ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜିଭାବେ ବିଚାର କରି କେତୋଟି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଏଠାରେ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ଉପରେ ମୋର

ଆଲୋଚନାକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ ରଖିବି । ଏହି ରିପୋର୍ଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବକ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ଆଲୋଚନାକୁ ଯିବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆମ ପାର୍ଟିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଆମ କମ୍ପ୍ରେହେନ୍ସିଭ୍ ଆବେଗମୁକ୍ତ ହେବା ଦରକାର ।

ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଦେଖାଯାଉ ସୋଭିଏତ୍ ପାର୍ଟିର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସରେ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ କଣ ଥିଲା ? ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି :

- ୧) ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ସମ୍ମତ କି ନୁହେଁ ।
- ୨) ଯୁଦ୍ଧର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତାର ନିୟମ (the law of inevitability of war) ଆଜି ମଧ୍ୟ ବଳବତ୍ତର ଅଛି କି ନାହିଁ ।
- ୩) ସମାଜତନ୍ତ୍ରରେ ପହଞ୍ଚିବାର ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତି ତଥା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ରରେ ପହଞ୍ଚିବା ସମ୍ଭବ କି ନୁହେଁ ।
- ୪) ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦୁନିଆର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଅବସ୍ଥା ।
- ୫) ୱାଲିନ୍‌ଙ୍କ ରଚିତ ‘ଇକନୋମିକ୍ ପ୍ରୋବ୍‌ଲେମସ୍ ଅଫ୍ ସୋସିଆଲିଜମ୍ ଜନ ଦି ୟୁ.ଏସ୍.ଏସ୍.ଆର’ ପୁସ୍ତକ ଉପରେ ମିକୋୟାନ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ।
- ୬) ବ୍ୟକ୍ତି ପୂଜାବାଦ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସୋଭିଏତ୍ ଅର୍ଥନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ କିଛି କିଛି ବକ୍ତବ୍ୟ ଏହି ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି । ତେବେ ସେ ବିଷୟରେ ଏଠାରେ କୌଣସି ଆଲୋଚନା କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ମନେକରୁ ।

ମୂଳ ଆଲୋଚନାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କେତୋଟି ବିଷୟ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଚାହେଁ । ଆମ ପାର୍ଟି ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ବାରମ୍ବାର କହିଆସିଛି ଯେ, ଗୁରୁତ୍ୱାଦ ସହ ମାର୍କ୍ସବାଦର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଗୁରୁତ୍ୱାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆମେ ସର୍ବଦା କଠୋର ସମାଲୋଚନା କରି ଆସିଛୁ । ଯଦିଓ ମାର୍କ୍ସବାଦ ଅଥରିଟି କନ୍‌ସେପ୍ଟ (ଅଥରିଟି ଧାରଣା)କୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ, ତଥାପି ଯେଉଁ ଅଥରିଟି ସେନ୍ସ (ଅଥରିଟି ମାନସିକତା)ରୁ ଗୁରୁତ୍ୱାଦ ସୃଷ୍ଟି, ତା’ ସହିତ ମାର୍କ୍ସବାଦର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ; ବରଂ ତା’ ପୁରାପୁରୀ ମାର୍କ୍ସବାଦ ବିରୋଧୀ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି ଓ ସଂଗଠନ ପଦ୍ଧତି ସମ୍ପର୍କରେ ଆମେ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ସାବଧାନ କରାଇଛୁ । କିନ୍ତୁ ଏହି ନେତୃତ୍ୱ ଆଉ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ନୁହେଁ, ଏପରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କେବେ ହେଲେ ଆମେ କରିନାହିଁ । କିଛି କିଛି କ୍ଷେତ୍ରରେ

ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି ବିରୁଦ୍ଧ ଘଟିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୌଳିକ ଭାବେ କୌଣସି deviation (ବିରୁଦ୍ଧତା) ଘଟି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ସମାନଭାବେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।* ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ଗତି ଉଠିଲେ କେଉଁ ଧରଣର କ୍ଷତି ହୁଏ ? ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତିର ବିଶେଷ ଦୋଷ କଣ ? ଯାନ୍ତ୍ରିକଭାବେ ଅନ୍ଧ ସମର୍ଥନ କରି ଚାଲିଲେ ଜଣେ ବଡ଼ ନେତା ମଧ୍ୟ ଭୁଲ କରି ପାରନ୍ତି । ନେତାଙ୍କୁ ଯାନ୍ତ୍ରିକଭାବେ ଅନୁସରଣ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ନେତା ଠିକ୍ କଲେ ପାର୍ଟି ଠିକ୍ ଥାଏ, ନେତା ଭୁଲ କଲେ ସମଗ୍ର ପାର୍ଟିଟି ଭୁଲ କରି ବସେ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନାରେ** ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ଦୃଢ଼-ସଂଘର୍ଷ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ସବୁ କିଛିର ବିକାଶ ଘଟିଥାଏ । ତେଣୁ ନେତାଙ୍କ ସହିତ ଯଦି କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାର ଦୃଢ଼ ନହୁଏ, ତା’ହେଲେ ନେତା ଓ କର୍ମୀ କାହାରି ବି ଚିନ୍ତାର ଯଥାର୍ଥ ବିକାଶ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହି ଦୃଢ଼-ସଂଗ୍ରାମ ନ ରହିଲେ ହିଁ ଅମଳାତନ୍ତ୍ର ଜନ୍ମ ନିଏ । ଯଦି practice ବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଚିନ୍ତାର ଘାତ ପ୍ରତିଘାତକୁ ପରିହାର କରାଯାଏ, ତେବେ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ସୃଷ୍ଟି ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଯାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରିକରଣ ନେତୃତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭବୀ ରୂପେ ଅମଳାତନ୍ତ୍ରକୁ ଜନ୍ମ ଦିଏ । ଯେମିତି ଆମେ ଜାଣୁ ଯେ, Mechanics ବା ବଳବିଦ୍ୟାର ନିୟମରୁ ହିଁ ପ୍ରାଇମ୍ ମୁଭରର ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ପାର୍ଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ, formal logic (ସାଧାରଣ ଯୁକ୍ତିବାଦୀ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି) ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଲେ ଜ୍ଞାନ ସାମଗ୍ରିକ ବା ସମ୍ୟକ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଯୁକ୍ତିବାଦୀ ପଦ୍ଧତିରେ ବିଚାର କଲେ ଅତିବେଶୀରେ ଆଂଶିକ ସତ୍ୟ ଜଣାଯାଏ । ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିର ବସ୍ତୁନିଷ୍ଠ (objective) ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଦଳ ପକ୍ଷରେ ସାଧାରଣ ଯୁକ୍ତିବାଦର ସହଜ, ସରଳ ଓ ଏକପାଖିଆ ଯୁକ୍ତିବିଚାରର ପଦ୍ଧି ବର୍ଜନ କରି ଦୃଢ଼ମୂଳକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ମୁହଁରେ ନକହିଲେ ମଧ୍ୟ ଦଳ ଯଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଙ୍ଗଠନିକ କର୍ମକାଣ୍ଡ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରିକରଣ ନୀତି ଅନୁସରଣ କରିଚାଲେ, ତା’ହେଲେ ideological centralism (ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରିକରଣ) ବାସ୍ତବରେ ଦଳର ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୁତ୍ୱାଦର ଜନ୍ମଦେବ; ଅନ୍ୟଦିଗରେ organisational centralism (ସାଂଗଠନିକ କେନ୍ଦ୍ରିକରଣ)

* ଯଦିଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଏହି ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଶୋଧନବାଦୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।

** ଏହି ବକ୍ତୃତା ପୂର୍ବରୁ ମାର୍କ୍ସବାଦ ଓ ଦୃଢ଼ମୂଳକ ବସ୍ତୁବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ରାଜନୈତିକ ଶିକ୍ଷା ଶିବିରରେ ଆଲୋଚନା କଥା କୁହାଯାଇଛି ।

ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଅମାଳାତାନ୍ତ୍ରିକ ନେତୃତ୍ୱ ଗଢ଼ି ତୋଳିବ । ପ୍ରଥମ କ୍ଷେତ୍ରରେ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉଗ୍ର ଅନ୍ଧ ମାନସିକ ପ୍ରବଣତା ଏବଂ ନେତା ବା ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତି ଅନ୍ଧ ଆନୁଗତ୍ୟର ମାରାତ୍ମକ ମନୋଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ଅର୍ଥାତ୍ ଆନ୍ତଃପାର୍ଟି ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ଆଉ ସତ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହୁଏନା, କାର୍ଯ୍ୟତଃ ନେତା ଯାହା କୁହନ୍ତି ତାକୁ ହିଁ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନକରି ସତ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେବା ସ୍ତରକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସତ୍ୟ ଜାଣିବାର ସଂଗ୍ରାମକୁ ଏଡ଼ାଇ ଯିବାର ସ୍ତରକୁ ଅଧଃପତିତ ହୁଏ । ଏହାଫଳରେ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାର କ୍ଷମତାର ଯଥାର୍ଥ ବିକାଶ ଗୁରୁତର ଭାବେ ବ୍ୟାହତ ହୁଏ ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରିକରଣ କହିଲେ ଆମେ ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଂଗଠନିକ-ଏହି ଦୁଇ ଧରଣର କେନ୍ଦ୍ରିକରଣକୁ ବୁଝିଥାଉ; ଏହା କେବଳ ଦଳର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ସାଂଗଠନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରୀତିନୀତି ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ । ଆମେ ବହୁ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମ୍ପର୍କରେ କହିଥିଲୁ ଯେ, ନେତୃତ୍ୱର ଚିନ୍ତା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମୂଳତଃ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ସମ୍ମତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ତା' ଗୁରୁତର ତୁଟି ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ସେମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି ଓ ସାଂଗଠନିକ ପଦ୍ଧତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ଦିନରୁ ହିଁ ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଆମର ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକପୁସ୍ତିକାରୁ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିବ । ଆମେ ବହୁଦିନ ପୂର୍ବରୁ କହିଥିଲୁ ଯେ, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଏହି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି ଓ ସାଂଗଠନିକ ପଦ୍ଧତିରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ କରି ନପାରିଲେ ଚିଟୋ ଘଟଣା ହିଁ ଶେଷ ଘଟଣା ହେବ ନାହିଁ । ଆମର ସେସମୟର ଏହି ଆଶଙ୍କା ଯେ ଅମୂଳକ ନଥିଲା ତା' ଆଜି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ମାତ୍ର, ସେଥିପାଇଁ କେବଳ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର କେବଳ ତୁଟିର ଦିଗଟିକୁ ଯଦି ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁ, ତାହେଲେ ଭୁଲ କରା ହେବ । ଏହା ହିଁ ଏକମାତ୍ର feature (ଦିଗ) ନୁହେଁ । ଏହିସବୁ ତୁଟି ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ସାମଗ୍ରିକ ବିଚାରରେ ଏମାନେ ହିଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥାର୍ଥ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଇ ଆସୁଥିଲେ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ୱର କିଛି କିଛି ଭୁଲ ତୁଟିର ଆମେ ସମାଲୋଚନା କରିଥିଲୁ ବୋଲି, ଆମ ଦେଶର ତଥାକଥିତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁମାନେ ଆମର ସାହସ ଦେଖି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଥିଲେ ଯେ, ଆମେ ଆଦୌ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କି ନୁହେଁ ! ଏ ଧରଣର ପ୍ରଶ୍ନ ଅର୍ଥହୀନ । କାରଣ, ଏକଥା କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ଭୁଲିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ଯେ, ଆମକୁ ଯେପରି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ୱର ଅଭିଜ୍ଞତା ପ୍ରତି ଯଥାଯଥ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ହେବ, ସେହିଭଳି ଆମ ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ବର୍ଜନ କରିପାରିବୁ

ନାହିଁ । ନେତୃତ୍ୱ ସହିତ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଯଦି ଆଦାନ ପ୍ରଦାନର ସମ୍ପର୍କ ନରୁହେ, ତା'ହେଲେ ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ । କେବଳ ନେତୃତ୍ୱକୁ ବିଚାର କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଲେ ହିଁ ତା' ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ହିଁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଦଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୁଲ ଭ୍ରାନ୍ତି ଦୂର କରି ସଠିକ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିବା ପାଇଁ ଏହା ବିଶେଷଭାବେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । କିନ୍ତୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କଥା ବିଶେଷଭାବେ ମନେଖିବାକୁ ହେବ, ଦଳର ନେତୃତ୍ୱକୁ ବିଚାର କରିବା ବା ସମାଲୋଚନା କରିବା ସମୟରେ ଅଧ୍ୟ ଆବେଗରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ- *dispassionate* ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯାବତୀୟ ବୁଝୁଆ ଭାବଧାରାର ପ୍ରଭାବ, ନିକୃଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଏହି ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ । ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତି ଏହି ମନୋଭାବ ସମ୍ପର୍କରେ କେବଳ ଯେ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ସଜାଗ ରହିବାକୁ ହେବ ତା' ନୁହେଁ, ନେତୃତ୍ୱ ପକ୍ଷରୁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ନିଜର ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତି ଓ ବିକାଶ ପାଇଁ ଏହାର ଚର୍ଚ୍ଚା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଅର୍ଥାତ୍ ନେତୃତ୍ୱ ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଓ ଦାୟିତ୍ୱର ଧାରଣା ହେଉଛି *reciprocal* (ପାରସ୍ପରିକ) । କିନ୍ତୁ ମାର୍କ୍ସବାଦର ଏହି ଶିକ୍ଷାକୁ ସଦାସର୍ବଦା ଭୁଲିଯାଉଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ଆମ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର କର୍ମୀମାନେ ଏହିଭଳି ଅଦ୍ଭୁତ ଯୁକ୍ତି କରିବାର ଦେଖାଯାଏ- ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ କମିନ୍‌ଟର୍ମକୁ ସମାଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି ? ତା'ହେଲେ ଆପଣ ଆଉ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଲେ କିପରି ? ଏ ଧରଣର ଯୁକ୍ତି ସହିତ ଦ୍ୱାଦ୍ୱିକ ଯୁକ୍ତିବିଜ୍ଞାନର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ- ଏହା ଫର୍ମାଲ ଲଜିକ୍‌ର ହିଁ ଏକ ବିଶେଷ ଧରଣର ନମୁନା । ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଏହି ମନୋଭାବ ଯେଉଁ ନେତାଙ୍କୁ ଦେବତା ବନାଇବାକୁ ଦିଆ କରେ ନାହିଁ, ସେହିଭଳି ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଛାଏ ନାହିଁ । ପରିଣାମ ଦୃଢ଼ ଧରଣର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବାସ୍ତବରେ ଏହି ମାନସିକତା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଅଧିତାଜନିତ ଅଦ୍ୱାଦ୍ୱିକ ଫର୍ମାଲ ଲଜିକର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ପାର୍ଟି ଭିତରେ ନେତୃତ୍ୱର ଭୂମିକା ଓ ସେ ସମ୍ପର୍କିତ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏହି ତ୍ରୁଟିକୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବହୁ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛୁ । ଆମ ଦଳର କର୍ମୀମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଜର୍ମାନୀ ଓ ଚୀନ ସମ୍ପର୍କରେ ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁ.ର ଭ୍ରାନ୍ତ ବିଶ୍ଳେଷଣ ବିଷୟରେ ଏକଦା ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ । ମାତ୍ର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପାର୍ଟି ସେ ସମୟରେ ଏହି ତ୍ରୁଟି ବିଷୟରେ କିଛି କହିଥିବାର ଆମେ ଦେଖିନାହିଁ । କେହି କହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନ୍ତତଃ ଆମକୁ ଜଣା ନାହିଁ । ସେହି

ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୋଭିଏତ୍ ପାର୍ଟିର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ବିସ୍ମିତ କରି ନାହିଁ ।

ତେଣୁ, ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ସ୍ଳୋଗାନ ଉଠିଛି ସେଥିରେ ଆମର ଆନନ୍ଦିତ ହେବାର ବିଶେଷ କାରଣ ରହିଛି । ସେଥିପାଇଁ ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ଆମେ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛୁ । ତେବେ ଏହି ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛୁ ଯେ, ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ହେଉଛି, ତାକୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁନାହିଁ । ଆମର ଆଶଙ୍କା, ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦକୁ ଦୂର କରିବା ନାମରେ ସେମାନେ ବାସ୍ତବରେ ଯେପରି କୌଣସି ବିଶେଷ ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ହିଁ fight (ଲଢ଼େଇ) କରୁଛନ୍ତି । ନହେଲେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ଦୂର କରିବା ସମ୍ପର୍କରେ ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସରେ ଏତେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଗଲା, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ଗଢ଼ି ଉଠିବାର root cause (ମୂଳ କାରଣ) ସମ୍ପର୍କରେ ରିପୋର୍ଟରେ କିଛି ବି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ନାହିଁ କାହିଁକି ? ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ସ୍କାଲିନ୍ କାଲେ ତାଙ୍କ ଶେଷ ଜୀବନରେ ପ୍ରାଉଡ୍ (ଆତ୍ମଗର୍ବ), ଆନ୍ସିସିୟସ୍ (ଉଚ୍ଚକାଂକ୍ଷୀ), ସେଲଫ୍ କମ୍ପ୍ଲ୍ସେକ୍ସ (ଆତ୍ମସନ୍ତୁଷ୍ଟ), ଇଗୋଇଷ୍ଟିକ୍ (ଅହଂକାରୀ) ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସ୍କାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହିସବୁ ଦୋଷ ତୁଟି କିପରି ଆସିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିଲା, କ’ଣ ତାର କାରଣ, କେଉଁମାନେ ଏଥିପାଇଁ ମୂଳତଃ ଦାୟୀ-ରିପୋର୍ଟରେ ସେସବୁ କଥା ଆଦୌ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆମମାନଙ୍କର ମନେନେଖିବା ଦରକାର ଯେ, ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦର ଚର୍ଚ୍ଚା କେବଳମାତ୍ର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସମ୍ଭବ- ଏ ଧାରଣା ଭୁଲ । ଏପରିକି, କୌଣସି କମିଟି ବା ବଡ଼ିର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ପ୍ରଶ୍ନ ଯାଇ ପାରେ, ଯଦି ସେହି କମିଟି ବା ବଡ଼ି ପ୍ରତି କର୍ମୀ ବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଅନ୍ଧ ଆନୁଗତ୍ୟର ମନୋଭାବ ଦୂର କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ନକରି ବରଂ ତାକୁ ପ୍ରଶ୍ନସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆହୁଏ । ତେଣୁ, ମନେରଖିବାକୁ ହେବ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ fight out (ବିରୁଦ୍ଧତା) କରି ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦକୁ ଦୂର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

କେତେଜଣ ଲୋକ ଏକତ୍ର ବସି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ହିଁ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ । ଦଳର ଚିନ୍ତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦ୍ୱାଦ୍ୱିକ ପଦ୍ଧତି, ଚିନ୍ତାର ସଂଘର୍ଷ ଓ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ହିଁ କେବଳମାତ୍ର ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ସ୍କାଲିନ୍‌ଙ୍କ ସମୟରେ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ

ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ନଥିଲା ବୋଲି କୁଣ୍ଠେଇ ନେତୃତ୍ୱ ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗ ଆଣିଛନ୍ତି, ଆମ ମତରେ ତାହା ଅତିବେଶୀରେ ନିୟମିତ ମିଟିଂ କରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବାର operational aspectର ଅଭାବକୁ ହିଁ ପ୍ରତିଭାତ କରେ- କେବଳମାତ୍ର ଏହି ଦିଗ ଉପରେ ଭିତ୍ତି କରି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯେ, ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ସମୟରେ ଦଳରେ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟ କରିନାହିଁ । କାର୍ଲମାର୍କ୍ସ ‘କ୍ୟାପିଟାଲ୍’ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିଚିନ୍ତାର ଫସଲ । ତେଣୁ କ’ଣ କ୍ୟାପିଟାଲକୁ ବ୍ୟକ୍ତିର subjective way (ମନଗଢ଼ା) ଚିନ୍ତାର ଫସଲ ବୋଲି କୁହାଯିବ ? ନା, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟଦେଇ social consciousness (ସମାଜିକ ଚେତନା) ସର୍ବୋତ୍ତମ ରୂପ ପରିଗ୍ରହ କରିଛି ବୋଲି କୁହାଯିବ-ଯାହା ବାସ୍ତବରେ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ । ତେଣୁ କେତେଜଣ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ କୌଣସି କମିଟିର ଚିନ୍ତାରେ ଯେପରି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ଚିନ୍ତାର ପ୍ରଭାବ ରହିପାରେ ଏବଂ ତା’ ବାସ୍ତବରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ଚିନ୍ତାର ପ୍ରବଣତାକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିପାରେ, ସେହିପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତର ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଦଳର ସଦସ୍ୟ ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର collective knowledge (ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ)ର ସର୍ବୋତ୍ତମ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟିପାରେ । ସମାଜିକ ଚିନ୍ତା ଯେତେବେଳେ ଦଳର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ଭାବେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପେ ପରିପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ । ପ୍ରକୃତରେ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥାର୍ଥରେ ଦୃଢ଼ ସଂଘାତ ଜାରି ରହିଛି କି ନାହିଁ ଦେଖିବା ଦରକାର । ଏଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିପାରେ ଯେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟଦେଇ ଯଦି collective thinking (ଯୌଥ ଚିନ୍ତା) ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପ ନେଇପାରେ, ତେବେ ଆଉ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ପ୍ରୟୋଜନ କ’ଣ ? ନା, ତାହେଲେ ଭୁଲଭ୍ରାନ୍ତି ଦୂର କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ରହିବ ନାହିଁ । ସେହି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପାଇଁ ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଂଗଠନିକ କ୍ରିୟାକଳାପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୌଥ କର୍ମ ପ୍ରକ୍ରିୟା କେବଳ ଯେ ପ୍ରୟୋଜନ ତା’ ନୁହେଁ, ଏହା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀ ହୁଅନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ସେ ଭୁଲ କରିପାରନ୍ତି । ସେହି ଅବସ୍ଥାର operational side (ସାଂଗଠନିକ କ୍ଷେତ୍ର)ରେ ଯୌଥ କର୍ମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବଳବତ୍ତର ନଥିଲେ ନେତାଙ୍କର ସେହି ଭୁଲ ପଥ ଅନୁସରଣ କରି ସମଗ୍ର ପାର୍ଟିଟି ଦିନେ ନା ଦିନେ ଏପରିକି ମୂଳ ନୀତିରୁ ମଧ୍ୟ ବିରୂପିତ ହୋଇ ଯାଇପାରେ । ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ସର୍ବହାରା ବିପ୍ଳବୀ ଦଳରେ ଯୌଥ କର୍ମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପ୍ରଶ୍ନଟି ଏତେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଦଳର ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ କହିଲେ ଆମେ କ'ଣ ବୁଝୁ? ଦଳର ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କର ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ହିଁ ହେଉଛି ଦଳର ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ । (Collective knowledge of all the members is the collective leadership of the party) । ଏହି ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ଗଢ଼ି ଉଠିବା ମୂଳତଃ ଦଳର ସଭ୍ୟ ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚେତନାର ମାନ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ବସ୍ତୁତଃ ଉନ୍ନତତର ଚେତନାର ମାନ ଉପରେ ଭିତ୍ତିକରି ଯେତେବେଳେ ଦଳର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତାର ସଂଘର୍ଷ ଓ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ଘଟିବ, ଏକମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ହିଁ ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ଗଢ଼ି ଉଠିବ ଏବଂ ବିକାଶ ଲାଭ କରିପାରିବ । ସୁତରାଂ, ଏକଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଏକ ସୁନ୍ଦର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ constitution (ସମ୍ବିଧାନ) ଗ୍ରହଣ କରି ନେଲେ ହିଁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଗଢ଼ି ଉଠେ ନାହିଁ । ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣର ପ୍ରକୃତ ଭିତ୍ତି ହେଉଛି କମ୍ପୋଜିସନ୍ ଦଳର ଉତ୍ତର ଆଦର୍ଶଗତ-ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ । ତା ନହେଲେ ହୁଏତ କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରତି, ନଚେତ୍ ଅନୁରୂପଭାବେ କୌଣସି ଏକ କମିଟି ପ୍ରତି ଅନ୍ଧାନୁଗତ୍ୟର ମନୋଭାବ ସୃଷ୍ଟି ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଅନ୍ଧଭାବରେ କୌଣସି ଜଣେ ବିଶେଷ ନେତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଯେମିତି ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ, ଠିକ୍ ସେମିତି ଅନ୍ଧଭାବେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଅଥବା ତା ପ୍ରତି ଅନ୍ଧ ଆନୁଗତ୍ୟମୂଳକ ମନୋଭାବ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦର ଆଉ ଏକ ଧରଣର ପରିପ୍ରକାଶ । ଏହି ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ବିଚାର କରି ହିଁ ଆମେ ଦୃଢ଼ଭାବେ ମନେକରୁ ଯେ, ସମସ୍ୟାର ଏହିସବୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା- ଯା' କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦକୁ ଦୂର କରିବାର ଘୋଷଣା ଓ ଏଥିପାଇଁ ସଦିକ୍ଷା ପ୍ରକାଶ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନର ନେତାମାନେ ପୁରୁଣା ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତିରେ କୌଣସି break (ଛେଦ) ଘଟାଇ ପାରି ନଥିବା ଭଳି ମନେହେଉଛି । ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟକୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନୁଁ ଉଠାଇ ନିର୍ବିଚାରରେ ଯେଉଁଲି ମାନି ନେଇଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ଆମର ଏହି ଆଶଙ୍କା ହିଁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଛି ।

ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତାମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ୧୯୩୪ ମସିହା ମର୍ଚ୍ଚ୍ୟନ୍ତ କମ୍ପୋଜି ସ୍ୱାଲିନ୍‌ଙ୍କର କୌଣସି ବିରୁଦ୍ଧି ଦେଖାଯାଇ ନଥିଲା । ଏମାନଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟରୁ ଏହା ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସ୍ୱାଲିନ୍ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବିରୁଦ୍ଧି ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିରଳସ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍, କମ୍ପୋଜି ସ୍ୱାଲିନ୍‌ଙ୍କର

କର୍ମ ପ୍ରଣାଳି ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତାପନ ଆଜି କରାଯାଉଛି, ଏମାନଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ୧୯୩୪ ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ପାର୍ଟି ଜୀବନରେ ଏହି ସମସ୍ୟାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନଥିଲା । ତା’ହେଲେ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, କମ୍ପୋଜ୍ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ଜୀବନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବିରୁଦ୍ଧର ଯେଉଁ ସବୁ ଅଭିଯୋଗ ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତାମାନେ ଉତ୍ତାପନ କରିଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ କାହିଁକି ଓ କେଉଁ ରାସ୍ତାରେ ଗଢ଼ି ଉଠିବା ସମ୍ଭବ ହେଲା ? ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧର କଥା କୁହାଯାଇଛି, ତା’ର ମୂଳ କାରଣ ଧରି ନପାରିଲେ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହାର ପୁନରାବୃତ୍ତିର ଆଶଙ୍କା ଦୂର ହେବ ନାହିଁ । ଚିତୋ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏହି ସମାନ କଥା କହିଥିଲୁ । ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ଗଢ଼ି ଉଠିବା ପଛରେ କି କି କାରଣ ରହିଛି ଏବଂ ଏହାକୁ କିପରି ଦୂର କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ କୁଣ୍ଡେଭଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ଏହି ଦିଗରୁ ସେମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଏକଦେଶଦର୍ଶିତାର ତ୍ରୁଟି ରହିଛି । କୁଣ୍ଡେଭଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ଯୁକ୍ତିଧାରା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଏହି ଏକଦେଶଦର୍ଶିତାର ତ୍ରୁଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ଯେପରି ସେ କହିଛନ୍ତି, “ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟଲାଭ ପାଇଁ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରାଯିବା ଭୁଲ, ପ୍ରକୃତପକ୍ଷେ ରେଡ୍ ଆର୍ମି ହିଁ ପ୍ରଶଂସାର ପାତ୍ର ।” ଏହି ଧରଣର ଯୁକ୍ତିକୁ ଉଦ୍‌ଭଟ୍ କହିଲେ ବି ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ, ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱକାରୀ ଭୂମିକାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଅର୍ଥ ରେଡ୍‌ଆର୍ମିର ଭୂମିକାକୁ କଦାପି ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ବୁଝାଏ ନାହିଁ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଭୂମିକା ଓ ଅବଦାନ ବ୍ୟତିରେକେ ନେତାଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱକାରୀ ଭୂମିକାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ତେଣୁ କୁଣ୍ଡେଭଙ୍କର ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହେଉଛି ଯେ, ସେ ଇଚ୍ଛାକୃତଭାବରେ ହିଁ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ଭୂମିକାକୁ ନ୍ୟୁନ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବିଶେଷ ଐତିହାସିକ ଭୂମିକାକୁ ଯଦି ସ୍ୱୀକାର କରା ନଯାଏ, ତେବେ ତା’ ultra democracy (ଉଗ୍ର ଗଣତନ୍ତ୍ର)ର ଧାରଣାକୁ ଜନ୍ମ ଦେବ- ଯାହା ପୁଣି ଦଳର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ନେତୃତ୍ୱର ବିଶେଷିକୃତ ଧାରଣାର ଅବଲୁପ୍ତି ଘଟାଇବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି, ଯା’ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ସେଦିଗରୁ ଆମେ କହିଛୁ ଯେ, ଏମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତିଧାରା ଏକଦେଶଦର୍ଶିତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ।

ଏହିଭଳି ଭାବେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେମାନେ ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ର ଧରିଛନ୍ତି, ସେକ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦର ପ୍ରବଣତା ଜନ୍ମ ନେଇଥିଲା, ଏହା ଯଦି ଆମେ ଧରି ବି

ନେଉ ତା'ହେଲେ, ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଯେଭଳି କୌଣସି ମତେ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ସେହିଭଳି ବର୍ତ୍ତମାନର ନେତାମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ । କୌଣସି ନେତାଙ୍କୁ ଯଦି କ୍ରମାଗତଭାବେ ଅନ୍ଧ ସମର୍ଥନ ଦିଆଯାଏ, ତା'ହେଲେ ସେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦର ଶୀକାର ହେବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନେକ ଅଭିଯୋଗ ଅଣାଯାଇଛି । ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର କିଛି କିଛି slip (ତ୍ରୁଟି) ଆମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବାଦ ଯାଇନି । କିନ୍ତୁ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଅଣା ଯାଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ କି ନୁହେଁ, ତା' ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ତତ୍ତ୍ୱମେଣ୍ଟ (ତଥ୍ୟ ପ୍ରମାଣ) ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା- ଯା' କରାଯାଇ ନାହିଁ । ସତେ ଯେମିତି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁର ହିଁ ସମସ୍ୟା-ଏହି ମନୋଭାବ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁ ଏ ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ମନୋପୋଲାଇଜ୍ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ସମ୍ପର୍କିତ ଯେକୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ କେବଳ ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍‌ର ନୁହେଁ- ସମଗ୍ର ଦୁନିଆର ମେହେନତି ମଣିଷ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଜାଣିବା ବିଷୟ । ତେଣୁ, ଏହିଭଳି ଏକ ଗୁରୁତର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସମଗ୍ର ଦୁନିଆର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ମତାମତ ପ୍ରତି କୌଣସି ପରଖା ନକରି ଏକକଭାବେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନିତ ହେବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଆଦୌ ଉଚିତ୍ ହୋଇ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ମନେ କରୁ । ସେମାନେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆନ୍ତରିକତାର ସହ ଲଢ଼େଇ କରୁଥାନ୍ତେ, ତା'ହେଲେ ଏହି ଆଚରଣବିଧି ସେମାନଙ୍କର ମାନି ଚଳିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା ।

ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେରଖିବା ଦରକାର । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କାର୍ଯ୍ୟ ପଛରେ ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ୍ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନଭାବରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚରିତ୍ରର ପରିଚାୟକ ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଜି ଆଉ ନାହାନ୍ତି, କେବଳମାତ୍ର ତାଙ୍କର ମତବାଦ ରହିଛି, ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବେ ତାଙ୍କୁ ସୁଧାରିବା ବା ଫାଇର୍ ଆଉଟ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନାହିଁ । ଅଥଚ, ଏହା ଦେଖି ମନେହେଉଛି, ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ କରିବା ନାଁରେ ସେମାନେ ଆଜି ଯେମିତି ଜଣେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ କରୁଛନ୍ତି । ତା ନହେଲେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ଗତି ଉଠିବା ପଛରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜର ଭୂମିକା ଓ ଅବଦାନ କ'ଣ ଥିଲା, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଲୋଚନା କରିବା ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଉଚିତ୍ ଥିଲା ବୋଲି ଆମର ମତ । ଏହି

ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ଗଢ଼ି ଉଠିବା ପଛରେ ଥିବା କାରଣକୁ ଯଦି ଆଜି ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରା ନଯାଏ, ତା’ହେଲେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ-ଯାହା ଏକ ଚରମ ଗୁରୁବାଦୀ ମତାମତ- ଏପରିକି ତା’ ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁ କେନ୍ଦ୍ରିୟ କମିଟିର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଲାଭ କରିପାରେ ।

ମାତ୍ର ଆମର ଏହି ସମାଲୋଚନା ଦ୍ୱାରା ଏପରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ନେତୃତ୍ୱ ଇତିମଧ୍ୟରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ମୂଳ ନୀତିରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହା ଭ୍ରାନ୍ତ ଚିନ୍ତା ।* ସେଥିପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁର ତୁଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗୋଟିଏ ସଠିକ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଢ଼ିତୋଳିବା ସ୍ୱାର୍ଥରେ ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି କି ନାହିଁ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛନ୍ତି-ସେମାନେ ଭୁଲ୍ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଚିନ୍ତା ମାର୍କ୍ସବାଦ ବିରୋଧୀ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାଦିଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ।

ପ୍ରଥମତଃ ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ଯେ, ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ମୂଳନୀତିରୁ ଏମାନଙ୍କର ମୌଳିକ ବିଚ୍ୟୁତି ଘଟି ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିକୁ ମୌଳିକ ବିଚ୍ୟୁତିରୁ ରକ୍ଷା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୋଭିଏତ୍ ଜନଗଣଙ୍କର ଭୂମିକାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆମ ଦେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜନଗଣଙ୍କର ଭୂମିକା ଅନେକାଂଶରେ ହିଁ subjective (ବସ୍ତୁନିଷ୍ଠ ନୁହେଁ); କିନ୍ତୁ ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନରେ ଏହା ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତୃତ୍ୱର ତୁଟି ସଂଶୋଧନ କରି ନେତୃତ୍ୱକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ହେଉଛି ଆମର ଏହି ସମାଲୋଚନାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଇ ଯଦି କେବଳ ସୋଭିଏତ୍ ନେତାମାନଙ୍କର ଭୁଲ୍ ଦର୍ଶାଇବାରେ ସତେଷ୍ଟ ହେଉ, ଅଥଚ, ସେମାନଙ୍କର ଅବଦାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ନଦେଖି, ତା’ହେଲେ ଭୁଲ୍ ହେବ । ଅନ୍ୟଦିଗରୁ ଯଦି କେବଳ ସେମାନଙ୍କର ଅବଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି ଏବଂ ସମସ୍ତ କିଛି ସମର୍ଥନ

* ୧୯୫୬ ମସିହାରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ ଅଭିଜ୍ଞତା ମହକୁଦ ଥିଲା, ତାହାରି ଭିତ୍ତିରେ ଏହା ହିଁ ଥିଲା ସେଦିନ ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁର ଚରିତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ଆମ ଦଳର ମୂଲ୍ୟାୟନ । କିନ୍ତୁ ଚିନ୍ତାଗତ ଓ ସାଂଗଠନିକ ପଦ୍ଧତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକତାକୁ ପ୍ରତିହତ ନକରି ପାରିବାର ଭୁଲକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, କ୍ରମାଗତ ଭୁଲ୍ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରୁ କରୁ ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁର ନେତୃତ୍ୱ ପୁରାପୁରି ସଂଶୋଧନବାଦୀ ନେତୃତ୍ୱରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କମ୍ରେଡ୍ ଘୋଷଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଆମ ଦଳର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ତା’ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ତେବେ ନେତୃତ୍ୱ ପୁରାପୁରି ସଂଶୋଧନବାଦୀରେ ପରିଣତ ହେଲା ବୋଲି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁରା ପାର୍ଟିଟି ଏକ ଅଣମାର୍କ୍ସବାଦୀ ପାର୍ଟିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି-ଏଭଳି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରାଯାଏ ନାହିଁ । କାରଣ ଯଥାର୍ଥ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦଳର ନେତୃତ୍ୱ ସଂଶୋଧନବାଦୀରେ ପରିଣତ ହେଲେ ହିଁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦଳର ମୂଳ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଚାରିତ୍ରିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ ।

ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି କହୁ, ଅଥଚ ସେମାନଙ୍କର ତ୍ରୁଟି ବିରୁଦ୍ଧ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ନକହୁ, ତା'ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଭୁଲ ହେବ । ଏହି ଦୁଇଟି ଯାକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ହିଁ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଯେହେତୁ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି, ସୁତରାଂ ସେମାନଙ୍କର ଭୁଲ ହୋଇପାରେନା- ଏହି ଧରଣର ୟୁକ୍ତି ଗୁରୁତ୍ୱାଦି ସହ ସମତୁଲ୍ୟ । ସେହି ଦିଗରୁ ସୋଭିଏତ୍ ନେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମର ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ଧରନ୍ତିଭରେ ବିବେଚନା କରିବେ ବୋଲି ଆମର ବିଶ୍ୱାସ । ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେଉଁସବୁ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ ତା' ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ବିଚାର କରାଯାଉ ।

ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ

ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ସମ୍ପର୍କରେ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଠିକ୍ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସହ ଆମର ସାଧାରଣ ସହମତ ରହିଛି । ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ଯେ ନିଛକ ଏକ କୁଟନୈତିକ ଚାଲ ନୁହେଁ, ତାହା ଯେ ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଜନରୁ ଉଦ୍ଭବ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ନୀତିସମ୍ମତ - ଏହା ଆମେ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ କହିଛୁ । ମନେ ହେଉଛି ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟରେ ସେମାନେ ଯେମିତି ବିଷୟଟିକୁ ଅନେକାଂଶରେ ସେହିଭାବରେ ହିଁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ।*

ଯୁଦ୍ଧର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତାର ନିୟମ

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହିଁ କରିଛନ୍ତି, ଅଥଚ ଥରେ ହେଲେ ବି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ନାହାନ୍ତି । ତେବେ ଆଉ ଏକ ଦିଗକୁ ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯିବା ଦରକାର । ରିପୋର୍ଟରେ ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ କେତୋଟି ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରି ବିଚାର କରାଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ବିଭାଗରେ ଆଲୋଚନା କରି ଦର୍ଶାଇ ଦିଆଯାଇଛି- ଯେହେତୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛି ଏବଂ ଯେହେତୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ହିଁ ଯୁଦ୍ଧର କାରଣ, 'ସେହେତୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧର

* ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତିଟି ଯେ ଏକ କୁଟନୈତିକ ଚାଲ ନୁହେଁ; ବିଂଶତ କଂଗ୍ରେସର ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟ ସହ ଆମେ ଏକମତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହରେ ପ୍ରମାଣ କରିଛି ଯେ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତୃତ୍ୱ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତିର ବୈପ୍ଳବିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଏହି ନୀତିର ସଠିକ ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଭାବେ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବା ପରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଏହି ନୀତିଟିକୁ peaceful capitulation ବା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ସମର୍ପଣ ନୀତିରେ ପରିଣତ କରିଛନ୍ତି ।

ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତାର ନିୟମ’ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେନିନଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆଜି ମଧ୍ୟ ପୂର୍ବଭଳି ବଳବତ୍ତର ରହିଛି । ପୁଣି ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଭାଗରେ ‘ଯୁଦ୍ଧ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଉଲ୍ଲି ଅବଧାରିତ ନୁହେଁ’ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଯାଇ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧିର ଦିଗ ଉପରେ ଏକତରଫାତାବେ ଏତେ ବେଶୀ ଜୋର ଦିଆଯାଇଛି, ଯଦ୍ୱାରା ଏଭଳି ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ ଯେ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରୂପେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ ବି ଯୁଦ୍ଧକୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ରୋକିବା ସମ୍ଭବ । ଏହି compartmentalised (ଭାଗ ଭାଗ) ଆଲୋଚନା ଯୋଗୁଁ ଇତିମଧ୍ୟରେ କିଛି କିଛି ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଯେମିତି ଯୁଦ୍ଧ ଆଉ ଆଦୌ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ରୋମାନିଆର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି କହିଛି । ସେହି ଦିଗରୁ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର approach (ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ) ଅନେକ ବେଶୀ comprehensive (ସାମଗ୍ରିକ) ଏବଂ dialectical (ଦ୍ୱାନ୍ଦ୍ୱିକ) ବୋଲି ଆମେ ମନେକରୁ ।

ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ରଚନା

‘ସୋଭିଏତ୍ ରଷିଆରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର କେତୋଟି ଅର୍ଥନୈତିକ ସମସ୍ୟା’

ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟରେ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ଏହି ପୁସ୍ତକର କେତୋଟି ଥେସିସ୍ ସମ୍ପର୍କରେ କୁଣ୍ଡେଭ, ବିଶେଷକରି ମିକୋୟାନ, ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । କୁଣ୍ଡେଭ ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ ଲେନିନଙ୍କ ଉକ୍ତିକୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଚରମ ସଂକଟ ଫଳରେ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନ୍ୟତା ଦେଖାଦେବ- ବା ଉତ୍ପାଦନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ୦୯ ହୋଇଯିବ- ଏଭଳି ଧାରଣା ଅଣ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ । କିଏ ବା କେଉଁମାନେ ‘ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନ୍ୟତା ଧାରଣା’ ପୋଷଣ କରନ୍ତି, ତା’ ଖୋଲାଖୋଲିତାବେ କୁଣ୍ଡେଭ ଯଦିଓ କହି ନାହାନ୍ତି, ତେବେ ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନାର ଧାରାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯିବ ଯେ, କମ୍ରେଡ୍ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ହିଁ ସେ ଏଭଳି କହିଛନ୍ତି ।* ଆମର ଏହି ଧାରଣା ଯେ

* କୁଣ୍ଡେଭଙ୍କ ପରିଚାଳନାରେ ସି.ପି.ଏସ୍.ୟୁର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ନେତୃତ୍ୱ କମ୍ରେଡ୍ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଆକ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବା ପରେ ଏମାନଙ୍କର ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପରେ ଆହୁରି ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ୧୯୬୨ ମସିହା ‘ଭେପ୍ରିସି ଇକନମିକ୍’ର ୧ ନଂ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦଳେ ସୋଭିଏତ୍ ଅର୍ଥନୀତିବିଦ୍ ‘ଦି ବେସିକ ଇକନମିକ୍ ଲ’ (ମୂଳ ଅର୍ଥନୈତିକ ନିୟମ) ନାମରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶ କରି ଯେତେବେଳେ କମ୍ରେଡ୍ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଆର୍ଥିକ ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରଚାର କଲେ, ସେତେବେଳେ କମ୍ରେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ଏହି ସବୁ ଅର୍ଥନୀତିବିଦ୍ ମାନଙ୍କର ଭ୍ରାନ୍ତ ଚିନ୍ତା ଓ ଧ୍ୟାନ ଧାରଣାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରି ‘ଏ ଫିଉ ଇକନମିକ୍ ପ୍ରୋବଲେମ୍ସ୍’ (କିଛି ଅର୍ଥନୈତିକ ସମସ୍ୟା) ନାମରେ ଏକ ରଚନାରେ ତା’ର ଜବାବ ଦେଲେ । ଏହି ଲେଖାଟି ପ୍ରଥମେ ସୋସାଲିଷ୍ଟ ୟୁନିଟର (ଭଲ୍ୟୁମ୍-୩, ନିଉ ସିରିଜ୍, ସେପ୍ଟେମ୍ବର-୬୨) ଓ ପରେ ପ୍ରୋଲେଟାରିଆନ୍ ଏରା (ଭଲ୍ୟୁମ୍-୮ ସଂଖ୍ୟା-୨୦, ୧- ଅଗଷ୍ଟ, ୬୫ ଏବଂ ଭଲ୍ୟୁମ୍-୯, ସଂଖ୍ୟା ୧- ୧୫ ଅଗଷ୍ଟ ୬୫)ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ।

ଅମୂଳକ ନୁହେଁ, ମିକୋୟାନଙ୍କର ରିପୋର୍ଟ ହିଁ ତା’ର ପ୍ରମାଣ । ଆମ ମତରେ ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇବାକୁ ଯାଇ ମିକୋୟାନ୍ ନିହାତି ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଓ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଭାବେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ଏହି ପୁସ୍ତକର କେତେକ ଥେସିସ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ସମାଲୋଚନାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି । କୁଣ୍ଠେଭଙ୍କ ଭଳି ପରୋକ୍ଷଭାବରେ ନକହି ମିକୋୟାନ୍ ସିଧାସଳଖ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ସମାଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି- ସତେ ଯେପରି ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଚରମ ସଂକଟ ସମୟରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିରେ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ଦେଖାଦେବା ବା ଉତ୍ପାଦନ ପୁରାପୁରି ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯିବା (complete stagnation or halt in the development of production) କଥା ଷ୍ଟାଲିନ୍ କହିଥିଲେ ! କମ୍ରେଡ୍ ଷ୍ଟାଲିନ୍ ଏହି ପୁସ୍ତିକାରେ ଚରମ ସଂକଟ ସମୟରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିରେ କାରିଗରୀ ବିଦ୍ୟାର ବିକାଶ (technological development) କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦ ହେବାର କଥା ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟରୁ ଉତ୍ପାଦନରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦ ହେବାର ଧାରଣା ଆଦୌ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ମନେକରୁ । କୁଣ୍ଠେଭ ଏବଂ ମିକୋୟାନ୍‌ଙ୍କ ଭଳି ନେତାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ଏଭଳି ବିକୃତ କରିବା କିଭଳି ସମ୍ଭବ ହେଲା, ତା’ ଆମେ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ! ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ଷ୍ଟାଲିନ୍ ଯାହା କହିବାକୁ ଚାହଁଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସହିତ କୁଣ୍ଠେଭ ମଧ୍ୟ ଏକମତ- ତା’ ହେଲା ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିରେ ମାନ୍ଦର ପ୍ରବଣତା କ୍ରମାଗତ ପ୍ରକଟିତ ହେଉଛି । ଷ୍ଟାଲିନ୍ ଯାହା କହି ନାହାନ୍ତି, ସେକଥା ତାଙ୍କ ନାମରେ ଚଳେଇ ଦେବାକୁ ଆମେ ଗୁରୁତର ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି ମନେକରୁ । ଏହା ଛଡା ମଧ୍ୟ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିର ରିପୋର୍ଟରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦୁନିଆର ସଂକଟ ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧିର ଯେଉଁ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇଛି, ତା’ ଉପରେ ଭିତ୍ତିକରି ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ଭ୍ରାନ୍ତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ମିକୋୟାନ୍ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ସମଗ୍ର ବକ୍ତବ୍ୟର ଶେଷ ଲାଇନ୍‌ଟିକୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ଉଦ୍ଧାର କରି ମିକୋୟାନ୍ ଉପରୋକ୍ତ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧିର ପରିସଂଖ୍ୟାନ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟର ସତ୍ୟତାକୁ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରିଛନ୍ତି । ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ଲେଖାର ଯେଉଁ ଅଂଶଟିକୁ ମିକୋୟାନ୍ ଉଦ୍ଧାର କରିଛନ୍ତି, ତା’ ହେଉଛି “Since the volume of production in these countries will diminish.”

(ଯେହେତୁ ଏହି ସମସ୍ତ ଦେଶରେ ଉତ୍ପାଦନର ଆୟତନ ହ୍ରାସ ପାଇବ) । ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଲିଖିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟଟି ହେଉଛି- “However, expansion of production in these countries will proceed on a narrower basis, since the volume of production in these countries will diminish.” (ସେ ଯାହା ହେଉ, ଯେହେତୁ ଏହି ସମସ୍ତ ଦେଶରେ ଉତ୍ପାଦନର ଆୟତନ ହ୍ରାସ ପାଇବ, ତେଣୁ ଏହି ସମସ୍ତ ଦେଶରେ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରସାର ସଂକୁଚିତ ଭାବେ ଘଟିବ ।)

ତା’ହେଲେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ବିଶ୍ଵ ପୁଞ୍ଜିବାଦର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ସଂକଟ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିଶ୍ଵ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାରର ଆହୁରି ସଂକୋଚନ ଫଳରେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହି ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଉତ୍ପାଦନର ଆୟତନ (volume) ହ୍ରାସ ପାଇବାର ସମ୍ଭାବନା କଥା ଷ୍ଟାଲିନ୍ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଏହିସବୁ ଦେଶରେ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରସାର ସଂକୁଚିତଭାବେ ଘଟିବ ବୋଲି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି । ଭବିଷ୍ୟତରେ କ’ଣ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି ତାହାର ଇଙ୍ଗିତ ଷ୍ଟାଲିନ୍ ଏହି ଶେଷ ଲାଈନରେ ଦେଇଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ କ’ଣ ଘଟୁଛି ସେ ବିଷୟରେ କହି ନାହାନ୍ତି । ଫଳରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମାନ୍ୟତମ ଅଗ୍ରଗତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଉକ୍ତିକୁ ଭୁଲ ବୋଲି କହିବା ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଜ୍ଞତାର ହିଁ ପରିଚାୟକ । ୧୯୧୬ ମସିହା ବସନ୍ତ ଋତୁରେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ଏକ ବିଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସମ୍ପର୍କରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ଭୁଲ ପ୍ରତିପାଦନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମିକୋୟାନ୍ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ସେହି ସମୟର ଏକ ରଚନାରୁ ଉଦ୍ଧୃତି ଦେଇଛନ୍ତି । ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆଜିକାର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆଉ valid (ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ) ନୁହେଁ ବୋଲି ଷ୍ଟାଲିନ୍ ନିଜେ ହିଁ ଯେ ପୂର୍ବରୁ କହିଛନ୍ତି, ମିକୋୟାନ୍ ବୋଧହୁଏ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବେ ହିଁ ଏହା ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ । ସୁତରାଂ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅବସ୍ଥା ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଆଲୋଚନା ଦ୍ଵାରା ତାକୁ ଭୁଲ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରା ନଯାଇଛି ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେନିନ୍ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କ’ଣ କହିଥିଲେ, ତା’ଦ୍ଵାରା ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆଉ ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଦିଗ ରହିଛି ଯାହା ସାମାନ୍ୟ ସତର୍କ ହେଲେ ହିଁ ଯେକୌଣସି ମାର୍କ୍ସବାଦୀଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଏତାଇ ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ଭୁଲ ଦର୍ଶାଇବା ମିକୋୟାନ୍‌ଙ୍କୁ ଏଭଳି ଘାରିଥିଲା ଯେ, ସେହି ତ୍ରୁଟି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଯାଇ ସେ ଏପରିକି କୁଣ୍ଠେଭଙ୍କ ମୂଳ

ବକ୍ତବ୍ୟର ବିରୋଧିତା କରି ବସିଥିଲେ । କଥାଟିକୁ ଆଉ ଚିକିଏ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି କୁହାଯାଉ । ଯୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅର୍ଥନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ସଂକଟଜନିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍ ତାଙ୍କ ନିଜର ‘ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାରର ଆପେକ୍ଷିକ ସ୍ଥାୟୀତ୍ୱ’ (relative stability of the capitalist market) ଏବଂ ଲେନିନଙ୍କର ‘ପୁଞ୍ଜିବାଦ ପୂର୍ବ ତୁଳନାରେ ଅତି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି’ (Capitalism is growing far more rapidly than before) - ଏହି ଦୁଇଟି ଥେସିସ୍ ତାର validity (କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା) ହରାଇଛି ବୋଲି ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ସାଧାରଣ ସଂକଟ ଏବଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର growing instability (କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଅସ୍ଥିରତା) ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନିତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ସୁତରାଂ, ବିଶ୍ୱ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାରର ଆପେକ୍ଷିକ ସ୍ଥାୟୀତ୍ୱ ଥିବାବେଳେ ଯେଉଁ ବକ୍ତବ୍ୟ ସଠିକ୍ ଥିଲା, ଆଜି ବିଶ୍ୱ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅସ୍ଥିରତା ସମୟରେ ତା’ର ଆଉ ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । କୁଣ୍ଠେଇ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ ବିଶ୍ୱ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ unstable (ଅସ୍ଥିର) ଅବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାଷାରେ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି । ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ଏହି କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଅସ୍ଥିରତାର ପ୍ରଶ୍ନ ସହ ଷ୍ଟାଲିନ୍ଙ୍କର ଉପରୋକ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓତଃପ୍ରୋତଃଭାବେ ଜଡ଼ିତ । ସେହି ଦିଗରୁ ମିକୋୟାନ୍ ଏପରିକି କୁଣ୍ଠେଇଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟର ମଧ୍ୟ ବିରୋଧିତା କରିଛନ୍ତି । ଏହା ବାସ୍ତବରେ ହିଁ ଅଦଭୁତ ! ଏମାନେ ହୁଏତ ଷ୍ଟାଲିନ୍ଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ବୁଝି ହିଁ ପାରିନାହାନ୍ତି, ଅଥବା ବୁଝି ମଧ୍ୟ ଜଞ୍ଜାକୃତ ଭାବେ ତାକୁ ବିକୃତ କରିଛନ୍ତି ।

ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ଉତ୍ତରଣ

ପ୍ରତିଟି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶର ରୁଜ୍ଜୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ନୂତନ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ‘replace’ (ପରିବର୍ତ୍ତନ) କରିବାର ଯେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା କୁଣ୍ଠେଇ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି, ସେସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ଦ୍ୱିମତ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ, କେଉଁ ଉପାୟରେ ତା’ କରିବା ସମ୍ଭବ- ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ନା ସଶସ୍ତ୍ର ଗଣଅଭ୍ୟୁଥାନ ଜରିଆରେ- ଏହା ହିଁ ମୂଳ ପ୍ରଶ୍ନ । ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ କୌଣସି କୌଣସି ଦେଶରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଆଣିବା ସମ୍ଭବ- କାର୍ଲ ମାର୍କ୍ସ ଏହି ଅଭିମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଉଦାୟମାନ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆବହାଡ଼ା ଦେଖି ସେ ଅନେକ ଆଶା ପୋଷଣ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହ ପରିସ୍ଥିତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଥାଏ । ତେଣୁ କମ୍ରେଡ୍

ଲେନିନ୍ ସ୍ଵୟଃ ଭାଷାରେ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଯେ, ସଶସ୍ତ୍ର ଗଣ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ବିନା ବୁଦ୍ଧିଆ ରାଷ୍ଟ୍ରପନ୍ଥକୁ ଧୁଳିସାତ୍ କରିବା ବ୍ୟତିରେକେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏକଥା ଆଜି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାରକୁ ନ ନେଇ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ନୀତି ବିରୋଧୀ । ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ସମୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ସଶସ୍ତ୍ର ଗଣ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ସମ୍ପର୍କରେ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଵସ୍ଥ ଧାରଣା ଗଢିତୋଳିବା ପାଇଁ ସେତେବେଳର ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କରେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବିରାଟ ଭୂମିକା ପାଳନ କରିଛି । ଅବଶ୍ୟ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶର ପାଖାପାଖି ଥିବା ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ବିପ୍ଳବର ସମ୍ଭାବନା କଥା ଲେନିନ୍ କହିଥିଲେ ।

ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମ୍ପର୍କରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ କୁଣ୍ଠେଭ କହିଛନ୍ତି ଯେ, “ଯଦି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନେ ରାସ୍ତା ଛାଡି ଦିଅନ୍ତି, କୌଣସି ପ୍ରକାର ବଳ ପ୍ରୟୋଗ ନକରନ୍ତି, ତାହେଲେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମାନେ ମଧ୍ୟ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ଏକଥା ନିଶ୍ଚିତ ଯେ, ସେମାନେ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବେ, ତେଣୁ ଆମମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବା ଦରକାର” । ‘କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ରକ୍ତ ପିପାସୁ’ (blood thirsty), ଏହି ମିଥ୍ୟା ପ୍ରଚାରର ଜବାବରେ ତାଙ୍କର ଏହି ଯୁକ୍ତି ଯେ ଖୁବ ଉପଯୁକ୍ତ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସେ ଏତିକି କହି ଯଦି ଅଟକି ଯାଇଥାନ୍ତେ, ତା’ହେଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଏବଂ ପୂର୍ବର ଉପନିବେଶିକ ଦେଶ ଗୁଡ଼ିକରେ କାଳେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହୋଇପାରେ ! ଆମେ ଏହି ଚିନ୍ତା ସହ ଏକମତ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏକଥା ଆଦୌ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । କୁଣ୍ଠେଭଙ୍କର ଏହି ଚିନ୍ତା ଯେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଶୋଧନବାଦୀ-ସଂସ୍କାରବାଦୀ ପ୍ରବଣତାର ଜନ୍ମ ଦେବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାରନ୍ତି ଯେ, ତାଙ୍କ ଦେଶରେ ହିଁ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହେବ । ଫଳରେ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଭୀଷଣଭାବେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବ । ଏହା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଦିଗ । ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିଗ ମଧ୍ୟ ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଏତାଇ ଯାଇ ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୁଣ୍ଠେଭ ନିଜ ବକ୍ତବ୍ୟର ସ୍ଵବିରୋଧିତା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଥରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଐତିହ୍ୟ

ଅଛି, କେବଳ ସେହି ସମସ୍ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉନ୍ନତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ହିଁ (the highly developed capitalist countries where democracy is traditional) ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଆସିବ । ପୁଣି ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କହିଛନ୍ତି, ଏକମାତ୍ର ‘ଦୁର୍ବଳ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ’ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଏହି ପଦ୍ଧି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । ପୁଣି ଆଉ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ସେ କହିଛନ୍ତି- ଉନ୍ନତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଶସ୍ତ୍ର ବିପ୍ଳବ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଏହି ସମସ୍ତ ବକ୍ତବ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱବିରୋଧାତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ହିଁ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସଠିକ ଓ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଆମେ ମନେକରୁ । ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି, “ଆଜି ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶକୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଯେଭଳି ଘେରି ରହିଛନ୍ତି, ସେହି ଅବସ୍ଥା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶକୁ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶ ଗୁଡ଼ିକ ଘେରି ରହିବେ, ସେହି ସୁଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ପ୍ରଶ୍ନ ଆସି ପାରେ ।”

(“The question of establishment of socialism in a peaceful way can arise in that remote future when the present capitalist encirclement will be replaced by a socialist one.”)

କେତେକ ଅଦ୍ଭୁତ ଯୁକ୍ତି

ଏହା ବିଶେଷ ଭାବେ ମିକୋୟାନଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । ‘ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟାରୀ ପଦ୍ଧତିରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ଉତ୍ତରଣ ସମ୍ଭବ ।’ କୁଣ୍ଠେଭଙ୍କର ଏହି ମତର ସମର୍ଥନରେ ମିକୋୟାନ୍ ବିପ୍ଳବର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ପର୍କରେ କେତୋଟି ଦେଶର ଉଦାହରଣ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ଉଦାହରଣ ନିହାତି ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ, ଅବାଚ୍ଚର ଓ ଅକାର୍ଯ୍ୟକାରୀ । କାରଣ ଯେଉଁଠି ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ହେଉଛି, ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ଉତ୍ତରଣ ସମ୍ଭବ କି ନୁହେଁ, ସେଠାରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ଧତିରେ ବିପ୍ଳବର ଅଗ୍ରଗତିର ସମର୍ଥନରେ ଚୀନ, ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିୟା ପ୍ରଭୃତି ଦେଶର ଉଦାହରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବାଚ୍ଚର । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଯେ, ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର କଂଗ୍ରେସରେ ବି ଏଭଳି ସ୍ତରର ଆଲୋଚନା କରିବା ଓ ଉଦାହରଣ ଦେବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି !

ପରିଶେଷରେ ମୁଁ କହିବି ଯେ, ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସରେ ଆଲୋଚିତ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି, ଯୁଦ୍ଧର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତାର ନିୟମ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ପରିଚାଳନା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏମାନଙ୍କର

ବ୍ୟାଖ୍ୟା ମୂଳତଃ ସଠିକ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଏହା ସମର୍ଥନ ଯୋଗ୍ୟ ।* ଏହି ଦିଗରୁ ବିଚାର କଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତୃତ୍ୱର ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନବାଦରୁ କୌଣସି ମୌଳିକ ବିଚ୍ୟୁତି ଘଟି ନାହିଁ । ତା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଆମେ କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛୁ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟାର କିଛି କିଛି ଦିଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତରଭାବେ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ । ସୁତରାଂ, ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ଆବେଗମୁକ୍ତ ମନରେ, ଧୂରତିରେ ପୁଞ୍ଜୀନୁପୁଞ୍ଜିତଭାବେ ବିଚାର କରିବା ଦରକାର । ଆରମ୍ଭରୁ କହିଛି ଯେ, ଆମର ସମାଲୋଚନାକୁ ଯେପରି ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଲୋଚନା ଭାବରେ ହିଁ ସମସ୍ତେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତୃତ୍ୱର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଦୂର କରି ତାକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ହିଁ ଆମର ଏହି ଆଲୋଚନାର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

* ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କମ୍ରେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଆମ ଦଳର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି, ସୋଭିଏତ୍ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱକୁ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି ।

ହଙ୍ଗେରୀର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଘଟଣାବଳିର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା

(୧୯୫୬ ମସିହାରେ ହଙ୍ଗେରୀର ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଦମନର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧଟି ରଚିତ । ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧଟିରେ କମ୍ରେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ୧୯୫୬ ମସିହାରେ ହଙ୍ଗେରୀରେ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବ ଦମନର ପ୍ରୟୋଜନରେ ହଙ୍ଗେରୀ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ ୱାରସା(Warsaw) ରୁଦ୍ଧି ଅନୁଯାୟୀ ସୋଭିଏତ୍ ନେତୃତ୍ୱର ସୈନ୍ୟ ପ୍ରେରଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅନୁଯାୟୀ ସମର୍ଥନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିପ୍ଳବର ୧୦ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ କେଉଁ କେଉଁ ଦୁର୍ବଳତା ଯୋଗୁଁ ଏହି ଧରଣର ଘଟଣା ଘଟିବା ସମ୍ଭବ ହେଲା, ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ।)

ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ, ବିଶେଷକରି ହଙ୍ଗେରୀର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଘଟଣାବଳୀ ସମଗ୍ର ଦୁନିଆର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବିରୋଧୀ ସମସ୍ତ ଅଂଶର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗଭୀର ଆଲୋଚନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ହଙ୍ଗେରୀର ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି କମ୍ୟୁନିଜିମ୍ ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ଶତ୍ରୁମାନେ ପୁନର୍ବାର ପୃଥୁବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ସୋଭିଏତ୍ ବିରୋଧୀ କୁସା ପ୍ରଚାରରେ ମାତି ଉଠିଛନ୍ତି । ଏହି ଧରଣର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ କଥା ବାଦ୍ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଏତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ସମର୍ଥକ ଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବି ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଘଟଣାବଳୀ କମ୍ୟୁନିଜିମ୍ର ଆଦର୍ଶ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ବୈଦେଶିକ ନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ନାନା ସଂଶୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ରୁଜ୍‌ଆ ପ୍ରେସ୍ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଦଲାଇମାନେ ଏହି ସଂଶୟକୁ ଆହୁରି ଦୃଢ଼ କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରୟାସ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଘଟଣା ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ମଧ୍ୟରେ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ୱ ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ଭୂମିକା ସମ୍ପର୍କରେ ନାନା ଧରଣର ବିଭ୍ରାନ୍ତିକର ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ଏବଂ ଦୁନିଆର ଜନମାନସରେ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ଭାବମୂର୍ତ୍ତିକୁ ସାମୟିକଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅନେକାଂଶରେ ଯେ ଖର୍ବ କରିଛି, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆଙ୍ଗ୍ଲୋ-ଆମେରିକୀୟ-ଫରାସୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ଏସିଆ ଏବଂ ଆଫ୍ରିକାରେ ଉଦ୍‌ଘାତମାନ ଜାତୀୟତାବୋଧ

(resurgent nationalism) ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ବଳପୂର୍ବକ ଦମନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ଓ ସର୍ବୋପରି ଆଉ ଏକ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଭିଆଇବାର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଫର୍ଯିକର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶାନ୍ତି ଶିବିର ଓ ତା'ର ନେତା ଭାବରେ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ଓ ଏହାର ବୈଦେଶିକ ନୀତି ଯେତେବେଳେ ଦୁନିଆର ଶାନ୍ତିକାମୀ ଓ ଶୋଷିତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଆଶା ଭରସାର ସ୍ଥଳ, ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ର ବୈଦେଶିକ ନୀତି ଓ ନେତୃତ୍ୱର ଚରିତ୍ର ତଥା ଭୂମିକା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜନଗଣଙ୍କର ବିଶେଷକରି ତଥାକଥିତ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଏହି ସଂଶୟ ଆଜି ବିଶ୍ୱ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଅନେକାଂଶରେ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଇ ପାରେ ବୋଲି ହିଁ ହଙ୍ଗେରୀର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଘଟଣାବଳୀ ଓ ଏଥିରେ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱ ଏବଂ ସୋଭିଏତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଭୂମିକା ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ୍ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଅନ୍ଧ ଅନୁରାଗ ବା ବିରାଗର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ନହୋଇ ହଙ୍ଗେରୀର ଘଟଣାବଳୀକୁ ଚିକିତ୍ସା ସ୍ଥିରଚିତ୍ତରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝା ପଡ଼ିବ । ଯେଉଁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଇମ୍ଫରେ ନାଗୀକୁ କ୍ଷମତାରେ ପୁନଃ ଅଧିଷ୍ଠିତ କରିବା ପାଇଁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମତଭେଦର ବହିଃ ପ୍ରକାଶ ଭାବରେ ରୂପ ପରିଗ୍ରହ କରିଥିଲା, ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୋଭିଏତ୍ ବିରୋଧୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଜାତିଯତାବାଦର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହାର ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ପରିଣତିରେ ହିଁ ସୋଭିଏତ୍ ସୈନ୍ୟ ବାହିନୀର ଅପସାରଣ, ଝାର୍ସ୍ ଚୁକ୍ତି ରଦ୍ଦ, ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପାଇଁ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ଓ ଆମେରିକା ଠାରୁ ସମାନଭାବେ ସାହାଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ହଙ୍ଗେରୀକୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଦେଶଭାବେ ଘୋଷଣା କରିବା ଭଳି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦ ବିରୋଧୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ସ୍ଲୋଗାନ ଉଚ୍ଛାପିତ ହୋଇଚାଲେ । ଇଚ୍ଛାରେ ହେଉ ବା ଅନିଚ୍ଛାରେ ହେଉ ନାଗୀ ସରକାରକୁ ଏହି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ମନୋଭାବ ନିକଟରେ ମଥାନତ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଏସବୁ ଜାଣିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ, ନାଗୀ ସରକାରଙ୍କର ଅନୁରୋଧକୁମ୍ଭେ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ତା'ର ସୈନ୍ୟବାହିନୀକୁ ହଙ୍ଗେରୀରୁ ଅପସାରିତ କରିବାକୁ ସମ୍ମତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସୋଭିଏତ୍ ସୈନ୍ୟ ହଙ୍ଗେରୀ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ଇତିମଧ୍ୟରେ ନାଗୀ ସରକାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଜାତୀୟତାବାଦୀମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମଥାନତ କରିବା ଫଳରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଆନ୍ଦୋଳନରେ କବଳିତ ହୋଇ ନଥିବା ଅଧିକାଂଶ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ

(ସେମାନଙ୍କର ଦୋଷ ତୁଚ୍ଛି ଯାହା ଥାଉ ନା କାହିଁକି) ବିପ୍ଳବୀ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଜାନୋସ କାଦାରଙ୍କୁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ କରି ନୂତନ ସରକାର ଗଠନ କରିଥିଲେ । (ଯାହାର ଅଧିକାଂଶ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ପୁରାତନ ସରକାରରୁ ନିଆଯାଇଥିଲା) । ଏହି ନୂତନ ସରକାର ଘଟଣାର ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ତତକ୍ଷଣାତ୍ ସୋଭିଏତ ସୈନ୍ୟ ବାହିନୀକୁ ପୁନରାୟ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବକୁ ଦମନ କରି ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରିବା ଓ ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅର୍ଜିତ ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଇଥିଲା । ଆଇନସମ୍ମତ ଓ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତଭାବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏହି ନୂତନ ସରକାରଙ୍କ ଆହ୍ୱାନକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶା ରୁକ୍ମି ଅନୁଯାୟୀ ହଙ୍ଗେରୀର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସୋଭିଏତ ୟୁନିୟନ୍ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ ନା । ସୁତରାଂ, ସୋଭିଏତ ୟୁନିୟନ୍ ଏହି ଭୂମିକାକୁ ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ୟଦେଶ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ ବୋଲି ଅଭିହିତ କରି ସୋଭିଏତ ବିରୋଧୀ କୁସା ରଚନାରେ ଲିପ୍ତ, ସେମାନେ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ହୁଏତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ ଅଥବା ଜାଣିଶୁଣି ଆଙ୍ଗ୍ଲୋ-ମାର୍କିନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଦଲାଲି କରୁଛନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବୋଲି ପରିଚିତ ଦଳେ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସଂଗଠନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ତା' ପଛରେ ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ରହିଛି ବୋଲି ଆମର ମନେହୁଏ ।

ପ୍ରଥମତଃ people (ଜନସାଧାରଣ) କଥାଟି ପ୍ରତି ଅର୍ଥହୀନ ମୋହ ଓ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ବୁର୍ଜୁଆ ଭାବଧାରାର ପ୍ରଭାବ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ସୋଭିଏତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଉପରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଜାହିର କରିବାର ମନୋଭାବ (ଯଦି ଏହା ବାସ୍ତବରେ ଆଦୌ ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ) ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବା ଏବଂ ସୋଭିଏତ ୟୁନିୟନ୍ ବା ସୋଭିଏତ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବିରୋଧାତା କରିବା ଅଥବା ସୋଭିଏତ ବିରୋଧୀ ଉନ୍ମାଦନାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ଓ ଉତ୍ସାହ ଦେବା ଯେ ସମାନ କଥା ନୁହେଁ, ଏହା ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହେବା । ଅନ୍ୟ କୌଣସି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି, ସେ ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ହେଉ ନା କାହିଁକି, ତା'ର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଓ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ ଭ୍ରାତୃପ୍ରତିମ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଦଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସମ୍ପର୍କ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଦୃଢ଼ମୂଳକ ସମ୍ପର୍କ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ପାଇଁ ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ । ମାତ୍ର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହୋଇ ସୋଭିଏତ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବିରୋଧାତା ଓ ସୋଭିଏତ ବିଦ୍ୱେଷକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦ ତଥା ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦର ମୂଳନୀତି ବିରୋଧୀ ଏବଂ ତା' ଅମାର୍ଜନୀୟ ଅପରାଧ ।

ମାତ୍ର ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଯାଇଛି, ସାତ ଆଠ ବର୍ଷ ଧରି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱରେ ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କାଏମ ରହିବା ପରେ ବି ହଙ୍ଗେରୀରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଭାବଧାରା କିଭଳି ଏତେ ପ୍ରବଳଭାବରେ ଦେଖା ଦେଲା? ସ୍ୱତରା, ଏହି ଘଟଣା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ମୂଳ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିବା ବିଷୟକୁ ଭୂକ୍ଷେପ ନକରି ଯଦି ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ସମସ୍ୟାରୁ ଚରବରିଆଭାବେ ମୁକ୍ତି ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ, ତେବେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହି ଧରଣର ବିପଦର ଆଶଙ୍କା ରହିବ ଏବଂ ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାନ ଧରଣର ଅବନତି ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ରହିଯିବ । ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍‌ର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସର ରିପୋର୍ଟ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଇ ଆମ ଦଳର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଉକ୍ତ କଂଗ୍ରେସରେ ଗୃହୀତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଯେଉଁ ବିଶେଷ ଦିଗଟି ପ୍ରତି ଅନ୍ୟ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲା, ଆଜି ତା’ର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ ବୋଲି ଆମେ ମନେକରୁ । ଆମେ ଦର୍ଶାଇଥିଲୁ ଯେ, କମ୍ରେଡ୍ ସ୍କାଲିନ୍‌ଙ୍କର ଦୋଷ-ତୁଟି ଦେଖାଇବାକୁ ଯାଇ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବିରୋଧୀତା କରିବାକୁ ଯାଇ, ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଦ୍ୱାହିଦେଇ ‘ସମାଜତନ୍ତ୍ରରେ ପହଞ୍ଚିବାର ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତି’ ସମ୍ପର୍କିତ ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ତତ୍ତ୍ୱକୁ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସଂସ୍କାରବାଦୀ- ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି । ଫଳରେ ବହୁ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଏହି ସଂସ୍କାରବାଦୀ-ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଭାବଧାରା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିଟୋ ମାରିବା (ହାଁଜା କରିବା)ର ଅଭ୍ୟାସର ବିପରୀତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଭାବେ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ପ୍ରତିଟି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଆଳରେ ବିରୋଧୀତା କରିବା ଏବଂ ତଥାକଥିତ ‘ସ୍ୱାଧୀନ’ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଉଗ୍ର ଝୁଙ୍କ ଏହିସବୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଦେଲେ ଆମେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବୁ ନାହିଁ । କାରଣ, ଅନ୍ଧ ଗୁରୁବାଦ ଯା’ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପୂର୍ବଭଳି ହିଁ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ଚାଲିଛି, ଏହି ଝୁଙ୍କ, ତା’ର ହିଁ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ବିପରୀତ ପରିଣତି ।

ବଲ୍‌କାନ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଜାତୀୟତାବୋଧ ବହୁଦିନ ଯାଏ ଜାର ଶାସିତ ରଖିଆ ଏବଂ ପଶ୍ଚିମ ଯୁରୋପର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କ ଶୋଷଣ ଓ ଶାସନର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବରେ ଅବଦମିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ଗତ ଦ୍ୱିତୀୟ

ବିଶ୍ୱ ଯୁଦ୍ଧରେ ଫାସିଷ୍ଟ ଜର୍ମାନୀର ପରାଜୟ ଓ ରେଡ୍ ଆର୍ମିର ସହାୟତାରେ ଏହିସବୁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ପରେ ଦୀର୍ଘ ଦିନର ସେହି ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ଓ ଅବରୁଦ୍ଧ ଜାତୀୟତାବୋଧ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିବାର ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ସହଜ ରାସ୍ତା ପାଇଗଲା । ଏହି ସମସ୍ତ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ଏହି ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବୋଧର ପ୍ରଭାବ ବହୁଳାଂଶରେ ଦେଖାଗଲା । ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦ ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦର ବିରୋଧୀ ହେଲେ ବି ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ଏହି ଦେଶମାନଙ୍କର ଅନେକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତା ଏହି ଭାବଧାରାର ପ୍ରଭାବରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ପାରିନାହାନ୍ତି । ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଏହି ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦ ଖାଦ ଭାବରେ ମିଶି ରହିବାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ହେଲା ଟିଟୋଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ପୃଥକ ବଲ୍‌କାନ୍ ଫେଡେରେଶନ୍ ଗଠନର ଦାବି । କମ୍ରେଡ୍ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ ତାଙ୍କ ସୁଯୋଗ୍ୟ ନେତୃତ୍ୱରେ ପରିଚାଳିତ ତାକୁ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ଫଳରେ ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦ ବିରୋଧୀ ଏହି ଧରଣର ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବୋଧକୁ ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଓ ବାହାରେ ସ୍ତମ୍ଭିତ କରି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ପୂଜାବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢେଇ କରିବା ଆଳରେ କମ୍ରେଡ୍ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କୁ ଯେଉଁଭଳି ଭାବରେ ସମାଲୋଚନା କରାହୋଇଛି, ତା' ଦ୍ୱାରା ଦୁର୍ନିଆ ଆଖିରେ କେବଳ କମ୍ରେଡ୍ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କୁ ହିଁ ହେୟ ପ୍ରତିପନ୍ନ କରା ହୋଇ ନାହିଁ, ଏହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସୋଭିଏତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସମ୍ମାନକୁ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ, ବିଶେଷକରି ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ଜନସାଧାରଣ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ନିକଟରେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଖର୍ବ କରାହୋଇଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଲିଗ୍ ଅଫ୍ ୟୁଗୋସ୍ଲାଭିଆ ଏବଂ ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଟିଟୋପନ୍ଥୀ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପୂର୍ବ ମନୋଭାବରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଏବଂ କୃଷ୍ଣେଭ ନେତୃତ୍ୱ ଦ୍ୱାରା 'ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତି' ଭଳି ଏକ ଲେନିନୀୟ ତତ୍ତ୍ୱର ସଂସ୍କାରବାଦୀ-ଜାତୀୟତାବାଦୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବାର ପରିଣତିରେ ତାକୁ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ଦ୍ୱାରା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ତମ୍ଭିତ କରି ରଖାଯାଇଥିବା ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଭାବଧାରା ଦୁଇଗୁଣ ଆକ୍ରୋଶର ସହିତ ସୋଭିଏତ ଯୁନିୟନ୍ ବିରୋଧୀ ବିକ୍ଷୋଭ ରୂପରେ ଫାଟି ପଡ଼େ । ଯେଉଁ କୃଷ୍ଣେଭ ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳଶକ୍ତିମାନଙ୍କୁ କଠୋର ହସ୍ତରେ ଦମନ କରିବା ପ୍ରଶ୍ନରେ କମ୍ରେଡ୍ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କୁ ଅମଳାତାନ୍ତ୍ରିକ ବୋଲି କହି ଘୋର ନିନ୍ଦା କରିଥିଲା, ସେହି କୃଷ୍ଣେଭ ନେତୃତ୍ୱକୁ କିନ୍ତୁ ଆଜି ହଙ୍ଗେରୀର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିବା

କ୍ଷେତ୍ରରେ ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଶହେ ଗୁଣ କଠୋରତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ପଡୁଛି ।

ଆମେ ଆମର ପୁରୁଣା ବକ୍ତବ୍ୟର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରି ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତୃବୃନ୍ଦ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହି ଆବେଦନ କରିବୁ ଯେ, ବ୍ୟକ୍ତି ପୂଜାବାଦର ଧ୍ବଂସ କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି କେବଳ ମୁହଁରେ କହିଲେ ଦାୟିତ୍ଵ ଶେଷ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ । ମନେରଖିବା ଦରକାର, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନର ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତିରେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ଆଜି ମଧ୍ୟ ନାନାଭାବେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଛି । ବିଭିନ୍ନ ରୂପରେ ଅନ୍ଧ ଗୁରୁବାଦର ନାନା ଧରଣର ପ୍ରଭାବ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତିକୁ ଆଛନ୍ଦୁ କରି ରଖିଛି । କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଏହା ଏକପ୍ରକାର system of thought (ମାନସିକ ଢାଞ୍ଚା)ରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଜଟିଳତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ତିଟୋ ମାରିବା(ହାଁ ଜୀ କରିବା) ଅଥବା ବିରୋଧାତା କରିବା ଭଳି କୌଣସି ସହଜ ରାସ୍ତାରେ ସେଥିରୁ ନିସ୍କାର ମିଳିବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ସୋଭିଏତ୍ ବିରୋଧୀ ପ୍ରବଣତା ମଧ୍ୟରେ ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦ ବା ଚିଟୋବାଦର ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି, ତା' ବାସ୍ତବରେ ଅନ୍ଧ ଗୁରୁବାଦର ବିପରୀତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବେଳ ଥାଉ ଆଉ ଆମେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଯଦି ସମବେତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ତୀବ୍ର ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରି ଅନ୍ଧ ଗୁରୁବାଦ ଓ ସଂସ୍କାରବାଦୀ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଭାବଧାରା କବଳରୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି ଓ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ମୁକ୍ତ କରି ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦର ପତାକାକୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵୋତୋଳିତ କରି ନପାରୁ ତେବେ ଆମ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଜଟିଳତା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆହୁରି ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ।

ଇମରେ ନାଗୀ

(ହଙ୍ଗେରୀ ସରକାର ଦ୍ୱାରା ଇମରେ ନାଗୀର ବିଚାର ଓ ଫୀସି ଦେବାର ଘଟଣାର ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ରଚିତ ଉକ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧଟି ୧୨ ଜୁଲାଇ ୧୯୫୮ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଇମରେ ନାଗୀର ବିଚାର ଓ ଫୀସି ଦେବା ଘଟଣା ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ପରିଚିତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମହଲରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଆମ ଦେଶର ତଥାକଥିତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟ ସେଦିନ ଏହି ବିଭ୍ରାନ୍ତିରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଆଦର୍ଶଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୁଢ଼ୁଆ ମାନବତାବାଦର ପ୍ରଭାବ ଏବଂ ଅନ୍ୟଦିଗରେ ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦର ନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣାର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ହିଁ ମୂଳତଃ ଏହି ବିଭ୍ରାନ୍ତିର ସୃଷ୍ଟି- ଏହା ହିଁ କମ୍ପ୍ରେଡ଼ ଶିବଦାସ ଯୋଷ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧଟିରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ।)

ହଙ୍ଗେରୀ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଇମରେ ନାଗୀର ବିଚାର ଓ ଫୀସି ଦେବା ଖବର ପ୍ରଚାରିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଶ୍ୱର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ, ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଓ ସମସ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଉଚ୍ଚକଣ୍ଠରେ ଚିତ୍କାର କରିବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ‘ମାନବତା’ ଓ ‘ପପୁଲାର ଡେମୋକ୍ରାସି’ର ଶସ୍ତ୍ର ସ୍ତୋତ୍ର ଆତ୍ମୁଆଳରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଓ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା ଏହି ଅଭିଯାନ ପଛରେ ଦୁଇଟି ଅଭିସନ୍ଧି କାମ କରୁଛି । ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ସାରା ଦୁନିଆର ଜନମାନସରେ କମ୍ୟୁନିଜିମ୍‌ର ମତାଦର୍ଶ ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍‌କୁ ହେୟ ପ୍ରତିପନ୍ନ କରିବା, ଅନ୍ୟଦିଗରେ ଏହି ସୁଯୋଗରେ ପୁନରାୟ ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ (ବିଶେଷକରି ହଙ୍ଗେରୀରେ) ନିସ୍ତେଜ ହୋଇଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଏହିସବୁ ଦେଶମାନଙ୍କର ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପୁନଃଜୀବିତ କରିବା । ‘ମାନବତା, ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା’ର ଧ୍ୱଜାଧାରୀ ଏହିସବୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଅପକାର୍ତ୍ତର ଇତିହାସ ଆଜି ଆଉ କାହାରି ପାଖରେ ଅଜଣା ନାହିଁ । ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକୀୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱାଧୀନତାକାମୀ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ଏମାନଙ୍କର ବର୍ବରୋଚିତ ସାମରିକ ଆକ୍ରମଣ ଓ

ଯେକୌଣସି ଆଳରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବ୍ୟାପାରରେ ପରୋକ୍ଷ ଓ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ନଗ୍ନ ହସ୍ତକ୍ଷେପର ଇତିହାସ କାହାରି ପାଖରେ ଅଛୁ ପା ନାହିଁ । ଏଇ ସେଦିନ, ବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟାରୀ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଅନ୍ୟତମ ପୀଠସ୍ଥଳ ଖୋଦ୍ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଯେଉଁଭଳିଭାବରେ ହିଟ୍ଲରୀ କାଳଦ୍ୱାରା ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟାରୀ ଗଣତନ୍ତ୍ର କଣ୍ଠରୋଧ କରି ଜେନେରାଲ୍ ଦି ଗଲ ଏକଛତ୍ରବାଦୀ କ୍ଷମତାରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହେଲେ, ତା' ଦ୍ୱାରା ଏମାନଙ୍କର ମାନବତାବାଦ, ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଆଦର୍ଶ ତ ବିପନ୍ନ ହୋଇନି- ଅପରନ୍ତୁ ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଏହି ଘୃଣ୍ୟ ଘଟଣାକୁ ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ସମର୍ଥନ ଜଣେଇଛନ୍ତି ।

ସୁତରାଂ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ କ୍ଷତଯନ୍ତ୍ର ନେତା, ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଶତ୍ରୁ, ବିଶ୍ୱାସଘାତକ ଇମରେ ନାଗୀର ବିଚାର ଓ ପୀଣୀ ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଏମାନେ ଯେତେ ଚିତ୍କାର ହିଁ କରନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି- ଏମାନଙ୍କର ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝିବା କାହାରି ପକ୍ଷରେ କଠିନ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ସତ୍ତ୍ୱ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ । ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ସୋସାଲିଷ୍ଟମାନେ ଓ ଆମ ଦେଶର ପ୍ରଜା ସୋସାଲିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ଦେଖାଦେଖୁ ଆହୁରି ଅନେକ ଛୋଟ ମୋଟ ତଥାକଥିତ ବାମପନ୍ଥୀ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ମଧ୍ୟ ଏହି ସ୍ୱରରେ ସ୍ୱର ମିଳେଇଛନ୍ତି । ଏହି ସୁଯୋଗରେ ଏମାନେ ପ୍ରବଳ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲାଗିପଡ଼ି କୁସା ପ୍ରଚାରରେ ମାତି ଯାଇଛନ୍ତି । ମାନବତାବାଦ ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହି ଏମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ବିଶେଷକରି ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ଓ କମ୍ୟୁନିଜିମର ମିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆପ୍ରାଣ ଉଦ୍ୟମ ଚଳାଇଛନ୍ତି । ଇମରେ ନାଗୀର ବିଚାର ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ମାନବତାର ଆଦର୍ଶସମ୍ମତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ- ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଜା ସୋସାଲିଷ୍ଟ ଦଳର ସଦସ୍ୟ ଓ ସାଧାରଣ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ-ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ । ପ୍ରଥମତଃ, ସୋସାଲିଷ୍ଟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଫରାସୀ ସୋସାଲିଷ୍ଟମାନେ ସରକାରୀ କ୍ଷମତାରେ ଥିବା ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ଆଲଜେରିଆର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଫରାସୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ବର୍ବରୋଚିତ ଆକ୍ରମଣ ପୂରାଦମ୍ପରେ ଚାଲିଥିଲା ଏବଂ ହଜାର ହଜାର ସ୍ୱାଧୀନତାକାମୀ ନିରସ୍ତ୍ର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ନୃସିଂଖଭାବେ ହତ୍ୟା କରା ହେଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କ ଦଳର ମାନବତାବାଦ, ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ

ସ୍ଵାଧୀନତାର ଆଦର୍ଶ କେଉଁଠି ଥିଲା ? ଜନଗଣଙ୍କୁ ସାମରିକ ଶକ୍ତିର ଭୟ ଦେଖାଇ ଜେନେରାଲ୍ ଦି' ଗଲ୍ ଯେଉଁଠିଭାବେ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସମାଧି ରଚନା କରି ଏକଛତ୍ରବାଦୀ କ୍ଷମତାରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହେଲେ ଏବଂ ପ୍ରାନ୍ତର ସୋସାଲିଷ୍ଟମାନେ ଯେଉଁଠି ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଲେ, ସେସମ୍ପର୍କରେ ଆପଣମାନେ ସାମାନ୍ୟତମ ସ୍ଵର ଉତ୍ତୋଳନ କଲେ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ନାଗୀ ନେତୃତ୍ଵରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତିମାନେ ଉନ୍ମୁଖ ହିଂସାରେ ଯେତେବେଳେ ହଜେରାରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ନୃଶଂସତାରେ ହତ୍ୟା କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ମାନବତା ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ତଥାକଥିତ ପୂଜାରୀ ଆପଣମାନଙ୍କ ଦଳର ନେତାମାନଙ୍କର କଷ୍ଟ ନିରବ ଥିଲା କାହିଁକି ? ଏହା କେଉଁ ଧରଣର ସତତା ? ଦଳ ଓ ନେତାମାନଙ୍କ କଥା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏହି ଘୋର ଅସଙ୍ଗତିର କାରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ ଭାବି ଦେଖିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି । ଦ୍ଵିତୀୟତଃ, ଯେକୌଣସି ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପଛରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସମର୍ଥନ ଯୋଗାଡ କରି ପାରିଲେ ହିଁ ତା' ପବିତ୍ର ଓ ସମର୍ଥନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ଯାଏ କି ? ଯେମିତି ହିଟଲରର ଜୟନ୍ତ୍ୟ ନାଜିବାଦ, ଆମ ଦେଶର ମୁସଲିମ୍ ଲିଗ୍ ନେତୃତ୍ଵରେ ପାକିସ୍ତାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଆନ୍ଦୋଳନ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଏହି ପ୍ରକାରର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଭାବଧାରା ଓ ଆନ୍ଦୋଳନ ସାମୟିକଭାବେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସମର୍ଥନ ଯୁଗାନ୍ତବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର ବିପୁଳ ସଂଖ୍ୟାରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସମର୍ଥନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁନିଆର କୌଣସି ସତ୍ ଓ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି କ'ଣ ଏହି ସବୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଭାବଧାରା ଓ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣେଇ ଥିଲେ ? ସୁତରାଂ, ଦେଖାଯାଇଛି, ନିଜ୍ଞ ଜନସମର୍ଥନ ହିଁ କୌଣସି ଭାବଧାରା ଓ ଆନ୍ଦୋଳନର ଚରିତ୍ର ବିଚାରର ଏକମାତ୍ର ମାପକାଠି ନୁହେଁ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ, ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତନ୍ତ୍ରକୁ ବିପ୍ଳବ ଦ୍ଵାରା ଉଚ୍ଛେଦ କରି ଯେଉଁ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହଜେରାରେ କାଏମ ହୋଇଛି ତାର ତୁଟି-ବିଚ୍ୟୁତି ଓ ସାମାବନ୍ଧତା ଯା' ଥାଉ ନା କାହିଁକି, ସେହି ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରି ହଜେରାରେ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ଶାସନବ୍ୟବସ୍ଥା ଚାଲୁ କରିବା ନାମରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦର ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ନିଜକୁ ସମାଜତନ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇ ଏହାକୁ କୌଣସି ଯୁକ୍ତିରେ ସମର୍ଥନ କରାଯାଇ ପାରେ କି ? ମାନବତାବାଦ ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଯେଉଁ ଚର୍ଚ୍ଚିତମାନେ କେବଳ ଜନସମର୍ଥନର ଉଦାହରଣ ଦେଖାଇ

ଏହି ସମସ୍ତ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଅସଲ ଚରିତ୍ର ଓ ମତଲବ୍ ବୁଝିବା କ’ଣ ଏତେ କଷ୍ଟକର ? ଇତିହାସର ଛାତ୍ର ମାତ୍ରେ ହିଁ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ସୋସାଲ ଡେମୋକ୍ରାସି ହିଁ ହେଉଛି ଜୟନ୍ତ୍ୟ ପାସାବାଦର ଜନ୍ମଦାତା । ଆଉ ଆଜି ସେହି ସୋସାଲ ଡେମୋକ୍ରାସି ହିଁ ତଥାକଥିତ ‘ସ୍ଵାଧୀନ ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ’ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦୁନିଆରେ ସାମ୍ୟବାଦ ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୁସ୍ତ୍ରା ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ହାତରେ ସବୁଠାରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମତାଦର୍ଶଗତ ହୁଅନ୍ତି । ଆମ ଦେଶର ପ୍ରଜା ସୋସାଲିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଓ କେତେକ ଛୋଟ ଛୋଟ ବାମପନ୍ଥୀ ଦଳ ଏହି ଧ୍ଵକ୍ତ ସୋସାଲ ଡେମୋକ୍ରାସିର ଝଣ୍ଡା ଉଡେଇ ମାନବତା ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବଢ଼ିବା ଦେଖାଉଛନ୍ତି । ଏହି ଦଳଗୁଡ଼ିକର ଏ ଧରଣର ପ୍ରଚାର ଅଭିଯାନ ଦ୍ଵାରା କୌଣସି ସତ୍ ଓ ବିବେକବାନ୍ ମଣିଷ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ଆଶା କରୁ ।

ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୋଷ୍ଠୀ ତଥା ସୋସାଲ ଡେମୋକ୍ରାଟମାନଙ୍କର ଏହିସବୁ ପ୍ରଚାର ଅଭିଯାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯା’ ହେଉ ନା କାହିଁକି, ଉଚ୍ଚ ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ବହୁ ସତ୍ ଓ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମନରେ ଯେ କିଛିଟା ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଦେଖାଦେଇଛି, ଏହି ସତ୍ୟକୁ ଅସ୍ଵୀକାର କରି ହେବ ନାହିଁ । ଏପରି କି, ଆମ ଦେଶରେ ସାମ୍ୟବାଦୀ ବୋଲି ନିଜକୁ ପରିଚୟ ଦେଉଥିବା ଛୋଟ ବଡ଼ ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ଏସଞ୍ଜକ୍ରେ କିଛି କିଛି ସଂଶୟ ରହିଛି । ଫଳରେ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ଆଲୋଚନା କରିବା ନିହାତି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ।

ପ୍ରଥମତଃ, ମନେରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦ ଓ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଭାବଧାରା ପ୍ରଭାବରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ନପାରିଲେ, ସେ ନିଜକୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତୁ ବା ନଦିଅନ୍ତୁ, କାହା ପକ୍ଷରେ ହିଁ ଏହି ଘଟଣା ସଞ୍ଜକ୍ରେ ସଠିକ୍ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କାରଣ ଆମେ ଦୃତଭାବେ ମନେକରୁ ଯେ, ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦର ପ୍ରଭାବ, ଶ୍ରେଣୀବିଭକ୍ତ ସମାଜରେ ଶ୍ରେଣୀ ନିରପେକ୍ଷ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ଏବଂ ବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଲୀମେଣ୍ଟାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ତାର ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ପ୍ରତି ଅହେତୁକ ମୋହ ହିଁ ଏହି ବିଭ୍ରାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହେବା ପଛରେ ମୂଳ କାରଣ । ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆଦର୍ଶ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟତର ପରିପୁରକ ତ ନୁହେଁ, ବରଂ ଗୋଟିଏ ଅପରର ପରିପନ୍ଥୀ । ସେଥିପାଇଁ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦ ସହିତ ସାମ୍ୟବାଦୀ

ଭାବାଦର୍ଶର ସଂଘାତ ଅବଶ୍ୟସାବୀ । ଅଥଚ, ବହୁ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ତଥାକଥିତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦର ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ନ୍ୟାୟନୀତି ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ସହିତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମତବାଦର ତାଳନେମିକ (ଗତିଶୀଳ) ନ୍ୟାୟନୀତି ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଗୋଳିଆମିଶା କରି ପକାଇବା ପ୍ରାୟତଃ ଦେଖାଯାଏ । ମଣିଷର ଚିନ୍ତା ଓ ଭାବନା-ଧାରଣାର ବିକାଶର ଏକ ବିଶେଷ ସ୍ତରରେ, ମାନବ ସମାଜର ଏକ ବିଶେଷ ଐତିହାସିକ ପ୍ରୟୋଜନ ମେଣ୍ଟାଇବାର ତାଗିଦରେ ହିଁ ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ଆଦର୍ଶର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସାମନ୍ତତନ୍ତ୍ର ଓ ଶାସ୍ତ୍ରବାଦ ଯୁଗରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଓ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ସଂଗଠିତ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦ ଯଦିଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାୟକ ଭୂମିକା ପାଳନ କରିଥିଲା, ମାତ୍ର ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ କ୍ଷୟୀଷ୍ଟ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଓ ବିଶ୍ୱ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବର ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ଦେଶେ ଦେଶେ ଜନଗଣଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ, ସାମନ୍ତତନ୍ତ୍ର ବିରୋଧୀ, ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେହି ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ଆଦର୍ଶ ହିଁ ଆଜି ଶୋଷକ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ ହାତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଆଦର୍ଶଗତ ଅସ୍ତ୍ର ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଇତିହାସ ସାକ୍ଷ୍ୟ ବହନ କରେ ଯେ, ସାମ୍ୟବାଦୀ ମତାଦର୍ଶ ଏବଂ ତାର ରଣନୀତି ଓ ରଣକୌଶଳ ବିନା କୌଣସି ଦେଶରେ ହିଁ ସାମନ୍ତତାନ୍ତ୍ରିକ ଓ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶାସନ-ଶୋଷଣର ଅବସାନ ଘଟାଇ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ତା' ମଧ୍ୟଦେଇ ସମାଜର ଅବାଧ ବିକାଶର ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରି ଦେବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନାହିଁ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଯେଉଁଠି ବି ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ହତ୍ତିଆର କରି ଜନସାଧାରଣ ମୁକ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି, ସେହିଭଳି ପ୍ରତିଟି ଦେଶରେ ହିଁ ଆଦର୍ଶଗତ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ଧାନଧାରଣା, ନ୍ୟାୟ-ନୀତି-ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ତଥାକଥିତ ଶ୍ରେଣୀ ନିରପେକ୍ଷ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଭାବଧାରା ବିରୁଦ୍ଧରେ ତୀବ୍ର ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ହୋଇଛି ।

ସୁତରାଂ, ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶାସନ ଓ ଶୋଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସ୍ୱାର୍ଥର ପରିପୂରକ ଭାବରେ ଯେଉଁ ମତବାଦର ଐତିହାସିକ ଭୂମିକା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଅଛି, ସେହି ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ବିଚାରର ମାନଦଣ୍ଡରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ନ୍ୟାୟ-ନୀତି ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବିଚାର କରିବାକୁ ଗଲେ ଭୁଲ ହେବା ଅବଶ୍ୟସାବୀ । ଏଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେରଖିବା ଦରକାର । ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦ ଓ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଜାତୀୟତାବାଦ ଯାହା ମୌଳିକଭାବରେ ହିଁ ସର୍ବହରା

ଆତ୍ମଜୀବିତାବାଦର ବିରୋଧୀ, ଚିନ୍ତାଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା'ର ପରୋକ୍ଷ ବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରଭାବ ହିଁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଓ ସଂସ୍କାରବାଦୀ ବିରୁଦ୍ଧିର ମୂଳ କାରଣ। କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଯେଉଁ ମାନବତାର କଥା କୁହନ୍ତି, ତା' ବୁଝୁଥା ମାନବତା ଠାରୁ ଗୁଣଗତଭାବେ ହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର। ଯେଉଁ ମତବାଦ, ଆଦର୍ଶ ଅଥବା ଆନ୍ଦୋଳନ ସମାଜକୁ ସମସ୍ତପ୍ରକାର ଶୋଷଣରୁ ମୁକ୍ତ କରି କ୍ରମାଗତ ଉନ୍ନତି ପଥରେ ଆଗେଇନେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ, ତା' ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ମତବାଦ ବା ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୋଧୀ ହେଉ ନା କାହିଁକି ଏବଂ ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସ୍ୱରୂପ ହିଁ ସାମାଜିକ ବା ଅହିଂସା ଯା' ହେଉ ନା କାହିଁକି, ଆମ ମତରେ ଏହା ନ୍ୟାୟବିଚାର ଓ ମାନବତାର ଆଦର୍ଶସମ୍ମତ। ଏହି ଧରଣର ମାନବତାର ସପକ୍ଷରେ ହିଁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାନ୍ତି। ଅନ୍ୟଦିଗରେ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା, ମୁକ୍ତି, ଗଣତନ୍ତ୍ର, ଅହିଂସା ଓ ବିଶ୍ୱ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱବୋଧ- ଯେଉଁ ନାମରେ ତା' କୁହାଯାଉ ନା କାହିଁକି; ଏହିଭଳି ଯେକୌଣସି ମତବାଦ, ଆଦର୍ଶ ବା ଆନ୍ଦୋଳନ ଯଦି ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଏ ଏବଂ ସମାଜର ଅଗ୍ରଗତି ଓ ବିକାଶ ପଥରେ ବାଧା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୁଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ହିଁ ଆମେ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା ଓ ମାନବତାର ଆଦର୍ଶ ବିରୋଧୀ ବୋଲି ମନେକରୁ। ଆଜିକାର ଦୁନିଆ ଯେତେବେଳେ ଦୁଇଟି ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଶିବିରରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି, ଯାହାର ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ-ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ଅନ୍ୟଦିଗରେ ସାମ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୋଷ୍ଠୀ ରହିଛି; ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାର ଭବିଷ୍ୟତ ରୂପାୟନ ମୂଳତଃ ଏହି ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଶିବିରର ମୂଳ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ବିପ୍ଳବର ସଫଳତା ଉପରେ ନର୍ତ୍ତର କରୁଛି, ସେତେବେଳେ ଯେକୌଣସି ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶର ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବାର ଚକ୍ରାନ୍ତ କେବଳମାତ୍ର ସେହି ଦେଶର ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା ନୁହେଁ, ତା' ଦୁନିଆର ମୋହନତି ଜନଗଣଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା- ଯାହା ମାନବତାର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର ହିଁ କାମ। ଆମ ମତରେ ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗୁ ରୋଜେନବର୍ଗ ଦମ୍ପତିଙ୍କ ହତ୍ୟା ମାନବତା ବିରୋଧୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନାଗୀକୁ ଫାଶୀ ଦେବାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା ମାନବତା ଓ ନ୍ୟାୟ ବିଚାରର ନୀତି ଉଲଙ୍ଘନ କରା ଯାଇଛି ବୋଲି ଆମେ ମନେ କରୁନା।

ବୁଝୁଥା ପାଇଁମେଣ୍ଟାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଯେଉଁ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ଚାଲୁ ରହିଛି, ତାକୁ ନ୍ୟାୟ ବିଚାରର ସଠିକ୍ ପଦ୍ଧତି ବୋଲି କୌଣସି ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହିଁ ମନେକରି ପାରେ ନାହିଁ । କାରଣ, ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବା କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଏକଥା ଅଜଣା ନୁହେଁ ଯେ, ବୁଝୁଥା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଏତାଦୃଶ ତଥାକଥିତ ପପୁଲାର ଡେମୋକ୍ରାସୀର ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବସ୍ତରର ଜନଗଣଙ୍କ ପ୍ରତି ନ୍ୟାୟ ବିଚାର ନାମରେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀର ସ୍ଵାର୍ଥକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରିବାର ହିଁ ଏକ ବିଶେଷ ଧରଣର ହତିଆର । ଛୋଟ ମୋଟ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ ସ୍ଵାର୍ଥର ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଯେତେବେଳେ ଏହା ସହିତ ଯୁକ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତା’ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ବିଚାରର ପ୍ରହସନ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ହୁଏ ନାହିଁ । ଏତାଦୃଶ ‘ପପୁଲାର ଡେମୋକ୍ରାଟିକ୍’ ପଦ୍ଧତିରେ ବିଚାର ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ହିଁ ଇମରେ ନାଗୀ ଓ ତାଙ୍କ ଗୋଷ୍ଠୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର ନୀତିକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରା ହୋଇଛି- ଏକଥା କୌଣସି ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ, ବୁଝୁଥା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ବିଚାର ହୋଇଛି କି ହୋଇନି-ଏଠାରେ ଏହା ବଡ଼ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ । ସବୁଠାରୁ ଜରୁରୀ କଥା ହେଉଛି, ଇମରେ ନାଗୀ ଓ ତାଙ୍କ ଗୋଷ୍ଠୀ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ପାଇଁ ହଙ୍ଗେରୀରେ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବର ନେତୃତ୍ଵ ଦେଇଥିଲେ କି ନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶ୍ଵାସଘାତକତା ଓ ମାନବତା ବିରୋଧୀ କି ନୁହେଁ ? ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରି ପୁଞ୍ଜିବାଦର ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଏବଂ ଲଢେଇକୁ ଯଦି କେହି ମାନବତାର ଆଦର୍ଶସମ୍ମତ ମନେକରନ୍ତି, ତା’ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ କଥା ଅଲଗା । ମାତ୍ର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍ ପ୍ରତି ଅହେତୁକ ଅସୁଯାମୁଳକ ମନୋଭାବ ନଥିଲେ, ଜନସ୍ଵାର୍ଥ ପ୍ରତି ଦରଦୀ ଓ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଯେକୌଣସି ମଣିଷ ନିକଟରେ ଏହି ଧରଣର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଜନସ୍ଵାର୍ଥ ପ୍ରତି ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ବିଶ୍ଵାସଘାତକତା ଓ ମାନବତାବାଦର ହତ୍ୟା ବୋଲି ପ୍ରତିୟମାନ ହେବ । ମାନବ ସମାଜରେ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଯଦି ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଏକଥା ସ୍ଵୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଏହି ଧରଣର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଲିପ୍ଟ ଲୋକମାନଙ୍କର ହିଁ ତା’ ସର୍ବାଗ୍ରେ ପ୍ରାପ୍ୟ । ତାଛଡ଼ା ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ୟକ ଜ୍ଞାନ ଥିଲେ

ଏବଂ ଏହିସବୁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ଗୋପନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ଧାରଣା ଥିଲେ, ନାଗୀକୁ ଫାଶୀ ଦେବା ମଧ୍ୟଦେଇ ଯେଉଁ ନୀତି ପରିଷ୍କୃତ ହୋଇଛି ତା’ର ଯଥାର୍ଥ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବାରେ କାହାର ହିଁ ଅସୁବିଧା ହେବା କଥା ନୁହେଁ ।

ସର୍ବଶେଷରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତାମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଓ ବିଶେଷକରି ଆମ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସାଧାରଣ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଆମର ବକ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି, ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବିଂଶତମ କଂଗ୍ରେସ ପରଠାରୁ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଚିନ୍ତାଗତ ଓ ସଂଗଠନଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଶୋଧନବାଦ, ସଂସ୍କାରବାଦ ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରୀକରଣର ନାମରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣର ଯେଉଁ ଝୁଙ୍କ ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ଦେଖା ଦେଇଛି, ତା’ ହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଦର୍ଶଗତ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ପାଇଁ ଅନେକାଂଶରେ ଦାୟୀ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତୀବ୍ର ଶ୍ରେଣୀ ସଂଘର୍ଷର ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦୀ ନୀତି, ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ, ସର୍ବହରା ଏକନାୟକତ୍ୱ, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଭିତ୍ତିରେ ମନେଲିଥିବା ପାର୍ଟି ସଂଗଠନ ପ୍ରଭୃତି ମୂଳ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଜୋର ଦେବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଜରୁରୀ ଥିଲା ବୋଲି ଆମେ ମନେକରୁ । ଅଥଚ, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦୀ ନୀତି ଅନୁସରଣ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଉପଲକ୍ଷ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ କେବଳମାତ୍ର ଜାତୀୟ ସାର୍ବଭୌମତ୍ୱ ଓ ସମାନାଧିକାର ଭିତ୍ତିରେ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କ ଗଢିତୋଳିବା ଉପରେ ହିଁ ଏକତରଫାଭାବେ ଜୋର ଦିଆ ହୋଇଛି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ‘ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରାସ୍ତା’- ଏହି ସ୍ୱୋଗାନର ଆଦୁଆଳରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ବିଦ୍ୱୁମାତ୍ର ଉଲ୍ଲେଖ ନକରି, ‘ଗଣତନ୍ତ୍ର’ ଓ ‘ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତି’ ସମ୍ପର୍କରେ ଉପରଠାଉରିଆଭାବେ କିଛି କଥା କହି ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ର ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ମାର୍କ୍ସବାଦର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ୱଗତ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଅସ୍ୱୀକାର କରା ହୋଇଛି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ଶ୍ରେଣୀ ନିରପେକ୍ଷ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ଗଢିତୋଳିବା ଓ ବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଲୀମେଣ୍ଟାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅହେତୁକ ମୋହ ସୃଷ୍ଟି କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରା ହୋଇଛି ।

ଆମ ଦେଶରେ ଏହାର ମାରାତ୍ମକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଏତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପି ଯାଇଛି ଯେ, ଇମରେ ନାଗୀକୁ ଫାଶୀ ଦେବା ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିବାଦ ଜଣାଇବା

ପାଇଁ ସି.ପି.ଆଇର କେରଳ ରାଜ୍ୟ ଶାଖା, ଦଳର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ନିକଟରେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ଦାବି କରିଛି । ଉକ୍ତ ବିଷୟରେ ଆମ ଦେଶର ଅନେକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁମାନେ ହିଁ ଏପରି କି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଚରଣବିଧି ମାନିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ ମନେକରି ନାହାଁନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଜି ନାଗୀର ଫାଶୀ ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶଗତ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଦେଖାଦେଇଛି, ତା'ର ପ୍ରକୃତ କାରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମର ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ ଭାବି ଦେଖିବାକୁ ସମସ୍ତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ।

ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ଏବଂ ‘ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ଉତ୍ତରଣ’ ସମ୍ପର୍କରେ

(ଦ୍ଵିତୀୟ ବିଶ୍ଵ ଯୁଦ୍ଧୋତ୍ତର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିର ବିଶ୍ଳେଷଣକୁ ନେଇ ବିଶ୍ଵର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷକରି ସୋଭିଏତ ଓ ଚୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଗୁରୁତର ମତାଦର୍ଶଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ୧୯୫୯ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ କମ୍ରେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ।)

ବେଶ କିଛି ଦିନ ହେଲା ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆସୁଛୁ ଯେ, ମୁଖ୍ୟତଃ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି, ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଓ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ଏବଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଙ୍ଗଠିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଶ୍ନକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦର୍ଶଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଦେଖା ଦେଇଛି । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଲିଗ୍ ଅଫ୍ ୟୁରୋପ୍ ଆଭିମତର ମତାମତକୁ ବାଦ ଦେଲେ ବି ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ କମ୍ରେଡ୍ କୃଷ୍ଣେଭଙ୍କ* ନେତୃତ୍ଵରେ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ମତାମତ ଯା’ ବିଭିନ୍ନ ଲେଖା ଓ ବକ୍ତୃତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି, ତା’ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମହଲରେ ଗୁରୁତର ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଯୁକ୍ତିଧାରା ହେଲା- ଦ୍ଵିତୀୟ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ପରଠାରୁ ଆଜି ଯାଏ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରେଣୀ ସମାବେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଭଳି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ‘ମୌଳିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ’ ଘଟି ଯାଇଛି, ଯା’ଫଳରେ କି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ, ଯୁଦ୍ଧ ଓ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କରେ ସାର୍ବଜନୀନଭାବେ ସ୍ଵୀକୃତ ଲେନିନୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ କେତୋଟିର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଗତ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା, ଆଜି ତା’ ଆଉ ନାହିଁ । ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବେ କହିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ସୋଭିଏତ୍ ନେତୃତ୍ଵ ମତରେ, ସମଗ୍ର ଦୁନିଆରେ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା,

* ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବିଶ୍ଵାସଘାତକ (renegade)ରେ ପରିଣତ

ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଯୁଗରେ ଯୁଦ୍ଧର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତା ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ମତାମତଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ବିଶେଷଭାବେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ। ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏହି ନେତାମାନେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ସଶସ୍ତ୍ର ବିପ୍ଳବର ସମ୍ଭାବନାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତିଲ କରି ନଦେଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ରୂପାନ୍ତରର ସାଧାରଣ ନିୟମ ଭାବେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ଧତିରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ସମ୍ଭାବନାକୁ ହିଁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଏମାନେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ସମୟର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଯୁଗର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଯୁଗର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ‘ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ’ ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଯେହେତୁ ଆମ ଯୁଗଟି ହେଲା- ‘ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ବିଖଣ୍ଡିତ ହେବା (disintegration)ର ଯୁଗ’, ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଆହୁରି ଅଗ୍ରଗତି ଓ ବିକାଶର ଯୁଗ, ସେହି କାରଣରୁ କେବଳମାତ୍ର ‘ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ, ଯୁଦ୍ଧ ଓ ସର୍ବହାର ବିପ୍ଳବ’ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ଆଜିକାର ଯୁଗର ଯଥାର୍ଥ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ତେଣୁ ଏମାନଙ୍କ ମତରେ, ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି ତଥା ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ଉତ୍ତରଣର ସାଧାରଣ ନିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରଶ୍ନରେ, ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ମତାମତଗୁଡ଼ିକ ତା’ର ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷମତା ହରାଇ ବସିଛି; ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଆଜିକାର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରି ଚାଲିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରେଣୀ ସମାବେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟିଯାଇଥିବା ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଫଳରେ ସ୍ଵଭାବିକଭାବେ ହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ବିଖଣ୍ଡିତ ହେବାର ଯୁଗରେ ବି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଶକ୍ତି ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଅଯଥା ବଡ଼କରି ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନର ଓ ବିଶ୍ଵବ୍ୟାପୀ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଆନ୍ଦୋଳନର ଶକ୍ତିକୁ ନ୍ୟୁନ କରୁଛନ୍ତି ।

ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଉପରୋକ୍ତ ବକ୍ତବ୍ୟ ସହିତ କେବଳ ଆମ ଦଳ ସୋସାଲିଷ୍ଟ ଯୁନିଟି ସେଣ୍ଟର ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ହିଁ ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟ ଏକମତ ହୋଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିର ମୂଳ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଓ ଏହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ମୂଳତଃ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି

ଅନୁସରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଥବା ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା କରିବାର ବାସ୍ତବ ସମ୍ଭାବନା ସମ୍ପର୍କରେ କାହାରି କୌଣସି ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତିର ବୈପ୍ଳବିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଧାବନ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ପଦ୍ଧା ଅନୁସରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏବଂ ଏହି ଦୁଇଟିକୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗ୍ରାମ ଏବଂ ଉପନିବେଶ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକର ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଯୁକ୍ତ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଯୁଗରେ ଯୁଦ୍ଧର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତା ସମ୍ପର୍କରେ ଲେନିନଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବଳବତ୍ତର ରହିଛି କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ପୁଣି ବିଭିନ୍ନ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶରେ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ କି ନୁହେଁ, ସେ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ସର୍ବୋପରି ‘ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ଅଙ୍ଗ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟକୁ ଜନଗଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛାର ପ୍ରକୃତ ହତିଆରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମ୍ଭବ’- ଏହି ଧାରଣା ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଏପରିକି ଯଦି ତର୍କ ଖାତିରରେ ଧରି ନିଆଯାଏ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ‘ପରିବର୍ତ୍ତିତ’ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିବା ସମ୍ଭବ, ତଥାପି ଦେଶ କାଳ ଭେଦରେ ‘ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟାରୀ ପଥରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା’କୁ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଙ୍ଗଠିତ କରିବାର ବିଭିନ୍ନ form (ରୂପ) ମଧ୍ୟରୁ ‘ଗୋଟିଏ ରୂପ’ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା କ’ଣ ମାର୍କ୍ସବାଦ ସମ୍ମତ ହେବ ?

ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ଭାବରେ ଦେଖାଦେଇଛି । ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ୍ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ଧାରଣା ଗଢ଼ିତୋଳିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନହେଲେ ଉପନିବେଶିକ ତଥା ଅର୍ଦ୍ଧଉପନିବେଶିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଓ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ସଂଗ୍ରାମ ଏବଂ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଯୁଦ୍ଧ ବିରୋଧୀ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଜୟଯୁକ୍ତ କରିବା ପଥରେ ଆଗେଇ ନେଇଯିବା ସାମ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ।

ସୁତରାଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିର ପଟ୍ଟଭୂମିରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-

ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି ସାହାଯ୍ୟରେ ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜିତଭାବେ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା ଦରକାର । ଏଥିପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତି ଏବଂ ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ୍ ଧାରଣା ରହିବା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶ ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍ ବ୍ୟତୀତ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ଵ ହୁଏତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦଖଲରେ ନଚେତ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କର ହିଁ ରାଜନୈତିକ-ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରଭାବାଧିନ ଥିଲା । ପୁଣି ସେ ସମୟରେ ଏହି ଏକମାତ୍ର ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଟି ବି ବିଶ୍ଵ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଦ୍ଵାରା ପରିବେଷିତ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ରାଷ୍ଟ୍ରଗତଭାବେ ଏକମାତ୍ର ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ଦେଶ ଆନ୍ତରିକଭାବେ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ କରି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ବିଶ୍ଵ ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷା ପାଇଁ ନିଷ୍ଠା ସହକାରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ସତ୍ତ୍ଵେ ବି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶର ଏତେ ଶକ୍ତି ନଥିଲା ଯା' ଦ୍ଵାରା ସେ ଏକକଭାବେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ମୁଦ୍ଧ ଭିଆଇବାର ହାନି କ୍ଷତଯନ୍ତ୍ରକୁ ପଶ୍ଚ କରିଦେଇ ପାରିବ । ବରଂ ଶକ୍ତି ବଳରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ହିଁ ସେତେବେଳେ ମୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି ପ୍ରଶ୍ନରେ 'ଶେଷ କଥା' କହିବାର କ୍ଷମତା ରହିଥିଲା । ପରିଶାମତଃ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ-ପୁଞ୍ଜିବାଦର ସୁବିଧା ଓ ଚାହିଦା ଅନୁଯାୟୀ ହିଁ ସେତେବେଳେ ମୁଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା । ଦ୍ଵିତୀୟ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ପରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶିବିରର ପାଖାପାଖି ମୁରୋପର ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରସମୂହ ତଥା ମଙ୍ଗୋଲିଆ, ଉତ୍ତରକୋରିଆ ଓ ଉତ୍ତର ଭିଏତ୍‌ନାମକୁ ନେଇ ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍ ଓ ଚୀନ ନେତୃତ୍ଵରେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବିଶ୍ଵ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ଏହାଫଳରେ ବିଶ୍ଵ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାରର ସମାନ୍ତରାଳ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବଜାର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବଜାରଭାବେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଶୃଙ୍ଖଳ ଭାଙ୍ଗି ଏକ ବିରାଟ ଭୁଞ୍ଜଣ ବାହାରି ଆସିବା ଫଳରେ ବିଶ୍ଵ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାର ଭୀଷଣଭାବେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ବିଶ୍ଵ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବଜାରର ଉପସ୍ଥିତି ଓ ବିକାଶ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିରର କ୍ରମାଗତ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ମୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କୁ ଅନେକାଂଶରେ କୋଣଠେସା କରିବାର ସମ୍ଭାବ ହୋଇଛି । ଉପନିବେଶ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧଉପନିବେଶ ଗୁଡ଼ିକର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗ ଏବଂ ଏହାର ସମ୍ମୁଖୀନ

ହୋଇ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ପଶ୍ଚାଦପସରଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ଏହି ନୂତନ ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ପୁରୁଣା ଔପନିବେଶିକ ନୀତି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରୁଛନ୍ତି, ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକର ଜାତୀୟ ବୁଦ୍ଧିଆଶ୍ରେଣୀ ହାତରେ ସେମାନେ କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତର କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ବୁଝାମଣା ଓ ଚୁକ୍ତି ଜରିଆରେ ପୂର୍ବର ଏହି ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକରେ ନିଜର ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଯାଉଛନ୍ତି । ନବ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତ ଏସିଆ-ଆଫ୍ରିକାର ପୂର୍ବର ଏହି ଉପନିବେଶମାନଙ୍କରେ ବୁଦ୍ଧିଆଶ୍ରେଣୀ ନିଜ ନିଜ ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ପୁନର୍ଗଠିତ କରୁଛି । ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ବଜାରକୁ ଏହା କ୍ରମାଗତଭାବେ ଆହୁରି ସଙ୍କୁଚିତ କରୁଛି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, କେତେକ ନବ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତ ଦେଶର ବୁଦ୍ଧିଆଶ୍ରେଣୀ ଇତିମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସଙ୍କୁଚିତ ବିଶ୍ୱ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାରରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଯୋଗୀ ରୂପେ ଉଭା ହେଉଛନ୍ତି ।

ଏହିଭଳି ଭାବେ ବିଶ୍ୱ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବଜାରର ଉପସ୍ଥିତି ଓ ବିକାଶ ଏବଂ ତା’ ସହିତ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ଶିବିରର କ୍ରମାଗତ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି, ଉପନିବେଶ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧଉପନିବେଶ ଗୁଡ଼ିକରେ ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମର ଉତ୍ତାଳ ଜୁଆର, ପୂର୍ବର ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକର ବୁଦ୍ଧିଆଶ୍ରେଣୀର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀଭାବେ ଆବିର୍ଭାବ ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ମିଳିତଭାବେ ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିଭିନ୍ନ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଦୃଢ଼ ସଂଘାତକୁ ପ୍ରବଳଭାବେ ବୃଦ୍ଧି କରି ଦେଇଛି ଏବଂ ତା’ ଫଳରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଔପନିବେଶିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରୁଛି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମନେରଖିବା ଦରକାର ଯେ, ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତି ଯଦିଓ ଦୀର୍ଘକାଳ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ସାଧାରଣ ସଙ୍କଟର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲା ତଥାପି ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ମାନ୍ଦ୍ୟ ଓ କ୍ଷୟର ପ୍ରବଣତା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ସାମଗ୍ରିକ ଭାବେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ବିକାଶ ଘଟିଥିଲା । କାରଣ, ତୀବ୍ର ସଂକଟ ମଧ୍ୟରେ ବି ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପୂର୍ବ ଯାଏ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାରର ‘ଆପେକ୍ଷିକ ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ’ ବଜାୟ ରହିଥିଲା । ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନର ନୂତନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ‘ବିଶ୍ୱ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାରର ଆପେକ୍ଷିକ ସ୍ଥାୟିତ୍ୱର ସେହି ନିୟମଟିର ଆଉ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ନାହିଁ । ତେଣୁ ନିଜ ନିଜର ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବୁଝାମଣା କରି ନେବା

ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଆହୁରି କଠିନ ହେଉଛି, ଯା'ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ଦୃଢ଼ କ୍ରମଶଃ ପ୍ରକଟ ରୂପ ଧାରଣ କରୁଛି । ସଂକଟ ଯେତେ ତୀବ୍ରତର ହେଉଛି, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥନୀତିରେ militarisation (ସାମରିକୀକରଣ) ସେତିକି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । କ୍ରମାଗତ ସାମରିକ ବ୍ୟୟ ବୃଦ୍ଧି ଜରିଆରେ କୃତ୍ରିମ ତେଜାଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରି ଅନ୍ତତଃପକ୍ଷେ ସାମୟିକଭାବେ ହେଲେ ବି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବଜାରର ଆପେକ୍ଷିକ ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟର୍ଥ ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି ।

ଏହି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିର ପଟଭୂମିରେ ହିଁ ମୁଖ ଓ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମିଳିତ ଶକ୍ତି* ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଅପେକ୍ଷା କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ । ପୁଣି ଏହା ସହିତ ଏସିଆ-ଆଫ୍ରିକାର ନବ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତ ବୁଦ୍ଧୁଆ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ନିଜ ନିଜର ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ହିଁ ସାମୟିକଭାବେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଶାନ୍ତି ଶିବିରରେ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି ।** ଏହା ଛଡ଼ା, ଆଜି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ଶାନ୍ତିକାମୀ ଜନସାଧାରଣ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଅନ୍ୟାୟ ମୁଖ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏବଂ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିରର ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ରକ୍ଷାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ଅକୃଷ୍ଣ ସମର୍ଥନ ଜଣାଉଛନ୍ତି । ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ସପକ୍ଷରେ କ୍ରମଶଃ ଜନମତ ପ୍ରବଳ ହେଉଛି । ଅପରଦିଗରେ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘାତ ଆହୁରି ନଗ୍ନଭାବେ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଛି; ପଶ୍ଚିମୀ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଆନ୍ଦୋଳନର ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ଘଟୁଛି ଏବଂ ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରବଳ ଗତିରେ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି-ଏହିସବୁ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ସମ୍ମିଳିତଭାବେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରଭୂତ ପରିମାଣରେ ଦୁର୍ବଳ କରି ଦେଇଛି । ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ, ଆଜି ମୁଦ୍ଧର ଶକ୍ତି ତୁଳନାରେ ଶାନ୍ତିର ଶକ୍ତି ଅନେକ ବେଶୀ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି ଏବଂ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାନ୍ତି ଶିବିର ନେତୃତ୍ୱରେ ସଙ୍ଗଠିତ ବିଶ୍ୱର ଶାନ୍ତିକାମୀ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ମୁଦ୍ଧଖୋର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ଉପରେ ଜୋରଜବରଦସ୍ତ୍ରୀ ଶାନ୍ତି ଚପାଇ ଦେବା ଏବଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର

*ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧ ରଚନା କାଳରେ ବିଭିନ୍ନ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ପାରମ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କ ଶତ୍ରୁତାର ରୂପ ନେଇ ନଥିଲା ।

**ଭାରତର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ସେହି ସମୟରେ ପଶ୍ଚିତ ନେହେରୁଙ୍କୁ ଶାନ୍ତିର ଚମ୍ପିଆନଭାବେ ପ୍ରଶଠିତାଣ କରିଛି; ମାତ୍ର ଏହା ଯେ ସେମାନଙ୍କର କେତେ ବଡ଼ ଭୁଲ ଥିଲା ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳର ଘଟଣାବଳୀ ତାହା ପ୍ରମାଣ କରିଦେଇଛି ।

ଅନ୍ୟ ଦେଶର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବ୍ୟାପାରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର ନୀତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବେ ବାଧା ଦେବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ଏହି ଅନୁକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ଫଳରେ ବିଶ୍ୱ ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସ୍ତବ ସମ୍ଭାବନା ଦେଖା ଦେଇଛି । ମାତ୍ର ଏଥିରୁ ଯଦି ଏଭଳି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ଯେ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟଭାବେ ମୁଣ୍ଡକୁ ଜନ୍ମ ଦିଏ- ଲେନିନଙ୍କ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆଜି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ହରାଇଛି, ତା'ହେଲେ ମାରାତ୍ମକ ଭୁଲ କରାଯିବ । କାରଣ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଆଜି ପୂର୍ବଭଳି ଏକ ସର୍ବବ୍ୟାପ୍ତ ବିଶ୍ୱବ୍ୟବସ୍ଥା (all embracing world system) ଭାବେ ବିରାଜ ନକଲେ ବି ଏବଂ ପୂର୍ବ ତୁଳନାରେ ପ୍ରଭୃତ ପରିମାଣରେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ମୁଗର ମୂଳ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେନିନଙ୍କର ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ସଠିକ୍ ଉପଲକ୍ଷ୍ଣ ଥିଲେ ଏବଂ ଶାନ୍ତି ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରଭୃତ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ଅଭିଭୂତ ହୋଇ କାଣ୍ଡ ଜ୍ଞାନ ଲୋପ ପାଇ ନଥିଲେ, ଏକଥା ମନେକରିବାର କୌଣସି ମୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ଭିତ୍ତି ନାହିଁ ଯେ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଆପଣାଛାଏଁ ହିଁ ଧରି ପଡ଼ିବ ଏବଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଆଉ ଆତ୍ମାତ କରିବା ବା ମୁଣ୍ଡ ଭିଆଇବାର ଶକ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି । କାରଣ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଯେ ଆଜି କେବଳ ଏକ world system (ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟବସ୍ଥା)ଭାବେ ଚିଷ୍ଟି ରହିଛି ତା' ନୁହେଁ, ଆଜି ମଧ୍ୟ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶକ୍ତି ନେଇ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛି । ସବୁ ଦିଗରୁ କୋଣଠେସା ହୋଇଯିବା ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂକଟର ବ୍ୟାପକତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ଚାଲିବା ଫଳରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଅର୍ଥନୀତିର ଯେତେ ସାମରିକୀକରଣ କରାଯାଉଛି, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ସେତେ ମୁଣ୍ଡର ଝୁଙ୍କ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ।

ଅସ୍ତ୍ର ସଜ୍ଜା ଓ ସାମଗ୍ରିକଭାବେ ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଦିଗରୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅତୀତ ରେକର୍ଡକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଇଛନ୍ତି । ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିରକୁ ଘେରି ମାରାତ୍ମକ ଆଧୁନିକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ମୁଣ୍ଡ ଘାଟିଗୁଡ଼ିକ ସଦାସର୍ବଦା ଯେକୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି । ପଶ୍ଚିମ ଜର୍ମାନୀରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ପୁଣି ଜର୍ମାନ ପ୍ରତିହିଂସାବାଦକୁ ଉତ୍ସାହ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଜାପାନରେ ସାମରିକବାଦ ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ପରିସ୍ଥିତିର ଚାପରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପୁରୁଣା ଔପନିବେଶିକ ନୀତିରେ କେତେକାଂଶରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଆକ୍ରମଣକାରୀ ନୀତିରେ ସାମାନ୍ୟତମ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ନାହାଁନ୍ତି । ଦୁର୍ବଳ ଓ ପଛୁଆ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଆଧିପତ୍ୟ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଘଟଣାବଳୀର ମୁଖ୍ୟ ନିୟାମକର ରୂପ ନେଇ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିବାର ମୂଳ କାରଣ ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନିହିତ ନାହିଁ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବଜାର ଦଖଲକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ରହିଥିବା ପାରସ୍ପରିକ ବିରୋଧାତ୍ମକ ଦୃଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଆଧୁନିକ ଯୁଦ୍ଧର ମୂଳ କାରଣ ନିହିତ ରହିଛି ।

ସମଗ୍ର ଦୁନିଆରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ ହେବା ଅଥବା ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶ ପରିବେଷିତ ହେଲା ଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ ହିଁ ଯୁଦ୍ଧକୁ ମାନବ ସମାଜରୁ ବିତାଡ଼ିତ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ । ସେହିଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଆଜି ଆଉ ସୁଦୂର ଭବିଷ୍ୟତର ବିଷୟ ନହେଲେ ବି ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିର ଆଜି ମଧ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଯୁଦ୍ଧ ଶିବିର ଦ୍ୱାରା ପରିବେଷିତ, ଏବେ ବି ଆଞ୍ଚଳିକ ଓ ଆଂଶିକଭାବରେ ନାନା ରୂପରେ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଛି ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଯୁଦ୍ଧ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଭଳି ବିପଦ ରହିଛି- କୌଣସି ମୋହର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଏହି କଠୋର ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟଟିକୁ ଭୁଲିଗଲେ ଶାନ୍ତିର ବିଜୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସ୍ତବ ପଦ୍ଧା ଅନୁସରଣ କରିବାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହେବ, ଦେଶେ ଦେଶେ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଭାବେ ନିରସ୍ତ କରି ଦିଆଯିବ ଏବଂ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଇତିମଧ୍ୟରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିବା ନାନା ଧରଣର ସଂସ୍କାରବାଦୀ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଝୁଙ୍କ କ୍ରମାଗତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ଚାଲିବ । ବସ୍ତୁତଃ ଆମ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ଦଳଟିର କଥା ବାଦଦେଲେ ବି, ଇତିମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର କିଛି କିଛି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳଗୁଡ଼ିକର ଆଚରଣ ମଧ୍ୟରେ- ‘ଯୁଦ୍ଧର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତା ସମ୍ପର୍କିତ ଲେନିନୀୟ ଥେସିସ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଚଳ’- ଏହି ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ ଆମେ ଉଦ୍‌ବେଗର ସହ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛୁ । ଏହା ଫଳରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ ଇଚ୍ଛା ପୋଷଣ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ବାସ୍ତବରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରକୁ ହିଁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରାଯିବ ।

ଫଳରେ ସାମ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କୁ ମନେରଖିବାକୁ ହେବ, ଆଜିକାର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷା କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗି ଯିବାର ବିପଦ, ଉଭୟ ହିଁ ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟ । ଏଥିରୁ ଗୋଟିକ ଉପରେ ଅନାବଶ୍ୟକଭାବେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟଟିକୁ ନ୍ୟୁନ କରି ଦେଖିଲେ ଅମାର୍ଜନୀୟ ଭୁଲ ହେବ । ଏବଂ ଏହି ଧରଣର ଭୁଲ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଫଳରେ ହିଁ କିଛି

ତୁଳନାରେ ଅନେକ ବେଶୀ ଅନୁକୂଳ ହୋଇଛି । ଏହି ଗତିବେଗକୁ ଡରାନ୍ୱିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ଏବଂ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତିକୁ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ହେବ ।

ଦେଶେ ଦେଶେ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସପକ୍ଷରେ ଏହିଭଳି ଅନୁକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବା ହିଁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିର ଯଥାର୍ଥ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ, ତା' ବୁଝିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବା ଫଳରେ ହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନର ଚରିତ୍ର, ସମ୍ଭାବନା ଏବଂ ସୀମାବଦ୍ଧତା ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ୍ ଧାରଣାର ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଶିବିରର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦୟ ଏବଂ ନବ୍ୟ ସ୍ଵାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତ ବୁଦ୍ଧିଆ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ଼, ପୁଣି ଅନ୍ୟଦିଗରେ ପଶ୍ଚିମୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ସହ ଏମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ ପ୍ରଭୃତିର ଚାରିତ୍ରିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଯଥାଯଥଭାବେ ଉପଲବ୍ଧ କରି ନପାରିବା ଫଳରେ ଏବଂ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରଶ୍ନରେ ମୋହଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ଯୋଗୁ ଏହିସବୁ ଅଧୁନା ସ୍ଵାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତ ବୁଦ୍ଧିଆ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ଅନ୍ୟାୟ ଆଚରଣକୁ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବି ଅକାରଣରେ ସହ୍ୟ କରାଯାଉଛି । ବସ୍ତୁତଃ ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିସବୁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶମାନେ ଏଭଳି କାଳଦାରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ଅନୁସରଣ କରୁଛନ୍ତି ଯାହା ତୋଷାମଦର ହିଁ ନୀମାନ୍ତର ।

ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ପକ୍ଷରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକୂଳ ବର୍ତ୍ତମାନର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ଓ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ଅନୁସରଣ ମଧ୍ୟଦେଇ ବହୁ ବିଜୟ ଅର୍ଜନ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଓ ଉପନିବେଶିକ ଦେଶମାନଙ୍କର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକ ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଙ୍ଗଠନିକ ଦିଗରୁ ବାସ୍ତବରେ କେତେଦୂର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେଉଛି- ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ କୌଣସି ଆଳରେ ବି ଏଡ଼େଇ ଯିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ଏହି ଆଧାରରେ ଭାରତ, ବର୍ମା ଓ ଏସିଆ-ଆଫ୍ରିକାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନବ୍ୟ ସ୍ଵାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଣ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକର ଗତି ପ୍ରକୃତିକୁ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଏହା ସହଜରେ ହିଁ ପ୍ରତୀୟମାନ ହେବ ଯେ, ଏହିସବୁ ଦେଶର ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକୁ ବାସ୍ତବରେ ଆଦର୍ଶଗତଭାବେ ନିରସ୍ତ କରି ଦିଆଯାଉଛି । ଉପରୋକ୍ତ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଶାସକ ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ

ବିରୋଧୀ ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧ ବିରୋଧୀ ନୀତି ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଯାହା ବିଶ୍ୱ ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସ୍ତବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି, କେବଳ ତାକୁ ହିଁ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱରେ ପ୍ରଶଂସା କରାଯାଉଛି । ମାତ୍ର (୧) ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିରର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଓ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଶାନ୍ତି ନୀତି ଓ ଏହିସବୁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସୂଚିତ ନିର୍ଭର କରାଯାଇ ପାରୁନଥିବା ଶାନ୍ତି ନୀତି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ, (୨) ଏହିସବୁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଦିନକୁ ଦିନ ନାନା ରୂପରେ ଫାସିବାଦର ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ, (୩) ଇତିମଧ୍ୟରେ କିଛି କିଛି ଦେଶରେ ସମୟ ଓ ସୁଯୋଗ ଅନୁଯାୟୀ ନଗ୍ନ ରୂପରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟବାଦର ଝୁଙ୍କ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି (୪) ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ବିକାଶ ଓ ଅଗ୍ରଗତିକୁ ଦମନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକା ଭୂଖଣ୍ଡରେ ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ଏହି ଦେଶମାନେ ହିଁ ଯେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଉ ନାହିଁ । ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥାକଥିତ କୁମ୍ଭାନ୍ତର ପାର୍ଶ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ କରିଆରେ ସଚେତନ କରିବା ପାଇଁ ବିରୁଦ୍ଧାତ୍ମ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁ ନାହିଁ ।

ଅପରନ୍ତୁ ବିଶଂତମ କଂଗ୍ରେସ ପରଠାରୁ ହିଁ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତାମାନଙ୍କର ବକ୍ତୃତା ଓ ଲେଖା ମଧ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବେଶ୍ କିଛି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହେବାର ବାସ୍ତବ ସମ୍ଭାବନା ଦେଖାଦେଇଛି ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରାଯାଉଛି । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେଇ କୃଷ୍ଣେଭ କହିଛନ୍ତି: “ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚିଛି ଯେତେବେଳେ କି ସେମାନେ ମେହେନତୀ କୃଷକ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଓ ସମସ୍ତ ଦେଶପ୍ରେମୀ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଏକଜୁଟ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ସହିତ ଆପୋଷ କରି ଚାଲିବାର ନୀତି ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ସେହି ସୁବିଧାବାଦୀମାନଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ପ୍ରତିହତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୋଧୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ପରାସ୍ତ କରିପାରିବେ, ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟରେ ସ୍ଥାୟୀ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିବେ ଏବଂ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟକୁ ବୁଦ୍ଧିଆ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଏକ ଅଙ୍ଗରୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପ୍ରକୃତ ଇଚ୍ଛାର ହତିଆରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିପାରିବେ ।” ଏହିସବୁ ନେତାମାନେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ବିପ୍ଳବର ନିୟମକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତିଲ କରି ନଦେଲେ ବି ବର୍ତ୍ତମାନ ‘ପରିବର୍ତ୍ତିତ

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତି'ର ସାଧାରଣ ନିୟମଭାବେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ସମ୍ଭାବନା ଉପରେ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବିଶେଷ ଜୋର ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହିସବୁ ମତାମତ ଦ୍ଵାରା ନିଃସନ୍ଦେହରେ ସାମ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶଗତ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାରାତ୍ମକ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଉଛି ଏବଂ ଏହା ଇତିମଧ୍ୟରେ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପ୍ରବଣତାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିଛି ।

ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଆଲୋଚନା କରି ଦର୍ଶାଇ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ, ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତାମାନେ ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷାର ବାସ୍ତବ ସମ୍ଭାବନା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଇ କିଭଳିଭାବେ ଯୁଦ୍ଧର ବିପଦ ଆଜି ବି ଯେ ନାନା ରୂପରେ ବିଦ୍ୟମାନ ସେହି ବିଷୟଟିକୁ ନ୍ୟୁନ କରି ଦେଖାଉଛନ୍ତି । ଏହି ବିଭ୍ରାନ୍ତିର ଦୁଇଟି କାରଣ : (୧) ଆଜିକାର ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତାର ନିୟମ ଯେ ବଳବତ୍ତର ରହିଛି, ତା' ବୁଝିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହେବା ଏବଂ (୨) ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ଭିଆଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର କ୍ଷମତା ପୂର୍ବ ତୁଳନାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼ିବା ବିଷୟଟିକୁ କୌଣସି ଏକ ବିଶେଷ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ତା'ର ରାଷ୍ଟ୍ର ଶକ୍ତିର କ୍ଷମତା ସହିତ ଗୋଳିଆମିଶା କରି ପକାଇବା ।

ଏହିସବୁ ତତ୍ତ୍ଵବିଦ୍ଵାନେ ବୁଝିବାକୁ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ, ଯୁଦ୍ଧ ଅପେକ୍ଷା ଶାନ୍ତିର ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ସତ୍ତ୍ଵେ ବି ଏବଂ ଶାନ୍ତି ସପକ୍ଷରେ ବହୁ ଆଂଶିକ ଓ ସାମୟିକ ବିଜୟ ଅର୍ଜନ କରିବା ସତ୍ତ୍ଵେ ବି ଆଜି ଏଭଳି ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ନାହିଁ ଯେ, ବିଭିନ୍ନ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶର ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀ ଓ ସେମାନଙ୍କର ରାଷ୍ଟ୍ର ଶକ୍ତି ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଭୟରେ ନିଜ ଦେଶର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଓ ଜନତାର ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକୁ ତତ୍ତ୍ଵିପି ମାରିବାକୁ ଭୟ କରୁଛି । ଏଭଳି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବିଶ୍ଵର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ ଏହାର ଓଲଟା ଘଟଣା ହିଁ ଘଟୁଛି । ଏପରିକି ନ୍ୟୁନତମ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଦାବି ଭିତ୍ତିରେ ସାଧାରଣ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ ପାସିବାଦୀ କାଇଦାରେ ଦମନ କରୁଛି । ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟରୀ ରାଜନୀତିର ପୁରୁଣା ଐତିହ୍ୟ ବହନକାରୀ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟରୀ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଉଛି । ଏପରିକି ବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀ ନିକଟରେ ମଧ୍ୟ

ଲୋପ ପାଇଯାଇଛି । ଅଗ୍ରସର-ଅନଗ୍ରସର ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶରେ ହିଁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନାନା ରୂପରେ ଫାସିବାଦ କ୍ରମଶଃ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରୁଛି । ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ଚେତନାର ମାନ କେତେ ନିମ୍ନ ହେଲେ ଏବଂ ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ମୋହ ଦ୍ଵାରା କେତେ ଦୂର ଆଛନ୍ଦ ହେଲେ, ଏହିଭଳି ଏକ କଠୋର ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତି ସାମ୍ନାରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ଉତ୍ତରଣର ତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରଚାର କରିବା ସମ୍ଭବ, ତା' ସହଜରେ ହିଁ ଅନୁମେୟ ।

ମାତ୍ର, ବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟକୁ 'ଜନଗଣଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଇଚ୍ଛାର ହତିଆର'ରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା ଜରିଆରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ଧାରଣା ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତାଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେବାଳିଆପଣିଆ ସବୁଠାରୁ ନଗ୍ନଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପ୍ଳବର ସମ୍ଭାବନାକୁ ତତ୍ତ୍ଵଗତ ଦିଗରୁ ମାର୍କ୍ସବାଦ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତିଲ କରିଦେଇ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦରୁ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ଉତ୍ତରଣ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ କି ନୁହେଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ନେଇ ବିତର୍କ ରହିଛି । ଆମେ ମନେକରୁ, ଏହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ଏପରିକି ଯଦି ଧରି ନିଆଯାଏ ଯେ, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତରଣ ସମ୍ଭବ, ତେବେ ବି 'ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟକୁ ଜନଗଣଙ୍କ ପ୍ରକୃତ ଇଚ୍ଛାର ହତିଆରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରି ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା' କରିବାର ତତ୍ତ୍ଵ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବାସ୍ତବ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଉପାଦାନର ବିକାଶର କୌଣସି ଏକ ବିଶେଷ ଐତିହାସିକ ସ୍ତରରେ, ବିଶେଷ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବହିଃଗଠନ ରୂପେ କୌଣସି ବିଶେଷ ଶ୍ରେଣୀର ସ୍ଵାର୍ଥ ରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେହି ଶ୍ରେଣୀର ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ରାଜନୈତିକ ରୂପଭାବେ ବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟର ଉଦ୍ଭବ ଘଟିଥିଲା- ତାତ୍ତ୍ଵିକମାନଙ୍କୁ ସେକଥା ଜଣାଥିଲେ, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ବୁଝିପାରି ଥାନ୍ତେ ଯେ, ଦେଶକାଳ ଭେଦରେ ତାର ରୂପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥାଉ ନା କାହିଁକି, ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର-ମୂଳ ଚରିତ୍ରଗତ ଦିଗରୁ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀର ଗଣତନ୍ତ୍ର (ସବୁ ପ୍ରକାରର ବୁର୍ଜୁଆ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ) ଠାରୁ ମୌଳିକଭାବେ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର ରାଜନୈତିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ସମାଜର base (ଭିତ୍ତି)ର ବା ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ବହିଃଗଠନ

(superstructure) ଭାବରେ ଯାହା ଗଢ଼ି ଉଠିଛି, ତା' ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜର ବର୍ତ୍ତମାନର କେବଳ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ତା' ନୁହେଁ, ଏହା ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜର ଭିତ୍ତିର ଉନ୍ନୟନ ଓ ବିକାଶରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ। ତେଣୁ ନୂତନ ଭିତ୍ତିର ବିକାଶ ଓ ଉନ୍ନୟନ ଘଟାଇବା ପାଇଁ ପୁରୁଣା ଭିତ୍ତିର ଅବଲୁପ୍ତି ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସର୍ତ୍ତ। ଜଣେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ନିକଟରେ କୌଣସି ବି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିପ୍ଳବ-ଯଦି ତା ଆଦୌ ବି ସମ୍ଭବ ହୁଏ- ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ବୁଦ୍ଧିଆମାନେ ପ୍ରତିରୋଧ ନକଲେ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦ୍ୱାରା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ କ୍ଷମତା ଦଖଲ, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ଧତିରେ ବୁଦ୍ଧିଆ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିର ଧ୍ୟାନ ସାଧନ ଓ ତା' ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଧରଣର ରାଷ୍ଟ୍ର- ସର୍ବହାରା ଶ୍ରେଣୀର ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା। ଏହା ଦ୍ୱାରା କେବେ ବି ବୁଦ୍ଧିଆ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ reform (ସଂସ୍କାର) ଦ୍ୱାରା ସର୍ବହାରା ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବାକୁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ- ଯାହା ବାସ୍ତବରେ କରିବା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ପୁଣି ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପ୍ଳବ କହିଲେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟର ଅବଲୁପ୍ତିକୁ ବୁଝାଏ, ସଂସ୍କାର ଦ୍ୱାରା ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟକୁ 'ଜନଗଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛାର ହତିଆର'ରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା ବୁଝାଏ ନାହିଁ- ଯାହା ବାସ୍ତବରେ କରିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ। ପରିଶେଷରେ, ତତ୍ତ୍ୱଗତ ପ୍ରଶ୍ନରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି polemical discussion (ମତବାଦିକ ସଂଗ୍ରାମ)ର ଫଳାଫଳ ଆପାତତଃ ଯା' ହେଉ ନା କାହିଁକି, ଏହି ମତବାଦିକ ସଂଗ୍ରାମ ସାମ୍ପ୍ରତିକ କାଳରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଚେତନାର ମାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ କ୍ରମାବନତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଉଛି, ସେହି ଚେତନାର ମାନକୁ କିଛିମାତ୍ରାରେ ତା' ଉନ୍ନତ କରିବାରେ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ। ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ଧରଣର ମତବାଦିକ ଆଳାପ ଅଲୋଚନା ଆମେ ଆନ୍ତରିକଭାବେ କାମନା କରୁ।

ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ

(କମ୍ପେଡ଼ ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିବା ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ୨୩ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୬୭ ମସିହାରେ କମ୍ପେଡ଼ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ଏକ ବକ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । କମ୍ପେଡ଼ ଘୋଷ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ବିପ୍ଳବକୁ ମହାନ ଭାବେ ଆଖ୍ୟାୟିତ କରି ଏହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶଦଭାବେ ଏଥିରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଥିଲେ ।)

ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଯା' ପ୍ରତିକ୍ରିୟା, ତା' ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିବି । ଆମ ଦଳର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଉଚ୍ଚ ବିଷୟରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଲୋଚନା କରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ । ଫଳରେ, ମୁଁ ଯେଉଁ ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖିବି, ତା' ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିମତ ଭାବେ ଧରିବାକୁ ହେବ । ଯେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଳର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ଏହି ମତାମତ ଗୃହୀତ ହୋଇ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଆଲୋଚନାର ବିଷୟ ମାତ୍ର, ତା'ଠୁ ବେଶି କିଛି ନୁହେଁ । କାରଣ, ଏହାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିପାରେ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ବସି ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟର କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ପରିବର୍ଦ୍ଧନ କରିପାରେ, ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ନିଜେ ଏହାର କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ପରିବର୍ଦ୍ଧନ କରିପାରେ । ଚୀନର ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ଯାହା ବି material (ତଥ୍ୟ) ଆମେ ପାଇଛୁ ବା ଜାଣିଛୁ, ତା' ଭିତ୍ତିରେ ମୋର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କ'ଣ ଏବଂ ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନେ କେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ଦେଖିବା ଉଚିତ୍ ଓ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ କ'ଣ ମନେକରେ, ତା' ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖୁଛି ।

ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ନାନା ଧରଣର ବିଭ୍ରାନ୍ତି

ସମ୍ପ୍ରତି ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଦେଶର ବୁଦ୍ଧିଆ ପତ୍ରପତ୍ରିକାଗୁଡ଼ିକରେ ଖୁବ୍ speculation (କଳ୍ପନା-କଳ୍ପନା) ଚାଲିଛି ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବରେ ନାନା ଧରଣର ବିକୃତ ସମ୍ବାଦ ସେହି ପତ୍ରପତ୍ରିକାଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଚାର ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ପରିତାପର ବିଷୟ ହେଉଛି, ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଭାବାଦର୍ଶି ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ

ବହୁ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ତୀନର ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ନାନାଧରଣର ବିଭ୍ରାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ତୀନର ନେତୃତ୍ୱ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ପାର୍ଟି ବିରୋଧୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଲିପ୍ତ ବୋଲି ମନେ କରୁଛନ୍ତି, ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ inner-party struggle (ଆନ୍ତଃ ପାର୍ଟି ସଂଗ୍ରାମ)ର ଚିରାଚରିତ ନୀତିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ବହିଷ୍କାର କରି ନଦେଇ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଏହିଭଳିଭାବେ ଖୋଲାଖୋଲି ଦୃଢ଼ ମଧ୍ୟକୁ ଟାଣି ଆଣି ଯେଉଁ ଏତେ ବଡ଼ ଏକ କର୍ମକାଣ୍ଡ ଚାଲିଛି, ଏହି ଯେ ବିରାଟ ମତବାଦିକ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି, ଏହାକୁ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ସମେତ କେତେକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ମନେକରୁଛନ୍ତି ଯେ, ତା' ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ମୂଳ ନୀତି ବିରୋଧୀ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏମିତିକି ତୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରି ନିଜର ନେତୃତ୍ୱ ଏବଂ ସର୍ବମୟ କ୍ଷମତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି ବୋଲି ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ନେତୃତ୍ୱ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କିଛି ସମର୍ଥକ ମତାମତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ପୁଣି ରେଡ୍ ଗାର୍ଡମାନଙ୍କର ଏକ୍ସ୍‌ପ୍ (ମାତ୍ରାଧିକ) କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ନାନାଧରଣର କୁତ୍ସା ସୋଭିଏତ୍ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଓ ବୁର୍ଜୁଆ ପ୍ରେସ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଚାର କରାଯାଇଛି । ଫଳରେ ଏସବୁ ବିଷୟ ବା ପ୍ରଶ୍ନକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାନା ଧରଣର ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଦେଖା ଦେଇଛି । ଏହାଛଡ଼ା ଲିଉ-ସାଓ-ତି ଏବଂ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନେତୃତ୍ୱ ଓ କ୍ଷମତା ଦଖଲର ଲଢ଼େଇ ଚାଲିଛି ଏବଂ ତୀନରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁରୁବାଦର ଚର୍ଚ୍ଚା ଚାଲିଛି ବୋଲି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଚାର କରାହେଉଛି ତା'ଦ୍ୱାରା ଅନେକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଛନ୍ତି । ବୁର୍ଜୁଆ ପତ୍ତପତ୍ରିକା ଗୁଡ଼ିକରେ ଯାହା ବି ପ୍ରଚାର କରା ଯାଉନା କାହିଁକି, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଏଭଳି ଉପରଠାଉରିଆ ଓ ଅତି ସରଳାକୃତ ବିଚାର ଦ୍ୱାରା ତୀନର ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଓ ତା'ର ଯଥାର୍ଥ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟକୁ ବୁଝି ହେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ମନେକରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏକ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ଭିତ୍ତି ଅଛି ଏବଂ ତୀନ ଯେଉଁଭଳି ଭାବରେ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଛି, ତା' ପ୍ରକୃତରେ magnificent (ମହାନ) ଓ ଗଭୀର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ । ଦୁନିଆର ସର୍ବତ୍ର ଯେଉଁଠି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଆତ୍ମନିୟୋଗ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହା ଏକ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ବିଷୟ । ତେବେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ତୁଟି-ବିରୁପ୍ତି ବା କିଛି କିଛି ଦୁର୍ବଳତାର ଦିଗ ରହିଛି ଏବଂ ଏହିଭଳି ଏକ ବିଶାଳ କର୍ମକାଣ୍ଡରେ

କିଛି ତୁଟି-ବିରୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ରହିପାରେ । ମାତ୍ର ବୁଝୁଥା ବା ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପ୍ରେମ୍ ମହଲ ଯେଉଁଭଳି ଭାବେ ଏହାକୁ ଦର୍ଶାଉଛି, ତା’ ସେଭଳି ଆଦୌ ନୁହେଁ । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ସାମଗ୍ରିକ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ହିଁ ଆତ୍ମମାନଙ୍କୁ ଏହିସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର ବା ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ହେବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ହିଁ ଏକ ରୂପାନ୍ତ ରୂପ ମାତ୍ର

ବିପ୍ଳବ ପରେ ସମାଜର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଚୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିକୁ ସର୍ବସ୍ତରରେ ଯେଉଁ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ହୋଇଛି, ବର୍ତ୍ତମାନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ତା’ର ହିଁ ଏକ culmination (ରୂପାନ୍ତ ରୂପ) ମାତ୍ର । ଚୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିକୁ ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ହୋଇଛି । ସମସ୍ତ ଦେଶରେ ଯେକୌଣସି ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତ ଦଳ ପକ୍ଷରେ ହିଁ ଏହା ଏକ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ । କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ହିଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ବାଦଦେଇ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଚୀନ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଅଷ୍ଟମ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିର ଦଶମ ପ୍ଲେନାରୀ ସେସନ୍ରେ କମ୍ପୋଜ ମାଓ-ସେ-ତୁଁ କହିଥିଲେ, “To overthrow a political power, it is always necessary first of all to create public opinion, to do work in the ideological sphere” । ଅର୍ଥାତ୍, କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ଶକ୍ତିକୁ କ୍ଷମତାରୁହ୍ୟ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜନମତ ସଂଗଠିତ କରିବା ପାଇଁ ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ । ଏହି କଥା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ସେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ବିପ୍ଳବୀ ଦଳଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଯେମିତି ସତ୍ୟ, ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେମିତି ସତ୍ୟ । ଯେଉଁମାନେ ଯେଉଁ ସମୟରେ ବି ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଘଟାଇ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିକୁ କ୍ଷମତାରୁହ୍ୟ କରିବାକୁ ଚାହୁଁବେ, ଜନଗଣଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଘଟାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଆଦର୍ଶ, ରାଜନୀତି ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଭିତ୍ତିରେ ଜନମତ ସଂଗଠିତ କରିବା ପ୍ରୟୋଜନରେ ହିଁ ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ।

ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିବା ପାଇଁ ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବରୁ ପରିଚାଳିତ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ବିପ୍ଳବ ପରେ ବିପ୍ଳବକୁ ରକ୍ଷା ଓ ସଂହତ କରିବା ଏବଂ ଆଗେଇ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ । “Fundamental question of every

revolution is not only to capture power, but to consolidate it” । ଅର୍ଥାତ୍, ସମସ୍ତ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ମୁଖରେ ମୂଳ ପ୍ରଶ୍ନ କେବଳ ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତା ଦଖଲ କରିବା ନୁହେଁ, ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତା ଦଖଲ କରିବା ପରେ ତାକୁ ସଂହତ କରିବା ମଧ୍ୟ ବିପ୍ଳବର ଏକ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ । କେବଳ ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦିଗରୁ ଏହି ସଂହତ କରିବା ବିଷୟଟି କୁହାଯାଇ ନାହିଁ, ଏହା ମଧ୍ୟରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଦିଗ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । “Cultural revolution will continue”- ଅର୍ଥାତ୍, ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ଜାରି ରହିବ- ଏହି ଉକ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ମାର୍କ୍ସ ଉକ୍ତ କଥାଟିକୁ ହିଁ ବୁଝାଇଛନ୍ତି । ବିପ୍ଳବ ପରେ ଚୀନରେ ମଧ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ କେବେ ଦୁଇ ପୁଣି କେବେ ମନୁର ଗତିରେ ଚାଲିଥିଲା ।

ବିପ୍ଳବ ଜୟଯୁକ୍ତ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ଗଠନ, ପ୍ରଚାର କୌଶଳ ସମ୍ପର୍କରେ ଏବଂ ପାର୍ଟି ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୁଢ଼ୁଆ ତଥା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ ଭାବଧାରା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଅନୁପ୍ରବେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଗଦା ଗଦା ଲେଖା ଚୀନରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହିସବୁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ତ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ହିଁ ଅଙ୍ଗ । କିନ୍ତୁ, ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଯେଉଁ ରୂପ ଆଜି ଆମେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରୁଛୁ, ତା’ କେବଳମାତ୍ର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏକ ବିଶେଷ ସ୍ତରକୁ ହିଁ ଚିହ୍ନିତ କରୁଛି ଏବଂ ବିଶେଷ ସମୟରେ ଏହିଭାବେ ତା’ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସର୍ବଦା ଏହି ରୂପରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଧାରାବାହିକଭାବରେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ କେବେ କେବେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଏହିଭଳି ରୂପ ପରିଗ୍ରହ କରେ । କିନ୍ତୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଏକ continuous process (ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ପ୍ରକ୍ରିୟା) । ଯେମିତି ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଘଟଣାବଳିକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଏବଂ ଚୀନରୁ ଯେତିକି ଖବର ମିଳୁଛି ତାକୁ ବିଚାର କରି ମୋର ମନେହେଉଛି, ଖୁବ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏହି ବିଶେଷ ସ୍ତରଟିର ଅନ୍ତ ଘଟିବ, ତା’ପରେ ପୁନର୍ବାର ଏକ ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ଆସିବ । ସେତେବେଳେ ଆଜିର ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଢେଉ (wave)କୁ ବୁଝି ହେବ ନାହିଁ । ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ? ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି- ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟଦେଇ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାଧୁତ ହେଲା । ମୋର ଧାରଣା, ଏହି ପର୍ବ ଶେଷ ହୋଇଗଲା ପରେ ପାର୍ଟି ପୁନର୍ବାର ଏକ କଂଗ୍ରେସର ଆହ୍ୱାନ କରିବ, ବର୍ତ୍ତମାନର ନେତୃତ୍ୱ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଷୟର ପରବର୍ତ୍ତନ ହେବ । ସେମାନେ ଏସବୁ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, ତା’ପରେ ମଧ୍ୟ

ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଯେଉଁ ଜନସ୍ତ୍ରମେଶୁଗୁଡ଼ିକ ରହିଯିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଗଲିବ, କିନ୍ତୁ ତା'ର ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ବିଶେଷ ରୂପଟି ରହିବ ନାହିଁ ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିର ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଚୀନ କାହିଁକି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଆରମ୍ଭ କରିଛି

ଏବେ ଚୀନର ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଦେଇଛି, ତା' ଆଲୋଚନା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ବୁଝିବା ଦରକାର । ତା' ହେଉଛି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଓ ଜାତୀୟ ପରିସ୍ଥିତିର ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଚୀନ ଏଧରଣର ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପଥରେ ସମଗ୍ର ଦେଶକୁ ଚାଣି ଆଣିଲା କାହିଁକି ? ଯେମିତି କିଛିଟା ଇଚ୍ଛାକୃତଭାବେ ସେମାନେ ଜାଣିଶୁଣି ବିପତ୍ତିକୁ ଡାକିଆଣିଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ବିପତ୍ତି ସାଧାରଣ ସ୍ତରର ନୁହେଁ ବରଂ ମାରାତ୍ମକ ଧରଣର ଯା' ବହୁ ସଂକଟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ପୁଣି ସେମାନେ କେଉଁ ସମୟରେ ଏହି ଧରଣର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ? ଯେତେବେଳେ ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତି ହେଉଛି, ମାର୍କିନ ଯୁଦ୍ଧଖୋରମାନଙ୍କ କ୍ରମାଗତ ଆକ୍ରମଣର ହୁଙ୍କାରକୁ ଚୀନ ଏକାକି ସାମ୍ନା କରିବ ଏବଂ ସେହିଭଳି ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଘଟେ ତା'ହେଲେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିରର କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ହୁଏତ ଚୀନକୁ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଏହି ସମ୍ଭାବନାକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଏଡାଇ ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟଦିଗରେ ଆଜି ଚୀନର ନିଜସ୍ୱ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଗ୍ରଗତିର ସମସ୍ୟା ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧିର ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ । ଏହିଭଳି ଏକ ସମୟରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ଚୀନ ବହୁ ଲୋକଙ୍କ କଥା ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଏକ କର୍ମସୂଚୀ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିଥାନ୍ତା । ଅର୍ଥାତ, ପ୍ରଥମେ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଟିଗତ ଭାବେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇ ଜନର୍-ପାର୍ଟି-ଷ୍ଟାଲ୍ (ପାର୍ଟିର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସଂଗ୍ରାମ)ର ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ଆଗେ ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିରୋଧର ମିମଂସା କରିଥାନ୍ତା, ତା'ପରେ ଯାଇ ପାର୍ଟିର ଗୃହୀତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଭିତ୍ତିରେ ପାର୍ଟି ବଳବ୍ୟୟ ଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ଜନଗଣଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିଥାନ୍ତା । ଏହିଭଳି ଚିରାଚରିତ ପ୍ରଥାରେ ବିରୋଧର ମିମଂସା କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେମାନେ ଦେଶର ସମସ୍ତ ସ୍ତରର ଜନଗଣ, ଏପରିକି ମିଲିଟାରୀକୁ ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ିତ କରି ଗୋଟିଏ ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ମଧ୍ୟଦେଇ ସେମାନେ ସମାଲୋଚନା ଏବଂ ବିରୁଦ୍ଧ ସମାଲୋଚନାର ଏକ ମୁକ୍ତ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଯେ ଅବଶ୍ୟମ୍ୟ ବି ଭାବେ ବିରାଟ ଝିନ୍‌ଝର୍ ଏବଂ ବିପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ, ତା' ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଜଣା ଥିଲା । ସେମାନେ ଏହା ଜାଣିଶୁଣି ହିଁ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଏହାଦ୍ୱାରା ଦେଶର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ମାରାତ୍ମକ ଭାବେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ । ଏହି ପଦ୍ଧତିଟି

ଠିକ୍ କି ଭୁଲ୍, ତା' ଆଲୋଚନା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏତେବଡ଼ ଏକ ଝୁଙ୍କି ନେବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଏହି ସମୟରେ କାହିଁକି ବାଧାହେଲେ, ସେସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଧାରଣା ଓ ବୁଝାମଣାକୁ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖୁଛି ।

ସମସ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଭାବାଦର୍ଶ ଓ ସୁବିଧାବାଦକୁ ସମୂଳେ ଉପାଟନ କରିବା

ପ୍ରଥମତଃ, ଚୀନରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତନ୍ତ୍ର ବିରୋଧୀ ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହୋଇଛି । ଏହି ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ରାଜନୀତିର ଭିତ୍ତିରେ ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହେବା ସମୟରେ ତାହାର ଆବଶ୍ୟକତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମାନସିକ ଗଠନ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ମଧ୍ୟଦେଇ ହିଁ ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ ହୋଇଛି । ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିବା ପାଇଁ, ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ କ୍ଷମତା ଦଖଲ ପାଇଁ ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଭାବରେ ଯେତିକି ସାମନ୍ତତାନ୍ତ୍ରିକ ଏବଂ ବୁର୍ଜୁଆ ଭାବଧାରାର ବିରୋଧୀ ହେବା ପ୍ରୟୋଜନ ଥିଲା- ଆଦର୍ଶଗତ, ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା' ସମ୍ପନ୍ନ କରି ହିଁ ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି । ମାତ୍ର ଏହି ବିପ୍ଳବ ଜନଗଣ ଏବଂ ଦଳର କର୍ମୀମାନଙ୍କର ସାଂସ୍କୃତିକ ମନନକୁ ସମସ୍ତ ତୁଟି ବିରୁଦ୍ଧରୁ ମୁକ୍ତ କରିପାରି ନାହିଁ ଏବଂ ପୁରୁଣା ସମାଜରୁ ସେମାନେ ବହନ କରି ଆଣିଥିବା ନୀତି, ଆଦର୍ଶ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ବାଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦୂର କରିପାରି ନାହିଁ । ଅପରନ୍ତୁ, ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀକୁ କ୍ଷମତାଚ୍ୟୁତ କରି ବିପ୍ଳବ ସଫଳ ହେଲା, ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତା ସେହି ଶ୍ରେଣୀ ହାତରୁ ଚଲିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହିଁ ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନରେ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଭାବେ ତା'ର ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ସେ ହରାଇ ନାହିଁ । ଫଳରେ ନୂତନ ପରିବେଶରେ ନାନା ରୂପରେ ଯେତେ ସୁକ୍ଷ୍ମ ଆକାରରେ ହିଁ ହେଉନା କାହିଁକି, ସମାଜର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ପୁରୁଣା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସାଂସ୍କୃତିକ ବାଜ ସାମାଜିକ-ଅର୍ଥନୈତିକ-ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନର ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଯାଇଥିଲା । କ୍ଷମତା ଦଖଲ ପରେ ଆପେକ୍ଷିକ ଅର୍ଥରେ ଷ୍ଟାବିଲିଟି (ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ) ଆସିବା ଫଳରେ ଦଳର ସଦସ୍ୟ, ଏପରିକି ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ ଅନେକ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ରାଜନୈତିକ ଚେତନାର ନିମ୍ନମାନକୁ ଭିତ୍ତି କରି ତା' ଦିନ ପରେ ଦିନ ବଢ଼ି ଚାଲିଥିଲା । ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ଉତ୍ତୋରଣ ଯେତେ ଘଟୁଛି, ବାହାରେ ଯେତେ ଗଣ୍ଡଗୋଳିଆ ପରିସ୍ଥିତି ଥାଉନା କାହିଁକି, ସେଠି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସ୍ଥିତି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଆଉ ପାର୍ଟି ଯେଉଁଠି ସରକାର ପରିଚାଳନା କରୁଛି, ସ୍ୱଭାବତଃ ହିଁ ସେଠାରେ ପାର୍ଟିର ସଦସ୍ୟ

ଏବଂ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ସମସ୍ତ କାରଣରୁ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ପ୍ରବଣତା ଓ ନାନାଧରଣର ସୁବିଧାବାଦୀ ଏକ ଝୁଙ୍କ ବଢ଼ୁଛି ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ିକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ନାନାଧରଣର ବୁଢ଼ୁଆ, ପେଟିବୁଢ଼ୁଆ ଓ ପୁରାତନ ସମାଜର ଭାବଧାରା, ଆର୍କର ବ୍ୟବହାର ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି । ଏହା ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଓ ବିପ୍ଳବୀ ବାଗାଡ଼ମ୍ବର ଏବଂ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମାର୍କ୍ସୀୟ ଉଚ୍ଛି ଆତ୍ମଆଲରେ ହିଁ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି ଏବଂ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ କାମ କରିଗଲିଛି । ଏକମାତ୍ର bias (ଅନ୍ଧ ଆବେଗ) ନଥିଲେ ଏସମ୍ପର୍କରେ ନେତୃତ୍ୱର ଆଶଙ୍କାକୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାର କୌଣସି ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କାରଣ ନାହିଁ । ଏହା ସ୍ୱାଭାବିକ ଏବଂ ଏଭଳି ହୋଇପାରେ । ହୁଏତ କିଛି ବଢ଼େଇ ବା କମେଇ କୁହାଯାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଘଟଣା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନୁହେଁ । ବିପ୍ଳବର ଜଟିଳ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ-ସମନ୍ୱୟର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ଏହାର ସମସ୍ତ କର୍ମକାଣ୍ଡ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ, ସେମାନେ ହିଁ କୁହନ୍ତି ଯେ, ବିପ୍ଳବ ହୋଇଯାଇଛି ଅର୍ଥ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହିଁ ପାର୍ଟି ଓ ପାର୍ଟିର କର୍ମୀମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୁଢ଼ୁଆ ଭାବଧାରାରୁ ମୁକ୍ତ ହେଇଯାଇଛନ୍ତି; ଏଭଳି ହୋଇ ପାରେ ନା । କୌଣସି ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବ ଦ୍ୱାରା ଏହା ହୁଏ ନାହିଁ । ବିପ୍ଳବ ଜୟଯୁକ୍ତ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଓ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଏହିସବୁ ଝୁଙ୍କ କିଛିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଯାଏ । ଏହି ତୁଟି-ବିଚ୍ୟୁତି ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ଚିନ୍ତା ଓ ସାଂସ୍କୃତିର ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ଦୂର କରିବା

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ରକ୍ଷିଆର ଅଭିଜ୍ଞତା ଏହା ଦର୍ଶାଇ ଦେଇଛି ଯେ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଶକ୍ତି, ସାମରିକ ଏବଂ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅଗ୍ରଗତି, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ କର୍ମକାଣ୍ଡର ନାନା ଦିଗରୁ ବ୍ୟାପକ ଅଗ୍ରଗତି- ଏଗୁଡ଼ିକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯଦି ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ସମାଜର ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନନ ଅର୍ଥାତ୍ ଦର୍ଶନଗତ ଉପଲବ୍ଧରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସମାଜର ସମସ୍ତେଗତ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ଚିହ୍ନିଧି ଆଚରଣ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ସମାନ ଭାବେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଅର୍ଥନୀତିର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶର ପ୍ରୟୋଜନ ସହିତ ସଂଗତି ରଖି ଉନ୍ନତ କରା ନଯାଏ, ତା'ହେଲେ ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବଧାନ ଗଢ଼ି ଉଠେ, ସେହି ବ୍ୟବଧାନ ଫଳରେ ଚିନ୍ତାଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ସୃଷ୍ଟି ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ପୁଣି ଚିନ୍ତା ଓ ସାଂସ୍କୃତିର ମାନ ଅନୁନ୍ନତ ରହିଲେ, ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେକୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିବେଶ ପାଇଲେ ଏହା ସଂଶୋଧନବାଦ-ସଂସ୍କାରବାଦକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇପାରେ, ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ବିପନ୍ନ କରିପାରେ ଏବଂ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଘଟାଇପାରେ । ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ହେଉ

ଅଥବା violence (ସଶସ୍ତ୍ର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ) ମଧ୍ୟଦେଇ ହେଉ- ସମାଜତନ୍ତ୍ରର ସାମାଜିକ, ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏହା ପ୍ରତିବିପ୍ଳବାତ୍ମକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟାଇପାରେ । ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ରହିଲେ ତା' ଦ୍ଵାରା ସମଗ୍ର ପାର୍ଟି ଓ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ବିପଥରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଯାଇ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ମାର୍କ୍ସବାଦର ଝଣ୍ଟା ଉଡ଼ାଇ ହିଁ ସଂସ୍କାରବାଦ ଏବଂ ସଂଶୋଧନବାଦର ରାସ୍ତାରେ ପୁରାପୁରି ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ଫେରେଇ ଆଣିପାରେ ।

ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଚର୍ଚ୍ଚା

ତୃତୀୟତଃ, ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ଚୀନର ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତୃତ୍ଵକୁ ଗଭୀରଭାବେ ଚିନ୍ତିତ କରିଛି । ତା' ହେଲା, ଦ୍ଵିତୀୟ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେଉଁ ରୁଡ଼ାନ୍ତ ବିପ୍ଳବାତ୍ମକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା, ବିପ୍ଳବା ଆନ୍ଦୋଳନର ବନ୍ୟା ଏବଂ ଜୁଆରରେ ଯେତେବେଳେ ସମଗ୍ର ଦୁନିଆ ପ୍ଲାବିତ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ କୋଣଠେସା ହୋଇପଡ଼ୁଥିଲା, ସେହି ପରିସ୍ଥିତିରୁ ଆଜି ବିପ୍ଳବା ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକର ପକ୍ଷାତଗାମିତା, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ମାନଙ୍କର ପାଲଟା ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ଭୂମିକା, ପ୍ରତିଆକ୍ରମଣ ଏବଂ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବର ସଶସ୍ତ୍ର ଆକ୍ରମଣ ସର୍ବତ୍ର ଦେଖାଯାଉଛି । ସେଥିପାଇଁ ସୋଭିଏତ ସଂଶୋଧନବାଦ ମୂଳତଃ ଦାୟୀ, ଏହାର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମୂଳତଃ ଦାୟୀ । ଏମିତି ଏକ ପାର୍ଟି ଦ୍ଵାରା ଏତେବଡ଼ ଏକ ସର୍ବନାଶ ହୋଇଗଲା, ଯେଉଁ ପାର୍ଟିଟି ଲେନିନ୍ ଏବଂ ସ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଭଳି ମହାନ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ନେତୃତ୍ଵର ଐତିହ୍ୟ ବହନ କରି ଆସିଛି, ଦୁନିଆର ସର୍ବପ୍ରଥମ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିଛି, ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଗଠନ କରିଛି, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ଼ ଭାବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ସ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ ଭାବୁଥିଲା ଓ ପରିକଳ୍ପନା କରୁଥିଲା, କିଭଳିଭାବେ ଆଉ କେତେ ଦୂର ସମାଜତନ୍ତ୍ରର ବିଜୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦେଇ 'ସାମ୍ୟବାଦର ପ୍ରଥମ ସ୍ତରରେ' ପହଞ୍ଚି ହେବ । ସ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା କଂଗ୍ରେସରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସୋଭିଏତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଉନ୍‌ବିଂଶ କଂଗ୍ରେସରେ ଏହିସବୁ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି । ତା'ହେଲେ, ଲେନିନ୍ ସ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ସେହି ପାର୍ଟିଟିରେ ହିଁ ଏଭଳି କାଣ୍ଡ, ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ବାଧା ବିନା ହଠାତ୍ କରି ଏଭଳି ପରିବର୍ତ୍ତନ, ପାର୍ଟି ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରର ନେତୃତ୍ଵ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନଙ୍କ କବଜାକୁ ଚାଲିଯିବା କିଭଳି ସମ୍ଭବ ହେଲା ? ଏହାତ ଗୋଟିଏ ଦିନର ଘଟଣା ନୁହେଁ । ଏହି ଗୁରୁତର ବିଷୟଟି ମଧ୍ୟ ଚୀନର ନେତୃତ୍ଵକୁ ଭୀଷଣଭାବେ ଚିନ୍ତିତ କରିଛି ।

ଫଳରେ ସେମାନେ ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେ, ଚୀନ ବିପ୍ଳବର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି, ଏହାର ଅବାଧ ଅଗ୍ରଗତି ଓ ବିକାଶର ପଥକୁ ଯଦି ଉନ୍ନତ ଓ ଅପ୍ରତିହତ ରଖିବାକୁ ହୁଏ, ଜାତୀୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ବିଜୟ ଯଦି ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତା’ହେଲେ ସର୍ବହରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦର ଝଣ୍ଟାକୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ତୋଳି ଧରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଶ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନକୁ ମଧ୍ୟ କ୍ରମାଗତ ଉନ୍ନତ କରିବାର ସଂଗ୍ରାମକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବାକୁ ହେବ । ଏହା ନକଲେ ବିପ୍ଳବ ପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ୱ ପାଳନ କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ନାହିଁ- ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସେମାନେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏହି କାମଟିକୁ ଅବହେଳା କରାହୋଇଛି । କେତେକାଂଶରେ ଆତ୍ମସନ୍ତୁଷ୍ଟିର ମନୋଭାବ ପାଇଁ ଖାଲିନଙ୍କ ଭଳି ମହାନ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ନେତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି କିଛି ତ୍ରୁଟି ବିରୂପି ଘଟିଛି । ଯେଉଁ ଖାଲିନ ନିଜେ ହିଁ ଏକଦା କହିଥିଲେ ଯେ, “ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଅର୍ଥନୀତି ଯେତେ ସଂହତ ଓ ସୁଦୃଢ଼ ହେବ, ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମ ସେତେ ତୀବ୍ର ରୂପ ଧାରଣ କରିବ”- ସେହି ଖାଲିନ ହିଁ ପୁଣି ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନର ୧୮ତମ କଂଗ୍ରେସରେ ସୋଭିଏତ ସମାଜର ଏଭଳି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେଇଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରୁ ମନେହୋଇ ପାରେ ଯେ, ସୋଭିଏତ ସମାଜରେ ଆଉ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭକ୍ତି ନାହିଁ, ଏହା ଏକ ଶ୍ରେଣୀହୀନ ସମାଜ । ସେ କହିଥିଲେ, “ସୋଭିଏତ ନାଗରିକ ଏକ ନୂତନ ଧରଣର ନାଗରିକ, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ନାଗରିକ । ସୋଭିଏତ ସମାଜ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରେଣୀଦ୍ୱୟରୁ ମୁକ୍ତ ସମାଜ । ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଅର୍ଦ୍ଧଦ୍ୱୟ ବିରୋଧାତ୍ମକ ଚରିତ୍ର ସେଠାରେ ଆଉ ନାହିଁ ।” ଏହିଭଳି ଭାବରେ କହିବା ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ହିଁ ଭୁଲ । କାରଣ ଶ୍ରେଣୀଦ୍ୱୟ ବିରୋଧାତ୍ମକ (antagonistic) ଚରିତ୍ର ଏବେ ମଧ୍ୟ ସୋଭିଏତ ସମାଜରେ ଅଛି, ତା’ନହେଲେ ରାଷ୍ଟ୍ର କାହିଁକି ଅଛି ? ଖାଲିନ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ କେବଳ ବର୍ହିଦ୍ୱୟ ଅର୍ଥାତ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଅବସ୍ଥାନ ଏବଂ ଦେଶର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ତା’ର ପ୍ରଭାବର କଥା କହିଛନ୍ତି । ମୋ ମତରେ, ସେକ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ମନେରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ବର୍ହିଦ୍ୱୟ କେବଳ ସେତେବେଳେ ହିଁ ଗୋଟିଏ ସମାଜର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଦ୍ୱୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରେ, ଯେତେବେଳେ ସେହି ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାରର ଅନୁକୂଳ ବାସ୍ତବ ପରିବେଶ ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଥାଏ ।

ଫଳରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ପରେ ଯେଉଁଠି ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଆହୁରି ତୀବ୍ର କରିବା ଦରକାର ଥିଲା, ସର୍ବହରା ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନର ଚର୍ଚ୍ଚାକୁ ଆହୁରି ଉନ୍ନତ କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ ଥିଲା, ପାର୍ଟିର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଓ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ

ବୁଦ୍ଧିଆ ଭାବଧାରାର ଅନୁପ୍ରବେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସର୍ବହାରା ବିପ୍ଳବୀ ଚରିତ୍ରର ମାନ ଉନ୍ନତ କରିବା ପାଇଁ କ୍ରମାଗତ ଚର୍ଚ୍ଚା, ଅନୁଶୀଳନ ଓ ସଂଗ୍ରାମର ଧାରାକୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ରଖିବା ଅବଶ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଉପାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଚରିତ୍ରର କ୍ରମାଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ସଂଗତି ରଖି ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ତଥା ରାଜନୀତିକୁ ମଧ୍ୟ କ୍ରମାଗତ ଉନ୍ନତ କରିବା ନିମିତ୍ତ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଝଣାକୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତୋଳିତ କରିବା ଦରକାର ଥିଲା, ଯେଠି ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନେକାଂଶରେ ସ୍ଥିତିଲାଭ କରିବା ପରେ ସୋଭିଏତ ନେତୃତ୍ୱ ଆତ୍ମସନ୍ତୁଷ୍ଟି ମନୋଭାବ ଯୋଗୁ ଏହା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ହି ଏହି ଆଦର୍ଶଗତ, ରାଜନୈତିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନର ଅବନତି ଘଟିଥିଲା । ତାଫଳରେ ସଂଶୋଧନବାଦ ଜନ୍ମନେବାର ଉର୍ବର କ୍ଷେତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ଏହି ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଏତେ ସୁନ୍ଦରଭାବରେ ଓ ବିସ୍ତୃତଭାବରେ ଏହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଚୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି କରିଛି କି ନାହିଁ, ତା'ଏଠି ଆମର ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟରେ ଥିବା ନାନା ଇଚ୍ଚିତରୁ ମୁଁ ଏହିଭଳି ଭାବେ ବୁଝିଛି । ସେମାନେ ଠିକ୍ ଏହିଭଳିଭାବେ କହିଛନ୍ତି ତା'ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସୋଭିଏତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ଯାହା ଘଟିଲା ତାକୁ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଆଶଙ୍କା କାମ କରିଛି ।

ଆଦର୍ଶଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାର୍ଟି ଓ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରିବା

ଚତୁର୍ଥତଃ, ଚୀନ ଭାବୁଛି, ଯେକୌଣସି ଦିନ ସେ ସିଧାସଳଖ ଯୁଦ୍ଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରେ । ଯଦିଓ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଯୁଦ୍ଧ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶାନ୍ତିର ଶକ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ଆଜି ଏତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଯେ, ଆମେରିକା ପକ୍ଷରେ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଲଗାଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ଅସୁବିଧା ଅଛି । ହୁଏତ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଭିଆଇବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବେ ନାହିଁ, କେବଳମାତ୍ର ସ୍ଥାନୀୟ ଓ ଖଣ୍ଡଯୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ସାମାନ୍ୟ ରହିବ ଏବଂ ସେମାନେ ଆଣବିକ ଯୁଦ୍ଧର ଧମକ ଦେଇ କ୍ରମାଗତ ଦୁର୍ବଳ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଲକେଇ କରିଚାଲିବେ । କିନ୍ତୁ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଏକ ବିଶ୍ୱଶକ୍ତି ଭାବେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧର କାରଣ ଏବଂ ଏହାର ବାସ୍ତବ ଆଶଙ୍କା ରହିବ । ଫଳରେ କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ହିଁ ଏହି ବିପଦକୁ ନ୍ୟୁନ କରି ଦେଖିପାରିବ ନାହିଁ, ଏହାକୁ ଉଡ଼େଇ ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିରରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବିରୋଧ, ଅନୈକ୍ୟ ଓ ନାନା ଭୁଲଭ୍ରାନ୍ତି ପାଇଁ ଚୀନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଆକ୍ରମଣ ଯେ କୌଣସି ଦିନ ଘଟି ଯାଇପାରେ, ବିଶେଷକରି ସୋଭିଏତ ରକ୍ଷିତାର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ନେତୃତ୍ୱ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର

ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ଏବଂ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକାର ନବ୍ୟ ସ୍ଵାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ତାନର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ପ୍ରଭାବକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ତତ୍ପର ହୋଇପଡ଼ିଛି ଏବଂ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ କୁସା ରଚନା ଚଳାଇ ଯାଉଛି । ସେକ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଦିନ ଏଭଳି ଘଟିଗଲେ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ତାନର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ପାର୍ଟି ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଉପରୋକ୍ତ ଆଦର୍ଶଗତ ଦୁର୍ବଳତାଗୁଡ଼ିକ ରହିଯାଏ, ତେବେ ସମଗ୍ର ଜନତା ସେଦିନ one man (ଏକ ମଣିଷ) ହିସାବରେ ସେହି ଆକ୍ରମଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ବିଶେଷକରି ତାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଶକ୍ତିର ଏହିଭଳି ଆକ୍ରମଣ ଘଟିଲେ ସେଦିନ ଯେ କି ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ, ତା' କହିହେବ ନାହିଁ । ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ତାନ ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ ପରିବେଷିତ ହୋଇଯାଇପାରେ, ସମଗ୍ର ଦୁନିଆ ଦ୍ଵାରା ପରିବେଷିତ ହୋଇଯାଇପାରେ, ଏପରିକି ନବ୍ୟ ସ୍ଵାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ଵାଧୀନ ବୁଦ୍ଧୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକେ ହିଁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଦଲାଲ ସାଜି କି କାଣ୍ଡ ଯେ ଘଟାଇ ଦେବେ, ତା' କହିହେବ ନାହିଁ । ଏହି ସମସ୍ତ ନବ୍ୟ ସ୍ଵାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଘଟୁଥିବା ଘଟଣାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଏଭଳି ସମ୍ଭାବନାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଭାରତବର୍ଷ, କେତେବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ତାନର ମିତ୍ର ଥିଲା, ସେ ଆଜି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ହୋଇଯାଇଛି । ଯେଉଁ ବର୍ମା ଗତକାଳି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାନର ମିତ୍ର ଥିଲା, ସେ ଆଜି ଆମେରିକା ଆଡ଼କୁ ମୁହେଁଇଛି । ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି ହୋଇଗଲା । ଏହି ଦେଶ ଆଜି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାପନ୍ନୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଦଲାଲମାନଙ୍କ କବଳରେ ଅଛି । ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ଏସିଆର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକର ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଜୟର ସମ୍ଭାବନା ଯେମିତି ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ, ସେମିତି ପୁଣି ଏହି ବିପଦର ଦିଗଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଉଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ମାର୍କିନ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଖୋଲାଖୋଲି ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନଗ୍ନଭାବରେ ଏହାର 'କଣ୍ଠେନମେଣ୍ଟ ଅଫ୍ ଚାଇନା ପଲିସି' (ତାନକୁ ଅବରୋଧ କରିବା ନୀତି) ଘୋଷଣା କରିଛି । ପୁଣି ଅନ୍ୟଦେଶମାନେ ମଧ୍ୟ ତାନକୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ଯେକୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅତର୍କିତ ଆକ୍ରମଣ କରିପାରନ୍ତି । ଏହାର ବାସ୍ତବ ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତାନକୁ ଏହି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଆକ୍ରମଣକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାକୁ ହେଲେ ଓ ତାନ ବିପ୍ଳବକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଲେ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ଵରେ ଦେଶର ପ୍ରତିଟି ମଣିଷକୁ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମରଣପଣ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେବ । ସେକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ହେବ ପାର୍ଟି ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ରାଜନୈତିକ ଓ

ଆଦର୍ଶଗତ ଐକ୍ୟ । ଏହାରି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ରହିଛି ବିପ୍ଳବୀ ଚୀନର invincible (ଅପରାଜେୟ) ଶକ୍ତି । ଏହି ଶକ୍ତି ବଳରେ ଚୀନ ଋଲେଖା କରିଛି, “ଦୁନିଆର କୌଣସି ଶକ୍ତି ଚୀନକୁ ଧ୍ବଂସ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଚୀନକୁ ଧ୍ବଂସ କରିବାକୁ ଆସିବେ, ସେମାନେ ହିଁ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧ୍ବଂସ ହୋଇଯିବେ ।” ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଶକ୍ତି, ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ବଳରେ ସେମାନେ ଏତେବଡ଼ କଥା କହୁଛନ୍ତି, ତା’ ହେଉଛି ସମଗ୍ର ଜନସାଧାରଣ ଓ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ସୁଦୃଢ଼ ରାଜନୈତିକ ଓ ଆଦର୍ଶଗତ ଐକ୍ୟ । ଫଳରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଭାବାଦର୍ଶର ଯେଉଁ ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ରହିଛି ଏବଂ ନୂତନ ଭାବେ ଏହାର ଅନୁପ୍ରବେଶ ବି ଘଟୁଛି, ଯଦି ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଦୁତ ନିର୍ମୂଳ କରା ନଯାଏ, ତା’ହେଲେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ସେଭଳି ଭାବେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ପାରୁ ନାହିଁ ବା କେଉଁଠି କେଉଁଠି ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହୁଏତ ସେଭଳି ଭୟାନକ କ୍ଷତି କରିପାରୁ ନାହିଁ, କେବଳମାତ୍ର ଅର୍ଥନୈତିକ, ଶାସନ ବିଭାଗ ଓ ସାଂଗଠନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି କିଛି ବିପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି- ଏହିସବୁ ଆପତଦୃଷ୍ଟ ନଗଣ୍ୟ ଓ ତୁଚ୍ଛ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ସେହି ଦୁଃସମୟରେ ଇଣ୍ଡରନାଲ୍ ସାବୋଟେଜ୍ (ଆନ୍ତଃସାମ୍ରାଜ୍ୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ) ଏବଂ ଏପରିକି ଗୃହଯୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ ଲଗେଇ ଦେଇପାରେ, ଦେଶର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବ ଘଟାଇ ଦେଇ ସମଗ୍ର ଚୀନର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ‘ଝାନ୍ ମ୍ୟାନ୍’ (ଏକ ମଣିଷ) ଭାବେ ଠିଆ କରାଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିରାଟ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେଇପାରେ । ଏହି ବିଷୟଟି ମଧ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଆଉ ଏକ ଆଶୁ ପ୍ରୟୋଜନ ହିସାବରେ ଚୀନ ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖାଦେଇଛି ।

ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ସ୍ଵାୟୀ ସଂଗଠନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା

ପଞ୍ଚମତଃ, ଚୀନ ବିପ୍ଳବ ଏବଂ ଚୀନର ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥା ଯେଭଳି ଭବିଷ୍ୟତରେ ମଧ୍ୟ ନାନାଧରଣର ସଂଶୋଧନବାଦର ବିଷାକ୍ତ ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ ରହେ, ସେଥିପାଇଁ ଲଗାତର ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚଳନା ନିମନ୍ତେ ଏକ ସ୍ଵାୟୀ ସଂଗଠନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ପାର୍ଟି କର୍ମୀ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବୁଦ୍ଧିଆ ଭାବଧାରାର ଅନୁପ୍ରବେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାର୍ଟି ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ମିଳିତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ଏକ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ମନେରଖିବାକୁ ହେବ, ବିପ୍ଳବର ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ସୋଭିଏଟ୍ ରଷ୍ଟ୍ର ଏବଂ ଚୀନରେ ଜନସଂଖ୍ୟା ଅନୁପାତରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ପଦ୍ଧତିରେ ଚିନ୍ତାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଲୋକଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଆଜି ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନଗଣ୍ୟ । ଯେଉଁମାନେ

ସାଧାରଣତାବେ ହେଲେ ବି କିଛି କିଛି ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନବାଦ ବୁଝନ୍ତି, ସେହିଭଳି ଲୋକମାନଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନବାଦର ଏକ ଉପରଠାଉରିଆ ପ୍ରଭାବ ରହିଛି ମାତ୍ର । ପୁଣି ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ଚିନ୍ତାଭାବନା କରନ୍ତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ବୋଲି ଧରାଯାଏ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବି ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଓ ଆଧୁନିକ ସଂଶୋଧନବାଦର ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଯାଉଛି । ନୂତନ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଆପେକ୍ଷିକ ସ୍ଥାୟୀତ୍ୱ ଏବଂ ଅଗ୍ରଗତି ଓ ମ୍ୟାଟେରିଆଲ ବେନିଫିଟ୍ (ବୈଷୟିକ ଲାଭ)କୁ ଭିତ୍ତି କରି ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନସ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ନୂତନ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଲକ୍ଷଣ ସେମାନେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛନ୍ତି । ଏହି ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ, ଅର୍ଥାତ୍ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନୂତନ ରୂପରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଯେଉଁ ଝୁଙ୍କ ଦେଖାଯାଉଛି, ତାର ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରକୃତି କଣ- ସେମାନେ ଧରି ପାରିଛନ୍ତି କି ପାରିନାହାନ୍ତି, ତା' ଅଲଗା କଥା, କିନ୍ତୁ ଏଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ଆଦର୍ଶଗତ ଚେତନା, ଇମୋସନ୍ (ଆବେଗ) ଏବଂ ତେଡିକେସନ୍ (ନିଷ୍ଠା) ବିରୋଧୀ- ଅନ୍ତତଃ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଏହି ପ୍ରକୃତିକୁ ସେମାନେ ଧରି ପାରିଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ଏହା ଦୂର କରିବା ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଶ୍ରମିକ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଭୂଲାଡ଼ାଲା ମନୋଭାବ ଦୂର କରିବା

ଷଷ୍ଠତଃ, ଆଜି ଚୀନ ବିପ୍ଳବର ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାଣକେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଶକ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ କର୍ମୀମାନେ ସମଗ୍ର ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ମିଳିତାଚାରୀ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସାଂସ୍କୃତିକ ଜଗତରେ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟୋଜିତ, ସେମାନଙ୍କୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଉଛି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଏବଂ ସେହି ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର concretised expression (ବିଶେଷାକୃତ ରୂପ) ହେଉଛନ୍ତି ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ । ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ସମେତ ଦଳର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ପୁରୁଣା ଅଭିଜ୍ଞ ନେତାମାନଙ୍କର ବୟସ ସତୁରିରୁ ଅଧିକ । ଏମାନେ ଜାଣନ୍ତି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ଅଳ୍ପ କେତେ ବର୍ଷ ବ୍ୟବଧାନରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବେ । ଏହା କଠୋର ସତ୍ୟ ଏବଂ ଏହି ବିଷୟଟି ମଧ୍ୟ ଚୀନ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ୱର ଉଦ୍‌ବେଗର ଏକ ବିଶେଷ କାରଣ । କାରଣ, ଯେତେ ଦିନ ଯାଏ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ଏବଂ ଏହି ସମସ୍ତ ପୁରୁଣା, ଅଭିଜ୍ଞ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନେତାମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେତେ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏତ ବିପଦ ସେଭଳି ଆକାରରେ ଦେଖା ଦେଇ ନପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଗୁରୁତର ବିପଦର ଆଶଙ୍କାକୁ କୌଣସି ମତେ ହିଁ ଲଘୁକରି ଦେଖିବା ଚଳିବ ନାହିଁ । ମନେରଖିବାକୁ ହେବ, ଜନସାଧାରଣ

ଅନେକ ସମୟରେ ହିଁ ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି, ନେତୃତ୍ୱ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରି କାମ କରନ୍ତି । ଯେମିତି ଧରନ୍ତୁ, ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନରେ ଯେ ଏତେ କାଷ୍ଠ ଘଟିଗଲା, ଏହା ତ ହଠାତ୍ କରି ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଘଟି ନାହିଁ । ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବୈଷୟିକ ଉନ୍ନତି ସହିତ ତାଳ ରଖି କ୍ରମାଗତ ଚିନ୍ତାର ବିକାଶ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକମାନକୁ ଉନ୍ନତ କରି ନପାରିବା ଫଳରେ ସମାଜର ଚିନ୍ତାଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଅନୁନ୍ନତ ସ୍ତରରେ ରହିବା ଯୋଗୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଧିରେ ଧିରେ ସଂଶୋଧନବାଦର କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । ଅଥଚ ଦେଖନ୍ତୁ, ଚିନ୍ତା କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେ ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ସୋଭିଏତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା, ତଥାପି ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ଚିନ୍ତା-ଭାବନା ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପ୍ରଭାବ ତଥା ତାଙ୍କର ସୁଶୃଙ୍ଖଳ ଓ ଲୌହଦୃଢ଼ ପରିଚ୍ଛଳନା ଯୋଗୁ ଏହାର ବିଷମୟ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖା ଦେଇ ନାହିଁ । ଫଳରେ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ସେତେ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ କିଛି ଭୁଲଭ୍ରାନ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ମୂଳତଃ ପ୍ରୋଲେଟାରିଆନ୍ ଉପାନ୍ତର୍ଗତ (ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅଗ୍ରଦୂତ) ହିସାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯାଇଛି । ଅଥଚ, ଜଣେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଅଭାବ ଫଳରେ ସମଗ୍ର ପାର୍ଟିଟି କିଭଳିଭାବରେ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣ କେଉଁଭଳିଭାବରେ ନାନା ପରସ୍ପରା ଚିନ୍ତା ଏବଂ ଧାରଣାର ଶୀକାର ହୋଇଗଲେ । ସୁତରାଂ, ସମୟ ଅନୁସାରେ ସତର୍କ ନ ରହିଲେ ଏହିଭଳି ଘଟିବା ଆଦୌ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ନୁହେଁ । ଚୀନର ନେତୃତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ଏଥିରୁ ଶିକ୍ଷା ପାଇଛି । ଚୀନ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ୱକୁ ଯେଉଁ ବିଷୟଟି ଖୁବ୍ ଚିନ୍ତିତ କରିଛି, ତା' ହେଲା, ବିପ୍ଳବ ପରେ ଯେଉଁମାନେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଜତିମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକେ ପାର୍ଟି ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବହୁ ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ଚେତନାର ମାନ ଉନ୍ନତ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯଦି ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକମାନର ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଉନ୍ନତି ସାଧନ କରାନଯାଏ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବହରା ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଏକ ନୂତନ ଜୁଆର ସୃଷ୍ଟି କରା ନଯାଏ, ତା' ହେଲେ ଯେତେବେଳେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କିଛି ଅଭିଜ୍ଞ ନେତାଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତି ଘଟିବ, ସେତେବେଳେ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ ଭଳି ସମାନ ଭାବରେ ଚୀନରେ ମଧ୍ୟ ସଂଶୋଧନବାଦର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଘଟିପାରେ । ଏହାଛଡା ମଧ୍ୟ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଚୀନକୁ ନାନା ଜଟିଳ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁଛି । ଯେମିତି ଚୀନର ନାନା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମସ୍ୟାର ଆଶୁ ସମାଧାନ ପ୍ରୟୋଜନ, ପୁଣି ବାହ୍ୟ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ସବୁ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ତା'ର ମୁକାବିଲା

କରିବା ଏବଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଚୀନକୁ ଦମନ କରିବା ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଚୀନର ସମସ୍ତ ମଣିଷକୁ ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ଭାବେ ଠିଆ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦେଶର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବ୍ୟାପାରରେ ଆଜି ସୋଭିଏତ୍ ରଷର ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବା ତ ଦୂରର କଥା, ବରଂ ସୋଭିଏତ୍ ସଂଶୋଧନବାଦର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ ପରୋକ୍ଷ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବାଧା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ଏହାର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅବରୋଧ ବିରୁଦ୍ଧରେ- ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ପୁନର୍ଗଠନର କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଶୃଙ୍ଖଳିତଭାବେ ଚୀନକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ହେବ । ଫଳରେ ନିଜର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଆହୁରି ସୁଦୃଢ଼, ଆହୁରି ସଂହତ କରି ଦୁତ ଅଗ୍ରଗତି ଘଟେଇବାକୁ ହେଲେ ଜନସାଧାରଣ ଓ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ରାଜନୈତିକ ଲାଭନ୍ ଓ ଆଦର୍ଶର ଭିତ୍ତିରେ ଆଜି ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ଐକ୍ୟ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ଦରକାର ଏବଂ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ତେତିକେସନ (ନିଷ୍ଠା)ର ମନୋଭାବ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ନହେଲେ, ବିପ୍ଳବ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଆପେକ୍ଷିକ ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ଫଳରେ ଗୋଟିଏ ଧରଣର ଲେସେଫାୟାର(ଜିଲାତାଲା) ମନୋଭାବ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଦେଇ ପାରେ ଏବଂ ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଚୀନର ଅର୍ଥନୀତିର ଦୁତ ଅଗ୍ରଗତି ସାଧନ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଉନ୍ନତ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାମରିକ ଶକ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିବା

ସପ୍ତମତଃ, ଚୀନ ଆଜି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବର ମୂଳ ପ୍ରାଣକେନ୍ଦ୍ର ହିସାବରେ ନିଜକୁ ଭାବୁଛି । ସୁତରାଂ, ଚୀନ ପକ୍ଷରେ ଉନ୍ନତ ସ୍ତରର ସାମରିକ, ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ଭିତ୍ତି ଉପରେ ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ଭାବେ ଠିଆ ହେବା ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ । ପୁନଶ୍ଚ, ଆଣବିକ ଯୁଦ୍ଧ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଓ ଶାନ୍ତି ସପକ୍ଷରେ ତା'ର କୁମାରତ ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି ହେଉଛି ଏକ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ସମସ୍ତ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକୁ ସକ୍ରିୟ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ମଧ୍ୟ ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ରହିଛି । ଫଳରେ କେବଳମାତ୍ର ଚୀନର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ପ୍ରୟୋଜନରେ, ନିଜସ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତିର ପ୍ରୟୋଜନରେ, ଜାତୀୟ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀର ପ୍ରୟୋଜନରେ ହିଁ ଏତେ ବଡ଼ ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ସାହାଯ୍ୟ ଯୋଗାଇବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ସେହି ପ୍ରୟୋଜନକୁ ମଧ୍ୟ ପୁରଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁତ ଉନ୍ନତ ଅର୍ଥନୈତିକ

ଭିତ୍ତି ସ୍ଥାପନ ଏବଂ ସାମରିକ ଶକ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିବା ଚୀନ ପାଇଁ ଆଜି ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେ ଦ୍ରୁତ ସମ୍ଭବ ଚୀନକୁ ପ୍ରାୟ ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍‌ର ସ୍ତରକୁ ଡାକି ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ, କଥାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣା ଗଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ, ସଂଗୋଧନବାଦୀ ସୋଭିଏତ୍ ନେତୃତ୍ୱର ଭୂମିକା ପାଇଁ ହିଁ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାମରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୋଭିଏତ୍ ରକ୍ଷର ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ଆଜି ଅନେକାଂଶରେ କ୍ଷତି କରୁଛି । ଚୀନ ଏବଂ ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷମତାର ଯେଉଁ ବ୍ୟବଧାନ ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଛି, ତା’ ପୂରଣ କରି ପାରିଲେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଏହି ଦୂରାବସ୍ଥାକୁ ଦୂର କରିବା ଅନେକ ସହଜସାଧ୍ୟ ହେବ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶେଷକରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଏବଂ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଶିବିରର ନେତୃତ୍ୱକାରୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଐକ୍ୟବନ୍ଧ କରିବା ଚୀନ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହେବ । କାରଣ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଦିଗରୁ ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବେ ପଛରେ ରହିବା ଯୋଗୁ, ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍ ଯୋଗାଉଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଅର୍ଥନୈତିକ ସାହାଯ୍ୟକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି, ଏହି ସବୁ ଦେଶକୁ ଅର୍ଥନୈତିକ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ମଧ୍ୟକୁ ଚାଣି ଆଣିବା ଚୀନ ପକ୍ଷରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେଉ ନାହିଁ । ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍‌ର ଅର୍ଥନୈତିକ ସାହାଯ୍ୟ ଉପରେ ଅନୁନ୍ନତ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ଅନେକାଂଶରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଏବଂ ଏହି କାରଣରୁ ହିଁ ସଂଗୋଧନବାଦୀ ସୋଭିଏତ୍ ନେତୃତ୍ୱର ପ୍ରଭାବ ଏମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଚୀନ ଯଦି ଅନୁରୂପ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାମରିକ କ୍ଷମତା ଦ୍ରୁତ ଅର୍ଜନ କରିପାରେ, ତା’ହେଲେ ଯେଉଁ ସବୁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ସଂଗ୍ରାମରେ ପ୍ରକୃତ ଭୂମିକା ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ପାରିବ ଏବଂ ସଂଗୋଧନବାଦୀ ସୋଭିଏତ୍ ନେତୃତ୍ୱର ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟକୁ ସିଧାସଳଖ ଚାଣି ଆଣି ପାରିବ ।

ସାମରିକ ବାହିନୀ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବହରା ରାଜନୀତିର ଚର୍ଚ୍ଚା ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବା

ଅଷ୍ଟମତଃ, ଚୀନର ସାମରିକ ବାହିନୀର ଏକାଂଶ ମଧ୍ୟରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶସମୂହର ଆଧୁନିକ ସାମରିକ ବାହିନୀ ସହିତ ସମତା ଆଣିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦ୍ରୁତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ଯାନ୍ତ୍ରିକରଣ ଓ ସୈନ୍ୟବାହିନୀର ଆଧୁନିକୀକରଣର ପ୍ରବଣତା ପ୍ରଚଣ୍ଡଭାବେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା । ଯାହାଫଳରେ ସର୍ବହରା ରାଜନୀତିର ଚର୍ଚ୍ଚା ଦ୍ୱାରା ସାମରିକ ବାହିନୀର ରାଜନୈତିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନାର ମାନ କ୍ରମାଗତ

ଉନ୍ନତ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ଗୌଣ କରି ପକେଇଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଚୀନର ନେତୃତ୍ୱକୁ ଭୀଷଣଭାବେ ଚିନ୍ତିତ କରିଥିଲା । ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶସମୂହର କ୍ରମାଗତ ଯୁଦ୍ଧ ହୁଙ୍କାର ସମ୍ମୁଖରେ ଅସ୍ତଶସ୍ତ୍ରର ଦ୍ରୁତ ଆଧୁନିକୀକରଣ ଓ ରୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଗ୍ରଗତିର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତାକୁ ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ନେତୃତ୍ୱ ବିମୁମାତ୍ର ବି ଗୌଣ ମନେକରୁ ନାହାଁନ୍ତି, ବରଂ ସେକ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଏବଂ ଏହି ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏତେ ସୁସ୍ଥ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଚୀନର ବିପ୍ଳବକର ଅଗ୍ରଗତି ଦୁନିଆର ବିଭିନ୍ନ ଶକ୍ତିଗୋଷ୍ଠୀକୁ ହତଚକିତ କରିଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ ଅସ୍ତଶସ୍ତ୍ରର ଯେତେ ଅଗ୍ରଗତି ଘଟୁ ନା କାହିଁକି, ସର୍ବହରା ରାଜନୀତି ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରେରଣାରେ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦେଶର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଯଦି ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ନହୁଏ, ତା’ହେଲେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁର୍ଜୁଆ ଦେଶର ଭଡ଼ାଟିଆ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଚରିତ୍ରଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ । କାରଣ, ଏକମାତ୍ର ବିପ୍ଳବର ପ୍ରେରଣା ଏବଂ ସର୍ବହରା ରାଜନୀତି ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଚର୍ଚ୍ଚା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦେଶର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଅମୋଘ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବ, ଯେଉଁ ଶକ୍ତିର ମୁକାବିଲା କରିବା କୌଣସି ବୁର୍ଜୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆଧୁନିକ ଅସ୍ତଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଫଳରେ, ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି ଚର୍ଚ୍ଚା ଠାରୁ ଯଦି ଅସ୍ତଶସ୍ତ୍ରର କାରିଗରୀ ଉନ୍ନତି ଦିଗରେ ହିଁ ଅଧିକତର ଝୁଙ୍କ ବଢୁଥାଏ, ତା’ହେଲେ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରୟୋଜନରେ ସାମରିକ ବାହିନୀ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ତେଡିକେସନର ମନୋଭାବ ଥିଲା, ତା’ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଦେଖାଦେବ ଏବଂ ଯା’ର ଲକ୍ଷଣ ଇତିମଧ୍ୟରେ ହିଁ କିଛି କିଛି ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଥିଲା । ଫଳରେ, ଜନଗଣଙ୍କ ସହିତ ସାମରିକବାହିନୀକୁ ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ିତ କରି ଏହି ମାରାତ୍ମକ ଝୁଙ୍କ ଏବଂ ମାନସିକତାରୁ ସାମରିକବାହିନୀକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଆଉ ଏକ ଅନ୍ୟତମ ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

**ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଓ ଦକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶଗତ ମାନ
ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିପ୍ଳବ ସହିତ ସଂଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା**

ନବମତଃ, ଏହି ସଂଗ୍ରାମରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଓ ଟେକ୍ନୋକ୍ରାଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଭାବେ ସାମାଜିକ ଅଗ୍ରଗତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସମାଜ ଅଗ୍ରଗତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ କଣ୍ଠିରୂପସନ (ଅବଦାନ) ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାରିକୁ ହିଁ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ପରିମଣ୍ଡଳରୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ । କାରଣ, ସମାଜରେ ସେମାନଙ୍କର ଥିବା ବିଶେଷ ସ୍ଥାନ ଯୋଗୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସମାଜର ସମସ୍ତ ସ୍ତରର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ

ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ଯୋଗୁ, ସେମାନେ ଅତି ସହଜରେ ହିଁ ଜନତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ‘ହିରୋ’ ବନି ଯାଆନ୍ତି । ସମାଜ ଉପରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ଅସାଧାରଣ । ସୁତରାଂ, ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିଗତ ଓ ଦୁନିଆ ସମ୍ପର୍କରେ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାଭାବନା ଏବଂ ଆଦର୍ଶଗତ ମାନ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିପ୍ଳବର ଏହି ପ୍ରୟୋଜନ, ଅଗ୍ରଗତି ଓ ଉନ୍ନତି ସହିତ ସଂଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ତୀନ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପାର୍ଟି ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତାରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ତଥା ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଦାୟଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଥିବା ଚିନ୍ତାଗତ ମାନ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ସଂଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ । ସୁତରାଂ ଏହି ସବୁ ଅସଙ୍ଗତି ଓ ଅଭାବକୁ ଦୂର କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି, ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ନିର୍ମୂଳ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି । ଫଳରେ ଉପରୋକ୍ତ ଏହି ସମସ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗୁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଆବଶ୍ୟକତା ଦେଖା ଦେଇଛି । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ, ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ, ଶାସନ ପଦ୍ଧତିରେ, କର୍ମ ପଦ୍ଧତିରେ, ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିରେ, ଏପରିକି ଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବତ୍ର ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଓ ସମଷ୍ଟିଗତଭାବେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଭାବନାଧାରଣାକୁ ଧୋଇ ପୋଛି ପରିଷ୍କାର କରି ଦେବାର ସଂଗ୍ରାମ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଦୁନିଆର

ସମସ୍ତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ବିଷୟ

ଏତେଦିନ ଧରି ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତିଟି ଚାଲି ଆସିଛି, ତା’ହେଲା ପ୍ରଥମେ ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରିବା, ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ପାର୍ଟି ବଡ଼ିଗୁଡ଼ିକରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷିତ ଓ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା । ଏହା ହିଁ ପୂରୁଣା ପଦ୍ଧତି । ସେକ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ କହିବି, ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ଏକ ମ୍ୟାଗନିଫିସେଣ୍ଟ, ବିଲିଆଣ୍ଟ (ତମକ୍କାର ଓ ଅସାଧାରଣ) ସାଂଗଠନିକ ସାହସର ପରିଚୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଦୁନିଆର ସମସ୍ତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଏଥିରୁ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅଛି । ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିୟନ୍‌ରେ ମଧ୍ୟ ମତବାଦିକ ସଂଘର୍ଷ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ, ତା’ ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ହିଁ ଘଟିଛି ସେଥିରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ନାନା ଧରଣର ଆଘାତ ହେନସନ୍ଦ୍ (ଆଶଙ୍କା ଏବଂ ସନ୍ଦେହର ମନୋଭାବ) ରହିଯାଏ, ଯାହାକୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଏକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସୁସ୍ଥ ଧାରଣା ଭିତ୍ତିରେ ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ହିସାବରେ ପାର୍ଟି ପଛରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । କେବେ କେବେ ହୁଏତ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି, ମାତ୍ର

ନେତୃତ୍ୱର ପ୍ରଭାବ ଯୋଗୁ ଅଥବା ବାଧ୍ୟବାଧକତା ଯୋଗୁ, କିମ୍ବା ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ଦ୍ୱାରା ପରିଚ୍ଛଳିତ ହେବା ଯୋଗୁ ନଚେତ୍ ଅସଚେତନ କୌଣସି ଅକ୍ଷ ଆବେଗର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ଯୋଗୁ ତା’ ହୋଇଥାଏ । ଆହୁରି ବି ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ କଣ ଘଟୁଛି ଏସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଶଙ୍କା ଏବଂ ସନ୍ଦେହ ଥିଲେ, ସଂକଟକାଳରେ ଏହାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ହିଁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଓ ପାର୍ଟି ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିମାନେ ଜନଗଣଙ୍କ ଐକ୍ୟରେ ବିଭେଦ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ଏବଂ ତା’ ଦ୍ୱାରା ପାର୍ଟି ଓ ବିପ୍ଳବ ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ ହେବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ଭାବନା ରହେ । ଫଳରେ, ଦୁଃସମୟରେ ଏଗୁଡ଼ିକ କୌଣସିଟା ହିଁ ରକ୍ଷା କରେ ନାହିଁ । ଅନ୍ତତଃ ସର୍ବନିମ୍ନ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜନଗଣଙ୍କ ସହିତ ପାର୍ଟିର ରାଜନୈତିକ ଓ ଆଦର୍ଶଗତ ସ୍ତରରେ ଯଦି ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ଐକ୍ୟ ଗଢ଼ିଉଠେ, ତେବେ ଏକମାତ୍ର ସେଇ ଦୁଃସମୟରେ ତା’ ବିପ୍ଳବକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବ । ଫଳରେ, ପାର୍ଟିର ମୂଳନୀତିଗୁଡ଼ିକ ସମକ୍ଷରେ ଜନଗଣଙ୍କୁ ସକ୍ରିୟ କରାଇବା, ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଐକ୍ୟବଦ୍ଧ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଜନଗଣଙ୍କର ଚେତନାର ମାନକୁ ସେହି ସ୍ତରକୁ ଉନ୍ନତ କରାଇବା ପ୍ରୟୋଜନ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବାକୁ ହେଲେ ଲଗାତର ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ମଧ୍ୟରେ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଜଡ଼ିତ କରିବାକୁ ହେବ, ଜନଗଣଙ୍କୁ ସିଧାସଳଖ ଡିବେଟ (ବିତର୍କ)ରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଦେବାକୁ ହେବ । ଅଥଚ, ଏହା ମଧ୍ୟରେ ମାରାତ୍ମକ ବିପଦର ଆଶଙ୍କା ଅଛି । କିନ୍ତୁ, ଏକମାତ୍ର ସବୁଦିଗରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ସେହି ବିପଦର ଝୁଙ୍କି ନେଇପାରେ, ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ସରକାରୀ କ୍ଷମତାରେ ଅଛି, ରାଷ୍ଟ୍ର ପରିଚ୍ଛଳନା କରୁଛି, ମିଳିଗାରୀ କଷ୍ଟୋଳ କରୁଛି, ଆଇନ୍-କାନୁନ୍ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛି ଏପରିକି ଜନଗଣଙ୍କର ସର୍ବସ୍ତରର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହାର ସଂଗଠନ ଜାଲ ଭଳି ବିସ୍ତାରଲାଭ କରିଛି । ଏଧରଣର ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପାର୍ଟି ହିଁ ଏଭଳି ପ୍ରକାଶ୍ଟ ଗୋଟିଏ କର୍ମକାଣ୍ଡର ଝୁଙ୍କି ନେଇପାରେ ଏବଂ ସେହି ଝୁଙ୍କି ଚୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନେଇଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିପଦର ଆଶଙ୍କା ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି । ପାର୍ଟି ନେତା ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଉଚ୍ଚ ପଦସ୍ଥ କର୍ମକର୍ତ୍ତା, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହିଁ ଖୋଲାଖୋଲିଭାବେ ସମାଲୋଚନା କରିବାର ଅଧିକାର ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଦିଆହୋଇଛି । ଏଭଳି ବିପତ୍ତି ଏବଂ ଝୁଙ୍କି ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ନେଇଛି, ତା’ ଏମିତି ସେମିତି ଏକ ପାର୍ଟି ନୁହେଁ । ଏତେ ବିପଦ ଘଟିପାରେ ଜାଣିଶୁଣି ହିଁ ସେମାନେ ଏହି ଝୁଙ୍କି ନେଉଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଜାଗ୍ରତ କରାଗଲା, ସିଧାସଳଖ ଆଲୋଚନା ଓ ସମାଲୋଚନାର ଅଧିକାର ଦିଆଗଲା, ସେହି ଜନଗଣ ହିଁ ଉତ୍ତ୍ରେୟ ହୋଇ ଯେଉଁ ନେତୃତ୍ୱ ସେମାନଙ୍କୁ

ଜାଗ୍ରତ କରିଛି, ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହିଁ ଓଲଟାପାଲଟା କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ସମସ୍ତ ସତର୍କତାମୂଳକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରା ହୋଇଛି । ତା' ଛଡ଼ା ଜନଗଣଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳନ ମଧ୍ୟକୁ ଟାଣି ଆଣି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରିଚଳନା କଲେ ତାହାରା ଯେ କିଛିଟା ମାତ୍ରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ହୋଇପାରେ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାଭାବନା କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ମାତ୍ରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ହେଉଛି ବା ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଏହି ଆଳରେ ଆନ୍ଦୋଳନର ଜୁଆରର ଗତିରୋଧ କରିବା କିମ୍ବା ଆନ୍ଦୋଳନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରିବା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁଠାରେ ମାତ୍ରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଫଳରେ ଅପରାଧମୂଳକ କ୍ରିୟାକଳାପ ହେବ, ସେଠାରେ ଆଇନ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତି ଦେବ । ସେହି କଥା ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଘୋଷଣା କରାହୋଇଛି । ଏହା କରିବାକୁ ଯାଇ ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ପତ୍ତି, ଘରବାଡ଼ି ପୋଡ଼ିବେ, ଲୁଟ କରିବେ, ହତ୍ୟା କରିବେ କିମ୍ବା ଏହି ଧରଣର ଅପରାଧମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, ଆଇନ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତି ଦେବ । କିନ୍ତୁ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହିଁ ମୂଳ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ନେତୃତ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ଜନଗଣଙ୍କ ସମାଲୋଚନାର ସାମନା କରିବାକୁ ହେବ

ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଯେତେବେଳେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି, ସେତେବେଳେ ପାର୍ଟି ନେତାମାନେ, ଏପରିକି ଯେଉଁ ନେତାମାନେ ସଠିକ୍ ପଥରେ ଚାଲୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଜନଗଣଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱହୀନ ସମାଲୋଚନାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ବିରୁତ ବୋଧ କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, ତା' ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ବିରୁତ ହେବା ବା ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟଠାରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହେବା ଚଳିବ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସମାଲୋଚନାରେ ଭୀତ ନହେବା ପାଇଁ ବାରମ୍ବାର କୁହାଯାଇଛି । ଜନସାଧାରଣ ସଠିକ୍ ଭାବେ ସମାଲୋଚନା କରିପାରନ୍ତି, ଭୁଲଭାବରେ ମଧ୍ୟ ସମାଲୋଚନା କରିପାରନ୍ତି । ଏକମାତ୍ର ସେମାନେ ହିଁ ତା'ଦ୍ୱାରା ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହେବେ ଏବଂ ଭୟଭୀତ ହେବେ, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବହରା ଭାବଧାରୀରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ବିପ୍ଳବୀ ନୁହଁନ୍ତି । ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କର ସମାଲୋଚନାରେ ଭୟଭୀତ ହେବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ । ଜନଗଣଙ୍କ ନିକଟରେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋପନ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଯଦି କିଛି ଗୋପନ କରିବାର ଥାଏ, ତା'ହେଲା ଦଳ ସମ୍ପର୍କରେ, ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବେ ସେମାନଙ୍କର ଏମିତି କିଛି ରହିପାରେନା, ଯାହା ଜନତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଗୋପନ କରିବାକୁ ହେବ । ଅନେକ ସମୟରେ ଗୋପନ ରଖିବାକୁ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ଦଳ ମନେକରେ ଗୋପନ

ରଖିବା ଦରକାର । ଦଳ ଏଠାରେ ମନେ କରୁଛି, ପ୍ରକାଶ୍ୟଭାବେ ସମାଲୋଚନା ହେବ । ସୁତରାଂ ଏ ବିଷୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବେ କିଛି ମନେକରିବାର ନାହିଁ, ଭୟ ପାଇବାର କୌଣସି ଯୁକ୍ତିସଂଗତ କାରଣ ନାହିଁ । ଯେମିତି, ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ହିଁ ଏକଦା ହଜତଇ ପଢ଼ିଯାଇଥିଲା । ଏକଥା ସମସ୍ତେ ହିଁ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ୍ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ହିଁ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଚୀନରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ଏହାର ସମସ୍ତ ଘୋଷଣାଟା ହିଁ ମାଓଙ୍କର ଚିନ୍ତା । ଅଥଚ ଗୋଟିଏ ସମୟରେ କିଛି ଲୋକ- ହୋଇପାରନ୍ତି ସେମାନେ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତି- ପ୍ରଚାର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଯେ, ମାଓ ଧନୀ କୃଷକର ସନ୍ତାନ, ଅତଏବ ମାଓ ବୁଢ଼ୁଆ । ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ୍ କିନ୍ତୁ ଏହାଦ୍ୱାରା ଆଦୌ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ବିବ୍ରତବୋଧ କରି ନାହାନ୍ତି । ବରଂ, ସେ ଏହି ପ୍ରଚାରରେ ନିଜେ ହିଁ ସମ୍ମତି ଦେଇଛନ୍ତି । କାରଣ, ଏହାକୁ ଚପାଇ ରଖିଲେ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଅମୀମାଂସିତ ରହିଯିବ । ଆଉ ଏହା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଭୁଲ ପୋଜିଂ (ଉପସ୍ଥାପନ), ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ଧରଣର ପ୍ରଶ୍ନ ମନରେ ଉଦୟ ହେବା ଭିତରେ କେଉଁଠି ଭୁଲ ରହିଛି, ତା’ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଲା । ଫଳରେ, ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଯେତେବେଳେ ମୀମାଂସା ହେଲା, ଯେତେବେଳେ ଏହା ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣା ଗଢ଼ି ଉଠିଲା, ସେତେବେଳେ କ୍ଲିରିଟି (ସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣା) ଆସିଲା । ଆଉ ତପେଇଦେଲେ ଅଥବା ଗୋଳମାଳିଆ କରି ବୁଝେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଫଳ ଯାହା ମିଳେ ତା’ହେଲା, ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପ୍ରଭାବରେ ହୁଏତ ସେ ମାନି ନିଅନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ମନ ଭିତରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ରୂପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ରହି ଯାଏ । ଏଭଳି ଘଟିଲେ ବୁଝିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ଧତା ଏବଂ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ରହିଯାଏ । ସୁତରାଂ, ଦଳର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିପ୍ଳବୀ କର୍ମୀଙ୍କର କାମ ହେବ ସର୍ବହରା ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସକ୍ରିୟ କର୍ମୀମାନେ ଜନଗଣଙ୍କ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠଭାବେ ମିଳିମିଶି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ ତ୍ରୁଟି ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଭିତରେ ବି କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ଥିଲେ ତା’ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଜନଗଣ ମଧ୍ୟ ଦୂର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ଏହିଭଳି ଭାବେ ଜନଗଣଙ୍କୁ ସକ୍ରିୟ କରି ପାର୍ଟି ଏଇ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳନା କରିବ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ପାର୍ଟିର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ । ପ୍ରଥମେ କେହି ଭାବି ପାରି ନାହାଁନ୍ତି ଯେ, ମିଳିତାଚାରୀ ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ିତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ୧୧ତମ ପ୍ଲେନାରୀ ସେସନରେ କୁହାଯାଇଛି, ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ମିଳିତାଚାରୀକୁ ମଧ୍ୟ ଅଂଗଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ମିଳିତାଚାରୀ ଭିତରେ ବି ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ତାହା ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ମାରାତ୍ମକ ସଂଘର୍ଷମୂଳକ ରୂପ ନେଲେ

ତାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଫଳରେ, ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସୁଶୃଙ୍ଖଳ ଭାବେ ପରିଚାଳିତ କରିବାକୁ ହେବ, ଦରକାର ହେଲେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ- କିନ୍ତୁ, ଜନଗଣଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣର ଏହି ଚରିତ୍ରକୁ କୌଣସି ଭାବେ ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ଦିଆ ଯିବ ନାହିଁ । ଏହା ହେଲା ମୂଳ ବକ୍ତବ୍ୟ ।

ବୃହତ୍ତର ଜନଗଣଙ୍କୁ ଜଡ଼ିତ କରି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା

ଏବେ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ ହେଉଛି, ଦେଶର ସମସ୍ତ ସ୍ତରର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ କରି ଚୀନ ପାର୍ଟି ଏଭଳିଭାବେ ଆଗେଇଲା କାହିଁକି ? କାରଣ ଏହା ଦ୍ଵାରା ନେତାଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାର୍ଟି କର୍ମୀ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିଁ ତୁଟି-ବିଚ୍ୟୁତିରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବେ । ଚୀନର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ନେତୃତ୍ଵ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଂଗଠନିକ ଢାଞ୍ଚାକୁ ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ରୂପ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଫଳରେ ଏହା ଚାଲୁ ରହିବ । ଆଜି ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି, ଭବିଷ୍ୟତରେ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଯେତେବେଳେ ନୂତନ ଧରଣର ହେବ, ସେତେବେଳେ ଭବିଷ୍ୟତର ଆନ୍ଦୋଳନ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସାମିଲ କରାଇ ଆନ୍ଦୋଳନର ହିତାଧାର ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତି ଚୀନ ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ତା'କୁ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଏହା ଏକ ନୂତନ ବିଷୟ ।

ଯେକୌଣସି ପଦ୍ଧତିରେ ହିଁ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ କରାଯାଉ ନା କାହିଁକି, ଜନଗଣଙ୍କୁ ଜଡ଼ିତ କରାଯାଇ ପାରିଲେ, ତା' ଦ୍ଵାରା ଭୁଲ ରହିବାର ସମ୍ଭାବନା କମ୍ ବୋଲି ମୁଁ ମନେକରେ । ଆଉ ଭୁଲ ବି ଯଦି ନଥାଏ, ଜନଗଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ନକଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାନାଧରଣର ଅମୂଳକ ସନ୍ଦେହ ରହିଯାଏ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ଭାବେ କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ରମୂଳକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଜନସାଧାରଣ ନିଜ ବୁଝାମଣା ଅନୁଯାୟୀ ଭାବି ପାରନ୍ତି ଯେ ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରି ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଆଉ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଜନସାଧାରଣ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କଲେ କଣ ହୁଏ ? ହଁ, ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ମନେ କରିପାରନ୍ତି, ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଖୋଲାଖୋଲି ବିତର୍କର ଅବକାଶ ଅଛି । ଦଳେ କହୁଛନ୍ତି ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଅଛି, ଆଉ ଦଳେ କହୁଛନ୍ତି ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ନାହିଁ । ଫଳରେ, ଏକ ବିତର୍କ ଚାଲୁଛି, ସ୍ଵଳ୍ପ ଧାରଣା ଗଢ଼ି ଉଠୁଛି । ବହୁ ଯୁକ୍ତି ନୂତନ ଭାବେ ଗଢ଼ି ଉଠୁଛି । ବହୁ ତତ୍ତ୍ଵମେଣ୍ଡ ଉପସ୍ଥାପନ କରାହେଉଛି । ବିପକ୍ଷ ଦଳ, ବିଭିନ୍ନ ଦଳ ନିଜ ନିଜର ମତ ଉପସ୍ଥାପନ କରୁଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ହିଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଚଳେଇବା ସମୟରେ ଯେଉଁମାନେ

ବିରୋଧରେ କହୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ମନେକରିବାକୁ ବାରଣ କରାହୋଇଛି । ପୁଣି ଏଥି ସହିତ ବିରୋଧୀ ମାତ୍ରେ ହିଁ ଶତ୍ରୁ ନୁହଁନ୍ତି, ଏହି ଚିନ୍ତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ହିଁ ଶତ୍ରୁ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପାର ପାଇ ଯାଇପାରନ୍ତି- ଏହି ବିପଦ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଟି ହୁସିଆରୀ ଦେଇଛି । ସୁତରାଂ କେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଶତ୍ରୁ, ଆଉ କେଉଁମାନେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ କିନ୍ତୁ ବୁଝୁଆ ଭାବାବର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ଵାରା ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ବା ଏହି ସମସ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଶତ୍ରୁଭଳି ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ଠାରୁ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବାକୁ ହେବ- ଏଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦରକାର । ଫଳରେ, ଏହି ସଂଘର୍ଷ ପରେ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଐକ୍ୟ ଗଢ଼ି ଉଠିବ, ସମସ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଧ୍ୟାନଧାରଣା ଠାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଯେଉଁ ଐକ୍ୟ ହେବ, କେତେକାଂଶରେ ଆପେକ୍ଷିକ ଅର୍ଥରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଐକ୍ୟ ହେବ ସୁଦୃଢ଼, ସ୍ଵଳ୍ପ ଅଣ୍ଡରଷ୍ଟାଣ୍ଡିଙ୍ଗ୍ (ବୁଝାମଣା)ଭିତ୍ତିରେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଶକ୍ତିର ଐକ୍ୟ, ଜନଗଣ ଏବଂ ପାର୍ଟିର ଐକ୍ୟ, ପାର୍ଟି କର୍ମୀ ଓ ନେତୃତ୍ଵ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ । ଫଳରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅନ୍ତତଃ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଏହା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ।

କେହି ମନେକରି ପାରନ୍ତି, ଜନଗଣଙ୍କୁ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରାଇ ଏହା କରିବାକୁ ଗଲେ ପାର୍ଟିର ଅସୁବିଧା ହେବ । କଣ ଅସୁବିଧା ହେବ ? ନା, ବ୍ୟାପକ ଗଣ୍ଠଗୋଳ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଗଣ୍ଠଗୋଳ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଆଜି ଚୀନକୁ ବାହ୍ୟ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ ଦୂର କରିବାକୁ ହୁଏ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସହିତ ପାର୍ଟିର ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନାର ମାନ ଭିତ୍ତିରେ ଏକ ଐକ୍ୟ ସାଧନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତା'ହେଲେ ଏହାର ଦରକାର ଅଛି । ତା' ନହେଲେ ଉପରୁ ଯେତେ ପ୍ରଚାର କରାଯାଉ ନା କାହିଁକି, ଜନଗଣଙ୍କର ଏହି ଉଦ୍ୟୋଗ ରହିବ ନାହିଁ । ଜନତା ନିଜେ ସଂଗ୍ରାମ କରି ନିଜେ ହିଁ ଆୟତ୍ତ କରି ଶିଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ଶୁଣିବେ, ମାନିନେବେ, କିନ୍ତୁ ତା' ଅନ୍ଧଭାବେ କରିବେ । ଏଠାରେ ବିତର୍କର, ସଂଘର୍ଷର ସୁଯୋଗ ଅଛି ବୋଲି ଖୋଲାଖୋଲି କହିବେ । ମନ ଭିତରେ ସନ୍ଦେହ ପୋଷଣ କରି ତା' ଗୋପନ ରଖିବେ ନାହିଁ । ତା'ହେଲେ ଦେଖାଗଲା, ସେମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ହିଁ ପାର୍ଟି ସହିତ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକଡ଼ା ୯୫ଭାଗ ଲୋକଙ୍କର ଏକ ଐକ୍ୟ, ଆଦର୍ଶର ଭିତ୍ତିରେ ଐକ୍ୟ ସେମାନେ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟଦେଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଆଉ ସମସ୍ତ ବିଭେଦ ଓ ବୈଚିତ୍ର୍ୟକୁ ସଂଗ୍ରାମର

ଆବର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଯୁକ୍ତ କରି ଏହି ଐକ୍ୟ ଆଣିବାକୁ ସେମାନେ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଫଳରେ, ପଛତି ଦିଗରୁ ଏହା ଖୁବ୍ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ମତ ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି । ଏଠାରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ, ଏହି ବିପ୍ଳବକୁ ସଠିକ୍ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ କରିବା କଣ ସମ୍ଭବ ହେବ ? ନା, ଏହା ଏକ ମାରାତ୍ମକ ପରିଣତିରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ହେବ ? ଚୀନ ପାର୍ଟି ସାହସର ସହିତ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ଏବଂ ଚୀନ ଯେଉଁଭଳିଭାବେ ବିପଦର ଝୁଙ୍କି ନେଇ ଏହି ବିରାଟ କର୍ମକାଣ୍ଡଟିକୁ ସଫଳ କରୁଛି, ମୁଁ ପୁନଶ୍ଚ କହିବି, ଏହା ମ୍ୟାଗନିଫିସେଣ୍ଟ (ତମ୍ଭକାର) । ଦୁନିଆର ସର୍ବତ୍ର ଯେଉଁଠାରେ ହିଁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଲଢ଼େଇ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ହିଁ ଏହା ଏକ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ବିଷୟ ।

ବିରୁପ୍ତି ଅର୍ଥ ମୌଳିକଭାବେ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବା ନୁହେଁ

ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ତୁଟି-ବିରୁପ୍ତିକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି କେତେକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଛି । ଯେମିତି, ସେମାନଙ୍କର ଆପ୍ରୋଚ (ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ) ମଧ୍ୟରେ କିଛିଟା ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ରହିଛି, ଯା' ମଧ୍ୟରେ ସବ୍‌ଜେକ୍ଟିଭିଜିମ୍ (ଅବାସ୍ତବ ମନଗଢ଼ା ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି)ର ବିପଦ ମଧ୍ୟ କେତେକାଂଶରେ ନିହିତ ଅଛି । ପୂର୍ବରୁ ସେସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ନରହିଲେ ଏହି ସମ୍ଭାବନାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତାଳ ଦିଆଯାଇ ପରିବ ନାହିଁ । ଏହି ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ପ୍ରକୃତି କଣ, ତା' ମୁଁ ପରେ ଆଲୋଚନା କରିବି । କିନ୍ତୁ, ଅନେକେ ମନେକରୁଛନ୍ତି, ଏହି ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ପ୍ରଭାବ ଯେତେବେଳେ ରହିଛି, ସେତେବେଳେ ଚୀନର ପାର୍ଟି ମାର୍କ୍ସବାଦରୁ ବିରୁପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ନା । ହୋଇପାରେ ଏବଂ ହୋଇଯାଇଛି- ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ନୋଡାଲ ପଏଣ୍ଟ ଅଛି । ଯେମିତି, ବିରୁପ୍ତି ମାନେ ହିଁ ମୌଳିକଭାବେ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବା ନୁହେଁ । କେଉଁଠି ବିରୁପ୍ତି ଘଟିଛି, ଏହାର ଅର୍ଥ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ତା' ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି, ଏପ୍ରକାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହୋଇ ପାରେନା । ବିରୁପ୍ତି ଘଟୁ ଘଟୁ ଗୋଟିଏ ପଏଣ୍ଟ ଆସେ, ଯେଉଁଠି ପହଞ୍ଚିଲେ ସେ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ ହୋଇଯାଏ । ସାଧାରଣଭାବେ ଚିନ୍ତାର ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ଓ ବିଶେଷ କରି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନେତୃତ୍ୱ ତଥା କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ଦଳର କର୍ମୀ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତାର ମାନରେ ଯେଉଁ ବିରାଟ ବ୍ୟବଧାନ ଆଜି ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତି ତା' ହିଁ ପରିଣତି । ସୁତରାଂ, ଏହି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତି ଆଜି ଯେତିକି ବି ରହିଛି, ଚୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଯଦି ତା' ଦୂର କରି ନପାରେ, ତାହେଲେ ଦିନେ ସବ୍‌ଜେକ୍ଟିଭିଜିମ୍‌ର ପ୍ରଭାବ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ବହୁ ବିପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । କିନ୍ତୁ, ବିରୁପ୍ତି ହୋଇଯାଇଛି, ଏହା କହିଲେ ଘଟଣା ଦ୍ୱାରା ତାହା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି ଭୁଲ,

ଏକଥା ମୁଁ କହୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି, ତା ହେଲା ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତିଟି ଠିକ୍ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାର ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଚିନ୍ତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ରହିଛି ବୋଲି ଯଦି ତାକୁ ସାଧାରଣୀକୃତ କରି ଧରି ନିଆହୁଏ ଯେ, ସର୍ବତ୍ର ହିଁ ଚିନ୍ତାର ମାନରେ ଏହି ଅନୁନ୍ନତ ଦିଗ ରହିଛି, ତା'ହେଲେ ଭୁଲ କରାଯିବ । ଯେମିତି ଚିନ୍ତାଗତ ମାନର କେତେଗୁଡ଼ିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ କିଛି କିଛି ଅସଙ୍ଗତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛୁ । ପୁନର୍ବାର ଅନ୍ୟଦିଗରେ ଦେଖୁଛୁ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ନାନାପ୍ରକାର ବିଭ୍ରାନ୍ତି, ଅମୂଳକ ଆଶଙ୍କା ଓ ସନ୍ଦେହକୁ ଦୂର କରି ସମଗ୍ର ଜନତାଙ୍କୁ ଏକ ସମ୍ପର୍କିତ, ସଚେତନ, ରାଜନୈତିକ ଶକ୍ତି ଭାବେ ଐକ୍ୟବନ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସିଧାସଳଖ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରାଇ ଯେଉଁ ବିରାଟ କାର୍ଯ୍ୟ ସେମାନେ ସମ୍ପନ୍ନ କରୁଛନ୍ତି, ତା' ମାର୍ଚ୍ଚବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ମଧ୍ୟରେ ସମାଲୋଚନା- ଆତ୍ମସମାଲୋଚନାର ପ୍ରଚଳିତ ପୁରୁଣା ରୀତି ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଓ ନୂତନ ପଦକ୍ଷେପ ଏବଂ ଏହି ଅର୍ଥରେ ଇଉନିଟ୍ (ଅଭୂତପୂର୍ବ) ଏବଂ ମ୍ୟାଗନିଫିସେଣ୍ଟ (ମହାନ)- ତା' ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହିଁ ହେବ ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶଗତ ବିରୋଧ ଚାଲୁଛି, ତାର ସଂଗ୍ରାମ ପଦ୍ଧତି କଣ ହେବା ଉଚିତ, ସେସମ୍ପର୍କରେ କହିବାକୁ ଯାଇ ଆମେ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ 'An appeal to the leaders of the international communist movement' (ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ନେତାମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ଆବେଦନ) ଲେଖାରେ କହିଛୁ, ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାର୍ଟି କର୍ମୀ, ଜନଗଣ ଏବଂ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀକୁ ଯୁକ୍ତ କରି ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ ୧୯୬୩ ମସିହାରେ ଉକ୍ତ ଲେଖାରେ ବିସ୍ତାରିତଭାବେ ଆଲୋଚନା କରିଛି । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନର ଇତିହାସରେ ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବରେ ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଏହି ନୀତିର ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଗ ଚାଲୁଛି । ଏଭଳି ବ୍ୟାପକଭାବେ ଚୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଯେ ଏତେ ଦ୍ରୁତ ଏହି ନୀତିକୁ ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବ, ସତ କଥା କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏତେଟା ଆଶା କରି ନଥିଲି । ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚିନ୍ତାର ମାନରେ ଇନ୍‌ଆଡ଼ିକୁଏସି (ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା) ଯେମିତି ରହିଛି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ ପରେ ଆଲୋଚନା କରିବି, ପୁଣି ଏହା ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ଉନ୍ନତ ଓ ସୁନ୍ଦର ଦିଗ ମଧ୍ୟ ଅଛି, ଯାହା ସମସ୍ତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷଣୀୟ । ବହୁ ଅଭୂତ କ୍ରିଏଟିଭ୍ ଥିଙ୍ଗ୍ (ସୃଜନଶୀଳ ବିଷୟ) ଅଛି । ଦୁଇଟି ହିଁ

ପାଖାପାଖି ଅଛି । ଆମେ କେବଳ inadequate (ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ) ଦିଗଟିକୁ ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବୁ, ତା’ପରେ subjective (ମନଗତା) କହି ସମସ୍ତ ଦୋଷ ତା’ ଉପରେ ଲଦି ଦେବୁ, ଏହା ହୋଇପାରେ ନା ।

ସମାଲୋଚନାର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଯଥାର୍ଥ ହେବା ଉଚିତ୍

କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଦେଖିପାରୁଛି, ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଧରଣର ସମାଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସମାଲୋଚନାର କାଏଦାରେ, ଡକ୍ଟରାଜ୍ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବାହାଦୂରୀ ମନୋଭାବ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରତିଟି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟର କହିବାର ଅଧିକାର ଅଛି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ହେବ । କାରଣ, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅଗ୍ରଗତି ଏବଂ ଉନ୍ନତିର ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଏହା ଜଡ଼ିତ । ଫଳରେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଯଦି କେଉଁଠି ଭୁଲ ଥାଏ, ତା’ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇ ଦେବାକୁ ହେବ, ଏହାଠାରୁ ଉନ୍ନତ କୌଣସି ତତ୍ତ୍ୱର ସନ୍ଧାନ ଦେଇ ପାରିଲେ ତା’ ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି କେହି କରି ପାରିଛି ବୋଲି ହିଁ ସେସବୁ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମହାନ, ଆଉ ସେମାନେ କିଛି ନୁହଁନ୍ତି ଏହି ମନୋଭାବ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଅନେକ ବିଷୟରେ ହିଁ ଆମ ଠାରୁ ମହାନ, ସେକ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଆମେ ହୁଏତ କିଛି ନୁହଁ । ତଥାପି କୌଣସି କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେମାନେ ହୁଏତ ଏମିତି କିଛି କହିପାରୁ, ଏମିତି କିଛି ତତ୍ତ୍ୱ ଦେଇପାରୁ, ଯା’ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଉନ୍ନତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ କାମରେ ଲାଗିବ । ସୁତରାଂ, ସେମାନେ ମହାନ ବୋଲି ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ତାକୁ ଯେମିତି ଅନ୍ଧତାରେ ମାନିନେବୁ ନାହିଁ, ପୁଣି ଆମେ କିଛି ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କଥା କହୁଛୁ ବୋଲି ହିଁ ସେମାନେ ଯେଉଁ ମ୍ୟାଗାଜିନିଫିସେଣ୍ଟ ଏବଂ ଚମତ୍କାର କାମ କରୁଛନ୍ତି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବୁ ଅଥବା ନ୍ୟୁନ କରି ଦେଖିବୁ, ଏହିଭଳି ମନୋଭାବ ରହିଲେ ଆମେ କିଛି ଶିଖିପାରିବା ନାହିଁ । ତା’ହେଲେ ଦିନେ ଏହି ପଥରେ ସେହି ବୁଦ୍ଧିଆମାନଙ୍କ ଭଳି ହିଁ ଆତ୍ମସନ୍ଦେହର ମନୋଭାବ ଆମକୁ ମଧ୍ୟ କବଳିତ କରିବ । ଯେଉଁ ସଇତାନ ବୁଦ୍ଧିଆ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର କଥା ସେମାନେ କହିଛନ୍ତି, ମାର୍କ୍ସବାଦ ନାମରେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ସେହି ଖସ୍ତରରେ ପଡ଼ିବା । ସେଥିପାଇଁ କିଛି ସମାଲୋଚନା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଏହିଭଳି ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

ବିପ୍ଳବୀ ମନନଶୀଳତା ସହିତ ବୁଦ୍ଧିଆ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ପାର୍ଥକ୍ୟ

ଯଦିଓ ଏହା ସହିତ ସମ୍ପର୍କଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ତଥାପି ପ୍ରସଙ୍ଗତଃ ଏଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହେଁ । ସ୍କଲାଷିସିଜିମ୍ (ପୋଥିଗତ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ) ସହିତ

ବିପ୍ଳବୀ ମନନଶୀଳତାର ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅଛି । ରିଭୋଲ୍ୟୁସନାରୀ ଇଣ୍ଟେଲେକ୍ଟୁଆଲିଜିମ୍ ସହିତ ସ୍କଲାସିସିଜିମର ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଲା, ରିଭୋଲ୍ୟୁସନାରୀ ଇଣ୍ଟେଲେକ୍ଟୁଆଲିଜିମ୍ (ବିପ୍ଳବୀ ବୌଦ୍ଧିକତା) ହେଲା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୁଖୀ, ସୃଷ୍ଟିଧର୍ମୀ, କ୍ରିୟାଶୀଳ ଏବଂ ଉପକାରୀ । ଫଳରେ, ଏଥିରେ ମିଥ୍ୟା ଗର୍ବ ବା ଅହଂବୋଧ ନାହିଁ । ଏହା ଅପ୍ରୟୋଜନରେ ନିଜକୁ ବଢ଼ କରେ ନାହିଁ, ପୁଣି କହିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ହେଲେ କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୟ କରେ ନାହିଁ ଓ ସଂକୋଚବୋଧ କରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କାହାଠୁ ସେ ବଡ଼- ଏହାକୁ ନେଇ ସେ ବାଗାଡ଼ମ୍ବର କରେନା । ଏହା କ୍ରିୟାଧର୍ମୀ ବୋଲି ଖୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ଏହା କ୍ରିୟା କରେ । ଏହା ଅନ୍ୟର ଉପକାର କରିବାକୁ କୁହେ, ଅନ୍ୟକୁ ହେୟ କରେନା । ସ୍କଲାସିସିଜିମ୍ ମଧ୍ୟରେ ଏହିସବୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥାଏ । ଫଳରେ ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଯେତେବେଳେ ଚୀନ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସମାଲୋଚନା କରିବେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ହେବ । କେତେ ବଡ଼ ମାରାତ୍ମକ ଝୁଙ୍କି ସେମାନେ ନେଇଛନ୍ତି । ସାମାନ୍ୟ ମତେଷ୍ଟି (ବିନୟ) ଥିଲେ କାହାର ବି ବୁଝିବାରେ ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ ଯେ, ସେମାନେ ଏହି ଝୁଙ୍କିକୁ ଆଦୌ ପିଲାଳିଆମିତାବେ ନେଇ ନାହାନ୍ତି । ଏହା ପଛରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗଭୀର ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଭିତ୍ତି ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅଛି ।

ପ୍ରତିଟି ବ୍ୟକ୍ତିର ଚେତନା ସମାଜ ଚେତନାରେ ବିଲୀନ ହେବା ମଧ୍ୟଦେଇ ନେତା ହିସାବରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଐତିହାସିକ ଭୂମିକାର ଅବଲୁକ୍ତି ଘଟିବ

ଚୀନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ମହଲ, ଏପରିକି ବହୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମହଲରୁ ମଧ୍ୟ ନାନା ଧରଣର ସମାଲୋଚନା ଉଠୁଛି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଆଶଙ୍କାର ମନୋଭାବ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ପ୍ରଥମତଃ, ଅନେକ ମନେକରୁଛନ୍ତି, ଚୀନରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଗୁରୁବାଦର ଚର୍ଚ୍ଚା ଚାଲିଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ମୁଖରେ ଏବଂ ଚୀନର ସମଗ୍ର ସମାଜ ଜୀବନରେ ନେତା ଭାବରେ ସର୍ବତ୍ର ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ଯେଉଁ ପ୍ରଶସ୍ତି ଚାଲିଛି- ଯେମିତି ମାଓ ସଭାକୁ ଆସିଲେ, ତାଙ୍କର ଗୁଣଗାନ ହେଉଛି, ସ୍ଲୋଗାନ ପରେ ସ୍ଲୋଗାନ ଚାଲୁଛି- ଏହା ଦେଖି ଅନେକେ କହୁଛନ୍ତି ଏଠି ଗୁରୁବାଦର ଚର୍ଚ୍ଚା ହେଉଛି । ସ୍ୱଭାବିକଭାବେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି ସେଭଳି ମନେହୋଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଉ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ମନେରଖିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁ ଜନଗଣ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚରିତ୍ରର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପହଞ୍ଚି ନାହାନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ପୁରୁଣା ଯୁଗର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟର ସ୍ତର ନୁହେଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ଯାହା ସର୍ବୋଚ୍ଚ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚେତନାର ସ୍ତର ହେବା ଉଚିତ୍ ସେହି ସ୍ତରରେ ଯେତେ ଦିନ ଯାଏ ସକ୍ରିୟ କର୍ମୀ

ଓ ଜନସାଧାରଣ ପହଞ୍ଚି ନାହାନ୍ତି, ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେଲେ ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧା ଜୀବନର ପଦ୍ଧତି । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ଅଛି, ମାତ୍ର ଏହା ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଜନ । ଏହାକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ କୌଣସି ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଯେଉଁଦିନ ସମଗ୍ର ସମାଜର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚେତନା ସମାଜଚେତନାର ସ୍ତରକୁ ଉନ୍ନତ ହେବ, ବ୍ୟକ୍ତିଚେତନା ଓ ସମାଜଚେତନା ଏକ ହୋଇଯିବ, ଦଳ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିସଭା ଆଉ ଅଲଗା ରହିବ ନାହିଁ, ସମାଜ ଓ ଦଳ ଏକ ହୋଇଯିବ, ପୁଣି ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଚେତନାର ଉଚ୍ଚମାନ ଏବଂ ନିମ୍ନମାନ ଭିତରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିବା ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟବଧାନ ଦୂର କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ, ସେହି ଦିନ ବିପ୍ଳବ ଏଥିରୁ ମୁକ୍ତ ହେବ । ସେଦିନ ଜନତାଙ୍କୁ ସାମାଜିକ କର୍ମରେ ଓ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନେତା ହିସାବରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବର୍ତ୍ତମାନର ଭୂମିକା ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ତା ପୂର୍ବରୁ ନୁହେଁ । ଯଦିଓ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବାର ଏହି ପଦ୍ଧତି ପୁରୁଣା ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତିର ଐତିହ୍ୟ ବହନ କରୁଛି, ତଥାପି ମଧ୍ୟ ବୁଝୁଥା ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତି ସହିତ ଏହାର ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ପାର୍ଥକ୍ୟଟା କେଉଁଠି ? ନା, ଏଠାରେ ଜନଗଣଙ୍କର ଚେତନାର ଅନ୍ତତଃ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାନ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାହୁଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ତତ୍ତ୍ଵଗତମାନର ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତର ଏଠାରେ ଥାଏ । ସେହି ସର୍ବନିମ୍ନ ମାନଟି ହେଉଛି, ପ୍ରଥମତଃ କାହାକୁ ହିଁ ଏଠାରେ ଭୁଲର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵରେ ବିଚାର କରା ହୁଏନା, ଏପରିକି ନେତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଦ୍ଵିତୀୟତଃ, ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଏପରିକି ଚିନ୍ତା-ଭାବନା ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ, ଅବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସବୁ କିଛିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ, ଏହି ଧାରଣା ହିଁ ହେଉଛି ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ଜନଗଣଙ୍କର ଚେତନାର ନିମ୍ନତମ ବୁନିଆଦ ।

**ନେତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଧାରଣା ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ
ଗୁରୁବାଦର ଜନ୍ମ ଦିଏ ଏବଂ ଚିନ୍ତାର ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ସୃଷ୍ଟି କରେ**

ପୁନର୍ବାର, ଦଳର କର୍ମୀ ଓ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନେତା ହିସାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାର ଏହି ପଦ୍ଧତିର ଯେମିତି ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ଅଛି, ପୁଣି ଏହି ପଦ୍ଧତି ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଠିକ୍ ନୀତି ଅନୁସୂତ ନହେଲେ ବିପଦ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ଯେମିତି ଏହାର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ବୁଝେ ପୁଣି ଏହାର ବିପଦ କେଉଁଠି, ତା' ମଧ୍ୟ ଜାଣେ । ଏହାକୁ ଠିକ୍‌ଭାବେ ପରିଚ୍ଛଳନା ନକରି ପାରିଲେ ଏହା ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ଗୁରୁବାଦର ଜନ୍ମ ଦିଏ । ତା'ଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ଏହି ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ଫଳରେ

ଚିନ୍ତାର ମାନ ଅନୁନୂତ ରହିଯାଏ, ଯାହା ସମସାମାଜିକ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁପଯୋଗୀ ହୋଇପଡ଼େ । ଫଳରେ, ଯେଉଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନ କରିବା ପାଇଁ ବିପ୍ଳବ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରାଯାଉଛି, ସେହି ଜନସାଧାରଣ ହିଁ ଆଉ ଏକ ପ୍ରିକନ୍‌ସେପସନ୍ (ପୂର୍ବ ଧାରଣା)ର ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲରେ ଛଦି ହୋଇ ପଡ଼ିବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ ମୁକ୍ତକରି ହେବନାହିଁ । ଯେମିତି ରକ୍ଷିଆରେ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କୁ ସାମନାରେ ରଖି ବିରାଟ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ କର୍ମକାଣ୍ଡ ସଂଗଠିତ ହୋଇଛି, ସବୁକିଛି ହୋଇଛି, ଏକଥା ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଏବଂ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଶର ସମସ୍ତ ଜନତାଙ୍କୁ ନୂତନ ପ୍ରେରଣାରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିଛି । ପୁନର୍ବାର ସେହି ପଥରେ ହିଁ ତତ୍ତ୍ୱଗତମାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଶ୍ଚାଦପଦତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଜଣେ ନେତାଙ୍କୁ ସାମନାରେ ରଖି ସମଗ୍ର ଜନତାଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ରହିଛି, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକମାନ ଅନୁନୂତ ରହିଯିବା ଫଳରେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା’ ଦୂର କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେହି ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ରକ୍ଷିଆ ଆଜି ପୁଣି ସଂଶୋଧନବାଦର ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଛି । ଏହି ଦୁଇଟି କଥା ହିଁ ସତ୍ୟ । ବ୍ୟକ୍ତିର ନେତୃତ୍ୱକାରୀ ଭୂମିକା ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଥିଲା, ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଏହା ତାନ ବିପ୍ଳବର ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାର୍ଟି ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଏକ ଐକ୍ୟମତର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଥିବ ସେତେଦିନ ଏହା ବଳବତ୍ତର ରହିବ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ଏହାକୁ ବାଦଦେଇ କୌଣସି ବିପ୍ଳବର କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ସମସ୍ତ ବିପ୍ଳବରେ ହିଁ ଜନଗଣଙ୍କୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରାଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ପଦ୍ଧତିଟି ଯୁକ୍ତ ହୋଇଅଛି । ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ଏହା କରେ ନାହିଁ, ନେତୃତ୍ୱକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷାକୃତ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୁଏ ନାହିଁ, ଜନତାଙ୍କ ଇମାଜିନେସନ୍‌ରେ (ଜନମାନସରେ) ନେତାଙ୍କୁ ତୋଳି ଧରେ ନାହିଁ, ସମସ୍ତ ନେତାଙ୍କୁ ହିଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସମାନ ସ୍ତରରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରେ, ସେହି ଦଳ ବିପ୍ଳବକୁ ହିଁ ମିନ୍ କରେ ନାହିଁ (ଯଥାର୍ଥରେ ଝହେଁ ନା) । ଏକ ସମ୍ପର୍କଗତ ନେତୃତ୍ୱ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ତା ଉପରେ ବି ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟର ପ୍ରତୀକ ହିସାବରେ ଜଣେ ନେତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଘଟେ । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଯେତେବେଳେ ହିଁ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହୋଇଛି, ସେହି ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବ ପରିଚଳନା ଓ ସଂଗଠନର ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଜନରେ ଏହା ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ତା’ ନହେଲେ ବିପ୍ଳବ ପରିଚଳନା ସମୟରେ ନେତୃତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ପାର୍ଟି ଭିତରେ

ମଧ୍ୟ ଐକ୍ୟ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଦେଶର ବିପଜ୍ଜନକ ସମୟରେ ଜନଗଣଙ୍କର ଐକ୍ୟ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। କାରଣ ସେଥିରେ sense of authority (ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କିତ ଧାରଣା) ଠିକ୍ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ, ultra-democracy (ଉଗ୍ର ଗଣତନ୍ତ୍ର)ର ଝୁଙ୍କ ଦେଖାଯାଏ। ପରିଣାମତଃ ବିପ୍ଳବ ବା ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚଳନା ସମୟରେ ଯେକୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପାର୍ଟିଟି ଏକ ତର୍କର ଆସରରେ ପରିଣତ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଥାଏ ଏବଂ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ। ସୁତରାଂ କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ଏସବୁକୁ ଫାଲତୁ ବିଷୟ ବୋଲି ମନେକରେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ସର୍ବଦା ଏହି ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ ସତର୍କ ଥାଏ।

ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ଏବଂ ଲିଉ-ଶାଓ-ଚିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିରୋଧ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ମାଓ ଏବଂ ଲିଉ-ଶାଓ-ଚିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନେତୃତ୍ୱକୁ ନେଇ ବିରୋଧ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କଞ୍ଚନା-ଜଞ୍ଚନା ଚାଲିଛି। ଏସମ୍ଭବରେ ମଧ୍ୟ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ସ୍ୱଷ୍ଟ ଧାରଣା ରହିବା ଦରକାର। ବୁର୍ଜୁଆ ଖବରକାଗଜର ପ୍ରଚାରକୁ ବାଦ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ତାନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ୱ ଗୋଟିଏ କଥା କହୁଛି ଯେ, ଲିଉ-ଶାଓ-ଚି ପ୍ରମୁଖ ରାଷ୍ଟ୍ରର କେତେକ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପଦାଧିକାରୀ ନେତା ପାର୍ଟିର ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତିର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିବା ମଧ୍ୟଦେଇ ନିଜର ଅଜ୍ଞାତସାରରେ ହେଲେ ବି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାସ୍ତାରେ ଧିରେ ଧିରେ ପାଦ ବଢ଼ାଉଛନ୍ତି। ଏହାଛଡ଼ା ପରସ୍ପର ବିବାଦମାନ ଦୁଇ ପକ୍ଷର ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ରୂପେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ ଗୋଟିଏ କଥା ବୁଝାଯାଏ ଯେ, ପାର୍ଟି ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଉଚ୍ଚପଦାଧିକାରୀ ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କ ଭଳି ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ ପଦ୍ଧତିରେ ସଂଗଠନ ପରିଚଳନା କରିବା ଏକ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ବିପ୍ଳବ ପରଠାରୁ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ କହି ଆସୁଛନ୍ତି ଯେ, “ସହସ୍ର ପୁଷ୍ପଦଳ ପ୍ରସ୍ତୁତିତ ହେଉ।” ମାତ୍ର ବାରମ୍ବାର କହିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ତା’ବାସ୍ତବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ନାହିଁ। ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ, ଭାବନ୍ତୁ, ଏହି ଯେଉଁ କଥାଟି ସେ କହି ଆସୁଥିଲେ, ତା’ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ଚିନ୍ତା ଓ ମତ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଦୃଢ଼ ଦେଖାଦେବ, ସେଥିରେ ଭୟଭୀତ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ ବୋଲି ସେ କହିଥିଲେ। ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଓ ଦୃଢ଼ କେବଳ ଯେ unavoidable (ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ) ତା’ ନୁହେଁ, ପ୍ରୟୋଜନ ଏବଂ ଉପକାରୀ। ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରିଚଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେ ସମାନ କଥା କହିଛନ୍ତି। ତାନର ନେତୃତ୍ୱ ମନେକରିଛନ୍ତି, ଏହା ମଧ୍ୟଦେଇ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସହିତ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପାର୍ଟି ଏକ ହୋଇଯାଇ ପାରେ। ଗୋଟିଏ

ସ୍ତରରେ ଏକ ଅଣ୍ଡରଷ୍ଟିକ୍ସ (ପାରମ୍ପରିକ ବୁଝାମଣା) ଭିତ୍ତିରେ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱ ଏକ ହୋଇଯାଏ । ତା'ନହେଲେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ pre-conceptionକୁ ଭିତ୍ତି କରି ସୁବିଧା ଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ବା ଉପରେ ପଡ଼ି ଯେଉଁ ଐକ୍ୟ ଗଢ଼ି ଉଠେ ତା' କେବେ ବି ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ ଯେଉଁ ଐକ୍ୟ ଗଢ଼ିଉଠେ ତା' ହେଉଛି ସ୍ଥାୟୀ ଐକ୍ୟ । ଏକଥା କହିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଇଛି, ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱ ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ୍ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରୁଛି, କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅଣରାଜନୈତିକ ବ୍ୟବହାରର ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟୁଛି । ଏହା ଅନେକଟା ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟମାନଙ୍କ ଭଳି ଅଫିସ ଯିବା, ଅଫିସରୁ ଆସିବା, ଫାଇଲ୍ ଦେଖିବା, ଅର୍ଡର ଦେବା, ନୋଟିସ୍ ଦେବା, ସର୍କୁଲାର ଦେବା, ବକ୍ସିତା ଦେବା- ବାସ୍ ଏହିଭଳି । ବିପ୍ଳବୀ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ସବୁ ସମୟରେ କୁହାଯାଏ, “ରାଜନୈତିକ କର୍ମୀ ଭଳି ଆଚରଣ କର, କମ୍ପେଡମାନଙ୍କୁ ସେହିଭଳି ଭଲଭାବରେ ବୁଝାଇ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅ ଯଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଠିକ୍‌ଭାବେ ବୁଝିପାରିବେ । ଦରକାର ହେଲେ କେଉଁଭଳି କରିବେ, ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବୁଝାଇଦିଅ, ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖେଇ ଦିଅ ।” ମାତ୍ର ଦେଖାଯାଇଛି, ଏତେ ସବୁ କହିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ନେତାମାନଙ୍କ କାମ କରିବାର ଢଙ୍ଗରେ ଏହାର କୌଣସି ପ୍ରତିଫଳନ ଘଟେନା । ଏହା ଯେ ରହେନା ତାହା ତ ଆମେ ଆମ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ବି ଦେଖୁ । ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ ଆମ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ବାରମ୍ବାର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର କର୍ମପଦ୍ଧତିର ସମାଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଇ ଏହାକୁ ହିଁ ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ୍ ଷ୍ଟାଇଲ୍ ବୋଲି କହିବାକୁ ଚାହିଁଛି । ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚୀନ ପାର୍ଟିର ନେତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ୍ ଷ୍ଟାଇଲର ଝୁଙ୍କ ବଢୁଥିଲା । ଏହି ଧରଣର ଅଫିସିଆଲ୍ ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟମାନଙ୍କ ଭଳି ଯେଉଁମାନେ ଚଳନ୍ତି, ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କର ଯଦି ନାଁ ପଛରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଲେଖା ନଥାଏ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପକେଟରୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର କାର୍ଡଟି ଖୋଜି ନମିଳିବା ଯାଏ, ସେମାନଙ୍କ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା ନଶୁଣିବା ଯାଏ ନିୟମିତ ଭାବେ କାମ କରୁଥିବା ଜଣେ ସାଧାରଣ ବୁକୁଆ ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟ୍ ସହିତ ଏମାନଙ୍କର ପାର୍ଥକ୍ୟ ବୁଝିବାର ଉପାୟ ରହିବ ନାହିଁ । ଏହି ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବିପ୍ଳବୀ ଚରିତ୍ର ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉ ନଥିଲା, ନେତା ଓ କର୍ମୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିପ୍ଳବୀ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉ ନଥିଲା, ଏକ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଓ ଗତାନୁଗତିକ ମନୋଭାବ ଚୀନ ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଗଢ଼ି ଉଠୁଥିଲା, ଏହାର କାରଣ କଣ ? କାରଣ, ଦେଶର ଅଭ୍ୟନ୍ତରର ସଂଗ୍ରାମ, ସମ୍ମୁଖ ସଂଗ୍ରାମ ଆଜି ଆଉ ପୂର୍ବ ରୂପରେ ନାହିଁ । କେହି କ୍ଷମତାରୁ ବାହାର କରି ଦେଉ ନାହିଁ, ପୋଲିସ୍ ଆସି ବେକ ମୋଡ଼ି ଜେଲରେ ପୁରାଇ ଦେଉ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମର ସେହି ପୂର୍ବ ରୂପ ଆଜି ଆଉ ନାହିଁ । ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମର ରୂପ ବଦଳି ଯାଇଛି ଏବଂ ଆହୁରି ସୂକ୍ଷ୍ମରୂପ ଧାରଣ କରିଛି । ଅଥଚ, ସଂଗ୍ରାମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୂର୍ବର ସେହି ପୁରୁଣା ଧାରଣାଟି ହିଁ ରହିଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ପାର୍ଟି ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ଜନମାନସରେ ଅତୀତ ସମାଜର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଭାବନା ଧାରଣା ଏବଂ ନୂତନ ପରିବେଶରେ ନୂତନ କୌଶଳରେ ବୁଢ଼ୁଆଶ୍ରେଣୀର ଭାବଧାରାର ଅନୁପ୍ରବେଶ, ଅନ୍ୟଦିଗରେ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ସ୍ଥାୟାତ୍ୱ ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଧାରଣା *privilege* (ସୁବିଧା)ରେ ପରିଣତ ହେବାର ଝୁଙ୍କ କ୍ରମାଗତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ଫଳରେ ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମ ଚଳାଇବା ଆଜି ଆହୁରି କଠିନ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବ ଖୁବ୍ କଠିନ ମନେହେଉଥିଲା, ଆଜିକାର ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିପ୍ଳବ ଯେଉଁ ରୂପ ନେଇଛି, ତା’ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଆହୁରି କଠିନ ମନେହେଉଛି । ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ଏବିଷୟରେ ବକ୍ତବ୍ୟ ଅଛି, ଲେଖା ଅଛି, ଏକ ବକ୍ତୃତା ମଧ୍ୟ ଅଛି । ସେ କହିଛନ୍ତି, “it is much more difficult than the revolution previously Peking has done” । ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବ କରିଛି, ତା’ଠାରୁ ଏହା ମଧ୍ୟ ଆହୁରି କଠିନ । କାରଣ, ସେହି ସଂଗ୍ରାମଟା ଥିଲା ସିଧାସଳଖ, ଶତ୍ରୁ ସାମ୍ନାସାମ୍ନୀ ଥିଲା । ସେମାନେ ସିଧାସଳଖ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲେ । ଆଉ ଏଠାରେ ଶତ୍ରୁ ଅଜାଣତରେ ପ୍ରବେଶ କରେ, ପାର୍ଟି ଅଜାଣତରେ ଏହାର *victim* (ଶିକାର) ହୋଇଯାଏ- ତା’ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ । ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଝୁଙ୍କ, ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା । ଶତ୍ରୁ ଯେଉଁଠି ଜଣା, ସେଠାରେ ଏତେ ବିପଦ ନାହିଁ । ସେଠାରେ ଶତ୍ରୁକୁ ଚିହ୍ନିପାରିବା, ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସିଧାସଳଖ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସହଜ । ମାତ୍ର ଶତ୍ରୁ ଯେଉଁଠି ଭିତରେ, ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଅଜାଣତରେ ପ୍ରବେଶ କରେ, ସେଠି ଏହା ଆହୁରି କଠିନ । ଚୀନ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ୍ ଷ୍ଟାଇଲ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟର ଧାରଣା ପ୍ରିଭିଲେଜ୍ (ସୁବିଧା)ରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହେବାର ଝୁଙ୍କ ବଢୁଥିଲା । ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଯେ ଏହି ଝୁଙ୍କ ପ୍ରବଳଭାବେ ବଢ଼ିଛି, ତା’ତ ପରିଷ୍କାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଉଦ୍ୟୋଗମାନେ କହୁଛନ୍ତି, ଚୀନ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଧରଣର ବିପ୍ଳବ ବିରୋଧୀ ନାନା ଝୁଙ୍କ ବଢୁଛି, ଏପରିକି ପାର୍ଟିର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନେତୃବୃନ୍ଦଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବି ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଅଭିଯୋଗ । ଫଳରେ ଚତୁର୍ଦିଗରୁ ଏହାର ସମାଲୋଚନା କରା ହେଉଛି । ସର୍ବବ୍ୟାପକ ଆଲୋଚନା ହେଉଛି- ବ୍ୟବହାର କିଭଳି ହେବା

ଦରକାର, ଆଚରଣ କିଭଳି ହେବା ଦରକାର । ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଏହାଫଳରେ ଯେଉଁମାନେ ସତ୍ ଏବଂ ସମାଜତନ୍ତ୍ରର ପକ୍ଷରେ, ମାତ୍ର ଭୁଲ କରିଥିଲେ, ଯଦି ସେମାନେ ବିପ୍ଳବ ସହିତ ଝଲିବାକୁ ଚାହୁଁନ୍ତି, ତେବେ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଚାଲୁଥିବା ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟଦେଇ ନିଜକୁ ସୁଧାରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବେ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ କେବଳ ଭୁଲ କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ଶତ୍ରୁ ନୁହଁନ୍ତି ବୋଲି ଦେଖେଇ ହେବେ, ସଂଗ୍ରାମଟା ଏହିଭଳି କାଳଦାରେ ଝଲିଲେ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ *partisanship* (ଭାଗିଦାରୀ)ର ମାପକାଠିରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଚରିତ୍ର ଧରା ପଡ଼ିଯିବ । ସେମାନେ ଦେଖେଇ ହେଉଥିଲେ, ନା ପ୍ରକୃତରେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଇ ଭୁଲ କରୁଥିଲେ, ପ୍ରକୃତରେ ହିଁ ସେମାନେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ, ନା ଶତ୍ରୁ- ଏହା ରୁଝା ପଡ଼ିଯିବ । ଫଳରେ ପାର୍ଟି ବିରୋଧୀ ଓ ବିପ୍ଳବ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ‘*elimination*’ (ନିର୍ମୂଳ)ର ପକ୍ଷତି ଭଲ ହେବ ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ତାନର ନେତୃତ୍ୱ ଆରମ୍ଭରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ବଳପୂର୍ବକ ଅପସାରଣ କରିବାର ନୀତି ଗ୍ରହଣ କରି ନାହିଁ । ମୁଖତଃ ଦୁଇଟି କାରଣରୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୁକ୍ତ କରିବା ମଧ୍ୟଦେଇ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଏକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଐକ୍ୟବନ୍ଧ ଧାରଣା ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ଜରିଆରେ ସେମାନେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ହେଲା, ଏହି ପକ୍ଷତରେ ଜନଗଣଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣ ମଧ୍ୟଦେଇ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚଳନା କଲେ ଭୁଲ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା କମ୍ ଥାଏ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଏଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସୁଧୁରିବାର ଏକ ସୁଯୋଗ ଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଏହିଭଳି ବ୍ୟାପକ ଜନଗଣଙ୍କର ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଓ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ମତଗୁଡ଼ିକର ଚୁଡ଼ାନ୍ତ ସଂଘର୍ଷ ପରେ ଯେତେବେଳେ ପାର୍ଟି ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଥବା ଅଧିକାଂଶଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଭିତ୍ତିରେ ଏକ ଐକ୍ୟମତ ଗଢ଼ି ଉଠେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ଐକ୍ୟ ପୂର୍ବ ତୁଳନାରେ ଅଧିକତର ସ୍ଥାୟୀ ରୂପ ପରିଗ୍ରହ କରେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାର୍ଟି ବିରୋଧୀ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉ ନା କାହିଁକି, ତାହାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି *apprehension* (ସନ୍ଦେହର ମନୋଭାବ) ରହେ ନାହିଁ ।

ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ଏବଂ ଲିଉ ସାଓ-ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱୟର ଚରିତ୍ର ଆଦର୍ଶଗତ

ସେଥିପାଇଁ, ଯେତେବେଳେ ଏବିଷୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, ଏପରିକି ବୁଦ୍ଧିଆ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଗୋଷ୍ଠୀଟି ପାର୍ଟିରେ ଇତିମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସଂଖ୍ୟା ଗରିଷ୍ଠତା ହାସଲ କରିଛି ତଥା

ସମସ୍ତ ପାର୍ଟି ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକାରୀ କ୍ଷମତା ଅର୍ଜନ କରି ସାରିଛି, ସେତେବେଳେ ବି ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛୁ ଯେ, ଲିଉ-ସାଓ-ଟି ‘Head of the state’ (ରାଷ୍ଟ୍ର ମୁଖ୍ୟ), ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେ ସରକାରୀ ପଦରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ।* ଫଳରେ, ‘ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ୍ ଏବଂ ଲିଉ ସାଓ-ଟିଙ୍କ’ ମଧ୍ୟରେ ନେତୃତ୍ୱ ନେଇ ଦ୍ୱୟ ଝଲିଛି’ ବୋଲି ବୁଢ଼ୁଆ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ଯେଉଁ speculation (କଳ୍ପନା-ଜଳ୍ପନା) ଝଲିଛି, ତା’ ଯଦି ସତ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ସେମାନେ ସହଜରେ ହିଁ ବଳପୂର୍ବକ ଲିଉ-ସାଓ-ଟିଙ୍କୁ ବିତାଡ଼ିତ କରିଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । ମାତ୍ର ତା କରି ନାହାଁନ୍ତି । କାହିଁକି ? କାରଣ, ପ୍ରଥମତଃ ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନେତୃତ୍ୱ ଲଢ଼େଇ ନୁହେଁ ଏବଂ ସ୍ୱସ୍ୱତଃ ଆଜି ଆଉ ଏବିଷୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ମାଓ ଏବଂ ଲିଉ ସାଓ-ଟିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଦ୍ୱୟ ଝଲିଛି, ତା’ ରାଜନୈତିକ ଲାଲନ୍ ଏବଂ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱୟ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଚୀନ ପାର୍ଟି ବଳପୂର୍ବକ ଅପସାରଣର ରାସ୍ତା ନେବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ । ଏହାଫଳରେ ଆଦର୍ଶଗତ ଦ୍ୱୟରେ ଲିଉ ସାଓ-ଟି ପୁନର୍ବାର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଫେରି ଆସିପାରନ୍ତି, ଏମିତି ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଆଉ ଯଦି ଏଭଳି ଘଟେ, ତା’ହେଲେ ପୁନର୍ବାର ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା, ଲିଉ ସାଓ-ଟିଙ୍କର ନାଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମନାକୁ ଆସିଯିବ ।

ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ

ଏକଦା ଚାଓ-ଏନ୍ ଲାଇଙ୍କ ସହିତ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ୍ଙ୍କ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର କର୍ମଧାରାର କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେମିତି ଏକ ଦ୍ୱୟ ଝଲୁଥିଲା । ମନେହେଉଥିଲା ଯେ, ଚାଓ-ଏନ୍-ଲାଇ ଶିକ୍ଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରିଚାଳନାର ବିରୋଧୀ ଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଏହି ଚିନ୍ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଦର୍ଶଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବିତର୍କ ମଧ୍ୟ ଝଲୁଥିଲା । କ୍ରମେ ଏହି ବିତର୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ପରିଷ୍କାର ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା ଯେ, ଯେଉଁମାନେ (ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଚାଓ-ଏନ୍-ଲାଇ ପ୍ରଥମେ ଥିଲେ) ଶିକ୍ଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟାହତ ହେବ ବୋଲି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ଚାହୁଁ ନଥିଲେ, ସେମାନେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ଥିଲେ । ଉତ୍ପାଦନକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ହିଁ ତ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରୟୋଜନ । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଉତ୍ପାଦନକୁ ବ୍ୟାହତ କରେ ନାହିଁ । ବରଂ, ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରୁ ବୁଢ଼ୁଆ ଭାବଧାରାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୂର କରିବା,

*କମେଡ୍ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟଟି ୧୯୬୭ ମସିହା ୨୭ ଅକ୍ଟୋବର ଦିନ ଦେଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ବି ଲିଉ-ସାଓ-ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପଦରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ଗୃହୀତ ହେବା ପରେ ୬ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୭୦ ମସିହାରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟଟି ପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ସେତେବେଳକୁ ଲିଉ-ସାଓ-ଟି ଏହି ପଦରୁ ଅପସାରିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ପରେ ତାଙ୍କୁ ପାର୍ଟିରୁ ବହିଷ୍କାର କରାହୋଇଥିଲା ।

ଲେସେ ଫେୟାର (ଜିଲାଜାଲା) ମନୋଭାବ ଏବଂ ଅର୍ଥନୀତିବାଦର ପ୍ରଭାବରୁ ଉତ୍ପାଦନକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ମୁକ୍ତ କରିବା ଏବଂ ଶିଳ୍ପ କାରଖାନା ପରିଚଳନାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପଦରେ ଯେଉଁମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମସ୍ତ ବିଭ୍ରାନ୍ତିମୂଳକ ମତବାଦର ପ୍ରଭାବରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ହିଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର କାର୍ଯ୍ୟ। ଫଳରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବକୁ ବିରୋଧାତା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ଚାଓ-ଏନ୍-ଲାଲ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତା' ବୁଝି ପାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ନିଜକୁ ସୁଧାରି ନେଇଛନ୍ତି- ଅବଶ୍ୟ ଯଦି ଏକଥା ସତ୍ୟ ନ ହୋଇଥାଏ, ଯେମିତି ଭୟଭିତ କରି ବଳପୂର୍ବକ ତାଙ୍କର ମତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାହେଉଛି, ଯା' ଅନେକେ କହୁଛନ୍ତି। ପୁଣି, ଅନେକେ ଏମିତି ମଧ୍ୟ ମନେ କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ଚାଓ-ଏନ୍-ଲାଲ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରିଚଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ସହକାରୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କଲେ ମଧ୍ୟ ମାଓଙ୍କ ପରେ ସେ ପୁଣି କୃଷେଭଙ୍କ ଭଳି ଭିନ୍ନ ମୂର୍ତ୍ତି ଧାରଣ କରିବେ। କାରଣ, ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଚାଓ-ଏନ୍-ଲାଲଙ୍କର ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏକ ଚାଲାଖି ଓ ପ୍ରଚାରଣା ମାତ୍ର। ଏମିତି ଘଟଣା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯଦି ବି ଘଟେ ତାହେଲେ ବି ଏହିଭଳି ପଦ୍ଧତିରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ସଠିକ୍ ବୋଲି ମୁଁ ମନେକରେ ନାହିଁ। କାରଣ, ବିଚାର-ବିଶ୍ଳେଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିଭଳି ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବା ଅର୍ଥ ହେଲା, ଦୃଢ଼ମୂଳକ ବସ୍ତୁବାଦ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବୁଝୁଥା ଶ୍ରେକୁଲେସନର ପଥରେ ଯିବା। ଆଉ, ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ ଚାଲିଲେ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେକୁଲେସନର ଝୁଙ୍କ ବଢ଼ି ଚାଲିବ। ଫଳରେ ମୋ ମତରେ ଏହିଭଳି ଚିନ୍ତା କରିବା ମାରାତ୍ମକ ଧରଣର ଭୁଲ। କାରଣ, ଏହା ବସ୍ତୁ ବା ଘଟଣା-ନିରପେକ୍ଷ ସବଜେକ୍ଟିଭ୍ ଏବଂ କାଳ୍ପନିକ। କୌଣସି ବିଷୟକୁ ବିଚାର କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଯଥାର୍ଥ ପଦ୍ଧତି ହୋଇ ପାରେନା। ବାସ୍ତବ ଘଟଣାର ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ। ଚାଓ-ଏନ୍-ଲାଲଙ୍କର ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ଏତିହ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ ଏବେ ସେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରୁଛନ୍ତି।

ଗୋଟେ ସମୟରେ ବୁଝୁଥା ଶ୍ରେକୁଲେସନମାନଙ୍କ ଲିଷ୍ଟରେ ଚାଓ-ଏନ୍-ଲାଲଙ୍କର ନାମ ଅନେକ ପଛକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା। ପୁନର୍ବାର ସେମାନଙ୍କ ଲିଷ୍ଟରେ ହିଁ ଦେଖାଯାଉଛି, ସେ ପୁଣି ସାମନାକୁ ଆସି ଯାଇଛନ୍ତି। ମାଓଙ୍କ ପରେ ପୁଣି ପ୍ରଥମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ନାଁ- ଲିନ୍-ପି-ଆଓ, ଚାଓ-ଏନ୍-ଲାଲ। ବୁଝୁଥା ଜଗତରେ ଏହିସବୁ ନାଁ ଆଗ ପଛ ହେବାକୁ ନେଇ ଖୁବ ଶ୍ରେକୁଲେସନ ଚାଲୁଛି। ଅଥଚ, ଏଥିରେ ଚୀନ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଉ ନାହିଁ। ସୁତରାଂ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ପୁଣି ଏଭଳି କାଣ୍ଡ ଦେଖିଲେ ମଧ୍ୟ ଅବାକ୍ ହେବାର କିଛିନାହିଁ ଯେ, ମାଓ-ସେ-ତୁଂ ଏବଂ ଲିଉ ସାଓ-ଚିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକା ଗଢ଼ି ଉଠିଛି, ଯାହାର ସମ୍ଭାବନା ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ

ଇତିପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି । ଏକ ବିରୋଧ ଚାଲୁଛି, ସେହି ବିରୋଧକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ପ୍ରଭାବ ଯେତେ ଥାଉନା କାହିଁକି, ବିରୋଧ ଯେ ଯଥାର୍ଥ- ଏହା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଭୁଲି ଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଫଳରେ, ଏହି ସଂଗ୍ରାମକୁ ସେମାନେ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହାଁନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଗଭୀରମେଣ୍ଡ ଏବଂ ପାର୍ଟି ପକ୍ଷରୁ ନାଁ ଧରି ଆଜି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମାଲୋଚନା କରିବାକୁ ଦିଆ ହୁଏ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହି ବିରାଟ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଢେଉ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ନିରାପତ୍ତା ରହିଛି । ସୁତରାଂ, ମୋର ମନେହୁଏ ଯେ, ରାଜନୈତିକ ଲାଜନର ପ୍ରୟୋଗ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଯଥାର୍ଥ ବିଭ୍ରାନ୍ତିରୁ ମୂଳତଃ ଲିଭିବା ସହିତ ଏହି ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇଛି ।

ମୂଳ ମତାଦର୍ଶଗତ ପ୍ରଶ୍ନରେ ବିରୋଧ ନ ଥିଲେ ଏକ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ବେଶୀ

ଏହି ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ହୋଇ ପାରେ । ପ୍ରଥମତଃ ଏଭଳି ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଯେ, ପାର୍ଟିର ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଲାଜନ ଓ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ, ଅଥଚ ଲିଭି-ସାଓ-ଚି ମନେ କରୁଛନ୍ତି, ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଲାଜନର ପ୍ରୟୋଗ ଯେଉଁଭାବେ ହେଉଛି ତା' ଭୁଲ । ଦ୍ଵିତୀୟତଃ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୋଡ଼ିଏଟ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରାଯାଉଛି, ସେସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ମତବାଦଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ଆପ୍ରୋଚ (ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ) ସହିତ ସେ ଏକମତ ହୋଇ ପାରୁ ନାହାଁନ୍ତି । ଯେଉଁଥିପାଇଁ ହୁଏତ ତାଙ୍କୁ କୃଷେଭ, ମତର୍ଷ କୃଷେଭ କୁହାଯାଉଛି, ସଂଶୋଧନବାଦ ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ଝୁଙ୍କ ରହିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଅନ୍ତତଃ ଲିଭି ସାଓ-ଚିଙ୍କ ସହିତ ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାଓଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଯେଉଁ ସବୁ ଲେଖା, ସମ୍ପାଦକୀୟ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ଏବଂ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ଵ ଯେଉଁଭଳିଭାବେ ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ଆପ୍ରୋଚ କରୁଛି ସେଥିରୁ ମନେହେଉଛି ବିଭ୍ରାନ୍ତିଟା ବୋଧହୁଏ ମୂଳତଃ ଏହି ଜାଗାରେ । ତେଣୁ ଏକ ସଂଗ୍ରାମ ଚାଲିଛି । ଲିଭିଙ୍କ ସହିତ ବିରୋଧର ଚରିତ୍ର ଯଦି ଏହି ଧରଣର ହୁଏ, ସେଥିରେ ଭୟ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ସେ ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ଦେଇ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ କହୁଛନ୍ତି, ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧ ଯୁକ୍ତି ଦେଇ ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟ ଆଗତ କରୁଛି । ଯଦି ବିରୋଧର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ପ୍ରଭାବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଆଛନ୍ଦୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନହୁଏ, ତାହେଲେ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ଏହି ବିରୋଧ ମଧ୍ୟଦେଇ କ୍ଲବ୍‌ଗିଟି ଆସିବ ଏବଂ ଏକାଧିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ।

ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନୂତନ ଧରଣର ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ନୂତନଭାବେ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିକାରର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଦ୍ଘାଟନ କରେ

ମାତ୍ର ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଯଦି ଅନ୍ୟ ଧରଣର ହୁଏ, ତେବେ ତା'ମାରାତ୍ମକ । ଅର୍ଥାତ୍ ପାର୍ଟିର ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଲାଭନ୍ ଓ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଚାଲୁଥିବା ମତାଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ସମ୍ପର୍କରେ ପାର୍ଟିର ମୂଳ ବକ୍ତବ୍ୟକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଯଦି ମତଭେଦ ଦେଖା ଦେଉଥାଏ, ତାହେଲେ ତା' ହେବ ମୌଳିକ ଧରଣର । ଅପରନ୍ତୁ ମନେହୁଏ, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନୂତନ ଧରଣର ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ଓ ମ୍ୟାଟେରିଆଲ ଇନ୍‌ସେଣ୍ଟିଭ (ବୈଷୟିକ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ) ନୀତିକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଏକ ମୌଳିକ ବିରୋଧ ରହିଛି । ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ନିର୍ମାଣ ସମୟରେ ନୂତନ ଧରଣର ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ଓ ମ୍ୟାଟେରିଆଲ ଇନ୍‌ସେଣ୍ଟିଭ ଏବଂ ବେନିଫିଟ ପ୍ରତି ସାଧାରଣ ଶ୍ରମିକର ଝୁଙ୍କ ବଢ଼ି ଚାଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସାଧାରଣ ସ୍ତରର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚେତନା ହେଉଛି, ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଅର୍ଥ ହେଲା ଆହୁରି ଅଧିକ ସୁବିଧାସୁଯୋଗ ପାଇବା । ଏହାଫଳରେ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟରେ ମୂଳତଃ ଯେଉଁ ଆକାଂକ୍ଷା କାମ କରେ ତା' ହେଲା- ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା-ସୁଯୋଗ ପାଇବାର ମନୋଭାବ । ନହେଲେ, ସେ ଭାବେ ତା' ନିକଟରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର, ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ଆଦିର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସୁଯୋଗ-ସୁବିଧା ଏମିତି ବି ବଢ଼ିବ ଏବଂ ଶ୍ରମିକର ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ହୋଇପାରିବ । ମାତ୍ର ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧିର ପ୍ରଶ୍ନରେ ଶ୍ରମିକ ସମାଜ ଓ ସାଧାରଣ ମଣିଷର ମାନସିକ ଗଠନ ଏବଂ ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତିଟି ଏଭଳି ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ତା' ଦ୍ଵାରା ଶ୍ରମିକ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧାବାଦର ଝୁଙ୍କ ଦେଖାଦିଏ । ସୁତରାଂ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ମାନସିକ ଗଠନ ଏଭଳିଭାବେ ଗଢ଼ି ଡୋଳିବା ଦରକାର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି ଏମିତି ହେବା ଦରକାର ଯେ, ଦେଶର ଅଗ୍ରଗତି ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିପ୍ଳବର ଅଗ୍ରଗତି ସ୍ଵାର୍ଥରେ ହିଁ ସେ ଦେଶର ଉତ୍ପାଦନକୁ ଡରାନ୍ତିତ କରିବାରେ ଆଡ୍ଢୋସ୍ତ କରିଛି । କାରଣ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସର୍ବହାର ବିପ୍ଳବର ଅଗ୍ରଗତିର ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଦେଶର ଅପ୍ରତିହତ ବିକାଶ ଓ ଅଗ୍ରଗତିର ପ୍ରଶ୍ନ ଓତଃପ୍ରୋତଭାବେ ଜଡ଼ିତ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ବିଷୟର ପାରସ୍ପରିକ ଅଗ୍ରଗତିର ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ମ୍ୟାଟେରିଆଲ ଏବଂ ସ୍ପିରିଚୁଆଲ (ବସ୍ତୁଗତ ଓ ଭାବଗତ) ଅଗ୍ରଗତିର ପ୍ରଶ୍ନଟି ମୂଳତଃ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଶ୍ରମିକ ସମାଜର ମାନସିକ ଗଠନ ଏହି ଧରଣର ହେଲେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଗଠନ

କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ସମୟରେ complete dedicationର sense (ନିଶ୍ଚିତ ଆଡ଼େଇଥିବାର ମନୋଭାବ) ରହିବ । ଏହା ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗତାନୁଗତିକ ଭାବ ଆସେ ନାହିଁ । ଆଉ ତା' ନହେଲେ ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିଷୟରେ ଲେସେସେୟାର ଅର୍ଥାତ୍ ଗତାନୁଗତିକ ମନୋଭାବ ଓ ଅନ୍ୟଦିଗରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧା ଆଦାୟ ନିମିତ୍ତ ଅଯୌକ୍ତିକଭାବେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାବି ବଢ଼ି ଚାଲେ । ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଯେ ମୂଳ ନିର୍ଯ୍ୟାମକ ଶକ୍ତି, ସେସମୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରେଣୀ ଚେତନା ଗଢ଼ି ନ ଉଠିବା ଫଳରେ ବୁର୍ଜୁଆ ଅଧିକାରର ପୁରୁଣା ପ୍ରଶ୍ଠିତ ପୁଣି ନୂତନଭାବେ ଦେଖାଦିଏ । ନୂଆ ନୂଆ ସ୍ଵାଗାମନର ଆତୁଆଳରେ ତା' ପୁନର୍ବାର ସମାଜରେ ନୂତନଭାବେ ଆସେ । ସ୍ଵାଧୀନତାବୋଧ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ଵାତନ୍ତ୍ର୍ୟର ଧାରଣା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧାରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ହୁଏ ।

ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନଙ୍କର 'ମ୍ୟାଚେରିଆଲ ଜନସେଣ୍ଟିଭ' ପ୍ରଦାନର ନୀତି ସମାଜତନ୍ତ୍ରକୁ ବିପନ୍ନ କରିବ

ସମାଜତନ୍ତ୍ର ସମୟରେ ଉପରଠାଉରିଆ ଧାରଣା ଏବଂ ଆଧୁନିକ ସଂଶୋଧନବାଦର ପ୍ରଭାବ ଫଳରେ ଦଳେ ସମାଜତନ୍ତ୍ରୀ ମନେକରନ୍ତି, ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇବା ହିଁ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଦୃଢ଼ ଏବଂ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ଅର୍ଥନୀତିର ମୂଳ ନିର୍ଯ୍ୟାମକୁ ଆଦୌ ଖାତିର ନକରି ଏହି ତଥାକଥିତ ମାର୍କ୍ସବାଦୀମାନେ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଏପରିକି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ସମାଜର ମ୍ୟାଚେରିଆଲ ଜନସେଣ୍ଟିଭର ନୀତି ପ୍ରୟୋଗର ମଧ୍ୟ ପକ୍ଷପାତୀ । ଏହା ଫଳରେ ଉତ୍ପାଦନର ଆନୁପାତିକ ହାର ସେହି ତୁଳନାରେ ସାମୟିକଭାବେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲେ ବି ଅଳ୍ପ କିଛିଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ଅର୍ଥନୀତି ଓ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବିପନ୍ନ କରି ଦିଏ ଏବଂ ଏହାଫଳରେ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସମସ୍ତ ସ୍ତରରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ସ୍ଵେକୁଲେସନର ପ୍ରବଣତା ବଢ଼ି ଚାଲେ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଆନାର୍କି (ନୈରାଜ୍ୟ)କୁ ଜନ୍ମ ଦିଏ । ଯେହେତୁ ସମାଜତନ୍ତ୍ରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା, ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ abundance in production (ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ) ସୃଷ୍ଟି କରିବା, ସେଥିପାଇଁ ଏମାନଙ୍କ ମତ ଅନୁଯାୟୀ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ କୁଆଡେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବେ ଉନ୍ନତତର ମ୍ୟାଚେରିଆଲ ଏବଂ କଲଚରାଲ ବେନିଫିଟ୍ ପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି କରି ଥାଏ । ସୁତରାଂ ଉନ୍ନତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ମ୍ୟାଚେରିଆଲ ବେନିଫିଟ୍ ନ ପାଇଲେ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କୌଣସି ଅର୍ଥ କୁଆଡେ ଶ୍ରମଜୀବୀ

ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ନିକଟରେ ରହେ ନାହିଁ। ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଏହି ଅପୂର୍ବ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆଡୁଆଳରେ ସମାଜରେ ବୁର୍ଜୁଆ ସ୍ଵାଧୀନତା ଓ ଅଧିକାରର ପ୍ରଶ୍ଵୃତି ପୁନର୍ବାର ନୂତନଭାବେ ଦେଖାଦିଏ। ଏହାଦ୍ଵାରା ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ‘ପ୍ରୋଲେଟାରିଆନ୍ ରିଭୋଲ୍ୟୁସନାରୀ ଡେଡିକେସନ୍’ (ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀ ବିପ୍ଳବୀ ନିଷ୍ଠା) ଆସେ ନାହିଁ, ଆସି ପାରେନା।

ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ସାମାଜିକ ସ୍ଵାର୍ଥ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ଵାର୍ଥ ଏକାମ୍ ହେବା ପଥରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ

ବିପ୍ଳବ ପରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ନୂଆଭାବେ ଦେଖାଦିଏ, ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗ ତୁଳନାରେ ଏହାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ଅଲଗା। ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବରୁ ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀକୁ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି ଠାରୁ ଦୂରେଇ ଆଣି ବୁର୍ଜୁଆ ଓ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ହାତରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ସଂଗ୍ରାମୀ ଅଂଶ ମଧ୍ୟରେ ବିଭେଦ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ଆଦର୍ଶ ମଧ୍ୟରେ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାଏ। ଏହା ଶ୍ରମିକର ରାଜନୈତିକ ଚେତନାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଏବଂ ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତିକୁ ସାମନାକୁ ଆଣିବାକୁ ଦିଏ ନାହିଁ। ଆଉ ବିପ୍ଳବ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗର ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ ଅର୍ଥରେ ବପ୍ଳବୀ କର୍ମୀ ତିଆରି ହେବା ପଥରେ, ସମାଜ ପ୍ରତି ନିଜର ଦାୟଦାୟିତ୍ଵ ପାଳନର ପ୍ରଶ୍ଵରେ, ନିଜର ସ୍ଵାଧୀନତାର ବିକାଶ ଓ ଅଗ୍ରଗତି ଅର୍ଥରେ ଯେଉଁ କମ୍ପ୍ଲିକେସନ୍ ଏବଂ ସାକ୍ରିଫାଇସ୍ (ନିଶର୍ତ୍ତ ସମର୍ପଣ ଓ ତ୍ୟାଗ) ପ୍ରୟୋଜନ, ସେହି ଋହିଦା ଏବଂ ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ଅନୁଭବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ। ନେତୃତ୍ଵ ତରଫରୁ ମାରାତ୍ମକ ଭୁଲ ଓ ବିରୁପିତ ନ ଘଟିଲେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଅବଜେକ୍ଟିଭ ଲ (ବାସ୍ତବ ନିୟମ) ଅନୁଯାୟୀ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଗ୍ରଗତି ଘଟିବ ହିଁ ଘଟିବ। ମାତ୍ର ଏହାର ଅପ୍ରତିହତ ଅଗ୍ରଗତିକୁ ରୂପାନ୍ତରାବେ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରେରଣା ପ୍ରୟୋଜନ, ତା’ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ନାହିଁ। ଫଳରେ, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏହି ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ସାମାଜିକ ସ୍ଵାର୍ଥ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ଵାର୍ଥର ଏକାମ୍ ହେବା ପଥରେ ଏକ ବିରାଟ ବାଧା। ଏହି ଅର୍ଥନୀତିବାଦ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧାବାଦ- ଯାହାକୁ ମୁଁ ସୋସାଲିଷ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଭିଜୁଆଲିଜମ୍ (ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ) ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି- ସେହି ମନୋବୃତ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ବଢ଼େଇବାରେ ଏହା ସାହାଯ୍ୟ କରେ। ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ କରିବା ମଧ୍ୟ ତାନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏକ

ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କାରଣ, ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆହୁରି ସୁଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ହେଲେ କୃଷକ କମ୍ପାନୀରୁ ଶ୍ରମିକ କମ୍ପାନୀ ପଥରେ ଯିବାକୁ ହେବ । ସେକ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ନୂତନ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧାବାଦୀ ଝୁଙ୍କ, ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଶ୍ରମିକର ପରିବାରକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନୂତନ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ମନୋଭାବ ଗଢ଼ି ତୋଳିବ । ଶ୍ରମିକ କମ୍ପାନୀ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପଥରେ ଏହା ଏକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବାଧାଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ଫଳରେ, ତୀନ ସମାଜର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଗ୍ରଗତିର ବିକାଶର ଏହି ସ୍ତରରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ।

ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ ତୀବ୍ର ହେଲେ ଏହା ଆଦର୍ଶଗତ ବିରୋଧକୁ ଜଟିଳ କରିବ

ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ବିଷୟରେ ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ଚୌ-ଏନ୍-ଲାଭଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେତେକାଂଶରେ ଯେଉଁ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ମନୋଭାବ ଥିଲା, ତା' ନିଃସନ୍ଦେହରେ ପ୍ରମାଣ କରେ ଯେ, ପରୋକ୍ଷଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଏହି ଅର୍ଥନୈତିକବାଦର କିଛିଟା ପ୍ରଭାବ କାମ କରୁଥିଲା । ସେ ଯାହେଉ, ଚୌ-ଏନ୍-ଲାଭଙ୍କୁ ଏହି ବିଭ୍ରାନ୍ତର ଚରିତ୍ର ବୁଝାଯାଇଛି ଏବଂ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ବୁଝି ପାରିଛନ୍ତି ଯେ, ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲଗାତର ଅଗ୍ରଗତି ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବାର ପ୍ରୟୋଜନରେ ହିଁ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି । ନାଁ ନଧରି ଯେ ସମାଲୋଚନା କରାହେଉ ନାହିଁ, ତା'ର ସୁବିଧା ଏଠାରେ ରହିଛି । ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ବୁଝି ହେଉଛି, ଆଜି ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲିଉ-ସାଓ-ଚିଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଐକ୍ୟ ଗଢ଼ି ଉଠି ନାହିଁ । ଏମିତି ହୋଇପାରେ ଯେ, ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଐକ୍ୟ ହେଲା ନାହିଁ । ତାହେଲେ ଏହି ସଂଗ୍ରାମରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ରାଜନୈତିକ ଲାଭନ ଯଦି ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୟଯୁକ୍ତ ହୁଏ, ତେବେ ତାଙ୍କର ପତନ ହେବ । ଆଉ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯଦି ଐକ୍ୟ ଗଢ଼ି ଉଠେ, ତା'ହେଲେ ବୁର୍ଜୁଆ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ଯେଉଁ ନାମ ତାଲିକାଟି ଉପରତଳ ହେଉଥିଲା ସେଠି ତାଙ୍କର ନାଁ ପୁଣି ଏକାଥରକେ ଉପରକୁ ଉଠିଆସିବ । ସେତେବେଳେ, 'ମାଓ ଏବଂ ଲିଉଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନେତୃତ୍ୱର କ୍ଷମତା ପାଇବାର ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଚଳୁଛି' ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ଆଜି ଏତେ ସ୍ୱେକୂଳେସନ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ କଣ କହିବେ ? ସେମାନେ ଏତେବଡ଼ ଏକ ଐତିହାସିକ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନେତୃତ୍ୱର ଝଗଡ଼ା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ଦେଖିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ବିରୋଧ ମଧ୍ୟରେ ଉଭୟ ପକ୍ଷର ଆଚରଣରେ ହିଁ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରେ ଏବଂ ପାଉଛି ମଧ୍ୟ । ସାଧାରଣ ସ୍ତରର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଚିନ୍ତାର ଅନୁନ୍ୱତ ମାନ ଯୋଗୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର

ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ରହିବା ଦରକାର, ତା' ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା । ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ବୀଜ ଯେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି, ଏହା ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ମାଓ-ସେ-ତୁଂ ଏବଂ ଲିଉ-ସାଓ-ଚି ଉଭୟ ହିଁ କିଛିଟା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇପାରନ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାର ଝୁଙ୍କ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଅହେତୁକ ଜଟିଳତା ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଝୁଙ୍କର ତୀବ୍ରତା ଉପରେ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମର ଫଳାଫଳ ଅନେକଟା ନିର୍ଭର କରେ । ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ତୀବ୍ରତା ରହିଲେ ଯେଉଁ ଦୃଢ଼ ଝଲିଛି, ଯେଉଁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଝଲିଛି, ତା' ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁଠି ଐକ୍ୟ ଆହୁରି ସହଜରେ ଏବଂ ଶୀଘ୍ର ହେଇଯାଇପାରନ୍ତା ତା' କେବଳ ଯେ ଆହୁରି ବିଳମ୍ବିତ ହେଇପାରେ ତା' ନୁହେଁ, ଏପରିକି ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହୁ ଆକାଂକ୍ଷିତ ଐକ୍ୟରେ ଫାଟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ । ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ, ଅଂହର ପ୍ରଭାବ ଯଦି ମାତ୍ରାଧିକ ହୁଏ, ତା'ହେଲେ ଏସବୁ ହିଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯା'ହେଉନା କାହିଁକି, ଏହା ନେତୃତ୍ୱ ଦଖଲର ଲଢ଼େଇ ନୁହେଁ, ଏକଥା ମନେ ରଖିବା ଦରକାର । ଏହି ଦୃଢ଼ ହେଉଛି ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ଼, ଦୁଇଟି ବିରୁଦ୍ଧଧାରା ମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ ।

ଏହି ଦୃଢ଼ ମଧ୍ୟରେ ଏମିତି ବି ଘଟିପାରେ ଯେ, ସମଗ୍ର ଦେଶ ସମ୍ମୁଖରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ଏତେବଡ଼ ଜଣେ 'ହିରୋ'(ମହାନ ନେତା) ଭାବେ ଆର୍ଦ୍ଧିଭାବ ହେବା ଦ୍ୱାରା କାହାରି କାହାରି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଚା (ଅହଂ)ମୁକ୍ତ ଟେକି ପାରେ । ଏମିତି ଘଟଣା ଘଟିବା ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ସ୍ୱଭାବିକ । ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଥମେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କୁ ନେତାଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରି ବଡ଼ ହୋଇଛନ୍ତି, କିଛିଟା ବଡ଼ ହେବା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖା ଦେଇପାରେ ଏବଂ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମନେକରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇ ପାରନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ କଣ କୌଣସି ଗୁଣରେ କମ୍ ! ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇର ଆତୁଆଳରେ ଅସଲରେ ସେମାନେ ଝୁଇଛନ୍ତି, ଏଥର ସେମାନଙ୍କର ନାଁ ମଧ୍ୟ ଟିକେ ହେଉ । ପୁନଶ୍ଚ, ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ଭରରେ ସାଧାରଣ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଧାରଣାକୁ ସାମୟିକଭାବେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେବାକୁ ଯାଇ ବିନ୍ଦୁମାତ୍ର ଅସତର୍କ ହେଲେ ମାଓ-ସେ-ତୁଂ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଶୀକାର ହୋଇ ଯାଇପାରନ୍ତି । ମାତ୍ର ଏଠାରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ମୂଳ ବିରୁଦ୍ଧ୍ୟ ବିଷୟ ନୁହେଁ । ମନେରଖିବାକୁ ହେବ, ଏଗୁଡ଼ିକ ରହିଲେ ବିଷୟଟି ଆହୁରି ଜଟିଳ ହେବ । ଯା' ହୁଏତ ଅନେକ ସହଜରେ ମାମାଂସା ହୋଇଯାଇ ପାରନ୍ତା, ତା' ଜଟିଳ ହେବ । ଫଳରେ, ହୁଏତ ଅନେକଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ମଧ୍ୟରେ ଫାଟ ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ଯେମିତି, ଅନେକ ସ୍ତରର ଲୋକ ବାହାରି ଯାଇଛନ୍ତି,

ବା ସ୍ୱେଆର୍ଡ (ନିଷ୍ପତ୍ତି) ହୋଇଛନ୍ତି, ସେହିଭଳି ହୁଏତ ଲିଉ-ସାଓ-ଟି ବା ଆଉ ଏକ ଗୁପ୍ତ ସ୍ୱେଆର୍ଡ ହୋଇଯିବେ । ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ଏକ ବିରାଟ ପର୍ଜ୍ଠ (ବହିଷ୍କାର) ହେବ । ପୁଣି ହୁଏତ ଦେଖାଯାଇ ପାରେ ଯେ, ଏତେବଦ୍ଧ ଏକ କର୍ମକାଣ୍ଡ ପରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଟି ମୂଳତଃ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଅଂଶକୁ ପରସ୍ପରତା (ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସହମତି ସୃଷ୍ଟି) କରି ଏକ ନଗଣ୍ୟ ପର୍ଜ୍ଠ ଜରିଆରେ ଏତେ ବଡ଼ ଏକ ସମସ୍ୟାକୁ ସଫଳତାର ସହିତ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଲା । ଯଦି ଏହିଭଳି ଘଟେ, ଯା'ର ସମ୍ଭାବନା ହିଁ ବେଶୀ, ସେଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଏହି ପଦ୍ଧତି ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । କାରଣ, ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଜଡ଼ିତ କରି ଯେଉଁ କାଳଦାରେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା କରାଯାଉଛି, ସେହି ପଦ୍ଧତି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଏହି ସମ୍ଭାବନା ନିହିତ ରହିଛି ।

ଲେଖାର ପ୍ରକାଶଭଙ୍ଗୀରେ ନାନାଧରଣର ତୁଟି-ବିରୁପତି

ତୃତୀୟତଃ, ଚୀନର ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ଯେଉଁ ଲେଖାସବୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ଆପ୍ରୋଚ ମଧ୍ୟରେ ବି କେତେକ ତୁଟି ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି ଏବଂ ସେବିଷୟରେ ଆପଣମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ଅଛି । ଏହା ଠିକ୍ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କ ଲେଖାରେ କିଛି କିଛି ତୁଟି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଭାବି ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ତା ହେଉଛି, ଯେଉଁମାନେ ଏସବୁ ଲେଖନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାଗତମାନ ସମାନ ସ୍ତରର ନୁହେଁ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅଛି, ରହିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କାରଣ, ଶ୍ରମ ବିଭାଜନ ଅଛି । ସୁତରାଂ କଣ ହୁଏ, ଜଣେ ଲେଖନ୍ତି, ପାର୍ଟି ଚିନ୍ତା ଭିତ୍ତିରେ ହିଁ ଲେଖନ୍ତି, ସେ ଯେମିତି ବୁଝନ୍ତି ସେମିତି ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି । ଦେଖାଗଲା ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପରେ ସେହି ଲେଖାର expression (ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି) ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କିଛି ମୌଳିକ ପଏଣ୍ଟରେ ବିରୁପତି ଧରି ପାରିଛନ୍ତି । ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ଲେଖାଟି ଛପା ହୋଇ ଚାଲିଯାଇଛି । ଏକ୍ଷେପ୍ଟରେ ବାହାରର ଲୋକ ତ କହିପାରନ୍ତି, ଏହା ହିଁ ପାର୍ଟିର ଚିନ୍ତା । ଏଭଳି ତ ହୁଏ । ଆମମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି କୌଣସି ସମୟରେ ଏହା ଘଟେ । ପ୍ରଧାନତଃ ଯେଉଁମାନେ ଲେଖନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତାର ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ମାନ ନରହିବା ଫଳରେ ଏହା ଘଟେ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ- ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ମାନ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଲେଖନ୍ତି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ତରର ନୁହଁନ୍ତି । ଜଣଙ୍କର ଲେଖା ଖୁବ୍ precise (ପରିଷ୍କାର ଓ ଯଥାଯଥ) ହୁଏ, ଅନ୍ୟ ଜଣେ ସେହି ସମାନ ବକ୍ତବ୍ୟ ଲେଖିବାକୁ ଗଲେ ଲେଖାଟି ଜଟିଳ ଓ ଗୋଳିଆମିଶା

ହୋଇଯାଏ । ଏଠାରେ କିଛିଟା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆପଣମାନଙ୍କର ବୁଝିବାର ସୁବିଧା ପାଇଁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି । ଯେମିତି, ଯୁଗୋସ୍ଲାଭିଆ ପାର୍ଟି ସହିତ ଯେତେବେଳେ ତାନ ପାର୍ଟିର ମୂଳ ମତାଦର୍ଶଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ନେଇ ପଲିମିକୁ (ମତାଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ) ଚଳୁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଟିଟୋଙ୍କ ପାର୍ଟିର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ମତାଦର୍ଶ ଓ ରାଜନୈତିକ ଚିନ୍ତାଧାରାର ବିରୋଧାତା କରିବାକୁ ଯାଇ ତାନ ପାର୍ଟି ଯେଉଁସବୁ ବକ୍ତବ୍ୟ, ଯୁକ୍ତି ଓ ଲେଖା ପେଶ କରିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ସମର୍ଥନ କରେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି, ଯୁଗୋସ୍ଲାଭିଆର ବକ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ମାର୍କ୍ସବାଦର ମୂଳନୀତି ବିରୋଧୀ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ତାନ ପାର୍ଟିର ଅଭିଯୋଗର ଉତ୍ତର କରିବାକୁ ଯାଇ ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତିଧାରା ଲେଖା ମଧ୍ୟ ଦେଇ କେତେ ସୁନ୍ଦରଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଛନ୍ତି । କାର୍ତ୍ତେଲଜ, ଯିଏ ହେଉଛନ୍ତି ମୋ ମତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ସଂଶୋଧନବାଦର ଜନ୍ମଦାତା, ଚିନ୍ତାଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୃଷେଭ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଛାୟା ମାତ୍ର, ମାର୍କ୍ସବାଦକୁ ଏହି ବିକୃତ ଦାର୍ଶନିକ କଲୁଷିତ କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ହାଇଲି ଜକ୍ୟୁପର୍ (ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଦିଗରୁ ସମୃଦ୍ଧ) । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନାର ଶୈଳୀ ତାନର ଲେଖକମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅନେକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଥିଲା । କାରଣ, ଏଠାରେ କାର୍ତ୍ତେଲଜ୍ ନିଜେ ଲେଖିଛନ୍ତି, ଆଉ ତାନ ତରଫରୁ ହୁଏତ ପତ୍ରିକାର ସମ୍ପାଦନାମଣ୍ଡଳୀର କୌଣସି ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ଲେଖିଛନ୍ତି । ସମ୍ପାଦନାମଣ୍ଡଳୀର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟମାନେ ମାର୍କ୍ସ, ଏଙ୍ଗେଲ୍ସ, ଲେନିନ, ସ୍ଟାଲିନ ଏବଂ ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ଭଳି ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଦିଗରୁ ଏତେ ଉନ୍ନତ ନୁହଁନ୍ତି, ଏଭଳି ହୋଇ ପାରେନା, ବିଷୟଟି ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ନିମ୍ନତମ ମାନ ଅଛି ଏବଂ ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ନିମ୍ନତମ ମାନ ଠାରୁ ଯେ ତା' ଅନେକ ଉନ୍ନତ, ଏହା ତ ଆମେ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ଭାବେ ହିଁ କହି ପାରୁ । ତଥାପି ଏଧରଣର ଲେଖାରେ ଏକେବାର ଭୁଲ ହେବ ନାହିଁ, ଏମିତି ହୋଇ ପାରେ ନା । ବକ୍ତବ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନାରେ ଅନେକ ତ୍ରୁଟି ଥାଇ ପାରେ, ସବୁ ସମୟରେ ପ୍ରିସାଇଜ୍ ସାଇଣ୍ଟିଫିକ୍ ଆପ୍ରୋର୍ (ଯଥାଯଥ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ପତ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ) ମଧ୍ୟ ନଥାଇ ପାରେ । ଆଉ ଏକ ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଏଠାରେ କହିବି । ଲେଖିବା ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଝୁଙ୍କ ଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ବ୍ୟାନଟାର (ପରିହାସ) କରିବା, ଅହେତୁକ ବିଶେଷଣ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା, କଡ଼ା କଡ଼ା ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିବା, ଏପରିକି ବିକୃତଭାବେ କ୍ୟାରେକ୍ଚରାଇଜ୍ (ତରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣ) କରିବା ଆଦିର ଝୁଙ୍କ ଲେଖା ମଧ୍ୟରେ ଆସିଯାଏ । ଏହିସବୁ ଝୁଙ୍କ ଲେଖକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରକାର ପରିତୃପ୍ତି ଆଣିଦିଏ । ସୁତରାଂ ମଣିଷ ଅନେକ ସମୟରେ ଏହାର ଶୀକାର ହୋଇଯାଏ । ସବୁ ସମୟରେ ସେ ଏଥିରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଫଳରେ, ବିପ୍ଳବକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି,

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଲେଖା ହେଉଛି ଅନ୍ତତଃ ସେମାନଙ୍କର ସମର୍ଥକମାନଙ୍କର ମାନସିକତାକୁ ବୁଝି, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ବିବେଚନା ମଧ୍ୟରେ ରଖି ବହୁ ସମୟରେ ଏହି ଲେଖାସବୁ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହାଫଳରେ ଅନେକ କ୍ଷତି ହୁଏ ଏବଂ କିଛିଟା ହେଉଛି ମଧ୍ୟ । ଯିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି କେଉଁଠି ଓ କେତେ ଏମ୍ପାଟିକାଲି (ଜୋର ସହକାରେ) କଥାଟିକୁ କହିବାକୁ ହୁଏ, ଲେଖାଟିକୁ କେତେବେଳେ ଓ କେତେ ସଞ୍ଜତ କରିବାକୁ ହୁଏ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଗ, କହିବାର ଢଙ୍ଗ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇମୋସନାଲ ଫରଭର (ଆବେଗର ତୀବ୍ରତା)କୁ ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁଯାୟୀ କେତେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତା' ଜାଣନ୍ତି ଏବଂ ଯାହାଙ୍କର ନିଜର ଇମୋସନାଲ ଫ୍ୟାକ୍ଟର ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କ୍ଷମତା ଅଛି, ସେ ହିଁ ଏଭଳି ଧରଣର ଲେଖା ଲେଖି ପାରନ୍ତି । ସମ୍ପାଦନାମଣ୍ଡଳୀର ଯେଉଁ ସଦସ୍ୟମାନେ ଲେଖାଲେଖି କରନ୍ତି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଏଭଳି ଉନ୍ନତମାନର ବ୍ୟକ୍ତି ନହେଲେ ଯେ ସବୁ ବରବାଦ ହୋଇଯିବ ଏଭଳି ମନେକରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆଉ ଏକ ଦିଗ ।

ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଦୁର୍ବଳତାର କେତେକ ଦିଗ

ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଦିଗରୁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ଦୁର୍ବଳତା ରହିଛି । ସେସମ୍ପର୍କରେ ମୋର କିଛି ସମାଲୋଚନା, ଭ୍ରାତୃପ୍ରତିମ ସମାଲୋଚନା ଅଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ କହିବି । ତତ୍ତ୍ୱଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ଏହି ଦୁର୍ବଳତା ଏବଂ ପାର୍ଟିର ଚିନ୍ତା ଓ ବ୍ୟବହାରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ପ୍ରଭାବ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ଦୂର କରି ନପାରିଲେ ଗୋଟିଏ ଆଶଙ୍କା ନିଶ୍ଚୟ ରହିଯିବ । ଯେମିତି ସମସ୍ତ ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, କୁମାରଗତ ସଂସ୍କାରବାଦର ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁ କରୁ ଏକ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶ ବି ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ଫେରି ଯାଇପାରେ । ଏସମ୍ପର୍କରେ ଚୀନର ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ଯେଉଁ ବକ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି, ସେଥିରେ ବିବର୍ତ୍ତନ ପଥରେ ଏଧରଣର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ପାରେ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଜାଗାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରା ହୋଇଛି । ଇଭୋଲିଉସନ (ବିବର୍ତ୍ତନ) ପଥରେ ସୋଭିଏଟ୍ ୟୁନିୟନରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ରରୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ପତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରେ ବୋଲି ସେମାନେ କହିଛନ୍ତି । ମୋ ମତରେ ଏଭଳି ଭାବେ କହିବା ଭୁଲ । ସମାଜତନ୍ତ୍ରରୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ପତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ ସମାଜର ଏକ ଆତ୍ମଳ ପରିବର୍ତ୍ତନ । ଏହା କେବଳମାତ୍ର ବିବର୍ତ୍ତନ ପଥରେ ଘଟିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସମାଜତନ୍ତ୍ରରୁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ ହିଁ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ପୁନର୍ବାର ଆସିଗଲା, ସେତେବେଳେ ସର୍ବଦା ହିଁ ମନେରଖିବାକୁ ହେବ,

ସମାଜତନ୍ତ୍ରରୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ଫେରି ଆସିବା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ବ୍ରେକ୍ (ଛେଦ) ଅଛି, ସେଅର୍ଥରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ଆତ୍ମଳ ପରିବର୍ତ୍ତନ । କିନ୍ତୁ, ଯେହେତୁ ‘ବିପ୍ଳବ’ କଥାଟି ସର୍ବଦା ହିଁ ବିକାଶ ଓ ଅଗ୍ରଗତି ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର କରାହୁଏ ଏବଂ ବିଶେଷକରି ସମାଜବିଜ୍ଞାନରେ ‘ବିପ୍ଳବ’ କଥାଟିକୁ ଆମେ ଅଗ୍ରଗତି ଅର୍ଥରେ ହିଁ ବ୍ୟବହାର କରୁ, ସେହେତୁ ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ତା’ କହିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ମୌଳିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅର୍ଥରେ ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ବିପରୀତ ଦିଗରେ abrupt (ଆକସ୍ମିକ) ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅର୍ଥାତ୍ counter revolution (ପ୍ରତିବିପ୍ଳବ) । ଗୋଟିଏ ନୋଡାଲ ପଏଣ୍ଟ (ଚରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ) ଅଛି, ଯା’ ଏହି ଆକସ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଚିହ୍ନିତ କରେ । ସମାଜବିଜ୍ଞାନରେ ସବୁ ସମୟରେ ଏହା ଧରି ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହା ସହଜରେ ଧରି ହୁଏ ନାହିଁ ବୋଲି ଭାବିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ଯେ, କେବଳମାତ୍ର ବିବର୍ତ୍ତନ ପଥରେ ହିଁ ସମାଜରେ ଏକ ବିଶେଷ ରୂପ ମୌଳିକଭାବେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଶେଷ ରୂପରେ ପରିବର୍ତ୍ତତ ହୋଇଯାଏ । ସର୍ବଦା ଏହା ବିବର୍ତ୍ତନ ପଥରେ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିପ୍ଳବାତ୍ମକ ବା abrupt ପରିବର୍ତ୍ତନ । ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ବିପ୍ଳବ’ କଥାଟି ଆଦୌ ଆପ୍ରୋପିଏଟ୍ (ସଙ୍ଗତ) ନୁହେଁ ବୋଲି ସେମାନେ ଅନାୟସରେ ହିଁ ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନଟିକୁ ବିବର୍ତ୍ତନ ପଥରେ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବାତ୍ମକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବୋଲି କହି ପାରି ଥାନ୍ତେ । ତା’ହେଲେ ବିବର୍ତ୍ତନ ଶବ୍ଦକୁ ନେଇ ଆଉ କୌଣସି ବିଭ୍ରାନ୍ତି ରୁହନ୍ତା ନାହିଁ । ସ୍ଵଷ୍ଟତଃ ଦେଖାଯାଉଛି, ଏବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାର ସ୍ଵଚ୍ଛତା ପ୍ରକାଶ ପାଇ ନାହିଁ । ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ଵର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କମିଟି ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକାଶିତ ଦଲିଲ୍ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଏହିଭଳି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକାଶିତ ନହୋଇ ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ମୁଁ ସହଜରେ ହିଁ ମନେକରି ପାରିଥାନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଲେଖୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଲେଖିବା ସମୟରେ ଏଧରଣର ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସତକର୍ତ୍ତା ଅବଲମ୍ବନ ନକରିବା ଫଳରେ ହିଁ ଏହିଭଳି ଘଟିଛି । ଏଭଳି ଉପସ୍ଥାପନା ପଛରେ ଆଉ ଏକ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଇ ପାରେ । ସର୍ବଦା ସଂଘର୍ଷ ଜରିଆରେ ଯେ ଏଭଳି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାଧିତ ହେବ, ଏମିତି କିଛି ନାହିଁ । ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନେ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ଵ କରାଉଛ କରାଯାଉ ପରେ ଧିରେ ଧିରେ ସୂକ୍ଷ୍ମଭାବେ ଓ ଗୋପନରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଚିନ୍ତାଧାରା ଏବଂ ଆଚରଣକୁ କଳୁଷିତ କରି କରି ଏମିତି ଅବସ୍ଥାକୁ ସମାଜକୁ ନେଇଯାଇ ପାରନ୍ତି, ଯେଉଁଠି ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନବାଦର ପ୍ରାଣବସ୍ତୁ ବୋଲି ଆଉ କିଛି ରହିବ ନାହିଁ, କେବଳ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ରହିଲା ଏବଂ ଏହିଭାବେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପରିବର୍ତ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ । ସମଗ୍ର ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଚିନ୍ତାଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁନ୍ନତ ମାନ ଯୋଗୁ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଧରି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏହା ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଘଟିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ସଂଶୋଧନବାଦୀ ରାସ୍ତାରେ

ଝଲିବା ଫଳରେ ଏହିଭଳି ଘଟଣା ଘଟିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେବେ ସଂଘର୍ଷ ମଧ୍ୟଦେଇ ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାଧିତ ହେଲା ନାହିଁ ବୋଲି କେବଳମାତ୍ର ବିବର୍ତ୍ତନ ପଥରେ ଏହା ଘଟିଛି, ଏଭଳି କହିବା ଭୁଲ । କାରଣ ସମାଜତନ୍ତ୍ରର ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟରେ ବି ବିବର୍ତ୍ତନ ଓ ବିପ୍ଳବ, ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବ, ଏହି ଦୁଇ ଧରଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟକରେ । କର୍ତ୍ତୈନିତ୍ତ (ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ପରିବର୍ତ୍ତନ) ଏବଂ ବ୍ରେକ (ଆତ୍ମଳ ପରିବର୍ତ୍ତନ) ଦୁଇଟିକୁ ମିଶେଇ ଉକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିକୁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ।

ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଧାରଣା ରହିଛି

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଚୀନ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ମହାନ ନେତା ଭାବରେ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଏକ ଐତିହାସିକ ଘଟଣା । କ୍ଲାସିକାଲ ବୁର୍ଜୁଆ ବିପ୍ଳବ ବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବିପ୍ଳବ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶେଷ ବଶେଷ ମହାନ ନେତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଘଟିଛି । ପୁନଶ୍ଚ, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଦେଖୁଛୁ, ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଯେଉଁଠାରେ ହିଁ ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ୱରେ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ ହୋଇଛି, ସେଠାରେ ହିଁ ଏହି ଧରଣର ମହାନ ନେତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଘଟିଛି । ମାତ୍ର ବୁର୍ଜୁଆ ବିପ୍ଳବ ଏବଂ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ- ଏହି ଦୁଇ ଧରଣର ବିପ୍ଳବରେ ଐତିହାସିକ ପ୍ରୟୋଜନ ଭାବେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଜଣେ ନେତାଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱକାରୀ ଭୂମିକା ମଧ୍ୟରେ ଚରିତ୍ରଗତ ଦିଗରୁ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲଭାବେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ, ବୁର୍ଜୁଆ ବିପ୍ଳବ ଯେହେତୁ ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନା ଓ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଭିତ୍ତିରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ବିକାଶର ବିପ୍ଳବ, ସେହେତୁ ସେହି ଯୁଗର ମତେଲ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବା ଫର୍ମାଲ (ଆନୁଷ୍ଠାନିକ) ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରୂପ ଭିତରେ ବି ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବଦା ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ୱ ଭାବେ ରହିଯାଇ ଥାଏ । ଫଳରେ, ଏଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ୱ କିଛିଟା ଯେମିତି ବାହାରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଉପରୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରିଚାଳନା କରୁଛି । ମାତ୍ର ଯେହେତୁ, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ଧାରଣା ହେଲା ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ଯୁଗରେ ବ୍ୟକ୍ତି ମାଲିକାନା, ବ୍ୟକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଓ ଅଧିକାର ପରିବର୍ତ୍ତେ ସାମାଜିକ ମାଲିକାନା ଓ ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ୱରେ ଜନଗଣଙ୍କର ଯୌଥ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ବିପ୍ଳବ, ସେହେତୁ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ନେତୃତ୍ୱର ଧାରଣା ମଧ୍ୟ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ଧାରଣା ଭାବେ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ତେଣୁ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତା ଭାବନାର ଦୃଢ଼-ସମନ୍ୱୟ ମଧ୍ୟଦେଇ ଦଳର ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ଗଢ଼ି ଉଠେ ଏବଂ ଜଣେ

ନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ଏହି ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ପରସମିପିକେସନ୍ (ବ୍ୟକ୍ତିକରଣ) ହେଉଛି ଏୟୁଗରେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ୱର ବିଶେଷ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ। ସୁତରାଂ, ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କୁ ପାର୍ଟି ଦ୍ୱାରା ନେତା ଭାବେ ଦଳର ନେତା, କର୍ମୀ ଓ ଜନଗଣଙ୍କ ଉପରେ ଲଦିଦେବା ବିଷୟ ଏହା ନୁହେଁ। ଅଥଚ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଚୀନ ଏବଂ ଦୁନିଆର ଅଧିକାଂଶ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚୀନ ବିପ୍ଳବର ନେତୃତ୍ୱର ଏହି ବିଶେଷାକୃତ ରୂପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ଧାରଣା ରହିଛି ତା’ ତୁଟିପୁର୍ଣ୍ଣ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଧାରଣା। ଏକଥା ଠିକ୍ ଯେ, ଏହି ବିଶେଷାକୃତ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଦିଗଟିକୁ ଜନସାଧାରଣ ଆଜି ହୁଏତ ଏତେ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିବେ ନାହିଁ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତି କିଛିଟା ମୋହ ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ଝୁଙ୍କ ରହିବ। ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଜାଗାରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ୱଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁର୍ବଳତା ରହିଛି, ତା’ହେଲା ଯେଉଁ ନେତାମାନେ ମାଓ-ଙ୍କର ‘ଅଟ୍’ (ଚିନ୍ତା)କୁ ଗାତାଭଳି ଜପୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହା କାହିଁକି କରୁଛନ୍ତି, ସେସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସଠିକ୍ ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଧାରଣା ଏବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନା ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ନା ଦୁନିଆ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇଛନ୍ତି। ସମ୍ପ୍ରତି ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱକୁ ନେଇ ଯେତେବେଳେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାର ଅଭିଯୋଗ ଉଠିଛି, ସେତେବେଳେ ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ଏମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, “ଯେମିତି ଲଢ଼େଇରେ ସେନାପତି ଦରକାର ହୁଏ, ସେମିତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲଢ଼େଇରେ ଜଣେ ନେତା ଦରକାର ହୁଏ- ଏଥିରେ ପୁଣି ଗୁରୁବାଦ କଣ?” କିନ୍ତୁ ଏଭଳି କହିଲେ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଦିଗରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୁଏ ନାହିଁ। ସୋଭିଏଟ୍ ୟୁନିୟନର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ନେତୃତ୍ୱ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିବା ବିପ୍ଳବୀ splinter group (ବିଛିନ୍ନ କ୍ଷୁଦ୍ରଗୋଷ୍ଠୀ) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଥମେ ପ୍ୟାରିସରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ସେମାନେ କହିଛନ୍ତି, “ହଁ, ଆମେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କୁ ମାନୁ ଆଉ ହୋକ୍ୱାଙ୍କୁ ମାନୁ। ଏହି ଦୁଇ ସେନାପତିଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଆମେ ସଂଗଠିତ। କାରଣ, ଲଢ଼େଇରେ ସେନାପତିର ପ୍ରୟୋଜନ। ଆମେ ଲଢ଼େଇ ଚାହୁଁ। ସେନାପତି ବିନା ଲଢ଼େଇ ହେବ ନାହିଁ। Cult (ଗୁରୁବାଦ) ବା ଏହିଭଳି କଥା ସବୁ ହେଲା ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କର କଥା।

ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ବିଶେଷାକୃତ ରୂପ ହିଁ ହେଉଛି ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ୱ

ଘଟଣାଟିକୁ ଅତି ସରଳାକୃତଭାବେ ବୁଝିଲେ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବ ତା’ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିବ, ଆଦର୍ଶଗତ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ମଧ୍ୟ

ଦୁର୍ବଳ କରି ଦେବ । ବୁଝାମଣା ଏହି ସ୍ତରରେ ହିଁ ଯଦି ରହିଯାଏ, ତା’ହେଲେ କୁମାରୀଗତ ବିପ୍ଳବୀ ଚେତନା ବୃଦ୍ଧି ଓ ଚରିତ୍ର ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରା ହେଲା, ସେହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଆଶୁ କର୍ମସୂଚୀ ସଫଳ ହେବା ପରେ ପୁନର୍ବାର ତା’ ନୂତନ ଭାବେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟିକରି ଚାଲିବ । ତେଣୁ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣ ଏବଂ ଦେଶ ସମ୍ମୁଖରେ ଇଶ୍ଵର ତୁଲ୍ୟ ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟଦେଇ ଏକ ଅତିବ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର କରିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । ଏହା ହେଲା ପାର୍ଟି, ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଇଶ୍ଵର ସମ୍ପର୍କିତ ଭାବବାଦୀ ଧାରଣା ବା ବୁଦ୍ଧିଆମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ଵ ସମ୍ପର୍କିତ ଧାରଣା ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଓ ଅନ୍ଧ ଧାରଣାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଦ୍ଵାନ୍ଦ୍ଵିକ ବିକାଶର ପଥରେ କିଭଳି ଏହା ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଯୌଥ ନେତୃତ୍ଵର ଏକ ବିଶେଷାକୃତ ରୂପ ଭାବେ ଐତିହାସିକ ପ୍ରୟୋଜନରେ ହିଁ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି ତାକୁ ସଠିକ୍ ତତ୍ତ୍ଵଗତ ଭିତ୍ତି ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା । ତୀନର ପାର୍ଟି ଏବେ ମଧ୍ୟ ତା’ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ନାହିଁ । ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କୁ ନେତା ହିସାବରେ ଦେଶ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି, ଏଭଳିଭାବେ ସମଗ୍ର ବିଷୟଟିକୁ ସେମାନେ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଫଳରେ ସେମାନେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ନାମକୁ ଯାନ୍ତ୍ରିକଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ଅନେକାଂଶରେ ଏହିଭଳି ଯେ, “ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ସଠିକ୍, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଥିରେ କ୍ଷତି କଣ ? ସେ ସଠିକ୍ ନେତୃତ୍ଵ ଦେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମାନି ଚାଲୁଛୁ । ଜଣେ ନେତା ତ ଦରକାର ।”

ମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ କେବଳ ଏଭଳିଭାବେ ଦେଖିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଏହାର ଅନ୍ୟ ଦିଗଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମନେକରେ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ନାମକୁ ଏହିଭଳି ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ଏହା ଯାହୁଛନ୍ତି ଭଳି କାମ କରୁଛି । ଜନତାଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର । ଏହାକୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମାଜର ପ୍ରତିଟି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ତତ୍ତ୍ଵଗତ ମାନ ଏକ ବିଶେଷ ଉନ୍ନତ ସ୍ତରରେ ନ ପହଞ୍ଚିଛି, ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ବାରମ୍ବାର ଦେଖାଦେବ । ଏଥିରେ କମ୍‌ବେଶୀ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିବ । ଏପରିକି ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ତତ୍ତ୍ଵଗତ ସେହି ମାନଟି ବିପ୍ଳବ ସମୟରେ ଏବଂ ବିପ୍ଳବ ପରେ ମଧ୍ୟ ଯେ ରକ୍ଷା କରିବା ସବୁ ସମୟରେ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ରକ୍ଷିତା ବିପ୍ଳବରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଇଛି, ତୀନ ବିପ୍ଳବରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦେଖାଯାଉଛି । ତୀନର ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଲେଖା ମିଳୁଛି, ସେଥିରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ

ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଜନରେ ଜନତାଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାଓଙ୍କୁ ନେତା ହିସାବରେ ଜନତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାର ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତି ସେମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ତା’ ଆଜି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ଭଲଭାବରେ ପୁରଣ କରୁଛି, ଏଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ କଥା । କିନ୍ତୁ ନେତୃତ୍ୱର ବିକାଶ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ଉଚ୍ଚ ବିଷୟଟିକୁ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ଦୃଢ଼ମୂଳକ ଯୁକ୍ତି ବିଜ୍ଞାନର ଭିତ୍ତିରେ ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଦିଗରୁ ଡ୍ରେଲ ରିଜିନିଙ୍ଗ (ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯୁକ୍ତି) ଏବଂ ଇତିହାସସମ୍ମତ ଆଲୋଚନା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ବିଶେଷାକୃତ ରୂପ ହିସାବରେ ଜଣେ ନେତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ନଘଟିଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନେରଖିବାକୁ ହେବ, ‘ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ’ କହି ଯେତେ ଦାବି କରାଯାଉ ନା କାହିଁକି, ତା’ ପ୍ରକୃତରେ ଫର୍ମାଲ୍ ଡେମୋକ୍ରାଟିକ (ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଗଣତନ୍ତ୍ରିକ) ନେତୃତ୍ୱ । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ପାର୍ଟିର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଯୌଥ ଚିନ୍ତା ଓ ଭାବନାଧାରଣାର ସାମଗ୍ରିକ ତଥା ସବୁଠାରୁ ଉନ୍ନତ ଓ ସୁନ୍ଦରତମ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟେ, ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତଭାବେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଏକମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ହିଁ ପାର୍ଟି ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଏବଂ ତା’ ହିଁ ହେଉଛି ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ଏକମାତ୍ର ବିଶେଷାକୃତ ରୂପ । ଏକମାତ୍ର ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ବିକାଶର ଏହି ସ୍ତରରେ ହିଁ ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ପ୍ରଭାବ ଫଳରେ ଯେଉଁ ଅଲଗା ଡେମୋକ୍ରାସି(ଉଗ୍ର ଗଣତନ୍ତ୍ର)ର ପ୍ରବଣତା ପ୍ରାୟତଃ ଦେଖା ଦେଇଥାଏ, ଏହାକୁ ସମ୍ବୁଲେ ଉତ୍ସାହନ କରିବା ଏବଂ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ନାନା ବାଗାତମ୍ବର ଆତ୍ମଆଳରେ ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ରର ନୀତିବିରୋଧୀ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ଝୁଙ୍କକୁ ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ପରାସ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ । ତାନର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏବେ ବି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମାମୁଲି ଧାରଣାର ପରିପ୍ରକାଶ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ କମିଟିର ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ଭିତ୍ତିରେ ଗୃହିତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ହିଁ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ବୋଲି ସେମାନେ ମନେକରୁଛନ୍ତି । ଆଜି ମଧ୍ୟ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ସେମାନେ ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଉନ୍ନତ କରିବାରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ମହାନ ନେତା ହିସାବରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ଐତିହାସିକ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଏବଂ ଅନ୍ୟଦିଗରେ ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାନ ପାର୍ଟିର ଧାରଣା ଏହି ସ୍ତରରେ ଯଦି ରହିଯାଏ, ତା’ହେଲେ ସାଧାରଣ କର୍ମୀ ତ ନିଶ୍ଚିତ, ଏପରିକି ନେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ଧ ଏବଂ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅଭ୍ୟାସର ଶୀକାର ହେବେ । ଯେଉଁ ସବୁ ନେତା ଓ ସକ୍ରିୟ କର୍ମୀ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚଳନା

କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯଦି ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଧରି ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏଭଳି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଧାରଣାର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି, ତା’ହେଲେ ଏତେବଡ଼ ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରେ ମଧ୍ୟ ତାନ ସମାଜରେ ଏବଂ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁବାଦର ସମସ୍ତ କୁଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଉଠିବ। ସୁତରାଂ, ଏସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏବେଠାରୁ ହିଁ ସଚେତନ ହେବା ପ୍ରୟୋଜନ।

କୋଟେସନ୍ ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ପ୍ରଭାବ

ତୃତୀୟତଃ, ସମ୍ପ୍ରତି ତାନ ପାର୍ଟିର କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଧାରଣଭାବେ କୋଟେସନ୍ ମୁଖସ୍ତ କରି କହିବା, ବିଶେଷକରି ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ କୋଟେସନ ମୁଖସ୍ତ କରି କହିବାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଝୁଙ୍କ ଦେଖାଦେଇଛି। ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁସାରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ସତ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁବିଧା ହୁଏ ବୋଲି ବହୁ ସମୟରେ ଅଧିକାଂଶ ଉଚ୍ଚତମ ଦେବା ଦରକାର ହୁଏ। ଏହାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି, ଏକଥା ଠିକ୍। ମାତ୍ର ଠିକ୍‌ଭାବେ ନବୁଝି, କେଉଁ ଅର୍ଥରେ ଏବଂ କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ, କେଉଁ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ କଥାଟି କୁହା ଯାଇଥିଲା, ତା’ ସମ୍ୟକଭାବେ ଉପଲବ୍ଧ ନକରି ଅନ୍ଧଭଳି ନିଜ ନିଜର ଆଶୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୋଟେସନ ବ୍ୟବହାର କରିଚାଲିଲେ ବହୁ ବିପତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ ଏବଂ ହେଉଛି ମଧ୍ୟ। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ୧୯୭୮ ପ୍ଲେନାରୀ ସେସନ୍‌ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ଦଲିଲରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ବିରୋଧିତା କରୁଥିବା ପାର୍ଟି ବଡ଼ି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିକା ମାଧ୍ୟମରେ ଆକ୍ରମଣ କରି କୁହାଯାଇଛି ଯେ- “ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣକାରୀ ସମସ୍ତ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ପାର୍ଟିବଡ଼ିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମାନି ଚଳିବାକୁ ହେବ।” ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶିକା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମାଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଇ କୁହାଯାଇଛି- “ଉଚ୍ଚ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିକା କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଅନ୍ଧତା ଓ ଦାସତ୍ୱର ମନୋଭାବକୁ ବଢ଼େଇବ। କାରଣ, ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ କହିଛନ୍ତି, ‘every communist shall use his own head’- ଅର୍ଥାତ୍ ପାର୍ଟିରେ ଯାହା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ, ତା’ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ବ୍ୟାପାରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ତାଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବେ।” ଏଭଳିଭାବେ କହିଲେ ପାର୍ଟି ବିରୋଧୀ ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମର ଆଶୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୁଏତ ସିଦ୍ଧହେବ, କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତାରେ ଏଇଭାବେ ଯୁକ୍ତି କରିବାର କୁଫଳ ପାର୍ଟି ଆତ୍ମସନ୍ତରାଣ ଜୀବନରେ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ଦେଖା ଦେଇପାରେ। ପ୍ରତିଟି କୋଟେସନକୁ ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାର ପଟଭୂମିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍। କିନ୍ତୁ, ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ତା’ କରାଯାଇ

ନାହିଁ। ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାର ପଟ୍ଟଭୂମିକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି, କେଉଁ ଅର୍ଥରେ ଏବଂ କେଉଁ ସତ୍ୟ ପ୍ରତିଭାତ କରିବା ପାଇଁ ଏହି କୋଟେସନଟି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି ସେଥିପ୍ରତି ବିରୁଦ୍ଧତା ଖୁଆଲ ନକରି, ପାର୍ଟିବଡ଼ିର ଉପରୋକ୍ତ ଏମିତି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିକା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୋଟେସନଟି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିକାଟି ଯେକୌଣସି ଡେମୋକ୍ରାଟିକାଲି ସେଣ୍ଟାଲାଇଜଡ୍ (ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତିରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ) କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ପକ୍ଷରେ କାମ ଚଳେଇବା ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟପ୍ରୟୋଜନ। ପାର୍ଟି ବଢ଼ିଯାଉଥିବା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସଂଗଠନରେ କି ଧାରଣା ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଫଳରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ବିପ୍ଳବୀ ଲାଲନ୍ଦର ଅନୁସରଣକାରୀ ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହିଭଳି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିକାକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଦେଖାଦେଲା ଏବଂ ଏହାକୁ ଦୃଢ଼ଭାବେ ଅମାନ୍ୟ କରିବା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ସଚେତନତା, ନୈତିକ ମାନ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧତାର ଧାରଣା ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିଲା ସେସବୁ ବିଷୟରେ ବିଷଦଭାବେ ଆଲୋଚନା ହୋଇ ନଥିବାରୁ ମାଓଙ୍କର ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନୈତିକ ଓ ଉଚ୍ଚ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଝୁଙ୍କକୁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବ। ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧତାବୋଧର ଧାରଣାକୁ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ନିଜର ଆଶୁ ସ୍ଵାର୍ଥ ସିଦ୍ଧି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନୀତିହୀନ ସ୍ଵାଧୀନ ଆଚରଣର ଝୁଙ୍କକୁ ପ୍ରଶ୍ନାତ୍ମକ-ନିଃସନ୍ଦେହରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ପାର୍ଟିର ଶୁଦ୍ଧତାବୋଧ ଓ ନୀତିବିରୋଧୀ।

ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ପାର୍ଟି ନେତା ସାଂଗଠନିକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ଵ ପଦରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ପଦ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ପାର୍ଟିର ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ଲାଲନ୍ଦକୁ ଭିତ୍ତିକରି ସଂଗଠିତ ହେଉଥିବା ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବାର ହୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାର୍ଟି ଶୁଦ୍ଧତାର ଏହି ନୀତିଟି ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତି, ତାହେଲେ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଶ୍ଚୟ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଶୁଦ୍ଧତା ଓ ପାର୍ଟି ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ନୀତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାର ପଟ୍ଟଭୂମିର ଭିତ୍ତିରେ ହିଁ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ଏହି କୋଟେସନଟି ବ୍ୟବହାର କରିବାର ସାଧ୍ୟତା ରହିଛି। ଯେଉଁଠି କୌଣସି ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ଵ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମର ଚରିତ୍ର ହେଲା ମୌଳିକ ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ସଂଗ୍ରାମ, ଯାହାକୁ ପାର୍ଟିର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନେତୃତ୍ଵ ଚଳୁ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କରିବାର ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ସେଠି ପାର୍ଟି କର୍ତ୍ତୃତ୍ଵରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଯେଉଁ ନେତାମାନେ ନିଜର କର୍ତ୍ତୃତ୍ଵର ସୁଯୋଗ ନେଇ ‘ପାର୍ଟି ବଡ଼ିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାନି ଚାଲିବାକୁ ହେବ’ ଯୁକ୍ତିରେ ଏହି ସଂଗ୍ରାମକୁ ମାରିଦେବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି- ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ନେତୃତ୍ଵର କାଏମୀ ସ୍ଵାର୍ଥ ଏବଂ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ଧତା ଓ

ଦାସତ୍ୱର ମନୋଭାବକୁ ହିଁ ବକାୟ ରଖିବାକୁ ଚାହଁନ୍ତି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାର ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର କୋଟେସନ ବ୍ୟବହାର କଲେ ମୋର କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ, ଯେଉଁଭଳିଭାବେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି, ତା’ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ । ଆଜି ହୁଏତ ଏହିଭାବେ କହିବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସୁବିଧା ହେଉଛି । ମାତ୍ର ଏହିଭଳି ଯାନ୍ତ୍ରିକତାବେ ବିଷୟଟିକୁ ବୁଝିଲେ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତରେ ପୁନଶ୍ଚ ଏହି ଯୁକ୍ତିରେ ହିଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ନେତୃତ୍ୱ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରନ୍ତି । ଫଳରେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ବିପଦ ଅଛି । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟଦେଇ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଜି ଯେଉଁ ତୀବ୍ର ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା କରାଯାଉଛି, ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଣ ? ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶତକଡ଼ା ୯୫ଭାଗ ପାର୍ଟି ସଦସ୍ୟ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଐକ୍ୟ ଏବଂ ଯୁନିଫର୍ମିଟି ଅର୍ଥ ଥିଙ୍ଗ୍ (ଚିନ୍ତାର ଐକ୍ୟ) ଗଢ଼ି ତୋଳିବା । ଏହାର ଅର୍ଥ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ସେଣ୍ଟାଲିଜିମ୍ (କେନ୍ଦ୍ରୀକତା)କୁ ହିଁ ପୁନରାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଏବଂ ତାକୁ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଏବଂ ପାର୍ଟି ଓ ଜନଗଣଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉନ୍ନତତର ସେଣ୍ଟାଲିଜିମ୍ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ପାଇଁ ଏଭଳି ଅନନ୍ୟ, ବିଶାଳ ଓ ଜଟିଳ ସଂଗ୍ରାମ ସେମାନେ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ସୁତରାଂ କେବଳମାତ୍ର ଆଶୁ ସୁବିଧା ହାସଲର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି କୌଣସି ଆଚରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ଆଉ ଏକ ବକ୍ତବ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଉ- “ନାଗରିକମାନେ ଜାଣିବେ, ସୈନିକମାନେ ଜାଣିବେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।” ଅର୍ଥାତ୍ ନାଗରିକମାନେ କେବଳ ଜାଣିଲେ ହିଁ ଚଳିବ, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ଜାଣନ୍ତି, କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଏବଂ କ୍ରିୟା କରନ୍ତି ସେମାନେ ହିଁ ହେଲେ ସୈନିକ । କଥାଟା ଯଦିଓ ନୂଆ ନୁହେଁ, ତଥାପି କି ସୁନ୍ଦରଭାବେ ତାର ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟିଛି ! ନାଗରିକମାନେ, ଅର୍ଥାତ୍ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ, ବିପ୍ଳବର ଆନ୍ଦୋଳନଟିକୁ ଅନ୍ତତଃ ଉପରେ ଉପରେ ହେଲେ ବି ଜାଣିବା ଦରକାର । ସମସ୍ତେ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସକ୍ରିୟତାବେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଉପରେ ଉପରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ଫଳରେ ନାଗରିକମାନେ ବିପ୍ଳବର ପ୍ୟାସିଭ(ପରୋକ୍ଷ) ସମର୍ଥକରେ ପରିଣତ ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନେ କେବଳ ଜାଣନ୍ତି ଏବଂ ଉପରେ ଉପରେ ଉପଲବ୍ଧି କରନ୍ତି, କ୍ରିୟା କରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଜାଣିବା ଏବଂ ଉପରେ ଉପରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ମଧ୍ୟରେ ବି ଏକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ରିୟା ରହିଛି ବୋଲି ସେମାନେ ବିପ୍ଳବର ପ୍ୟାସିଭ ସମର୍ଥକରେ ପରିଣତ ହୁଅନ୍ତି । ଆଉ ଦଳେ

ଲୋକ, ଯେଉଁମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସକ୍ରିୟତାବେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ସୈନିକ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏଭଳି ଭାବେ ଜାଣିବା ଦରକାର, ଯଦ୍ୱାରା ତତ୍ତ୍ୱକୁ ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ସେମାନେ ସକ୍ଷମ ହେବେ । ଏଠାରେ ‘ଜାଣିବା’ ଶବ୍ଦଟି ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନର ଅର୍ଥରେ କୁହାଯାଇଛି । ଏହି କଥା ମଧ୍ୟଦେଇ ଜାଣିବାର ଦୁଇଟି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ତରକୁ ସୁନ୍ଦରତାବେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ଉପରେ ଉପରେ ଜାଣିବା, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାଣିବାର ଅର୍ଥ ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବା । ମାତ୍ର ସଠିକ୍ ଅର୍ଥ ଓ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ନବୁଝି ଅନ୍ଧଭଳି ଉତ୍ତୁକି ଦେବାର ବଦୃଶ୍ୟ ରହିବା ଯୋଗୁ ଅନେକ ମନେକରନ୍ତି, ସଂଗ୍ରାମରେ ସକ୍ରିୟତାବେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ନକରି ମଧ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଜାଣି ହୁଏ । କାରଣ, ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ କହିଛନ୍ତି, ନାଗରିକମାନେ ଜାଣିବେ ଏବଂ ସୈନିକମାନେ ଜାଣିବେ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଫଳତଃ ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୁକ୍ତ ନହୋଇ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ନକରି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଜାଣିବାରେ ବାଧା କେଉଁଠି ? ଫଳରେ ସଂଗ୍ରାମ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷତାବେ ଯୁକ୍ତ ନରହି ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ସୈନିକ ନହୋଇ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନେକେ ନିଜକୁ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସୈନିକ, ଅର୍ଥାତ୍ କର୍ମୀ, ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ସଂଗ୍ରାମରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ଜାଣିଥିବା ଏହି ଉନ୍ନତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବସି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ କ୍ରମାଗତ ହାକିମାତି କରିବେ । ଫଳରେ ଏପରି ଏକ ସୁନ୍ଦର କଥାକୁ ସଠିକ୍ଭାବେ ବୁଝି ନପାରିଲେ ତା’ଦ୍ୱାରା କେତେ ଯେ ଅସୁବିଧା ଓ ଉତ୍ପାତ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ତା’ର ଇୟତା ନାହିଁ । ସୂତରାଂ, କଣ୍ଠେନ୍ଦୁ (ପ୍ରସଙ୍ଗ) ବାହାରେ କଥା କହିଲେ ବା ବୁଝିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ନିଜ ନିଜ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଖୁବ୍ ସଙ୍ଗତ, କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଏବଂ ସଠିକ୍ ଜାଗାରେ ସଠିକ୍ଭାବେ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଏହାର ଫଳ ମଧ୍ୟ ଭଲ ହୁଏ । ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଗୋଟିଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ କଥାଟି ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରେ, ଅନ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜାଗାରେ ଏହା ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରେ ନାହିଁ । କୋଟେସନର misuse (ଭୁଲ ବ୍ୟବହାର) ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ଆଲୋଚନା ଆପାତଃ ଏତିକି ।

**ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନୂତନ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ
ତତ୍ତ୍ୱଗତ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନାରେ ଅକ୍ଷମତା**

ଚତୁର୍ଥତଃ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟରେ ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଓ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଉ ଏକ ପ୍ରଧାନ ଦୁର୍ବଳତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ଆଦର୍ଶଗତ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଦୁର୍ବଳତାକୁ

ଦୂର କରି ନପାରିଲେ ଯେଉଁ ସଂଶୋଧନବାଦର ବାଜକୁ ସେମାନେ ସମୂଳେ ସମାଜଜୀବନରୁ ଉତ୍ପାଟନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ମୁଖରେ ରହିଥିବା ଆଶୁ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ହୋଇ ଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସଂଶୋଧନବାଦର ସେହି ଝୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତାରେ ପୁନଶ୍ଚ ଦେଖାଯିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଯିବ । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟଦେଇ ଅତୀତ ସମାଜର ଭାବନା-ଧାରଣା ଏବଂ ବୁର୍ଜୁଆ ଭାବଧାରା ଓ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ ଦୂର କରି ସେମାନେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତିର ବିଜୟ ପତାକା ଉଡେଇବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ବୁର୍ଜୁଆ ଓ ପୁରୁଣା ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ସଂସ୍କୃତିର ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ପାର୍ଶ୍ୱ ଭିତରେ ଏବଂ ସମାଜଜୀବନରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ସେମାନେ ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରୁଛନ୍ତି । ଅଥଚ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିର ରୂପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ର ସେମାନେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତୋଳି ଧରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି । ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ସଂସ୍କୃତିର ନ୍ୟାୟନୀତି ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଧାରଣା ସହିତ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିର ନ୍ୟାୟନୀତି ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଧାରଣା ମଧ୍ୟରେ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ କେଉଁଠି, ଏସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଇତିହାସସମ୍ମତ କୌଣସି ତତ୍ତ୍ୱ ସେମାନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି । ଏହା ଠିକ୍ ଯେ, ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସର୍ବହରା ମାନବତାବାଦର କଥା କୁହାଯାଉଛି, ମାତ୍ର ସାମାନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ହିଁ ବୁଝାପଡ଼ିବ, ସେମାନଙ୍କର ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ଭାବାଦର୍ଶ ଓ ରାଜନୈତିକ ମତାଦର୍ଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହିଁ ମୂଳତଃ ପରିଚାଳିତ, ସାମଗ୍ରିକଭାବେ ବୁର୍ଜୁଆ ସଂସ୍କୃତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ସେଭଳି ହେଉ ନାହିଁ । ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ନ୍ୟାୟନୀତି ସମ୍ପର୍କିତ ଧାରଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାନବତାବାଦୀ ଭାବନା ଧାରଣା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ନ୍ୟାୟନୀତିର ଧାରଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାକୁ ସେମାନେ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି । ଫଳରେ ତାନ ସମାଜର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାର ଏହି ସ୍ତରରେ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ବକ୍ତବ୍ୟ ସେମାନେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁଛନ୍ତି, ତା' ତାନର ସମାଜଜୀବନରୁ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବକୁ ଦୂର କରିବାରେ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ତାନର ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଜି ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି ତା'ର ଏକ ନୂତନ ଦିଗ ରହିଛି । ତା'ହେଉଛି, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥା ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକଭାବେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସ୍ୱାୟତ୍ତ ଅର୍ଜନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା, ବ୍ୟକ୍ତି ମୁକ୍ତି ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟବୋଧ ସୁବିଧାବାଦରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହେବାର ପ୍ରବଣତା ବଢ଼ୁଛି, ଯାହାକୁ ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ 'ସୋସିଆଲିଷ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଭିଜୁଆଲିଜମ୍' ବା ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନୂତନ ଧରଣର

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧାବାଦ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି ।

ସୁତରାଂ କେବଳମାତ୍ର ପୁରୁଣା ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ନିତ୍ୟନୂତନ ଭାବେ ବଖାଣି ଜନଗଣଙ୍କ ଉପରୁ ଏହାର ପ୍ରଭାବକୁ ନିଶ୍ଚିତ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଜି ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥା ଚାଲିଛି, ଏହା ପରେ ସମାଜରେ ଏକ ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ଆସିବ । ପୁନର୍ବାର କିଛିଦିନ ପରେ ଏକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଢେଉ ଆସିବ, ତା ପରେ ପୁଣି ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ଆସିବ । ଆଉ ପ୍ରତିଟି **period of stability**(ସ୍ଥାୟୀତ୍ୱର ସମୟ)ରେ ଏହି ନୂତନ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଅଜ୍ଞାତସାରରେ ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚୟ କରୁଥିବ ଏବଂ ଏହାର ଛାପ ପାଟି ନେତୃତ୍ୱ ଉପରେ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବାଭାବେ ପଡ଼ିବ । ମନେରଖିବାକୁ ହେବ, ଆଜି ମଧ୍ୟ ଚୀନ ପାର୍ଟି ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟବୋଧଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଭିତ୍ତି କରି ଆଦର୍ଶର ଆହ୍ୱାନରେ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରୁଛି, ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଉଛି, ତା’ହେଲା ମୂଳତଃ ବୁଦ୍ଧିଆ ମାନବତାବାଦୀ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଉପରେ ଭିତ୍ତି କରି ତ୍ୟାଗର ଆଦର୍ଶ- ଅର୍ଥାତ୍ ‘ସମାଜ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ସ୍ୱାର୍ଥ ନିକଟରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ **surrender** (ସମର୍ପଣ) କରିବାକୁ ହେବ ।’ ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟର ମୂଳ ସ୍ୱରଟି ବୁଦ୍ଧିଆ ମାନବତାବାଦୀ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ହିଁ ସ୍ୱର । ଜନଗଣଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା ଓ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଠାରୁ କୌଣସି ଉନ୍ନତ ନ୍ୟାୟନୀତିର ଧାରଣା, ସର୍ବହରା ନ୍ୟାୟନୀତି ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉନ୍ନତତର ଅସ୍ତ୍ର ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟନୀତି ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସେହି ପୁରୁଣା ଧାରଣା ଏବଂ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ପୁରୁଣା ବକ୍ତବ୍ୟର ଆଧାରରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଜନଗଣଙ୍କୁ ପରିଚାଳିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଚୀନରେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ଶ୍ରେଣୀସଂଗ୍ରାମର ଯେଉଁ ରୂପ ଓ ସମସ୍ୟା ଥିଲା ସେସବୁର ଏବଂ ବିପ୍ଳବ ପରେ ମଧ୍ୟ ଚୀନ ସମାଜରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ କିଛିର ପ୍ରଭାବ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼ିଛି । ଫଳରେ, ଭିଏତନାମର ଜଙ୍ଗଲରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଲଢୁଛନ୍ତି, କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମର ଯେଉଁ ସ୍ତରରେ ଆଜି ଆମେ ଅଛୁ, ଆମ ଦେଶର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ପୁରୁଣା ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ କିଛିଟା ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି । ମାତ୍ର ଆପେକ୍ଷିକଭାବେ ଆହୁରି ଉନ୍ନତତର ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ଶିକ୍ଷାନୁତ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାର ନୂତନ ଜେନେରେସନ୍ (ପିଠି)ର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ଉପରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ବକ୍ତବ୍ୟର ପ୍ରଭାବ ଆଜି ଆଉ ପୂର୍ବ ଭଳି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସେହି ଅର୍ଥରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ବହୁ ପୁରୁଣା ବକ୍ତବ୍ୟ ହିଁ କିଛିଟା **obsolete** (ଅଚଳ), କିଛିଟା **exhausted** (ନିଃଶେଷିତ) ହୋଇଯାଇଛି । ସ୍ୱଭାବତଃ ହିଁ ଆଜି ଚୀନର

ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନୂତନଭାବେ ସର୍ବହରା ନ୍ୟାୟନୀତିର ଧାରଣା ଏବଂ ସଂସ୍କୃତିର ମୂଳ କଥା କଣ ହେବ, ବକ୍ତବ୍ୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ କଣ ହେବ, ତା’ ପରିଷ୍କାରଭାବେ ଦେଶର ଜନସାଧାରଣ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ତୋଳି ଧରିବାକୁ ହେବ । ଆପେକ୍ଷିକ ଅର୍ଥରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଦେଶରେ କିଛିଟା ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦେଶରେ ‘sense of individual freedom’ (ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାବୋଧ), ଏକ privilege (ସୁବିଧାବାଦ)ରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହୋଇଛି, ସେହିସବୁ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ବିପ୍ଳବୀ ଚେତନାରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆଜି ଦିନର ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସୀମାବନ୍ଧତା ଏବଂ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଭୂମିକା କେଉଁଠି ରହିଛି, ତା’ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିର ମୂଲ୍ୟବୋଧର ନୂତନ ଧାରଣା କଣ ହେବ, ତା’ ଜନସାଧାରଣ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତୋଳି ଧରିବାକୁ ହେବ ।

ଆଜିକାର ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପୁରୁଣା ମାନ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି

‘ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ସହିତ ଖାପ ଖୁଆଇ ଚଳିବାକୁ ହେବ, ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ନିକଟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ହେବ’- ଏହି ଚେତନା ଯେ ମୂଳତଃ ବୁର୍ଜୁଆ ମାନବତାବାଦୀ ଚେତନା- ତା’ ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ କହିଛି । ଆଉ, ‘ଯେଉଁମାନେ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ନିକଟରେ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ୱାର୍ଥକୁ ନିଃସର୍ତ୍ତରେ ସମର୍ପଣ କରିପାରନ୍ତି, ସର୍ବଦା ପାର୍ଟି ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ବଡ଼ ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି ଏବଂ ତା ନିକଟରେ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ୱାର୍ଥକୁ ନିଃସର୍ତ୍ତରେ ସମର୍ପଣ କରିପାରନ୍ତି, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଯଥାର୍ଥ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ’- ଏହା ହିଁ ଥିଲା ଏତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟବୋଧରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ମାନ । କାଲିନିନ୍‌ଙ୍କର ‘କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଏଜୁକେସନ’ ପୁସ୍ତକରେ ଏହାକୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚେତନାର ଉଚ୍ଚତର ମାନ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ‘ହାଓ ଟୁ ବି ଏ ଗୁଡ଼ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ’ ବହିରେ ମଧ୍ୟ (ଯଦିଓ ଏବେ ଏଇ ବହିଟି ବିରୋଧରେ ଖୁବ୍ ସମାଲୋଚନା କରାଯାଉଛି, ମାତ୍ର ଏହି ବହିଟି ତାନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଏବଂ ଏକଦା ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶଂସିତ ତତ୍କାଳୀନ ହିସାବରେ ଗଣ୍ୟ ହେଉଥିଲା) ଏହାକୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟର ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ମାତ୍ର ଆଜିକାର ଏହି ନୂତନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହା ଆଉ ଉଚ୍ଚସ୍ତରର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମାନ ବା ସ୍ତର ହୋଇ ରହିପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ, ଦେଖାଯାଉଛି ଏଯୁଗରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶୋଷଣମୂଳକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଧୀନରେ ବାସକରି

ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟବୋଧ ବ୍ୟାପକ ଆକାରରେ ସୁବିଧାବାଦରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ହେଉଛି ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିର indifferent attitude towards social problems (ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟା ପ୍ରତି ବିତର୍କହୀନ ମନୋଭାବ) ଦିନ ପରେ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବୁଦ୍ଧିଆ ଅର୍ଥରେ ରାଜର୍ ଅଫ୍ ଇକ୍ୱାଲିଟି (ସମାନ ଅଧିକାର) ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ପରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟବୋଧ ବୁଦ୍ଧିଆ ଓ ସାମାଜିକତାତ୍ତ୍ୱିକ ରିପ୍ରେସନ୍ (ଅତ୍ୟାଚାର)ରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିଛି ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିଆ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥା ତୁଳନାରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଅଧିକତର ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ସୁଯୋଗ-ସୁବିଧା ଭୋଗ କରୁଛି । ଅଥଚ, ରାଷ୍ଟ୍ର ଅସ୍ଥିତ ବଜାୟ ରହିବା ଫଳରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମ ଏକ ନୂତନ ଐତିହାସିକ ସ୍ତରରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ଫଳରେ ଆଜି ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମର ମୂଳ ସମସ୍ୟା କଣ, ସେସମ୍ବନ୍ଧରେ ପରିଷ୍କାର ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଓ ଇତିହାସସମ୍ମତ ସଠିକ୍ ଧାରଣା ଗଢ଼ିତୋଳି ନପାରିଲେ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା ଭୋଗ କରିବା ଯୋଗୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟବୋଧ ନୂତନଭାବେ ସୁବିଧାବାଦ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ଫଳରେ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମ ଆଜି ଯେଉଁ ନୂତନ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି, ତା'ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବରୁ ସମାଜ ମୁକ୍ତ ନହେଲେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅବଲୁପ୍ତି ଘଟିବ ନାହିଁ

ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥ ସହିତ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥର ଯେଉଁ ଦୃଢ଼, ତାର ରୂପ ହେଉଛି ବିରୋଧାତ୍ମକ । ଉଦାହରଣ ସଂକ୍ରାନ୍ତିୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ହୋଇଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇ ବିରୋଧାତ୍ମକ ଦୃଢ଼ ଅସ୍ଥିତ ବଜାୟ ରହିବ, ସେତେଦିନ ରାଷ୍ଟ୍ର ଉଚ୍ଚଦର ଆଞ୍ଝେ ହେବ ନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅବଲୁପ୍ତି ଘଟିବ ନାହିଁ । ରାଷ୍ଟ୍ର, ଏହା ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଏହା ହେଉଛି instrument of coercion (ଦମନର ଯନ୍ତ୍ର) । ବୁଦ୍ଧିଆ ରାଷ୍ଟ୍ର ସହିତ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଲା, ବୁଦ୍ଧିଆ ରାଷ୍ଟ୍ର ଯେଉଁଠି ଶତକଡ଼ା ଏକ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଶତକଡ଼ା ୯୯ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତାର କଷ୍ଟରୋଧ କରିବାର ଦମନ ଯନ୍ତ୍ର, ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ସେଠି ଶତକଡ଼ା ୯୯ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଶତକଡ଼ା ଏକ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କର ସମାଜତନ୍ତ୍ର ଓ ପ୍ରଗତି ବିରୋଧୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଆଚରଣର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏକ ଦମନ ଯନ୍ତ୍ର । ସୁତରାଂ, ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥର ବିରୋଧାତ୍ମକ

ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵର ପ୍ରତିଫଳନ ହିସାବରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅସ୍ଥିତ୍ଵ ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବ, ସେତେଦିନ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାମାଜିକ ସ୍ଵାର୍ଥ ନିକଟରେ ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସେତେଦିନ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ରିପ୍ରେସିଣ୍ଟ କ୍ୟାରେକ୍ଟର (ଦମନମୂଳକ ଚରିତ୍ର) ବିରୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନସରେ ବିଦ୍ରୋହର ଝୁଙ୍କ ବାରମ୍ବାର ଦେଖା ଦେଉଥିବ ଏବଂ ଏହାଫଳରେ ସାମାଜିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବାରମ୍ବାର ବିଘ୍ନିତ ହେଉଥିବ । ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟକ୍ତି ବିଦ୍ରୋହ କରିବ ଏବଂ ତା’ ମଧ୍ୟରେ ସାମାଜିକ ବିତସ୍ତୁହତାର ମନୋଭାବ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବ । ଫଳରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶର ଆବେଦନ, ତେଡିକେସନର ଶକ୍ତି ହ୍ରାସ ପାଇବ, ଆଉ ତା’ ନହେଲେ liberalisation (ଉଦାରବାଦ)ର ଝୁଙ୍କୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧିକାରକୁ ଆହୁରି ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ କ୍ରମାଗତ ଦାବି ଉଠିବ । ଆଉ ଏହା ଚଳୁ ରହିଲେ ତା’ ପୁନରାୟ ସଂଶୋଧନବାଦକୁ ଜନ୍ମ ଦେବ ଏବଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ଫେରେଇ ଆଣିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ତା’ହେଲେ ସମସ୍ୟାଟିକୁ ଏଇଭାବେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସମାଜତନ୍ତ୍ରରେ ଅଧିକାର କାହାଠାରୁ ହାସଲ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେନା, ଅର୍ଥାତ୍ କୌଣସି କ୍ଷମତାସୀନ ଶ୍ରେଣୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଉ ଲଢ଼େଇ କରି ସ୍ଵାଧୀନତା ଓ ଅଧିକାର ଅର୍ଜନ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେନା । ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମ ଚଳୁ ରହିବା କାରଣରୁ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଯେଉଁ ଦମନ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ଥାଏ, ମୂଳତଃ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିକାଶ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ଵାଧୀନତାର ବିକାଶ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତି ଅର୍ଜନ ପଥରେ ବାଧାସ୍ଵରୂପ କୌଣସି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ହାନି ବ୍ୟକ୍ତିକେନ୍ଦ୍ରିକ ଆଚରଣ ଓ କ୍ଷମତାରୂପ ବୁଝୁଥା ଶ୍ରେଣୀର କ୍ଷତଯନ୍ତ୍ରମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ ଏହାର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ରହିଛି । ଏଠାରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାଟି ରହିଛି, ତା’ କୌଣସି ଶୋଷକଶ୍ରେଣୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଶୋଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଦମନ କରୁଛି, ବିଷୟଟି ଏଭଳି ନୁହେଁ । ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ପୁରୁଣା ବୁଝୁଥା ସଂସ୍କାର ଏବଂ ମାନସିକତା ହିଁ ନୂତନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ନୂତନ ଧରଣର ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବାଧାଭାବେ ଠିଆ ହୋଇଛି, ଯେଉଁ ମାନସିକତା ସାମାଜିକ ପ୍ରୟୋଜନ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଜନକୁ merge (ବିଲୀନ) କରିବାକୁ ଦେଉନାହିଁ, ମିଶି ଯିବାକୁ ଦେଉ ନାହିଁ । ଏହା ହିଁ ଆଜିକାର ନୂତନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁକ୍ତି ପଥରେ ପ୍ରଧାନ ବାଧା । ଆଉ ଏହା ଯଦି ବଳବତ୍ତର ରୁହେ, ତା’ହେଲେ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରେଣୀ ଅବଲୁପ୍ତି କରିଦେଇ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସାନ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ବିଷମୟ ପ୍ରଭାବ ଯୋଗୁ

ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ସମାଜଜୀବନରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅବଲୁପ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଦମନରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ରାଷ୍ଟ୍ର ରହିଲେ ହିଁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ରୂପରେ ତାର ଦମନମୂଳକ ଚରିତ୍ର ରହିବ ।

ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ସହିତ ବିଲୀନ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥ ମୁକ୍ତି ଅର୍ଜିତ ହେବ

ତା'ହେଲେ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିପ୍ଳବର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଜୟ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା ଅର୍ଜନ ନିମନ୍ତେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନାର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବ, ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଜନ ସହିତ ସାମାଜିକ ପ୍ରୟୋଜନ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଦୃଶ୍ୟ ବିରୋଧାତ୍ମକ ଚରିତ୍ରକୁ ମିଳନାତ୍ମକ ଚରିତ୍ରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟଦେଇ ଏହି ସଂଗ୍ରାମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରି ପାରିଲେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ଧ୍ୟାନ-ଧାରଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୌଳିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାଧିତ ହେବ । ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟଦେଇ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହି ସ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ର ଉଚ୍ଚଦର ଆଡ଼େ(ଅବଲୁପ୍ତ) ହୋଇ ପାରେ । ଏକମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସୋସିଆଲ କୋହେର୍ସନ (ସାମାଜିକ ଦମନ ପାତନ)ରୁ ମୁକ୍ତ ହେବ । ତା'ହେଲେ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛୁ, ବ୍ୟକ୍ତି ମୁକ୍ତିର ସଂଗ୍ରାମ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏକ ନୂତନ ଜଟିଳ ସ୍ତରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ଏବଂ ଏକ ନୂତନ ରୂପ ପରିଗ୍ରହ କରିଛି । ଏହି ସମସ୍ୟାକୁ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ହେଲେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସାଧନା ଓ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ସହିତ ବିଲୀନ କରି ଦେବା ପାଇଁ ଆହୁରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚଳନା କରିବାକୁ ହେବ । ସୁତରାଂ ଏତେ ଦିନ ଯାଏ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ପୁରୁଣା ବୁଦ୍ଧିଆ ମାନବତାବାଦୀ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଠାରୁ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ପୃଥକ ଏକ ନ୍ୟାୟନୀତି ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ନୂତନ ମାନ । ଏତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତିରେ ନୈତିକତାର ଯେଉଁ ମାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି, ତା'ହେଉଛି ବୃହତ୍ତର ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ନିକଟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଗୌଣ କରି ଦେଖିବା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଚେତନାର ମାନ ସେହି ସ୍ତରରେ ରହିଲେ କମ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ଡେଡିକେସନ ଅସମ୍ଭବ, ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଝୁଙ୍କକୁ ରୋକିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନୈତିକତାର ମାନ ଏହି ଜାଗାରେ ରହିଲେ ସର୍ବହରା ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଏବଂ ସର୍ବହରା ରାଜନୀତିକୁ କ୍ରମାଗତ ଉନ୍ନତତର ବିପ୍ଳବାତ୍ମକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦିଗରେ ପରିଚାଳିତ

କରିବା ପାଇଁ ହଜାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଝୁଙ୍କ ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ରହିଯିବ । ତ୍ୟାଗର ମନୋଭାବ ଯେତେଦିନ ରହିବ, ସେତେଦିନ ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ରୂପରେ ଅହଂ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ସୁତରାଂ ତ୍ୟାଗର ମାନସିକତାକୁ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରୟୋଜନର ଉପଲକ୍ଷି ସ୍ତରକୁ ଉନ୍ନୀତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ବୁଝାଯିବ ଯେ, କେତେ ସୁସ୍ଥଭାବେ ଓ ନିତ୍ୟନୂତନ ରୂପରେ ପୁରୁଣା ବୁକୁଆ ଭାବଧାରା ଗୁଡ଼ିକ ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ କାର୍ଯ୍ୟକରି ଚାଲିଛି । ତୀନର ନେତୃତ୍ୱ ସ୍ୱରୂପ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ବିରୋଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରି କରି ମୂଳ ସମସ୍ୟାଟିକୁ ଧରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ଦୂର ଆଗେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାଟିର କଥା ମୁଁ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କଲି, ସେମାନେ ସ୍ପଷ୍ଟ ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଭିତ୍ତି ଉପରେ ଏହା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି ।

ତତ୍ତ୍ୱଗତ ତୁଟି ଦୂର କରି ନପାରିଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସଂଶୋଧନବାଦର ସମ୍ଭାବନାରୁ ତୀନ ସମାଜ ମୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ

ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଭିତ୍ତି ଉପରେ ପ୍ରଥମେ ବିଷୟଟିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ହେବ, ତା'ପରେ ଏହା ଭିତ୍ତିରେ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ନୂତନ ନୈତିକତାର ଏକ ପ୍ରବଳ ଆନ୍ଦୋଳନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ହେବ । ମାତ୍ର ତୀନର ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ସମସ୍ୟାଟିକୁ ଏହିଭଳିଭାବେ take up (ଗ୍ରହଣ) କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ନାହିଁ । ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାସ୍ତାରେ ନେଇଯାଇଛି, ବୁକୁଆ ଭାବଧାରାର ଶିକାରରେ ପରିଣତ କରୁଛି, ଯେଉଁମାନେ ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ୍ ଆଚରଣ କରୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଆଚରଣ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥନୀତିବାଦର ଝୁଙ୍କକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅନୁସରଣ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି, ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ଚେତନାର ଭିତ୍ତିରେ ଐକ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଅସ୍ପଷ୍ଟସ୍ୱର ଆଧୁନିକୀକରଣ ଉପରେ ଜୋର ଦେଉଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବା ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରିବା । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସେଥିରୁ ମୁକ୍ତ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ତୀନର ମୂଳ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ମୁଖରେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେମିତି ତୀନର ଜନସାଧାରଣ 'ଏକ ମଣିଷ' ହିସାବରେ ଠିଆ ହୋଇପାରିବେ ସେଭଳି ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରିବା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କରି ପାରିଲେ ହିଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଆଶୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧୁତ

ହେବ । ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବରେ ଯେଉଁ କର୍ମସୂଚୀ ରହିଛି ତା'ଦ୍ୱାରା ଭବିଷ୍ୟତରେ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ପୁନରାୟ ସଂଶୋଧନବାଦ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଉଠିବାର ସମ୍ଭାବନାରୁ ପାର୍ଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ, ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମ ଯେଉଁ ନୂତନ ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଏ, ସେସମ୍ପର୍କିତ ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ସେମାନେ ସଠିକ୍‌ଭାବେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧରିପାରି ନାହାଁନ୍ତି । ଅନ୍ତତଃ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ସମାଜ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଚେତନାରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିବା ସଂଗ୍ରାମରେ ଏହି ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ମୂଳ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ହିସାବରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସଂଯୋଜିତ କରିପାରି ନାହାଁନ୍ତି । ଉପରୋକ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱର ଭିତ୍ତିରେ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ନୈତିକତାର ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରି ପାରିଲେ ହିଁ, ଏହି ଉପଲକ୍ଷ ଆସିବା ସମ୍ଭବ ହେବ ଯେ, ଏହି ପଥରେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥ ମୁକ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ଏହା ଏକ ମୌଳିକ ଦୁର୍ବଳତା ।

ଏହି ଦୁର୍ବଳତା ଯଦି ଥାଏ ତା'ହେଲେ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନର ସମସ୍ୟା ଦୂର ହେବ, ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ମୁଖରେ ସିଧାସଳଖ ଯେଉଁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅଛି ତା' ପୂରଣ ହେବ, ମାତ୍ର ଏହା ସହିତ ବହୁ ବିଷୟ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି ହେବ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଅମାମୀସିତ ହୋଇ ରହିଯିବ । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କିତ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଧାରଣା ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ରହିଯିବ । ଏହା ଦୂର ହେବ ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଝୁଙ୍କ ଯେଉଁ କାରଣରୁ ବହୁଛି, ସେହି କାରଣଟିକୁ ଦର୍ଶନ ଓ ତତ୍ତ୍ୱ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେମାନେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧରିପାରି ନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ, ଅର୍ଥାତ୍ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଝୁଙ୍କ ଓ ତାର ପ୍ରକୃତି କଣ ଏବଂ ଏହାକୁ କିଭଳି ଭାବେ ଦୂର କରିବାକୁ ହେବ, ସେସମ୍ପର୍କିତ ମୌଳିକ ବକ୍ତବ୍ୟ ପିନ୍ ପଏଣ୍ଟ୍ (ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ) ଭାବେ ସେମାନେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ଭିତ୍ତିରେ ନେତାଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କର୍ମୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ବ୍ୟାପକ ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରି ନାହାଁନ୍ତି । ଇତିମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଚୀନର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଏହା ଧରି ନପାରେ, ଅଥବା କେହି ସେମାନଙ୍କୁ ଏହା ଧରେଇ ଦେଇ ନପାରନ୍ତି ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ସଂଯୋଜିତ କରିବାକୁ ସେମାନେ ସକ୍ଷମ ନହେବେ, ତେବେ ଏତେବଡ଼ ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ହୋଇଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ନୂତନ ଜେନେରେସନ୍ (ପିଢ଼ି) ଆସିବ, ସେମାନେ ଏହି ନୂତନ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଖପରରେ ପଡ଼ିବେ ଏବଂ ତା'ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଧରଣର ସଂଶୋଧନବାଦର ଶିକାର ହେବେ ।

